Gyermekek Háza Déli Óvoda
4400 Nyíregyháza, Kereszt u. 8.
Oktatás azonosító:033090

Gyermekek Háza Déli Óvoda
Pedagógiai Programja
2024

Skarbit Józsefné
Intézmény Igazgató

Érvényes: 2024 szeptember 01.

Tartalomjegyzék

I.1. BEVEZETŐ 10
1.2. HELYZETELEMZÉS 10
1.2.1. Társadalmi környezet 10
1.2.2. Humán erőforrás 12
1.2.3. Tárgyi feltételek 13
1.3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP 14
1.3.1. Általános elvek 14
1.3.2. Gyermekkép 14
1.3.4. Pedagóguskép 15
1.4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 16
1.4.1. Az egészséges életmód alakítása 16
1.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 16
1.4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 17
1.5. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE 21
1.6. AZ INTÉZMÉNY STRATÉGIAI TERVE 22
1.6.1. Küldetés nyilatkozatunk 22
1.6.2. Jövőképünk 23
1.6.3. Minőségpolitikánk 23
1.6.4. Minőségcélok 23
1.6.5. Az intézmény minőségirányítási rendszere 25
2. SZÉKHELY INTÉZMÉNY, TAGINTÉZMÉNYEK, TELEPHELYEK NEVELÉSI GYAKORLATAI 30
2.1. Gyermekek Háza Déli Óvoda Montessori nevelési gyakorlata 30
2.1.1. Ajánló 31
2.1.1.1. Bázisintézmény 32
2.1.1.2. Nyíregyházi Egyetem 32
2.1.1.3. Tehetséggondozó foglalkozások 32
2.1.1.4. Boldog Óvoda 32
2.1.2. Óvodaképünk 34
2.1.3. Gyermekképünk 36
2.1.4. Óvodai nevelésünk célja 37
2.1.5. Az óvodai környezet 48
2.1.6. Az óvodai nevelés feladatai 49
2.1.6.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés 49
2.1.6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 53
2.1.6.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása 56

2.1.7. Az óvodai élet megszervezésének elvei ... 58
2.1.8. Az óvoda kapcsolatai ... 68
2.1.9. Közművelődési intézmények ... 72
2.1.10. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai ... 73
2.1.10.1. Játék ... 73
2.1.10.2. Verselés, mesélés ... 81
2.1.10.3. Anyanyelvi nevelés ... 83
2.1.10.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ... 85
2.1.10.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ... 87
2.1.10.6. Mozgás ... 89
2.1.10.7. A külső világ tevékeny megismerése, kozmikus nevelés ... 93
2.1.10.8. A külső világ tevékeny megismerése, matematika ... 97
2.1.10.9. Munka jellegű tevékenységek ... 100
2.1.10.10. A tevékenységekben megvalósuló tanulás ... 102
2.1.10.11. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek együttnevelésének programja ... 110
2.1.11. Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés – a tehetségígéretes gyermek felismerése.. 130
2.1.12. Gyermekvédelemi munka az óvodában ... 131
2.1.13. Esélyegyenlőség az óvodában ... 136
3. VIRÁG UTCAI TAGINTÉZMÉNY, ... 140
PITYPANG TAGINTÉZMÉNY ... 140
„EPOCHÁLIS RENDSZERŰ" NEVELÉSI GYAKORLATA ... 140
3.1.1. Gyermekkép ... 141
3.1.2. Óvodakép ... 141
3.1.3. Pedagóguskép ... 143
3.1.4. A program célja ... 143
3.1.5. Az érzelmi, az erkölcsi, az értékorientált közösségi nevelés – szocializáció biztosítása ... 144
3.1.6. Egészséges életmód alakítása – gondozás ... 145
3.1.7. Anyanyelvi- és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása ... 148
3.1.8. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység ... 149
3.1.9. Esélyegyenlőség, és gyermekvédelem az óvodában ... 151
3.1.10. Szülő-gyermek – pedagógus együttműködés formái és továbbfejlesztési lehetőségei ... 157
3.1.11. A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója ... 159
3.1.12. gyermeki tevékenységrendszer. ... 162
3.1.13. Az epochális tanulási rendszer ... 165
3.1.14. A nevelés kerete és a csoportszervezés ... 194
3.1.15. Tervezés ... 198
3.1.16. Az óvoda ünnepei, hagyományai, programok Célja: ... 200

3.1.17. Az óvoda egyéb feladatai ... 201
3.1.18. Kapcsolattartás a bölcsődével, iskolával, közművelődési és egyéb intézményekkel ... 202
3.2. KINCSKERESŐ TAGINTÉZMÉNY LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE NEVELÉSI GYAKORLATA ... 206
3.2.1. Bevezetés, előtörténet ... 207
3.2.2. Az óvoda küldetése ... 207
3.2.3. A lépésről-lépésre óvodai program modellje ... 210
3.2.4.1. Gyermekkép ... 212
3.2.4.2. Óvodakép ... 212
3.2.4.3. Pedagóguskép ... 215
3.2.5. Az óvodai nevelés feladatai ... 220
3.2.5.1. A nevelés általános feladatai ... 220
3.2.5.2. Az egészséges életmód alakítása ... 220
3.2.5.3. Az érzelmi erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása 221
3.2.5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása ... 223
3.2.5.5. A szocializálás individualizálva történő megvalósítása ... 223
3.2.6. Az óvodai élet megszervezésének elvei ... 225
3.2.6.1. A program megvalósításának személyi feltételei ... 225
3.2.6.2. Tárgyi feltételek ... 227
3.2.6.3. Az óvodai élet megszervezése ... 228
3.2.6.4. Tervezés, a tevékenységek időkeretei ... 228
3.2.7. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai ... 231
3.2.7.1. Játék ... 231
3.2.7.2. Verselés, mesélés ... 233
3.2.7.3. Ének, zene, énekes játék ... 235
3.2.7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ... 236
3.2.7.5. Mozgás ... 237
3.2.7.6. A külső világ tevékeny megismerése ... 238
3.2.7.7. Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése ... 239
3.2.7.8. Munka jellegű tevékenységek ... 240
3.2.8. A hét tevékenységközpont ... 246
3.2.8.1. A családi és egyéb szerep- szituációs, drámajáték központja ... 247
3.2.8.2. Irodalmi és ének-zenei tevékenységek, mozgásfejlesztés központja ... 248
3.2.8.3. Művészeti tevékenységek központja (ábrázoló, kézimunka, kézműves, egyéb alkotó tevékenységek) ... 249
3.2.8.4. Manipulációs, asztali, társas-, és szabályjátékok központja ... 250
3.2.8.5. Természettudományos tevékenység központja ... 251

3.2.8.6. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja 252
3.2.8.7. Építőjátékok, barkácsolás, szerepjátékok központja ... 253
3.2.9. Óvodai ünnepek, hagyományok ... 254
3.2.10. Inkluzív pedagógia ... 256
3.2.11. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére ... 257
3.2.12. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek ... 259
2.3.10. Az óvoda kapcsolatai ... 261
4. Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény, ... 265
Bóbita Tagintézmény, ... 265
Mandabokor Telephely, ... 265
Kassa úti telephely, ... 265
Felsősima telephely, ... 265
Manóvár Tagintézmény ... 265
Tevékenységközpontú óvodai nevelési gyakorlata ... 265
4.1.1. Nevelési cél ... 266
4.1.2. Gyermekkép ... 266
4.1.3. Óvodakép ... 266
4.1.4. Pedagóguskép ... 267
4.1.5. Intézményi Szintű Kompetenciák ... 267
4.1.6. Pedagógus Kompetenciák ... 268
4.1.7. Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény speciális feladatai: ... 271
4.1.8. Játék és tanulási tevékenység ... 272
4.1.9. Társas és közösségi tevékenység ... 275
4.1.10. Munka jellegű tevékenységek ... 277
4.1.11. Szabadidős tevékenység ... 278
4.1.12. Egészséges életmód alakítása ... 279
4.1.13. Baleset megelőzésre nevelés ... 282
4.1.14. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés ... 282
4.1.15. Komplex tevékenységek ... 285
4.1.15.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása ... 285
4.1.15.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ... 289
4.1.15.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ... 289
4.1.15.4. Mozgás ... 290
4.1.16. Esélyegyenlőség és gyermekvédelem az óvodában ... 291
4.1.17. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése ... 293
4.1.18. Tehetséggondozás ... 293
4.1.19. Az óvodai élet megszervezése ... 294
4.1.20. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei ... 296

4.1.21. Az óvoda kapcsolatai 297
4.1.22. Az óvodába és iskolába lépés feltételei: 298
5. Butykatelep Telephely, ... 299
Rozsrétbokor Telephely 299
KOMPLEX PREVENCIÓS NEVELÉSI GYAKORLATA 299
5.1.1. Óvodánk adatai 300
5.1.2. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép 301
5.1.3. Óvodai nevelésünk célja, feladata 305
5.1.4. A nevelés alapvető keretei 309
5.1.4.1. Az egészséges életmód alakítása 309
(Testápolás, étkezési szokások, öltözködés, pihenés) 309
5.1.4.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció, erkölcsi az értékorientált és közösségi nevelés alakítása 310
5.1.4.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 312
5.1.5. Az óvodai élet megszervezése: Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai 313
5.1.5.1. Mozgás, mozgásfejlesztés 313
5.1.5.2. Játék, játékba integrált tanulás 316
5.1.5.3. Verselés, mesélés 323
5.1.5.4. Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc 325
5.1.5.5. Rajzolás – festés – mintázás - kézimunka 327
5.1.5.6. A külső világ tevékeny megismerése: 329
5.1.5.7. Munka jellegű tevékenységek 332
5.1.6. Óvodánk csoportszerkezete 334
5.1.7. Az óvodai élet megszervezése 334
5.1.8. A szülő a gyermek a pedagógus együttműködésének formái 339
5.1.9. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése 340
5.1.10. Óvodai ünnepeink rendje, tartalma 343
5.1.11. Környezetvédelmi program 344

Legitimációs előlap

<table>
<tr><td>Intézmény OM - azonosítója:
033090</td><td>Készítette a Gyermekek Háza Déli Óvoda igazgatója:

……..……
Igazgató
Ph</td></tr>
<tr><td colspan="2">Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások</td></tr>
<tr><td>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot a
…...-2024./….. iktatószámon
a nevelőtestület elfogadta:

……
nevelőtestület nevében</td><td>20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3)
a) az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított

……
szakmai munkaközösség -vezető</td></tr>
<tr><td>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértését megadta a

……./2024. (……...)
határozatszámon

……
fenntartó képviseletében</td><td>20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (6)
A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el.

……
b) az iskola-egészségügyi szolgálat/védőnő

128. § (8)* Az intézmény vezetője az egészségfejlesztési és prevenciós programok elkészítésénél beszerezte
a) az óvodapszichológus véleményét.

……
óvodapszichológus</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Az Nkt 26. § (1) bekezdése alapján
a pedagógiai programot az intézmény igazgatója a
……..-2024 /….. iktatószámon jóváhagyta

…….
igazgató</td></tr>
<tr><td colspan="2">A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak

……
a Szülői Munkaközösség képviseletében</td></tr>
<tr><td>A dokumentum jellege: Nyilvános
Megtalálható az óvoda honlapján:
www.gyermekekhazadeliovoda.hu</td><td>Érvényes: 2024.09.01-től visszavonásig</td></tr>
<tr><td>Verziószám: …./2024.
(ahányadik módosítása a programnak)</td><td>Iktatószám: ……
Készült: 3 eredeti példány</td></tr>
</table>

A pedagógiai program jogszabályi háttere

- **2011. évi CXXIV törvény** a nemzeti köznevelési törvényről
- **229/2012.(VIII.28.) Korm. rendelet** a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- **363/2012. (XII.17.)** számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramja 1.sz. melléklet az egészséges életmód alakítása
- **2023.évi LII.** Törvény a pedagógusok életpályájáról
- **401/2023.**(VIII.30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény 2023.évi LII. törvény végrehajtásáról
- **402/2023.**(VIII.30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény szerinti felzárkóztató és kedvezményezett települések listájáról, valamint egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- **403/2023.**(VIII.) kormányrendelet egyes közneveléssel összefüggő módosításáról
- **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- **120/1997. tv. XXXI. törvény** 40/A § (2) bekezdése gyermek védelméről és jogairól
- **2008. évi XXXI. törvény az** esélyegyenlőség érvényesítésének közoktatásban történő előmozdítását szolgáló egyes törvények módosításáról
- **26/1997.(IX.3.)** NM rendelet az iskola egészségügyi ellátásról
- **26/1997.(IX.3.) NM** rendelet az iskola –egészségügyi ellátásról 1277/1997.XII.22.) Kor. rendelet a pedagógus –továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről

A pedagógiai program tartalmát befolyásoló helyi dokumentumok

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

Az intézmény adatai:

Az intézmény elnevezése: Gyermekek Háza Déli Óvoda

Az intézmény címe: 4400 Nyíregyháza, Kereszt u. 8.

Az intézmény elérhetősége*:*

Telefonszámai: 42/512-920, 42/512-919

E-mail címe: gyermekekhazaovoda@gmail.com

Honlap címe: www.gyermekekhazadeliovoda.hu

Az óvoda alapító okiratának kelte: 2024.február.19.

Az óvoda alapító okiratának száma: SZOC/1006-5/2024

Az alapító okiratban meghatározott maximális gyermeklétszám: 1102 fő

A költségvetési szerv alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv megnevezése:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
Székhelye: 4400Nyíregyháza, Kossuth tér 1.

A költségvetési szerv fenntartója: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

A Pedagógiai Programot készítették: Intézmény igazgató, Intézmény igazgató-helyettesek, Tagintézmény-igazgatók,Telephely felelősök

A **Pedagógiai Program benyújtója:**
Skarbit Józsefné-intézmény igazgató

Az intézmény feladat ellátási helyeinek adatai:

	Intézmény neve:	**Intézmény címe:**	**Telefon-száma, mail címe:**	**Engedélyezett maximális gyereklét szám:**	**Csoportok száma:**
1.	**Gyermekek Háza Déli Óvoda Székhely Intézmény**	4400 Nyíregyháza, Kereszt utca 8.	06-42/512-920 gyermekekhazaovoda@gmail.com	220 fő	8 csoportos, ebből 1 SNI csoport
Tagóvodák adatai:					
2.	**Virág Utcai Tagintézmény**	4400 Nyíregyháza Virág. utca 67.	06-42/512-909 ovodavirag@netra.hu	180 fő	6 csoportos
3.	**Kincskereső Tagintézmény**	4400 Nyíregyháza, Árpád u. 50/E	06-42/512-911 kincskereso@netra.hu	112 fő	3 csoportos
4.	**Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény**	4400 Nyíregyháza, Dugonics u. 16.	06-42/512-912 csicsergo@netra.hu	150 fő	5 csoportos

5.	**Bóbita Tagintézmény**	4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 4.	06-42/512-913 bobita@netra.hu	60 fő	2 csoportos
6.	**Pitypang Tagintézmény**	4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 27.	06-42/512-914 ovodavecsey@netra.hu	112 fő	4 csoportos
7.	**Manóvár Tagintézmény**	4400 Nyíregyháza, Tünde u. 2/B	06-42/512-921 ovodatunde@netra.hu	90 fő	3 csoportos
Telephelyek adatai:					
8.	**Butykatelep Telephely**	4400 Nyíregyháza-Butykatelep, Bajcsy- Zs. u. 12.	06-42/512-915 ovodabutyka@netra.hu	45 fő	2 csoportos
9.	**Rozsrétbokor Telephely**	4400 Nyíregyháza, Rozsrétbokor 15.-17.	06-42/512-916 ovodarozsret@netra.hu	45 fő	2 csoportos
10.	**Kassa u. 27. Telephely**	4400Nyíregyháza, Kassa u. 25-27.	06-42/512-948 csicsergo@netra.hu	60 fő	2csoportos
11.	**Mandabokor Telephely**	4400 Nyíregyháza-Mandabokori út 23/A.	06-42/512-917 ovodamanda@netra.hu	30 fő	2 csoport
12.	**Felsősima Telephely**	4400 Nyíregyháza-Felsősima, Furulya u.3.	06-42/512-918 ovodafelsosima@netra.hu	20 fő	1 csoport
Intézményi összes engedélyezett létszám: 1102 fő					
Óvodai csoportok száma összesen: 39 csoport (38 normál, 1 SNI- s csoport)					

I.1. BEVEZETŐ

A Gyermekek Háza Déli Óvoda a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 136/2016. (V.26.) határozata alapján 2016.05.26. napjától 6 tagintézménnyel és 5 telephellyel működik. Körzetileg Nyíregyháza város déli részének óvodai ellátását biztosítja, összhangot teremtve az egyes tagóvodák és telephelyek pedagógiai, tanügy igazgatási, munkáltatói feladatainak ellátása terén.

Önállóan működő költségvetési szerv pénzügyi – gazdasági feladatait az Eszterlánc Északi Óvoda látja el. Pedagógiai programunkban az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján – közös nevelési elvek, célok, feladatok meghatározása mellett – megjelenítjük a tagintézményeink és telephelyek azonos pedagógiai elvekre épülő nevelési gyakorlatát, sajátos nevelési arculatát.
Az Európai Unió támogatásával 5 feladat ellátási hely 2018. szeptemberétől 2020. májusáig részt vett az EFOP 3.1.5.-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása óvodai alprojektben. A projekt keretein belül kidolgozott tartalmi elemek az adott feladat ellátási helyeknél megjelenítésre kerülnek.

1.2. HELYZETELEMZÉS

1.2.1. Társadalmi környezet

A Gyermekek Háza Déli Óvoda székhelyintézmény, a Bóbita Tagintézmény, a Kincskereső Tagintézmény, a Virág Utcai Tagintézmény, és a Pitypang Tagintézmény a belvárosban, a Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény Nyíregyháza kertvárosi részében működik. Manda bokor, Rozsrétbokor, Manóvár Tagintézmény, Felsősima, Butykatelep, Kassa utcai telephelyek a külváros családi házas övezetében látja el a gyermekek óvodai nevelését, fejlesztését. A belvárosi óvodákban a csoportok összetétele heterogén a családi háttér tekintetében. A telephelyeken viszont kiemelkedően magas a hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek száma.

A belvárosban működő óvodákban nagy a polarizáció. Az értelmiségi szülők gyermekük óvodai elhelyezésénél figyelembe veszik az intézményben megvalósuló pedagógiai munkát, a környezetet, és a tehetséggondozást segítő szolgáltatásokat. Ezek a szülők lakóhelyük távolsága ellenére is ragaszkodnak a kiválasztott intézményhez, és nagy elvárásokat támasztanak a gyermekük optimális fejlődése érdekében. Szociokulturális közegtől függetlenül évtizedek óta maximális létszámban veszik igénybe a szülők a részleges integrációban lévő sajátos nevelési igényű gyermekek ellátó speciális csoportot. Előnyt jelent, hogy a fenntartó közreműködésével, önerőből és pályázati forrásokból kialakult az autizmus-specifikus ellátás feltételrendszere a Székhely óvodában. A tagintézményekben többségében lakótelepen élő gyermekek óvodai fejlesztését, ellátását valósítjuk meg. A társadalmi változások következtében egyre több az egykeresős, munkahelyi és anyagi gondokkal küzdő család.

Tünde út 2. sz. telephelyen működő Manóvár Tagintézmény, a Kisteleki szőlő családi házas területeiről érkeznek a gyermekek. Szülői háttér jellemzői: értelmiségi 20%, fizikai 40%, vállalkozó 7%, munkanélküli 33%. A nemzetiségi gyermekek száma 12%, halmozottan hátrányos gyermekek 35%. Az óvoda családsegítő szerepet is betölt az elmúlt évtizedben kialakított gyakorlatára, eredményeire alapozva. A gyermekek fejlesztése során kiemelt szerepe van az óvodának a hátránykompenzálásban, az időben történő prevenciónak, az esetleges részképesség zavarok feltárásában, az egyéni fejlesztésben. Az óvoda a családok szociális jellemzői miatt óvó-védő, szocializáció funkciójának is eleget tesz.

Butykatelep Nyíregyházától 10 km-re található, szétszórt település szerkezet jellemzi. Néhány házból álló kisebb tanyák, tanyabokrok tartoznak hozzá. Az óvoda környezetében a szülők iskolázatlanok, többségük napszámból, szociális támogatásokból él. Magas az etnikai kisebbséghez tartozók száma. Az óvodapedagógusok a hátrányos helyzetből származó lemaradásokat szakszerű, a gyermekek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőkkel együttműködve próbálják ellensúlyozni.

Rozsrétbokor telephely összefüggő, kertvárosi jellegű településen működik, Nyíregyháza külterületén. A szülői háttér jellemzői: értelmiségi 32%, fizikai 50%, vállalkozó 13%, munkanélküli 5%. A gyermekek 34%-a HH-s, 3%-a HHH-s. A szülők iskolázottsága, jövedelem szintje, lakáskörülményei nagyfokú megosztottságot mutatnak. A családok többsége együttműködő, jó partnerként segíti a nevelőmunkát.

Mandabokor, Kassa utca, Felsősima telephelyek körzetébe tartoznak a bokortanyák, ahol szintén eltérőek a gyermekek szociokulturális adottságai, nagyok az értékrend és műveltség béli különbségek.

Magas a munkanélküliek száma, a családok többsége anyagi gondokkal küzd. Kiemelt feladat a hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek felzárkóztatása, fejlesztése, és a családokkal való folyamatos törődés a családsegítő szolgálattal, gyermekorvossal, védőnővel együtt. Pozitívum, hogy a népi hagyományokat, vallási ünnepeket a bokrokban élő gyerekek családjai még ma is ápolják, tovább őrzik és őriztetik gyermekeikkel. Az óvodai nevelés épít a természetközelségre, a szlovák hagyományok őrzésére.

1.2.2. Humán erőforrás

Munkakör	Gyermekek Háza Dél Óvoda	Bóbita Tagint.	Kertvárosi Csicsergő Tagint.	Kincskereső Tagint.	Virág utcai Tagint.	Pitypang Tagint.	Manóvár Tagint.
Óvodapedagógus	18	4	10	6	12	8	6
Pedagógiai munkát segítők	13	4	6,5	4,5	9,5	5	4
Egyéb alkalmazottak	1	2	1	1	2,5	-	0,5
Összesen	**32**	**10**	**17,5**	**11,5**	**24**	**13**	**10,5**

Munkakör	Butykatelep telephely	Felsősima telephely	Kassa u. telephely	Mandabokor telephely	Rozsrétbokor telephely
Óvodapedagógus	3	2	4	2	3
Pedagógiai munkát segítők	2,5	1	2,5	1	2,5
Egyéb alkalmazottak	1	1,5	1	1	1
Összesen	**6,5**	**4,5**	**7,5**	**4**	**6,5**

Intézményi szinten:

Óvodapedagógusok:	78 fő
Pedagógiai munkát segítők	56 fő
Egyéb alkalmazott	14 fő
Összesen:	**148 fő**

Munkaköri beosztás szerinti megoszlás az óvodapedagógusok körében

Intézmény igazgató:	**1 fő**
Intézmény igazgatóhelyettes	**3 fő**
Tagintézmény-igazgató:	**6 fő**
Telephelyfelelős	**5 fő**
Óvodapedagógus	**63 fő**

Az önkormányzat által elvárt takarékos létszámgazdálkodás érdekében csak a törvény által meghatározott létszámot foglalkoztatjuk, törekedve a minőségi színvonal megtartására.
Az óvodapedagógusok valamennyien rendelkeznek az előírt iskolai végzettséggel, a hét évenkénti továbbképzésüknek eleget tesznek, változatos szakirányú továbbképzéseken vesznek részt.
Az óvodapedagógusok nevelő munkáját szakképzett dajkák és pedagógia asszisztensek segítik a feladat ellátási helyeken.

1.2.3. Tárgyi feltételek

Intézményünkben a 3-7 éves korú gyermekek nevelését 12 épületben 43 óvodai csoportban valósítjuk meg. A Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény 2013-ban átépítésre került, és a szülői igények alapján kiegészült egy csoporttal. A 2013/2014-es nevelési évtől 5 csoportos óvodaként működik. A Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 136/2016. (V.26.) határozata alapján a Manóvár Tagintézményben és a Bóbita Tagintézményben 1-1 csoport felfüggesztésre került 2016/2017-es tanévben kihasználatlanság miatt.

A Székhely intézmény és a tagintézmények épületei eredetileg óvodának épültek, a funkciójuknak megfelelő infrastruktúrával. A telephelyek épületei családi házakból, iskolából kerültek kialakításra az óvodai nevelést biztosító feltételekkel.

A 30-50 éves épületek műszaki állapotának fenntartása érdekében az Önkormányzat pályázatból, illetve saját forrásból mind a 12 intézményünket felújította.

Az óvodák udvarai gyermekközpontú szemléletet tükröznek, parkosítottak, több helyen gumilappal borítottak, jól szolgálják a gyermekek egészséges életmódra nevelését, testi épségük megóvását. EU-s szabványoknak megfelelő fajátékokkal biztosítjuk a változatos mozgáslehetőséget, és ahol nincs erre lehetőség, átmenetileg mozgatható műanyag játékokkal pótoljuk. A nyári időszakban tusolók, pancsoló medencék segítik a gyermekek felfrissülését. 2012-ben a Bozsik Program keretében „focipálya" kialakítására került sor három tagintézményünkben.

A csoportszobák alapterülete megfelel a törvény által maximált 25 fős létszámnak. A berendezés a csoportok mindegyikében esztétikus, jó állapotú, dekoratív. A székhely óvodában lévő speciális csoport tekintetében az alapterület és a berendezés igazodik az átlátható, és kiszámítható, protetikus környezet megteremtéséhez.

A gyermeki tevékenységet szolgáló tárgyi, szakmai eszközök az óvodapedagógusok kreativitásának, sokoldalúságának köszönhetően megfelelő számban, minőségben állnak rendelkezésre. A nevelőtestületek a pedagógiai gyakorlatuk sajátosságainak megfelelően teremtik meg, bővítik az eszköz béli ellátottságot sikeres pályázatok útján, költségvetési keretből, alapítványi bevételekből.

Műszaki infrastruktúra tekintetében rendelkezésünkre áll:

Székhelyintézményben:

projektor, laptop, számítógépek, fénymásoló, DVD lejátszó, TV, fényképező gép, erősítő, CD lejátszó, interaktív tábla, DIOO-3 db, tabletek

Tagintézményekben:

számítógépek, fénymásoló, videó kamera, DVD lejátszó, TV, fényképező gépek, erősítő, CD

lejátszó.

1.3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1.3.1. Általános elvek

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük innovatív – pedagógiai törekvések.
- Az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

1.3.2. Gyermekkép

Az alapprogram szerint a gyermeknek sajátos, életkorokként (életkori szakaszokként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

1.3.3. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség kibontakozását,
- a hátrányok csökkenését,
- az életkori és egyéni sajátosságok kibontakoztatását, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek) ellátását is.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermek személyiségének elfogadása, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;

b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

c) Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

- A óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik
- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- a testi, a szociális, az értelmi képességek egyéni és életkor specifikusalakításáról;
- a gyermeki közösségekben végezhető, sokszínű-az életkornak és fejlettségnek megfelelő-tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékeke közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését,ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban:migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését,ápolását,erősítését,társadalmi integrálását.

1.3.4. Pedagóguskép

Az óvodában a pedagógus, a nevelőmunka kulcsszereplője, akinek a segítő támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Olyan pedagógus, akit elhivatottság, nagyfokú gyermekszeretet, pedagógiai optimizmus és tolerancia jellemez.

Támogatja a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek kulturális nevelését. Lehetőséget biztosít az óvoda napi tevékenysége során kultúrájuk megismerésére (mese-vers, ének,

hagyományőrzés, ünnepek).

Biztosítja, hogy minden gyermek egyformán magas színvonalú nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek, és nem ad helyet az előítéletek kialakulásának.

A feltételrendszer és a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását.

A szülőkkel megfelelő együttműködést valósít meg, a családok értékrendjének sokféleségét figyelembe véve.

Jellemzi a szakmai megújulás és innováció képessége.
A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozik, szükség szerint együttműködik a gyógypedagógussal, vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek felzárkóztatásának elősegítése érdekében.

1.4.AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben a korban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetbiztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

1.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. ***Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.***

A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermeket;
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-pedagógiai asszisztens, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

2. A ***szocializáció*** szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, a gyermek

- **erkölcsi tulajdonságainak** (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és
- **akaratának** (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését,
- **szokás-és normarendszerének** megalapozását.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja. hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, és mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű legyen.

5. A kiemelt figyelmet igénylőgyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

1.4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. **Az anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra – valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. **Az értelmi nevelés további feladatai:** egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség – fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezetbiztosítása.

Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője. Biztosítja a nevelés optimális feltételeit, a gyermekek számára a környezettudatos magatartás kialakítását segíti.

1.4.4. Az óvodai élet megszervezésének alapelvei

Személyi feltételek

1. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

2. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. akinek a személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje, modellt, mintát jelent a gyermek számára.

3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvodai működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése képzett szakemberek közreműködését igényli.

Tárgyi feltételek

Az óvodánk rendelkezik a nevelési programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezései szolgálják a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelel testméreteinek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Óvodánk udvarai parkosítottak.

Lehetővé teszik a gyermekek mozgás-, és játékigényének kielégítését, harmóniát árasztó formákkal, színekkel, anyagokkal vesszük körül a gyermekeket.

A tárgyi felszerelések a gyermekek számára hozzáférhető módon vannak elhelyezve, figyelve a gyermek biztonságára.

Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvoda munkatársainak, lehetőséget ad a szülő fogadására.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges, a tevékenységben megnyilvánuló fejlődéséhez és fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a megfelelő feltételeket a párhuzamosan is végezhető, megfelelő időtartamú differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások segítik a gyermekek együttműködő képességének, feladattudatának fejlesztését. Óvodai nevelésünk rendszerében a folyamatos, rugalmas, helyi szokásokhoz, igényekhez valamint a gyermek egyéni szükségleteihez igazodó napirend biztosítja az érzelmi biztonságot.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a rendszeresség és ismétlődések érzelmi biztonságot jelentenek a gyermeknek.

A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.

<u>Gondozás szerepe:</u>

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, amikor óvoda valamennyi dolgozója figyelembe veszi a gyermekek eltérő fejlődési ütemét, építi kapcsolatait a gyermekkel, segíti önállóságuk fejlődését. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

1.4.5. Heti rend

A heti rend megtervezésében az alábbi elveket kell figyelembe venni:

A csoportok heti rendjét az óvodapedagógusok készítik el minden év elején, mert minden csoportnak más az összetétele, a gyermekek kora. A csoportok heti rendje a csoportnaplóban rögzítésre kerül.

Az óvodapedagógus feladata:

- A heti rendet óvodai szinten összehangoljuk, hogy a csoportok ne zavarják egymást, ne akadályozzák egymás tevékenységét, valamint a dajkák minden csoportban segíthessenek.
- A heti rend rugalmasságával lehetővé tesszük, hogy minden gyermek egyéni fejlettségének, igényének, tempójának megfelelően tevékenykedjen.
- *A tevékenységek szervezeti kereteit a gyermekek egyéni igényeihez igazodva, differenciálva szervezi meg és a csoportnaplóban rögzíti. A tevékenység szervezeti kerete lehet egyéni, szabadjátékból indított motiválással kezdeményezett mikro csoportos és frontális. Bizonyos tevékenységek esetében, vagy ha az óvodapedagógus szükségesnek látja kötött, frontális szervezési keretben is megvalósíthatja a foglalkozást, amely során biztosítja a tevékenységközpontúságot, játékosságot (pl. mozgás, ének-zene, gyermektánc, mese, dramatizálás stb.)*

A komplex tevékenységekben megvalósuló tanulás alkalmat ad a gyermek által szerzett benyomások rendezésére, a spontán tanultak rögzítésére, tudatosítására.

1.4.6. Napirend

A napirend megtervezésében az alábbi elveket tartjuk fontosnak:

Mivel minden csoportnak más az összetétele, a gyermekek kora, merev szabályokat nem alkalmazunk a naprend időkeretének meghatározásában.

A csoportok napirendjét év elején megtervezzük, és a csoportnaplóban rögzítésre kerül.

A nyári élet nyári napirend szerint történik.

Az óvodapedagógus feladata:

- Egységes időkeretet biztosítunk a játéktevékenységre.
- A játékidő egységét a folyamatos tízóraizással is elősegítjük.
- A napirendet óvodai szinten összehangoljuk, hogy a csoportok ne zavarják egymást, ne akadályozzák egymás tevékenységét (öltözés, testápolás, tornaszer használat), valamint a dajkák minden csoportban-érdemben segíthessenek (gondozás stb.).
- A napirend rugalmasságával, a folyamatos életmódszervezéssel lehetővé tesszük, hogy minden gyermek egyéni fejlettségének, igényének, tempójának megfelelően tevékenykedjen.

- A napirend szerint kialakult életritmusa legyen a csoportnak. A gyermek életritmusának megfelelően az aktív mozgás, tevékenység; az aktív és passzív pihenés életszerű váltakozását biztosítjuk.

1.5. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Partnereink	Kapcsolattartás formája (módja)	Kapcsolattartásért felelős	Kapcsolattartás gyakorisága
Szülők	Szülői értekezlet Fogadóóra Nyílt napok Közös óvodai rendezvények	Intézmény Igazgató Óvodapedagógusok	Alkalomszerű Napi
Bölcsőde	Megbeszélés az óvodába érkezett bölcsődésekről	Óvodapedagógusok Bölcsődei gondozó	Alkalomszerű
Iskolák	Nyílt iskolai tanítási órák Konzultációk Nyílt óvodai délelőtt Közös szülői értekezlet	Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Fenntartó	Értekezletek Rendezvények	Intézmény Igazgató	Alkalomszerű
Szakmai szolgáltatók	Továbbképzések, szakmai előadások	Intézmény Igazgató Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Pedagógiai Szakszolgálat	Szakvéleményekkel kapcsolatos megbeszélés	Intézmény Igazgató és a feladattal megbízott óvodapedagógusok	Tervezett program szerint
Kulturális, sportlétesítmények	Rendezvények, Közös programok	Megbízott óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Gyermekjóléti Szolgálat	Eseti konzultáció	Gyermekvédelmi felelősök	Alkalomszerű

Közös programok, rendezvények

Közös rendezvények	Várható időpontja	Helyszíne	Résztvevők köre
Tanévnyitó értekezlet	Minden év augusztus 20-30 között	Székhely Intézmény-Kereszt utca. 8.	Intézményigazgató Intézmény Igazgató helyettesek, Tagintézmény Igazgatók Telephely felelősök Óvodapedagógusok NOKS- os dolgozók
Munkatársi értekezlet	Nevelési év elején		Minden dolgozó

Félévi (értékelő) értekezlet	Minden évben január 10-30 között		Minden óvodapedagógus
Közös munkaközösségek	Meghatározott munkaközösségi (feladatterv) munkaterv szerint	Meghatározott szerint program	A munkaközösség tagjai
Tanévzáró értekezlet	Minden év június 10-30 között		Intézmény Igazgató, Intézmény Igazgató helyettesek, Tagintézmény Igazgatók Telephely felelősök Óvodapedagógusok NOKS –os dolgozók Konyhai dolgozók

1.6. AZ INTÉZMÉNY STRATÉGIAI TERVE

1.6.1. Küldetés nyilatkozatunk

„SEGÍTS NEKEM, HOGY MAGAM CSINÁLHASSAM."

(Maria Montessori)

Alapvető küldetésünk, hogy az intézménybe járó gyermekek olyan módon nevelkedjenek, hogy alkalmasak legyenek a természeti és társadalmi környezetbe való beilleszkedésre. Küldetésünknek megfelelően pedagógiai munkánk középpontjába a gyermekek képességeinek fejlesztését helyezzük előtérbe, ahol játékos tevékenységek során, egyéni differenciált bánásmód alkalmazásával, játékban alkalmazott cselekvéses tanuláson keresztül fejlődő, egészséges életvitellel rendelkező gyermekeket neveljünk, az esélyegyenlőség biztosításával, a különbözőség elfogadásával."

Nyitott óvodaként a családokkal való szoros kapcsolattartás kialakításával érjük el az együttnevelés lehetőségét, a szoros baráti kapcsolatok óvodán túli kialakulását, a felmerülő gondok, problémák megoldását, az örömök megosztását.

Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

1.6.2. Jövőképünk

Intézményi szinten

Szakmai munkánk középpontjába a gyermekek érdekeit állítjuk, egyben magas színvonalú óvodai szolgáltatást kívánunk biztosítani.

A gyermek szintjén

Nyugodt, békés légkörben, egymással toleráns együttműködő, magas neveltségi szinttel rendelkező gyermekek nevelése. Megszervezni a gyermekek tapasztalatszerzési lehetőségeit, melyek kihasználásával adottságaiknak megfelelően fejlődnek képességeik, kreativitásuk, problémamegoldó gondolkodásuk, általános tájékozottságuk, örömmé válik számukra a tanulás, a felfedezés.

1.6.3. Minőségpolitikánk

Az intézmény minőségpolitikája szoros kapcsolatban áll az intézmény egyéb dokumentumaival úgy, mint Alapító okirat, Pedagógiai program, SZMSZ, Házirend, Éves pedagógiai munkatervek, Továbbképzési terv.

- Alkalmazotti közösségünk kötelezi magát arra, hogy munkája során a **gyermekek érdekeit** tartja elsődlegesnek. Azonosan fontos feladatunknak tartjuk a hátránykompenzálást, a felzárkóztatást és tehetséggondozást – melynek következtében az **esélyek különbözőségének mérséklésére** törekszünk.
- Célunk a működés valamennyi területén **magas színvonalú szakmai tevékenységet folytatni**, melynek középpontjában, mint legfontosabb elem a pedagógiai folyamat áll.
- A szervezetfejlesztésben kapjanak fontos szerepet az alábbi értékek és tevékenységek:

  Érdekképviselet működtetése.

  Intézményi normák megfogalmazása.

  Hatékony vezetés, melyben a vezetési funkciók szabályozottá teszik a működést: ellenőrzési, mérési, értékelési rendszert a folyamatos fejlesztés szolgálatába állítja.
- Hazai és nemzetközi partnerkapcsolatok fenntartása, újak kiépítése szolgálja az egymástól való tanulás lehetőségét (nyelvismeret, informatika ismeretek).

1.6.4. Minőségcélok

A minőségcélok összhangban állnak óvodánk minőségpolitikájával, egy-egy minőségpolitikai ponthoz több minőségcél is kapcsolódik.

- Sajátos nevelési igényű gyermekek **integrált és részben integrált neveléséhez** kötődő

pedagógiai rendszer továbbfejlesztése.

- Célunk, hogy **azonosítsuk folyamatainkat**, melyek befolyásolják a pedagógiai munkát.
- Humán erőforrás minőségi célú fejlesztése a továbbképzési, önképzési lehetőségek által.

- Célunk **kidolgozott indikátoraink használata** mérési rendszerünkbe. Neveltségi szintmérés; Képességszint mérés; fejlettségmérő lapok, fejlődési naplók vezetése.

- Az **SZMSZ**, **Házirend** törvényi változások szerinti átdolgozása, a hatékony működtetés érdekében.
- Pedagógusokra, alkalmazottakra vonatkozó intézményi szintű a szervezeten belül érvényesülő normák, követelmények, egységesítése.
- Hatékony **intézménymenedzselés** – szakcikkek megjelentetése, előadások tartása, intézményünk pedagógiai munkájáról, „Jó gyakorlatairól" szakmai, információs anyag szerkesztése szűkebb és tágabb környezetünkben szakmai munkánk elismertetése.
- Tervezési, ellenőrzési, mérési, értékelési rendszer követelményeinek közzététele az alkalmazottak körében, idő ütemezés elkészítése az átláthatóság érdekében.
- A partnerek elégedettség megismerése biztosítja az intézmény színvonalas működését.
- Kommunikációs folyamatok szabályozása intézményen belül és a partnerekkel tegye gördülékennyé és növelhetővé a kapcsolattartást.
- A partneriskolákkal való tartalmi együttműködés segítse az óvoda iskola átmenet nehézségeinek csökkentését.

1.6.5. Az intézmény minőségirányítási rendszere

Az intézményben működő folyamatok rendszere

Jelen Éves Önértékelési Terv a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt „Önértékelési kézikönyv óvodák számára" harmadik javított kiadása című kiadvány felhasználása alapján készült. Hatályos 2017. január 1. napjától

Irányított önértékelés

Az önértékelés törvényi háttere:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a
- Közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 8/2013. (I. 30.) EMMI- rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az emberi erőforrások minisztere 22/2015. (IV. 21.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosításáról
- Önértékelési kézikönyv óvodák számára

Irányított önértékelés eljárásrendje

Az önértékelés célja: Az intézményi átfogó önértékelés része a pedagógus, a vezető (Intézmény igazgató, intézmény igazgató helyettesek, tagintézmény-igazgató, telephely felelős és az intézmény önértékelése. Az önértékelés fókuszában az intézmény pedagógiai-szakmai munkájának minőségére leginkább hatást gyakorló, standardban leírt pedagógus és vezetői kompetenciák, valamint intézményi jellemzők állnak, az intézménynek az európai, országos, regionális és helyi szakmapolitikai célokkal összhangban meghatározott saját céljaival, és a hozzájuk kapcsolódó elvárásaival együttesen.

Az átfogó önértékelés során megállapíthatóvá válik az egyes szinteken meghatározott elvárások teljesülése – pedagógus esetében a pedagóguskompetenciákra épülő nyolc területen, vezető esetében az Intézmény Igazgatói kompetenciákra épülő öt területen. Az intézmény önértékelése hét területen, meghatározott elvárások alapján, a pedagógusokra és a vezetőre vonatkozó eredmények figyelembevételével történik.

Az intézményi átfogó önértékelés célja, hogy a pedagógusra, vezetőre, valamint intézményre vonatkozó intézményi elvárások teljesülésének értékelése alapján a pedagógus és a vezető önmagára, valamint a vezető a nevelőtestület bevonásával az intézményre vonatkozóan meghatározza a kiemelkedő és a fejleszthető területeket, majd erre építve fejlesztéseket

tervezzen, fejlesztési feladatait Intézkedési tervben rögzítse, szervezeti és egyéni tanulási, önfejlesztési programokat indítson, hogy azután az újabb önértékelés keretében vizsgálja a programok megvalósításának eredményességét.

Célja: Tényekre alapozva megállapítani intézményünk erősségeit, fejlesztendő területeit, kijelölni hol szükséges beavatkozás fejlesztés.

Hatókör: Az intézmény teljes működése, közvetlen, közvetett partnerei.

Az irányított önértékelés tartalma:

- az önértékelés gyakoriságának meghatározása
- az önértékelés területeinek meghatározása
- az önértékelés területeihez illeszkedő módszerek meghatározása.

Az irányított önértékelés gyakorisága

Az irányított önértékelést **5 évente** ismételjük meg intézményünkben, mely a vezetői ciklus végére esik, így az adottságok és eredmények felmérése, a fejlesztések tervezése végrehajtása hatékonyan történhet.

A tanév 2. felében, februárban végezzük el a méréseket, megítélésünk szerint ez a legalkalmasabb időpont a tájékozódásra. A kiértékelés márciusban történjen, majd április hónapban készüljenek el az intézkedési tervek, melyek megvalósítása az új tanév feladata lesz.

Az önértékelés területeinek meghatározása

Az eljárásrend leírásnak megfelelően a vizsgált területet 2 nagy csoportra bontjuk:

- Az intézmény jellemző adottságainak értékelése.
- Eredmények értékelése.

E két nagy csoporton belül az alábbi szempontsort határozzuk meg.

Az intézmény jellemző adottságai

- A vezetés értékelése.
- Stratégiai és operatív tervezés.
- A dolgozók irányításának értékelése.
- Erőforrások felhasználása.
- A nevelési folyamatok, valamint szabályozottságuk értékelése.
- A folyamatos fejlesztés alkalmazásának szintje.
- A szervezeti kultúra és klíma értékelése.

Az eredmények területei

A munkatársak bevonásának mértéke.
Partnerek elégedettsége (szülők, gyermekek, fenntartó, iskolák)
Partnerek elégedettsége (pedagógusok, pedagógiai munkát segítő munkatársak).
(lásd. 1. sz. melléklet)
Közösségi szerepvállalás.
Az óvoda nevelési eredményei.

Az önértékelés területeihez illeszkedő módszerek meghatározása
(Módszertani tábla**)**

	Az irányított önértékelés fő témaköre	**Módszer**	**Humán erőforrás felelős**	**Minta**	**Eredmény**
1.	Az Intézmény Igazgató kiértékelése	kérdőív		Vezetők nem vezető beosztású pedagógusok	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
2.	Stratégiai és operatív tervezés	kérdőív		Vezetők Nem vezető beosztású ped.	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
3.	Dolgozók irányításának kiértékelése	kérdőív		Vezetők teljes dolgozói kör	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
4.	Erőforrások kiértékelése	kérdőív		Vezetők teljes dolgozói kör	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
5.	Folyamatok és szabályozottságu k kiértékelése	kérdőív		Vezetők teljes dolgozói kör	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
6.	Folyamatos fejlesztés alkalmazásának szintje	kérdőív		Vezetők teljes dolgozói kör	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
7.	Szervezeti kultúra kiértékelése	kérdőív		Vezetők teljes dolgozói kör	Összefoglaló Erősségek Gyengeségek
8.	Munkatársak részvételének mértéke	adatgyűjtés		Teljes körű mintából kigyűjtés	Gyűjtőtáblázat
9.	**Parnerek elégedettsége:** Gyermekek Szülők Iskolák Fenntartó	 Komplex képsor Kérdőív kérdőív interjú		Középsős és nagycsoportos gyermekek teljes körű	Kiértékelés Kiértékelés Kiértékelés

10.	Partnerek elégedettsége (alkalmazottak)	Összegyűjteni az előző kérdéssorokból az ide vonatkozókat Kigyűjtés a munkaügyi adatokból		Teljes dolgozói kör	Kiértékelés
11.	Közösségi társadalmi szerepvállalás	Gyűjtőtáblázat Feljegyzés Feljegyzés Feljegyzés		Óvoda dolgozói köréből résztvevők - - - -	Kiértékelés
12.	Neveltségi eredmények	Intézményi mérőeszköz (saját)		Iskolába távozó gyermekek	Kiértékelés

Az összesítés elemzés eredményeit a nevelőtestület elé tárva történik a prioritások meghatározása, a fejlesztések időrendjének kialakítása, minőségi körök vezetőinek, tagjainak kiválasztása, a kontroll kiépítése, korrekció és beavatkozás megteremtése.

Az irányított önértékelés mérőeszközei (lásd. 1. sz. melléklet)

Partneri igény és elégedettség mérés (szabályzata)
Partnerek azonosítása – Partnerekkel való kapcsolat rendszere

Hatókör: Az óvoda közvetlen és közvetett partnerei
(lásd. 1. sz. melléklet)

2. SZÉKHELY INTÉZMÉNY, TAGINTÉZMÉNYEK, TELEPHELYEK NEVELÉSI GYAKORLATAI

Nyíregyháza, Kereszt u. 8.
Oktatás azonosító:033090

2.1. Gyermekek Háza Déli Óvoda Montessori nevelési gyakorlata

2.1.1. Ajánló

Óvodánk nevelőtestülete Montessori szellemiségű Pedagógiai Programját ajánlja minden nyíregyházi szülőnek, aki szeretné gyermekét:

- biztonságot nyújtó környezetben elhelyezni,
- szakmailag magas színvonalon képzett, szerető óvónők gondjaira bízni,
- olyan pedagógiai rendszer szerint neveltetni gyermekét,
- mely gyermek- és személyiség központú, 100 éves múlttal rendelkező világhírű pedagógia,
- mely gyermeke számára adottságainak megfelelő képesség fejlesztést, magas szintű neveltséget biztosít,
- autizmussal együtt élő gyermekét autizmus-specifikus ellátásban részesíteni.

Óvodánk 1980-ban épült, Nyíregyháza belvárosában működő intézmény. Hét csoportunkban ép, egy csoportunkban sajátos nevelési igényű, autizmussal együtt élő gyermekeket nevelünk.

Sajátos nevelési igényű gyermekekkel 1988 évtől kezdődően foglalkozunk, mely feladat ellátására a fenntartó támogatásával és intézményi erőfeszítésekkel építettük ki a törvénynek megfelelő követelményeket. Az autizmus szempontú vizuális akadálymentesítéssel megalapozzuk a szorongásmentes, megértésen alapuló tanulást, és a kölcsönös kommunikáció lehetőségét.

A Montessori nevelési rendszer kiépítését 1994. évben kezdtük meg, mára valamennyi csoportunkban pedagógiai nevelési programunknak megfelelő Montessori adaptáció szerint dolgozunk.

2006-tól a kompetencia alapú nevelési program négy őselemre épülő tartalmát a helyi Montessori nevelési gyakorlattal összhangban valósítjuk meg.
Óvodánk, mint önkormányzati intézmény alapvetően világnézetileg és politikailag semleges.

2.1.1.1. Bázisintézmény

2016 szeptemberétől óvodánk Bázisintézményi feladatokat is ellát, melynek keretében az érdeklődő óvodapedagógusok megismerhetik JÓ GYAKORLATAINKAT.

- Szülők, mint nevelési partnerek az egészséges életvitel megalapozásában
- Az anyanyelvi nevelés folyamata, út az írás-olvasásig
- A Kompetencia alapú óvodai nevelés és a Montessori nevelési programunk összhangjának megteremtése

2.1.1.2.Nyíregyházi Egyetem

2017. januártól a Nyíregyházi Egyetem óvodapedagógus hallgatói 3 csoportunkban teljesítik óvodai gyakorlataikat. A 203/2024 –es nevelési évben 42 fő óvodapedagógus hallgató teljesíti egyéni és csoportos gyakorlatukat és hospitálásukat.

2.1.1.3.Tehetséggondozó foglalkozások

A szülők igénye alapján különböző tehetséggondozó fejlesztő foglalkozásokat tartunk óvodánkban, melyek szervezésénél követendő célnak tartjuk, hogy ne zavarják az óvoda napirendjét és minden esetben feleljen meg a gyermekek életkorának és játékos legyen.

2.1.1.4.Boldog Óvoda

Óvodánk két csoportjában, a Moha és Páfrány csoportban és a Zöld Manók csoportban 2018/19-es nevelési évben bevezetésre került a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított BOLDOG PROGRAM. Az intézményünk a 2018/2019-es tanévtől jogosult a cím és a logó használatára.

Boldog Óvoda

Kiemelt feladatunk a 3-6 éves gyermekek korosztályában módszertani segítség, új ötletek befogadása a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatására. Pozitív énkép kialakítása, a feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése. Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása. A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.

Célok:

Az életben nap, mint nap problémák, kihívások elé kerülnek gyermekeink is, melyeket elkerülni nem tudunk, nem is szükséges. A gyermekeket meg kell tanítanunk az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására. Életszemlélet alakítása ez, mely iránymutatást adhat a pozitív, gördülékenyebb megoldási lehetőségek előhívására, megfogalmazására. A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

A Boldogságóra Program 10 egymásra épülő témából áll, s ezek fokozatosan tárják a csoport, gyermekek elé a boldogság sokféle lehetőségeit, területeit, az arra való törekvés feltételeit.

Témakörök:

- Boldogságfokozó hála
- Optimizmus gyakorlása
- Kapcsolatok gyakorlása
- Boldogító jó cselekedetek
- Célok kitűzése és elérése

- Megküzdési stratégiák
- Apró örömök élvezetek
- Megbocsátás
- Testmozgás
- Fenntartható boldogság

Csoportunkban rendszeresen (heti szinten) alkalmazunk a programhoz igen hasonló játékos feladatokat. A gyermekekkel beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatokat végzünk, mely magában foglalja az egymásra és önmagunkra való odafigyelést, egymás mondanivalójának tiszteletben tartását, meghallgatását. Beszélgetés során, aki igényli, hangot adhat véleményének, megoszthatja gondolatait, melyekre reagálhatunk. Ezzel a gyermekek megtapasztalják, hogy bátran beszélhetnek bármiről, lehet véleményük, élményeiket (akár vidám, akár szomorú) meghallgatjuk, megbeszéljük. Továbbá gyermekek empatikus képességét erősítve, biztatjuk, vagy épp együtt örülünk az elhangzottaknak. Nagy gondot fordítunk ezen alkalmakkor a testi kontaktus közösségformáló erejének is. Egy-egy érintést, ölelést, kedves gesztust adunk tovább folyamatosan az utánunk következő gyermeknek. Így megtanulják elsajátítani a szeretet fogadásának, továbbadásának képességét egyaránt.

Lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy gyermekeiket ***ökumenikus hittan*** foglalkozásra írathassák be, ennek megtartását délutáni időpontban tartjuk elfogadhatónak.

2.1.2. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önállónevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
Nevelési alapelveinkből kiindulva fontosnak tartjuk, hogy befogadó attitűd jellemezze pedagógiánkat, adjunk teret a szabad játékon keresztül a gyermeki személyiség kibontakoztatásának.
A befogadás alappillére a különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni szükségleteinek teljes körű megismerése, és ehhez az adekvát tevékenységek megszervezése. Az érintett gyermekeknek joga van egészséges kortárskapcsolatokban, egyéniségüknek megfelelő módon fejlődni.

Montessori szellemű Pedagógiai programunk a képességek, ismeretek fejlesztésére épül a következő elvek szerint:

- **A fogékony fázisok elve** szerint a gyermek bizonyos ingerek felfogására, ismeretek elsajátítására fejlettségének egy adott szakaszában intenzívebben képes.

  Ez az érzékenység egyénenként különböző időpontokban jelentkezik. A gyermeknek akkor kell nyújtani a fejlődés lehetőségét, amikor valaminek a befogadására különösen fogékony. Egységes nevelési rendszerünk minden elemének biztosítania kell ezen alapelv érvényesülését.

- **Az abszorbeáló lélek**, mely csak gyermeki jellegzetes sajátosság, megfelelő miliőben érvényesülhessen. Az alapelv szerint a gyermek nem emlékezetébe vési az ismereteket, hanem magába szívja, beilleszkedik. Valódi tudás, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, és melyet képes alkalmazni képességei által, és ebben igen nagy szerepe van a komplex óvodai környezetnek.

- **A gyermek immanens (belső) fejlődési terve** értelmében megvannak azok a belső tulajdonságok, melyeket ki kell bontani. Fontos, hogy ezt a gyermek is akarja, mely a pedagógustól nagyfokú tapintatot igényel.

- **A gyermek szabadságának biztosítása**, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Önálló törekvéseinek támogatása értelmében a rászabott környezetben szabadon nyilatkozhat meg mindaddig, míg tevékenységével, magatartásával nem sérti a közösség érdekét, melybe tartozik. A gyermek érdeklődését, akaratát önkéntességét tiszteletben kell tartani.

- **A gyermeki képességek, készségek magasabb szintre emelését** a figyelem intenzív koncentrációjának (tevékenység közbeni elmélyülés) támogatása segíti elő. Amennyiben a gyermek érzékeny bizonyos ismeret befogadására és ahhoz megtalálja a környezetében a problémát jelentő helyzetet, feladatot, eszközt, elmélyülten járja végig a megismerés útját.

  Az integráció, mint egy humanizáltabb pedagógia megvalósítása. A sérült, és nem sérült gyermekek együttélése önkéntes, és tervezett együttnevelést jelent. Szociális tanulást, a másik másságának elfogadását, szellemi, testi és lelki támasz nyújtását. Az egészséges gyermekek szüleivel történő együttműködés során csökkennek a sérültekkel szembeni előítéletek.

- Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését.

Ennek érdekében fontosnak tartja:

- a nevelőtestület átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását,
- helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítását, működtetését, fenntartását a kitűzött célok elérése érdekében,
- az óvoda befogadó nevelését erősítő, deszegregációs célú fejlesztése érdekében oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének kidolgozását,
- a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.

Az óvoda a gyermek személyiségének fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai megközelítéséről előzetes és folyamatos tájékoztatást nyújt a szülőknek. Együttműködést alakít ki a szülők igényeinek folyamatos megismerésére, véleményének értékelésére és a nevelő munkába való beépítésére törekszik. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyet az óvoda kiegészít.

2.1.3. Gyermekképünk

Gyermekképünket a fejlődés-lélektani törvényszerűségek, valamint a Montessori filozófia alapján határozzuk meg.

- A gyermeket egyedi és szociális lénynek tekintjük egyszerre.
- Egyedi individuumában benne foglaltatik immanens belső fejlődési terve, fejlődő személyiségében az abszorbeáló lélek és fogékony fázisok megjelenése.

Mindezen törvényszerűségeket nevelőmunkánk szolgálatába állítva fejlődik a gyermek kreativitása, problémamegoldó képessége a megfelelő személyi és tárgyi környezet biztosítása által. Örömmé válik számára a felfedezés, gazdag ismeretanyagot szerezhet, kialakul önállósága, az életkornak megfelelő magas szintű neveltsége.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, törekszik a gyermekek közti kulturális, szociális és személyiség béli különbözőségek tiszteletben tartására.

Biztosítja minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek.

A tehetséges gyermekben meglévő különlegességet értéknek és pedagógiai kihívásnak tekinti. Minden gyermek számára biztosítja az esélyegyenlőséget, egyenlő hozzáférést a különleges

bánásmódhoz.

2.1.4. Óvodai nevelésünk célja

Óvodai nevelésünk célja, hogy segítse elő az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

- A nevelésben az eltérő fejlődési ütem és az egyéni sajátosságok dominanciájának figyelembevétele.
- Az életkornak megfelelő sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását biztosítása, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.
- Ideális egyensúly kialakítása a nevelés tartalmában, szervezeti kereteiben az eszközök, módszerek alkalmazásában, a gyermekek optimális terhelése és a harmonikus fejlődés érdekében.
- A gyermeki aktivitás, érdeklődés, fogékonyság kihasználásával, a gyermeki szabadság biztosításával az önállóság kialakulásának és egyéni képességek korlátlan fejlődésének támogatása, a kompetencia érzés kialakítása, biztosítása.
- A gyermekek neveltségének életre szóló megalapozása az erkölcsi normákhoz való alkalmazkodás, magatartás, beszédkultúra, higiénés szokások, udvariassági és együttműködési formák vonatkozásában.
- A gyermek az óvodáskor végére lépjen be a lassú átmenetek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
- Békére nevelés. A kölcsönös szereteten és megértésen alapuló független, önmagát ellátni képes, dolgos, kreatív önállóan gondolkodó, problémamegoldó, segítőkész, együttműködésre képes, toleráns és békeszerető ember formálása.
- Sajátos nevelési igényű, autizmussal együtt élő gyermekek autizmus- specifikus, részleges és teljes integrációban történő fejlesztésének biztosítása.
- Inkluzív nevelés megvalósítása szorongásmentes miliő kialakításával. A pedagógia és a gyógypedagógia közelítése, egymástól való tanulás megteremtése, team munka kialakítása.
- A Montessori pedagógia alapelvek és a kompetencia alapú kiegészítő óvodai program összehangolása programunkkal.

- Fő törekvésünk, hogy a gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják egymás másságát. Azon dolgozunk, hogy e feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával. Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolatainak erősítésére, tovább építésére, helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk.
- Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban. Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.
- A pedagógiai programunk részeként egészségfejlesztési program keretében a gyermekeinket személyiségük sokoldalú fejlesztésével, egészséges életmódra való nevelésével, korszerű ismeretek és a környezettudatos szemlélet közvetítésével, versenyképes tudást nyújtva felkészítsük az eredményes további tanulmányokra.
- Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatinkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve – kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi erkölcsi értékeket:
    - az egyén tiszteletét,
    - a humánus gondolkodást,
    - a közösség iránti felelősségvállalást,
    - az empátiát, a toleranciát és
    - mindazokat az alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktusrendezést, a békés egymás mellett élést segítik. Célunk, hogy fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt.
- Olyan támogató tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyermekek tanulási képességeik optimálisan fejlődhessenek. Célunk, hogy gyermekeink tanulási kompetenciáit egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét. A fenntartható fejlődésre irányuló környezeti nevelésünk során is az élethosszig történő tanulás elvét és gyakorlatát érvényesítjük. Az egész életen át tartó tanulásra való alkalmasság számos tanulási helyzet és kihívás iránti szükséglet és indítékok korai megalapozását jelenti, az óvoda preventív funkcióját megerősíti. Az információs társadalom digitális állampolgárját

célzó, valamint az IKT eszközöket használó, rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező nevelés-oktatás megvalósítására törekszünk, az életkori sajátosságok megerősítése mellett. A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemaradás, lemorzsolódás okait azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet biztosítunk, eredményeinket mérjük és értékeljük. Munkánkban az e pedagógiai programban meghatározott módszerek mentén az óvodapedagógusok változatos, egyénre szabott módszerekkel végzik nevelőmunkájukat.

Alapelvek, célok, feladatok, eljárások, eszközök rendszere. A Montessori pedagógia és a Kompetenciaalapú óvodai programcsomag integrálásának alapjai.

Alapelvek Montessori	Alapelvek Kompetencia. óv. pr.	Célok	Feladatok	Eljárások	Eszközök
1.**A fogékony fázisok elve.** A gyermeknek akkor kell adni a fejlődés lehetőségét, amikor valaminek a befogadására intenzívebben képes.		A nevelésben az eltérő fejlődési ütem és az egyéni sajátosságok dominanciája a meghatározó. Az életkornak megfelelő sokoldalú képességfejlődés.	Az „előkészített környezet" biztosítása, mely a gyermek számára érdeklődésének megfelelően az ismeret forrása.	A környezet rendjének kialakítása, szabályok interiorizálása, mely a belső „rend" kialakulásáig vezet.	Montessori eszközök, egyéb fejlesztő eszközök és maga a természeti, társadalmi környezet.
2. **Az abszorbeáló lélek.** A gyermek magába szívja az ismereteket környezetéből, beilleszkedik abba. **A gyermek immanens belső fejlődési terve.** Az adottságok, belső tulajdonságok kibontakoztatása a gyermeki aktivitásra építve.	Valódi tudás, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el és melyet, képes alkalmazni képességei által. Komplex nevelés ahol a nevelési területek, tevékenységek a tárgyi koncentráció elve alapján egységet alkotnak.	A gyermeki aktivitás, motiváltság kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése, a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása. Ideális egyensúly kialakítása a nevelés tartalmában, szervezeti kereteiben, az eszközök, módszerek alkalmazásában a gyermek optimális terhelése, a harmonikus fejlődés érdekében.	Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő elsajátításához segíti hozzá a gyermekeket. Megteremti a lehetőségeket a játékon, munkán, művészeten, alkotáson keresztül az ismeretszerzésre, megalapozza ennek igényét.	Tevékenykedtetés, élménynyújtás, problémahelyzetek teremtése, kontroll, önkontroll beépítése. Mikrocsoportos, egyéni munkaforma. Dominánsan kötetlen, de bizonyos tevékenységek esetében kötelező foglalkoztatási forma.	Montessori eszközök, egyéb fejlesztő eszközök és maga a természeti, épített társadalmi környezet.
d) A gyermek **szabadságának** biztosítása, önálló törekvéseinek támogatása. A szabadság azonban addig tart, míg másokat megnyilvánulásával nem akadályoz és zavar. **A figyelem intenzív koncentrációja,** a gyermeki elmélyülés biztosítása.	A gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.	A gyermeknek váljon igényévé a csoporttal való együttműködés, de tudjon egyedül is tevékenykedni igénye szerint.	Barátságos, derűs légkör, biztonságérzet kialakítása, nyújtása.	Egyéni bánásmód, differenciálás, együttműködés kialakítása, közös élmények biztosítása.	Játék, megfelelő időkeret, változatos együttműködési, tanulási technikák eszközei. Az elkülönülés, elmélyülés feltételeinek megteremtése, Montessori szőnyegekkel, teremkialakítással, Montessori és játéksarkok.

e) A gyermekek **tisztelete, jogainak érvényesítése**, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást, nevelést. A **sajátos nevelési igényű** gyermeknek is joga, hogy megfelelő, elfogadó, fejlesztő hatású környezetet biztosítson az óvoda.		Az egyéni képességek korlátlan fejlődésének biztosítása. A gyermekek fogadják el sajátos bánásmódot igénylő társaikat, legyen természetes a közeledés, segítőkészség.	Az óvodapedagógussal szemben támasztott követelmények, részletesen 13. old. Olyan rugalmas szervezeti keretek kialakítása, mely igazodik az egyéni szükségletekhez, életkori, egyéni sajátosságokhoz, a gyermek fejlődési üteméhez. Megteremteni a szakmai hátterét és szervezeti kereteit a SNI gyermekek befogadásának, szakszerű fejlesztésének.		
	5. A kisgyermek érzelmi befolyásoltságú, ezért fontos, hogy kapcsolataiban pozitív élmények érjék.	A gyermek az óvoda dolgozóiban társra, ha kell, természetes támaszra találjon. Gazdagodjanak érzelmei, óvodás kor végére megfelelő kifejezésmódban jelenjenek meg.	Barátságos, derűs csoportlégkör megteremtése, pozitív én kép kialakulásának támogatása. Elfogadás, megértés, nyugalom, béke szemléletének, hangulatának megéreztetése.	Őszinte, szeretetalapú személyközi kapcsolatok, ezt erősítő zenei, irodalmi anyagok feldolgozása.	

6.A gyermekek **neveltségének** életre szóló megalapozása a magatartás, beszédkultúra, higiénés, udvariassági és együttműködési szokások, formák vonatkozásában.	A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.	A szokásrendszer legyen alapja a további fejlődési szakaszoknak, így az iskolás kornak, egyben a felnőtté válás feltételét is jelentse. Rendszeres életritmus, megfelelő napirend kialakítása a gyermekek számára. Mozgásigény meggyökereztetése. Környezettudatos szemlélet formálása.	Gondozás, speciális gondozás, magatartási normák folyamatos egyénre szabott alakítása az életkor és önállóságra nevelés szem előtt tartásával. Helyes táplálkozási szokások folyamatos alakítása, sok szabad mozgáslehetőség biztosítása.	Mintaadás, segítés, korrekció, megerősítés. Részvétel az étrend összeállításban, zöldség-és gyümölcsnapok szervezése, példaadás.	Neveltségi szint mérés az iskolába távozó gyermekek esetében évente. Megfelelő rugalmas időkeretek. Étkezési rendszer, nyersanyagok, szabadtéri, beltéri mozgásfejlesztő eszközök, környezet-, védelem eszköztára.

	7. A játék a gyermek legelemibb pszichés szükséglete.	A játék a nap folyamán visszatérő módon biztosítsa a gyermek lelki szükségletét, mely egybefüggően és zavartalanul elégülhet ki. Váljon a gyermeki gondolkodás fejlődésének alapvető keretévé. Kínáljon változatos tevékenységi lehetőségeket az érzelmek, szocializáció, együttműködés, értelem és akarat fejlődéséhez.	Nyugalmas, biztonságos légkör feltételek megteremtése.	Példaadás, együttműködés a gyermekekkel, indirekt irányítás.	Kész, félkész eszközök, a természet adta tárgyak, környezet.
	8. A munka jellegű tevékenységek önkéntes, játékos felfogása.	A munkavégzéshez szükséges képességek megszerzése a tevékenykedés örömének, az önállóságnak alakulása közben. Erkölcsi, akarati tulajdonságok formálódása, közösséghez való pozitív viszonyulás megélése, együttműködés képességének megszerzése.	Munkatevékenység állandóságának, folyamatosságának, változatosságának biztosítása. Az egyéni eltérések figyelembevételével a megfelelő munkatempó kialakítása.	Példaadás, buzdítás, értékelés. Idő, hely, jó munkalégkör megteremtése.	Munkaeszközök a különböző munkafajtákhoz.
	9. Az anyanyelvi nevelés kiemelt jelentőséggel bír.	Az egész óvodai nevelést átható anyanyelvi nevelés során harmonikusan fejlődjenek a gyermeknyelvi képességei, s feldolgozott irodalmi élmények hatására erkölcsi és esztétikai érzékük, szociális magatartásuk.	A magyar anyanyelv ápolása, szépségeinek, változatosságának érzékeltetése a nevelés minden területén.	Példaadás, hibátlan és érzelmekben gazdag nyelvhasználat minden felnőtt dolgozó részéről. A gyermek egyéni képességeinek megfelelő differenciált figyelem, bánásmód.	
10.Az óvoda együttműködik a szülőkkel az igények megismerése, a családi nevelés folytatása és az óvodai pedagógiai rendszerével kapcsolatos folyamatos tájékoztatás érdekében.	Folyamatos párbeszéd a családokkal.	A családok segítése, erősítése. Együttműködés a gyermekek harmonikus nevelése érdekében. Az óvodáskor végén iskolára alkalmas gyermeket bízzunk a szülőre.	Gyermekenként megismerni a családi hátteret, a családi nevelést. Folyamatos tájékoztatást nyújtani az óvodai pedagógiai megközelítéssel kapcsolatosan. Szülők véleményének megismerése és a nevelőmunkába való beépítése.	A kapcsolattartás szervezeti kereteinek kialakítása, működtetése.	Szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt nap, aktuális megbeszélések, családlátogatás, felmérések.

A Montessori óvodapedagógussal szemben támasztott követelmények

1. **Pedagógiai módszertani felkészültség**

Ismeri a Montessori nevelés rendszerét és birtokában van az eszközökkel kapcsolatos alkalmazásképes tudásnak.

Különböző problémahelyzet teremtésével, elsősorban indirekt módszereket alkalmazva tudatosan irányítja a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát.

Az óvodapedagógus a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire támaszkodva, a szabad választás lehetőségével biztosítja a különböző élethelyzetekben való gyakorlást.

Ideális egyensúlyt alakít ki a nevelés tartalmában, tanulási formákban, szervezeti keretekben, az eszközök, módszerek alkalmazásában a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében.

Biztosítja a kompetencia érzet kialakítását, a gyermeki aktivitás, érdeklődés, fogékonyság kihasználásával.

Hatékony gyermek megismerési technikákkal, folyamatosan nyomon követi a gyermekek egyéni fejlődését, melynek ismeretében egyénre szabott, differenciált fejlesztést alkalmaz.

Indirekt módszerekkel, egyénre és mikro-csoportokra szabott feladatokkal valósítja meg a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztését.

Az egyéni bánásmód során támaszkodik az „előkészített környezet” és a Montessori eszközök által nyújtott fejlesztési lehetőségekre.

Differenciál a tervezésben és megvalósításban eltérő szintű feladatokban, módszerekben, munkaformákban.

Kidolgozott indikátorok használatával méri, elemzi, értékeli saját pedagógiai gyakorlatát.

A mérési és értékelési eredményeket felhasználja a minőségi pedagógiai munka érdekében. A csoportjában végzett nevelési folyamatban alkalmazza a PDCA- ciklust.

A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, digitális anyagokat és eszközöket ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.

ASD gyermekek fejlesztési céljaihoz kapcsolódó feladatok megvalósítása során a gyógypedagógus az óvodai nevelésben töltött idő, illetve a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen kihasználja a természetes élethelyzeteket a hatékony fejlesztés érdekében. Profetikus környezetben, vizuális megsegítéssel, strukturált tanulási

helyzetben valósítja meg az egyéni, és csoportos fejlesztést. A kognitív készségek mellett azonos súllyal szerepel a szociális- kommunikációs készségek egyéni szükségletekhez igazított fejlesztése

2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósulásukhoz kapcsolódó önreflexiók

Pedagógiai munkáját a pedagógiai programra építve, éves szinten, a tevékenységterületeknek és a képességszinteknek megfelelően, éves ütemtervre, nevelési tervre, tematikus tervre, projekttervre tervezi meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítésére gyógypedagógus közreműködésével, a Szakértői Bizottság véleményére alapozó Egyéni fejlesztési tervet készít. A gyógypedagógus a társszakmák résztvevőinek közreműködésével (logopédus, gyógytornász, óvodapszichológus), team- munkában állítja össze az ASD gyermek Egyéni fejlesztési tervét.

Komplex módon, figyelembe veszi a foglalkozás témáját, a gyermekek előzetes tudását és tapasztalatait, a motiváltságot és az életkori sajátosságokat.

Az óvodapedagógus lehetőséget biztosít az új dolgok felfedezésére, teret ad a gyermek kreativitásának erősítésére.

Segíti a megismerési folyamatokat, az érzelmi kötődés, a játékosság, az önkéntelen figyelem, és a szabad, nyitott légkör kihasználásával.

Tudatosan irányítja a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát, hangsúlyt fektetve a szabad játék lehetőségeire, indirekt módszereket alkalmazva.

Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja és a szükséges korrekciót elvégzi.

Nevelő és oktató tevékenysége során figyelembe veszi a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.

A gyógypedagógus az előre megtervezett két, illetve többszemélyes játékhelyzetben bővíti az önállóan végezhető szabadidős tevékenység repertoárját

A tanulás támogatása

A csoportszoba berendezésével az eszközök elhelyezésével, megteremti a különböző korcsoportok konfliktus nélküli együttjátszásának és a közös tevékenységek optimális körülményeit.

A gazdag tapasztalatszerzéshez széleskörűen biztosítja a feltételeket, a pozitív visszajelzésekre épülő légkört, a változatos és fejlesztő hatású tárgyi környezetet, a támogató óvónői magatartást

és az élményeket.
Az előkészített környezet által, motiválja és fenntartja a gyermekek érdeklődését a sokoldalú tapasztalatszerzés érdekében.
Változatos szervezeti formákat alkalmaz, melyek igazodnak a gyermekek életkorához, egyéni érdeklődéseihez, képességeihez és a témához.
A gyógypedagógus a tanulási folyamat támogatásánál figyelembe veszi ASD gyermekek típusos nehézségeit, és erősségeire épít. A TEACCH szemléletű megközelítéssel vizuális megsegítéssel (képes kártyák, fotósorozatok, piktogramok), bejósolható történésekkel, átlátható, apró lépésekre lebontott feladatokkal segíti az ismeretek szituációba ágyazott elsajátítását. Autizmus-specifikus tanítási technikákat alkalmaz (modellnyújtás, árnyékolás, láncolás, formálás).

A Montessori pedagógus ismeri az eszközrendszert, pontos használatát, logikáját. Az eszközök bemutatásánál lehetőleg egy érzékelési, észlelési csatornát működtessen.

Alkalmazza a ***három lépcsőfokú leckét***:

-Bemutatja az eszközt, és megnevezi a nyelvileg elsajátítandó részt. Asszociációs kapcsolatokat hoz létre az érzékszervi benyomás és a megnevezés között. (pl. ez sima, ez érdes.)

- A megfelelő tárgy tulajdonság felismerés a gyermek részéről. (pl. add ide a simát, add ide az érdeset).

- Emlékezés a gyermek részéről a tárgy, tulajdonság megnevezésére. (pl. óvónő: Milyen ez? gyermek: sima, érdes).

A játékos tanulási folyamatokban az óvodapedagógus Montessori eszközökkel segíti a gyermekek gondolkodásának fejlődését, az ok- okozati összefüggések, következtetések, általánosítások felfedeztetését. Az aktivitásban a hangsúly túlnyomórészt átkerül a gyermekre. A nevelésben a környezet kap nagyobb szerepet, mint a verbalitás. Az eszközök nem az óvodapedagógus eszközei, hanem a gyermeké, aki kiválasztja, elveszi, használja azokat igénye, érdeklődése alapján. Így lesz a tárgyakból fejlődési eszközrendszer, mely közvetítő az óvodapedagógus és a gyermek között.

Az óvodapedagógus bemutatja az eszközt és a használatát a gyermeknek, vagy gyermekeknek, majd a gyermek önállóan játszik vele. A hibát nem szabad javítani, a kontroll lehetőségét kell bemutatni. Az óvodapedagógusnak, nyugodtnak, türelmesnek kell lennie, aki képes saját késztetéseit visszafogni.

3. A gyermek személyiségének fejlesztése, egyéni bánásmód érvényesülése

Biztosítja a gyermek szabadságát, hogy mint egyén megtalálja helyét a közösségben.

Támogatja önálló törekvéseit a rászabott környezetben mindaddig, amíg magatartásával nem sérti a közösség érdekeit.

Hatékony gyermek megismerési technikákat alkalmaz, a személyiség sajátosságainak feltárására. (megfigyelés, folyamatos nyomon követés)

Felismeri a gyermek teljesítmény, viselkedés és kapcsolatzavarainak kiváltó okait.

Szükség esetén megfelelő szakember segítségét kéri.

Az értelmi fejlődésben a gyermek aktuális fejlődési szintjét tekinti alapnak, ennek megfelelően támogatja a következő szintet megcélzó inger gazdag környezet, eszközök kialakításával, problémahelyzetek megteremtésével.

Félévenként értékeli a gyermeket a fejlődési napló szempontjai alapján és ezt követően, meghatározza az egyéni fejlesztésre vonatkozó irányokat, a fejlesztés eredményessége érdekében.

Pozitív visszajelzésekkel fejleszti a gyermekek önértékelését, személyiségét.

A fejlesztő játékok alkalmazásánál figyelembe veszi a Montessori eszközök sajátosságát, melyek magunkban hordozzák az önellenőrzést és korrigálást. A gyógypedagógus az autizmus súlyosságának mértéke szerint egyéni motivációs rendszert alakít ki, hogy lehetőleg önállóan, minél változatosabb aktivitásokban vegyenek részt. Ennek érdekében konkrét, látható, térben és időben állandó információkhoz juttatja őket. Az érthető környezet megteremtésével, a szokások együttes kialakításával biztonságot nyújt az ASD gyermeknek, mely elősegíti személyiségének minél teljesebb kibontakoztatását

4. A gyermekcsoportok közösségének, alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés

Egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremt, támogatja a pozitív énkép kialakulását.

Átgondolt szervezéssel, a gyermekek közti különbségek figyelembevételével megteremti a csoportban a különböző korcsoportok konfliktus nélküli együtt játszását, a közös tevékenységre való igényt.

Közösségi élet szabályainak, normáinak kialakításakor erősíti és fejleszti a gyermeki vélemény-nyilvánítást, döntőképességet.

Támogatja a különleges bánásmódot, migráns gyerekek elfogadását, erősíti a szociális kompetenciájukat.

Közreműködik a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető

körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.

Beszélgető körökben, dramatikus játékok alkalmával a problémák feloldását, megbeszélését gyakorolja a gyerekkel.
A gyógypedagógus érzékenyíti a többségi csoportba járó gyermekeket. Segíti az ASD gyermekek viselkedésének helyes értelmezését, a kommunikációs próbálkozások megerősítését, az egyszerű szociális rutinok használatát, a kívánt és elfogadott viselkedésminták kialakítását. A kortárscsoportok segítőinek bevonásával megteremti az inkluzív, szorongásmentes légkört. Részt vesz az ASD gyerekekkel az óvoda közös kirándulásain, hagyományőrző programjain, kulturális és szabadidős rendezvényein.

5. Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségének folyamatos értékelése, elemzése

Az óvodapedagógus a gyermekek tevékenységének megfigyelése és produktumaik értékelése alapján végzi ellenőrzési feladatait.
Felhasználja a Montessori eszközökbe épített önkontrollt, a dominánsan kötetlen mikro-csoportos és egyéni munkaforma alkalmazását, a szabad játék nyújtotta megfigyelési lehetőségeket.
Visszajelzései, értékelései a gyermekek számára egyértelműek, melyek magukban hordozzák a megerősítést, segítőkészséget és korrekciót.
Az ellenőrzés eredményeit reálisan elemzi és értékeli, majd a fejlesztésre vonatkozóan meghatározza a célokat és szükség esetén fejlesztési tervet készít.
A gyermek személyiség fejlődéséről az óvodapedagógus a fejlettségmérő naplóban félévente rögzíti a megfigyelés eredményeit, meghatározza a fejlesztendő területeket, és fogadó óra keretében tájékoztatja a szülőket.
A gyógypedagógus az ASD gyermek készségeinek feltérképezéséhez kommunikációs mintavételt végez, melyet fél évente értékel. Éves egyéni fejlesztési tervet havi lebontásban megvalósítja, az Egyéni fejlesztési naplóban dokumentálja.

6. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Folyamatos a kapcsolata a kolléganőkkel, pedagógiai asszisztensekkel és a pedagógiai munkát segítő dajkákkal.
Aktívan részt vesz a nevelőtestületi-, munkaközösségi értekezleteken, kifejti szakmai álláspontját.
A gyerekek érdekében együttműködik a szülőkkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

Óvodai tevékenységei során felmerülő problémáit önállóan, a szervezet működésének megfelelően kezeli.
Reálisan értékeli önmagát szakmai munkája során, képes önkritikát gyakorolni és képes az önfejlesztésre.
A gyógypedagógus folyamatos szemléletformáló munkát végez a többségi óvodapedagógusok, az óvodában dolgozók, és szülők körében az ASD gyermekek elfogadása érdekében. Részt vesz szakmai munkaközösségben, melyben támogatja a többségi óvodapedagógusok munkáját. Civil szervezeteken keresztül támogatja az ASD gyermekeket nevelő családokat.

7. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Önképzésben és szervezett továbbképzéseken fejleszti szakmai és általános műveltségét.
Rendszeresen tájékozódik az óvodapedagógiát érintő törvényi és szakmai változásokról, kihasználja a konferenciák adta lehetőségeket.
Teljesíti a 7 évenkénti 120 órás továbbképzési kötelezettségét.
Az intézmény részéről kötelezően az óvodapedagógusra háruló feladatokat felvállalja és legjobb tudása szerint ellátja.
A gyógypedagógus folyamatosan figyelemmel kíséri a legújabb kutatásokat, publikációkat. Tájékozódik a digitális felületeken, szakmai közösségek aktív tagjaként információkat, tapasztalatokat gyűjt, azokat alkotó módon beépíti. Munkájában betartja a kompetenciahatárokat. Részt vállal az érdekvédelemben és szemléletformálásban, az előítéletek lebontásában, az inkluzív szemlélet kialakításában.
Ismernie kell a Montessori eszközrendszert, logikáját, pontos használatát. Az eszközök bemutatásánál lehetőleg egy érzékelési, észlelési csatornát működtessen. Ha bemutat, lassan tegye, ne beszéljen, magyarázzon hozzá, csak ha a gyermek kérdez.
Szükség szerint használja az IKT eszközöket.
A gyógypedagógus ismeri, és biztonsággal használja az ASD gyermekek szociális-kommunikációs készségének fejlesztésében alkalmazott digitális programokat és infokommunikációs akadálymentesítő eszközöket.

2.1.5. Az óvodai környezet

Az előkészített környezet hangsúlyozza a Montessori pedagógia indirekt megközelítési módját. A csoportokban nyitott polcokon elhelyezett Montessori eszközök közül a gyermek szabadon választhat. Minden a megfelelő, állandó helyén áll, ez segíti a gyermeket abban, hogy a cselekedetei is rendezettek legyenek. Az eszközöket mindig a helyére kell visszatenni. **A rend** nem egy külső személy figyelmeztetésére fenntartott állapot, hanem a belső rendet kialakító

környezeti hatás.
Fontos elv, hogy a környezet ne legyen zavaró, zaklatott, legyen könnyű a tájékozódás, a rend fenntartása. Kívánatos az egyszerűség, tiszta háttér, funkcionalitás.
A gyermeki tapasztalat és ismeret forrása elsősorban a környezet, melyet az óvónő tudatosan szervez meg. A környezet szó fogalma ebben a tekintetben a lehető legtágabban értelmezendő, és az indirekt megközelítési formát hangsúlyozza.
Az óvodai légkör legfontosabb elemei: a biztonságot, szeretetet, a másság elfogadását, derűt, optimizmust sugárzó szellemiség.
Óvodánk a programban szereplő alapelvek érvényre juttatásával szervezi meg a gyermekek életkorának és egyéni sajátosságainak megfelelő gazdag tevékenységrendszert, melyben kiemelt szerepet biztosít a játéknak – s ennek hatására sokoldalú testi, lelki, értelmi képességei ideális fejlődését teszi lehetővé.

2.1.6. Az óvodai nevelés feladatai

- az egészséges életmódra nevelés kialakítása, egészségfejlesztés
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

2.1.6.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, melynek terén az óvodai nevelés feladata az egészséges életmód a testápolás, a tisztálkodás az étkezés. Különösen a magas cukortartalmú ételek és italok a magas só és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése a zöldségek, gyümölcsök, ill. tejtermékek fogyasztásának ösztönzése. A fogmosás az öltözködés a pihenés a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
Az óvodánk mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordít a gyermek egészségéhez, biztonságához való joga i alapján a teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokra, amelyek a következő területekre terjednek ki:
- egészséges táplálkozás, mindennapos mozgás a testi és lelki egészség fejlesztése, viselkedési függőségek, a bántalmazás megelőzése,a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,a személyi higiéné. Részletesen az egészségfejlesztési programunkban található.

<u>Az óvodapedagógus feladatai:</u>

Gondozás területén

A beszoktatás körültekintő megszervezése. A gyermekek otthoni szokásainak, a család

elvárásainak megismerése, figyelembevétele a gondozási feladatok megtervezésénél.

A mindennapi élet gyakorlatainak bemutatásával és a gyakorlás lehetőségének biztosításával segítse elő a gyermekek önállóságának kialakulását és fejlődését.

A **Montessori eszközöket**, mint az előkészített környezet részét alkalmazza a készségek kialakításában.

A testápolás teendőinek kialakítását életkornak megfelelően tervezze, segítse, szilárdítsa meg a gyermekekben a higiénés szokásokat.

A kulturált étkezés szokásait fokozatosan alakítsa ki a gyermekekben.

Speciális gondozást biztosítson a gyermekek egyéni fejlődési eltéréseiből adódó szükségleteknek megfelelően.

Vegye figyelembe a szülők által jelzett eltéréseket, orvosi, egészségügyi, nevelési tanácsadói, szakértői bizottsági javaslatokat.

Testi szükségletek kielégítésének biztosítása

Rendszeresen a napirendbe építve és a gyermek jelzései alapján folyamatosan biztosítsa testi szükségleteiknek kielégítését az alábbi területeken:

- vízivás
- WC használat
- szabad mozgás lehetősége
- éhségérzet csillapítása
- alvás, pihenési igény kielégítése.

A tevékenységek megszervezésében törekedjen a szellemi és fizikai terhelés a mozgalmas és nyugalmas tevékenységek helyes arányának kialakítására.

A délutáni pihenés megszervezésében vegye figyelembe a gyermekek életkorát, alvásigényét, ügyelve arra, hogy minden gyermeknek élettanilag szüksége van a pihenésre.

Egészséges életmód szokásainak alakítása

Táplálkozási és étkezési szokások alakításánál fordítson figyelmet az egészséges ételek megkedveltetésére. Ennek kiegészítésére, elfogadtatására, és a családok tudatos szemléletformálása érdekében népszerűsítse az óvoda családi rendezvényein.

A gyermekek öltözködésében figyeljen arra, hogy az a hőmérsékletnek, évszaknak és gyermeki tevékenységnek megfelelő legyen, a ruházat legyen laza, biztosítsa a szabad mozgás lehetőségét.

A gyermekek egészségvédelme érdekében gondoskodjon a beteg gyermek elkülönítéséről, a szülők értesítéséről, a betegségből visszatérők esetében az orvosi igazolások bekéréséről és tárolásáról.

A gyermekek edzésének fokozása, víz, lég és napfürdő alkalmazásával, az egyéni érzékenység figyelembevételével.

Az edzés legfontosabb részeként kezelje az óvónő a kint tartózkodást, a változatos kinti tevékenységek biztosítását, miközben óvja a gyerekeket az időjárás káros hatásaitól.

Az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása érdekében törekedjen **együttműködésre a szülőkkel**, szervezzen előadásokat, közös programokat a családok tudatos szemléletformálása érdekében, egészséges életmódjuk kialakításához.

- **Salátanapok:** a gyerekek bevonásával lehetőleg nyerszöldség és gyümölcssaláta készítése, közös elfogyasztása.
- **Egészségnapok:** a szülők bevonásával ételbemutatók, szakmai előadások az egészséges táplálkozásról, családi sportdélután.
- **Teaház:** téli teakóstolóval egybekötött tapasztalatcsere szakember bevonásával az ételallergiáról, az egészségmegóvásról, a gyógyteák hatásairól.
- **Gyümölcs és zöldségnapok:** ahol egyes zöldségek vagy gyümölcsök kóstoltatása, lehetséges elkészítési módjainak megismertetése történik a gyermekek és szülők körében. /étkezés, barkácsolás, ismeretszerzés/.

A mozgásfejlődés és testi képességek fejlesztésének elősegítése.

A ***gyermek mozgásigényének kielégítése***, harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, testi képességek fejlesztése, mozgás és pihenés arányának kialakítása, prevenció korrekció a mozgásban.

Az egyéni képességek megismerése, fejlettségmérő lapon történő rögzítése, a fejlesztése egyéni és csoportszintű, a tervezett rendszeres testnevelési foglalkozásokon és a mindennapos testnevelésen valósul meg.

Folyamatos mozgáslehetőség biztosítása, a csoportszobában és az udvaron egyaránt. (Beépített és mobil **eszközök** használata, **szabad tér** kialakítása.) Megengedő, támogató és óvó **pedagógiai módszerek** alkalmazása.

Mindennapos testnevelés kezdeményezése a délelőtti és délutáni udvari játék első szakaszában. Amennyiben az időjárás nem teszi lehetővé a szabad levegőn tartózkodást, a mindennapos testnevelést az átszellőztetett csoportszobában, vagy az aulában kezdeményezze.

Speciális gondozási, prevenciós és korrekciós feladatok

Ismerje és építse be az óvónő a mindennapi testnevelésbe a játékos láb- és gerinctorna elemeit. Az összerendezett és harmonikus mozgás fejlesztése érdekében célzott feladatok, mozgásos

játékok kezdeményezése.

Prevenció érdekében az egyéni megfigyelések során szűrje ki és rögzítse a fejlettségmérő lapon az esetleges rendellenességeket, lemaradásokat. A szülővel konzultálva kezdeményezze az esetleges kivizsgálást. Amennyiben az orvos igazolja a testi rendellenességet, és lelki sérülést, az óvoda biztosítsa a megfelelő terápiát speciális felkészültségű szakemberek bevonásával (szakképzett gyógytestnevelő és mentálhigiénés óvodapedagógus).

Biztosítsa a gyermek részvételét az 5. életévben esedékes orvosi státusvizsgálatokon, a védőnő által végzett fejtetű vizsgálaton, fogorvosi szűrésen.

Az óvodapedagógus továbbítsa a szülő felé a javasolt intézkedéseket.

Egészséges és biztonságos környezet kialakítása és fenntartása, a feltételeknek való megfelelés az éves ellenőrzés hatáskörébe vont terület.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások váljanak a gyermekek természetes igényévé, környezettudatos magatartás kialakítása (takarékoskodjanak természeti értékeink felhasználásával, mint a víz, papír, gyűjtsék szelektíven a hulladékot) alkalmával a napi tevékenységekben jelenjen meg a ***Montessori kozmikus nevelés elemei.***

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Higiénés és öltözködési tennivalóit szükségleteinek és tevékenységének megfelelően végezze.
- Alakuljon ki a kulturált étkezés iránti szokásrendszere és igénye az egészséges táplálkozásra.
- Saját ruházatát rendben tartja, környezete rendjének, tisztaságának fenntartásába bekapcsolódik.
- Testi fejlettsége, teherbírása, érzelmi és szociális érettsége alkalmassá teszi az iskolakezdéshez.
- A társadalmi és természeti környezetét megóvja, és védi.

- Mozgásfejlődése életkorának megfelelő harmonikus, iskolaérettségének megfelelő, az óvodai prevenciós korrekciós fejlesztések hatására korrigálódik a testi rendellenességük, lelki sérüléseik feloldódnak a speciális terápiák segítségével**.**

Neveltségi szint mérésünk keretében a gyermeki tevékenységek szintjének megállapítását minden nevelési évben elvégezzük az iskolába távozó gyermekek körében.

2.1.6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért nagyon fontos az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.

Célunk: a gyermeket az óvodában érzelmi biztonságot adó állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, melyben a gyermek szabadon megnyilvánulhat, amely önbizalmat ad, és egyediségében értékes emberkének érezheti magát.

Fontos, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyerekek, valamint az óvoda alkalmazottai közötti kapcsolatot pozitív érzelmi attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

<u>Az óvodapedagógus óvodai nevelés feladatai</u>

- Gyermek-szülők előzetes megismerése, az óvodával való ismerkedés lehetőségének biztosítása, annak érdekében, hogy a gyermekeket kedvező érzelmi hatások érjék az óvodával kapcsolatban.
- Az óvodába lépő gyermekek számára kedvező érzelmi hatások biztosítása.
- A szülő jelenlétének biztosítása a beszoktatási folyamatban.
- A csoportban lévő nagyobb gyermekek felkészítése, bevonása a kicsik fogadására.
- A gyermek személyiségének megerősítése, az otthonról hozott szokások egyéni szükségletek elfogadása, figyelembevétele.
- A gyermeket már a beszoktatáskor és az óvodai élet teljes ideje alatt is az óvodai alkalmazottak és a gyermek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi, mely érzelmi biztonságot nyújt számára.

Barátságos, derűs, csoportlégkör kialakítása a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása által.

A gyermek érdeklődésének, igényének érvényesülését támogassa, nyújtson pozitív megerősítést, engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Rugalmas, megengedő, a gyermek akaratát is beépítő egyszerű, betartható szokás- és csoportnormákat alakítson ki, mely az állandó értékrendet képviseli.

A gyermek saját tulajdonú kedves, az otthon meghosszabbítását jelentő tárgyainak óvodai jelenlétét tegye lehetővé.

A gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) fejlődését, én-tudatának kialakulását változatos módszerekkel, eszközökkel segítse elő.

A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett tágítsa a tradicionális nemi szerepek határait és oldja a sztereotípiák merevségeit, neveljen annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Ennek formái óvodánkban:

- testkép, testtudat alakítás,
- érkezéstábla névvel, jellel ellátva,
- fénykép a gyermekről a születésnap vagy névnaptáblán,
- születésnapkör kirakása, élmények felelevenítése,
- a születésnapos gyermekekről információk gyűjtése, közreadása,
- beszélgető körök saját élményről, betegségekről, hétvégékről, szabadságról visszatérést követően, családi események megbeszélése,
- ajándékok, meglepetések készítése egymásnak, szülőknek.

Az óvodapedagógus alakítson ki feltétlen szeretetet nyújtó kapcsolatot minden csoportjába járó kisgyermekkel. A büntetést, szeretet megvonást mellőzze. Személyes példaadással alakítsa a gyermekek egymás közötti elfogadását, segítését, annak megértését, hogy az emberek különböznek egymástól.

Pozitív érzelmek keltésével építse ki a gyermekekben a jó, szép elfogadását, fogalmát konkrét szinten. Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja modell értékű legyen**.**

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködés.

A szocializáció biztosítása

Cél: A gyermekek társas igényének, az együttélés szokásainak kialakítása.

Az óvodai nevelés feladatai

Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség és az akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás és normarendszerének megalapozása. Gazdag tevékenységek szervezésével feltételeinek megteremtésével biztosítsa a társas együttlét megszerettetését. Segítse elő a gyermekek együttműködését a kortársak és kisebbek, nagyobbak között egyaránt.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a

természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvoda olyan közösségi szabályokat alakítson ki a gyermekekkel együtt, melyek könnyen betarthatók, folyamatos, szabad együttélést biztosítanak. A szabályok betartásával segítsük elő a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését. A szűkebb közösségek, az óvodai csoportok és az óvodapedagógus a közös élményeken alapuló tevékenységek során alakítsák ki a gyermekek erkölcsi tulajdonságát (mint pl.: az együttérzést, segítőkészséget, önzetlenséget és figyelmességet) és akaratukat (ezen belül: önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladat- és szabálytudatukat) szokás és norma rendszerüket.

Segítse közvetetten az iskolai beilleszkedést, a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, kommunikáció, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával. Erősítse a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, szabálytudatát, engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Nyújtson példát magatartásával, és nevelje a gyermekeket egymás tiszteletére, az udvariassági szokások elsajátítására. Az emberi kapcsolatokban a felnőttek és gyermekek kommunikációjára, ezek társadalmilag elfogadott kifejezésének elsajátíttatására helyezze a hangsúlyt. A gyermek dajka kapcsolatot is pozitív attitűd jellemezze.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be. Mélyítse el a gyermekekben az udvariassági szokásokat a magatartás és beszéd vonatkozásában egyaránt. Nevelje a gyermekeket feltétlen igazmondásra, erősítse ezt az esetleges szorongások oldásával.

Fordítson különös figyelmet a gyermekek saját környezetében lévő tárgyak megfelelő használatára. Az óvoda nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek a gyermekek is különböznek egymástól.

Támogassa az óvodapedagógus a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek elfogadását, erősítse szociális kompetenciájukat. A befogadást (inklúziót) pedagógusi, pedagógiai, gyermeki és szülői szinten törekedjen érvényre juttatni. Működjön együtt az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejezetben szereplő udvariassági szokások érvényesülését tárgyak, játékok kulturált kezelését **neveltségi szint mérésünk keretében nevelési évenként** végezze el az iskolába távozó gyermekek körében. A februári mérést, értékelést követően a gyermekenkénti korrekciókra a nevelési év végéig kerüljön sor.

<u>A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére</u>

- A gyermek jól érzi magát a közösségben, szeretettel, bizalommal fordul társai és az óvónő felé.

- Nagy érzelmi kilengéseit a közösségi normáknak elfogadható mederben tudja tartani. Tudja értelmezni a környezetéből érkező érzelmek megnyilvánulásának kommunikációs és metakommunikációs jelzéseit. Érzelmeit az életkorának megfelelő kulturált módon fejezi ki.
- Életkorának megfelelő önértékeléssel rendelkezik, énképe pozitív, társaival jóhiszemű.
- A közösségi szokásokat, normákat betartja, alakítja, figyelmezteti társait is erre.
- A tevékenységek során együttműködnek egymással és az óvónővel a közös cél érdekében.
- Szívesen segít kortársainak, a kisebbeknek, sérült társainak. Elfogadják, befogadják egymást.
- Alkalmazkodnak egymáshoz.
- Szükségleteit képes késleltetni, egyes lehetőségeket kivárni.
- Legyenek udvariasak egymással, a felnőttekkel, alkalmazzák az udvariassági szabályokat.
- A megkezdett feladatok befejezésében közösen vesznek részt, az akadályokat igyekeznek legyőzni.
- Elfogadja az alá- és fölérendeltségi helyzetet. Képes önérvényesítésre, önkifejezésre.
- A hazaszeretetet a szülőföldhöz, családhoz való kötődés alapjait a gyermek megismerte ugyanúgy, mint szűkebb és tágabb környezetét, rá tud csodálkozni a természetben és az épített környezetében megmutatkozó jóra és szépre, megbecsülve, értékelve azt.
- A szociálisan, egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben, készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.

2.1.6.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Elvárás, hogy az anyanyelvfejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) valósuljon meg az óvodai nevelőmunkánk során.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben ügyelnünk kell a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelem fordításra.

Az anyanyelvi nevelést valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladatként valósul meg.

Az anyanyelvi nevelés, az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen kell, hogy legyen.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) –valósul

meg az óvodai nevelőmunka során.

Mindkét nevelési terület áthatja az egész óvodai életet; feladataik valamennyi tevékenységi formába beilleszkednek. Az óvoda az eleven szóbeliség terepe, ahol a szeretetteljes bánásmódhoz a beszédes légkör is hozzátartozik.

Az óvónő állandó beszédkapcsolatban van a gyermekekkel: meghallgat – beszél – mintát ad az utánzásra.

A természetes beszédhelyzetek mellett a versek és mesék szövege egy magasabb nyelvi minőséget képvisel – nyelvi hatásuk feltétele a beszédes nevelői légkör.

A kommunikációs készség fejlesztésében fontosnak tartjuk a szóbeliségen kívüli, a mozgásos, testi kommunikációra épített verbalitást is.

Cél: Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságra, a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Fontos az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés. Az ismeretszerzés legyen öröm a gyermekek számára, érdeklődéssel forduljanak az ismeretlen felfedezése és a problémák megoldása felé, a tanulás legyen szórakoztató, sikert, örömet hozó tevékenység.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az **előkészített környezet** kialakítását a Montessori program szerint végzi.
- Az értelmi fejlődés biztosítása terén a **Montessori alapelvek követése.** A gyermek érdeklődésére, szabadságára, érzékeny periódusok megjelenésének támogatására, indirekt pedagógiai megközelítésre alapozott, az érzelmek pozitív energetikai jellegét felhasználó, a gyermekek önfejlődését támogató módszertan alkalmazása.
- A gyermekek számára **sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség** biztosítása a megismerési folyamatokban.
- Az értelmi fejlődésben az óvónő a gyermek aktuális **egyéni fejlettségi szintjét tekintse alapnak**, fejlődését ennek megfelelően támogassa a következő szintet megcélzó eszközök, problémák, inger gazdag környezet kialakításával. Ne zárja le a fejlődés lehetőségét életkori felső követelmények meghatározásával, ne szabjon felső határt, folyamatosan biztosítsa az egyes gyermek számára a továbblépés lehetőségét minden területen érdeklődésének megfelelően.
- A **megismerési folyamatban** Montessori eszközök, és módszerek alkalmazásával különös figyelmet fordítson az érzékelés, észlelés, érzelmek csiszolására.

• **Pedagógiai munkája során a gyermeki érzékelés, észlelés szintjeit szintetizáló,** integráló módszerekkel vigye tovább a gyermeki gondolkodás (általános tájékozottság, kreativitás, képzelet fejlődésének) irányába.

• **A gondolkodás és beszédfejlődés** összhangjának kialakítása. Beszélgető helyzetek teremtése, türelmes meghallgatás, az összefüggések nyelvi kifejezésének segítése folyamatosan aktuális feladat. A gyermekek beszédkedvének, az életkorra oly jellemző kérdező kíváncsiságának fenntartása, kielégítése szintén a napi pedagógiai feladatok része. Legyen modell értékű az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja.

• **Az anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységi forma keretében jelenjen meg. Az Ösztönözze gyermekek beszéd és kommunikációs kedvét. Fordítson figyelmet a gyermek meghallgatására, kérdéseik támogatására, és a válaszok igényes, gyermekek számára érthető megfogalmazására.

A szülőkkel alakítson ki szoros kapcsolatot az alábbi területeken:

Család értékrendjének megismerése, Montessori értékek közvetítése, a családdal való együttműködés kialakítása. A gyermek értelmi fejlődését elősegítő családi háttér kialakításával kapcsolatos pedagógiai tanácsadás. Az egészséges értelmi, lelki fejlődést gátló hatásokra történő figyelemfelhívás, javítás. A gyermek fejlődésének kölcsönös nyomon követése.

A gyermekek értelmi fejlődésének nyomon követését elemzését, értékelését szolgáló óvodai mérések:

-Fejlődési napló vezetése

2.1.7. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelő munka középpontjában a gyermek áll.
- A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenlét a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.
- A gyermek egészséges, a tevékenységben megvalósuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.
- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések

érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

- A jó napirendet folyamatosság, rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.
- Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.
- Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek csoportokban való elhelyezésének szempontjai:

- Óvodán belül a szülők igényeinek és az óvónők irányultságának megfelelően életkoronként homogén és vegyes csoportokat alakítunk ki. Nyolc gyermekcsoportunkból 1 sajátos nevelési igényű, 7 vegyes életkorú.
- **Vegyes életkorú** csoportokban lehetőség szerint biztosítjuk a szülők kérésének megfelelően a testvérek és barátok együttes elhelyezését.
- A vegyes életkorú csoportok a testvér gyermekek számára a családi érzés továbbvitelét, barátok, rokonok esetében a személyes kapcsolatok megőrzését biztosítják.
- Lehetőséget ad a különböző életkorú gyermekek együttéléséből származó spontán helyzetek nevelőértékének felhasználására.
- Az átlagosnál gyorsabban, vagy lassabban fejlődő gyermekek előrehaladásának segítése.
- A csoportok kialakításánál lehetőség szerint törekszünk a **fiúk, lányok** hasonló arányának kialakítására.
- A gyermekek **szociális háttere** szempontjából egy-egy csoporton belül célunk a heterogén összetétel kialakítása, mely a szociális tanulás szempontjából rejt kiváló lehetőségeket rejt.
- **A sajátos nevelési igényű, autizmussal együtt élő gyermekek** elhelyezése szempontjából lokális, részleges integrációt valósítunk meg. Lokális, mert közös épületben vannak ép társaikkal, de külön csoportszobában, gyógypedagógiai, autizmus-specifikus foglalkozásokban részesülnek.

- Részleges, mert bizonyos időkben és helyzetekben, az oktatás- nevelés egyes színterein találkoznak, együtt vannak ép társaikkal (óvodai rendezvények, kulturális programok).
- **Teljes integrációt** vagy inklúziót alkalmazunk az enyhe mértékben sérült, valamint a beilleszkedési nehézséggel küzdő, részképesség gyenge, vagy tanulásban akadályozott gyermekek esetében. Az autizmussal együtt élő gyermekeknél nagyon körültekintően kell eljárni ebben a kérdésben, szigorúan véve az inkluzív nevelésük törvényi kritériumait.

Arra törekszünk, hogy 1-1 csoportban ne legyen több 2-3 sajátos nevelési igényű kisgyermeknél.
A csoportlétszámok kialakításánál az Kt.-ben meghatározott 25 főt tartjuk irányadónak.

A napirend kialakításának szempontjai, követelményei

- A napirend, mint a tevékenységek ismétlődő kerete nyújtson érzelmi biztonságot a gyermekek számára.
- Segítse elő a gyermeki igényekhez, szükségletekhez igazodó életritmus kialakítását.
- Az egészséges gyermeki fejlődéshez és fejlesztéshez biztosítson megfelelő időkeretet.
- Segítse a tevékenységek folyamat jellegét, legyen rugalmas

Az óvodapedagógus feladata a napirend kialakításában, működtetésében

Megtervezi a csoport részletes napirendjét és rögzíti a csoportnaplóban. A tanévre vonatkozóan 3 féle napirendet készít a csoport összetételének és az **évszaknak** megfelelően (téli; őszi-tavaszi; nyári).

A napirend összeállításánál egyeztet a szomszédos csoporttal, már a tervezés szintjén törekszik a zsúfoltság, torlódás elkerülésére.

A napirendben külön időpontokat jelöl meg a játéknak, étkezéseknek, testápolásnak, Montessori körnek (csendjáték, beszélgető kör) mindennapos testnevelésének, tanulásnak, önköltséges programoknak, a párhuzamosan futó tevékenységeket egy időben jelezve.

A napirend kialakításánál vegye figyelembe a gyermekek egyéni szükségletét, az időkereteket állítsa a harmonikus testi-lelki fejlődés szolgálatába.

A folyamatosságot minden tevékenységnél érvényesítse, kiemelten a testápolás és étkezés, udvari tevékenységekhez való ki- és bemenetel, délutáni pihenés esetében.

Az étkezésnél vegyes életkorú csoportokban a **tízórai és uzsonna** folyamatos önkiszolgálással történik.

Az **ebédnél** naposi rendszerben a középső és nagycsoportos gyerekek terítenek a kicsiknek, asztaltársaságonként kezdik és fejezik be az étkezést.

A délutáni pihenést a szülővel egyeztetve és a gyermek igényéhez igazodva szervezze az óvodapedagógus. Alvásidő alatt 14:15-től 15:00-ig lehetőséget ad a nem alvó gyermekek

számára csendes tevékenységek végzésére.

Valamennyi tevékenység szervezésénél kerülje el a gyermekek várakoztatását.

Napirend javaslat

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 8.45	Szabad játék a csoportszobában vagy a szabadban
8.45 – 9.30	Szabad játék Testápolási teendők Folyamatostízórai-önkiszolgálás
9.30 – 10.30	Montessori beszélgető kör Kötött és kötetlen tevékenységek, játékba integrált egyéni- és mikro csoportos fejlesztések Csendjáték
10.30 – 12.00	Mindennapos testnevelés, játék a szabadban Mikro csoportos és csoportos séták
12.00 – 13.15	Testápolási teendők Naposi munka Ebéd Csoportszoba átrendezése a délutáni pihenéshez Testápolási teendők
13.00 – 15.00	Mesélés, pihenés. Csendes játéktevékenységek biztosítása a nagyobb gyerekeknek alvásidőben 14.15-től Tehetséggondozó foglalkozások, Ovi-foci, Hittan
15.00 – 15:45	Testápolási teendők, csoportszoba átrendezés Folyamatos uzsonna-önkiszolgálás
15:45 – 17.30	Szabad játék a csoportszobában vagy az udvaron

A napirend kialakításának szempontjai, követelményei

- A napirend, mint a tevékenységek ismétlődő kerete nyújtson érzelmi biztonságot a gyermekek számára.
- Segítse elő a gyermeki igényekhez, szükségletekhez igazodó életritmus kialakítását.
- Az egészséges gyermeki fejlődéshez és fejlesztéshez biztosítson megfelelő időkeretet.
- Segítse a tevékenységek folyamat jellegét, legyen rugalmas.

Az óvodai nevelés-tervezés

Cél: Céltudatos pedagógiai munka, mely különböző időtávokat fog át és kiterjed a nevelőmunka minden szereplőjére.

Tervezéssel kapcsolatos követelmények:

- Távlati és szakaszos

- Logikus egymásra épülés
- Konkrétság
- Folyamatosság
- Tartalmi, formai egység
- A tervezés és értékelés összhangja

Dokumentum megnevezése	Időtáv	Tartalom	Módszer	Készítéséért felelős
Pedagógiai Program	Hosszú távú	Pedagógiai stratégia, célok feladatok, nevelési tartalmak, fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére, legitimáció.	Dokumentum-készítés	Intézmény igazgató intézmény igazgató helyettesek. gyógypedagógus nevelőtestület tagjai
Munkaterv	1 év szept.1.-aug.31-ig	Éves pedagógiai munka operacionalizált cél- és feladatrendszer	Felépítéses tervezési technika	A tagintézmény igagatók és telephely felelősök készítik el. Intézmény igazgató, intézmény igazgató helyettesek ellenőrzik.
Tevékenységek ütemterve	1 év szept.1.-aug.31.	Tevékenységek tartalma hetekre bontva.	Egymásra épülő logikai rendszer, anyag- kigyűjtés.	Valamennyi óvónő
Csoportra nevelési terv szóló	3 hónapra	Egészséges életmódra nevelés, gondozás, mindennapi élet feladatai, társas kapcsolatok, érzelmi nevelés, munka, játék-gyermeki tevékenységei.	A PP. operacionalizált tevékenységeinek tervezése.	Csoportonként valamennyi óvodapedagógus.
Csoportra havi terv szóló	szeptembertől-augusztusig	Heti tervekre bontva szerepel a tematikus terv	Éves terv, tematikus terv	munkaközösség vezetők. óvónők
Csoportra szóló szervezési feladatok tervezése	1 hónapra	A tevékenységekhez kapcsolódó programok, ünnepekkel kapcsolatos teendők, eszközök készítése, biztosítása aktuális feladatok	Idő tevékenység tervezés. és	Valamennyi óvodapedagógus

Fejlettségmérő lapok gyermekenként	Félévente kétszer dokumentálva	A dokumentum által meghatározottan.	Kategória-rendszeres megfigyelés, összegzés.	Csoportonként valamennyi óvodapedagógus.
Tehetséggondozó foglalkozások ütemterve	1 év	A tevékenységek tartalma, módszerek, eszközök.	Egymásra épülő logikai rendszer.	Tehetséggondozó foglalkozásokat vezető óvoda pedagógusok
SZMSZ kötelező mellékletei.	2024.09.01. -től visszavon ásig	Hatályos törvények és jogszabályok alapján GDPR-2018	Belső szabályozás	Intézmény igazgató
Házirend	2024.09.01. módosításig	Hatályos törvények és a belső rend alapján	Szabályozás	Intézmény igazgató
Szabályzatok	hosszú távú	Hatályos törvények és a belső rend alapján	Dokumentum-készítés	Intézmény igazgató intézmény igazgató helyettesek
Éves önértékelési terv	hosszú távú	Hatályos törvények és a belső rend alapján	Dokumentum-készítés	Felelősök, munköz. vezetők szerkesztik Intézmény igazgató intézmény igazgató helyettesek

A tanulás tervezésének éves elosztása

2011.évi CXC. Nemzeti Köznevelésről szóló törvény 8. § (2) 95. § (9) bekezdés **az óvodakötelezettségről.**

Szeptember 15 – szeptember 30. napjáig a nagycsoportosok ismétlő jellegű, október 1. napjától május 31-ig új anyagot is tartalmazó tevékenységek tervezésére kerül sor. A párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) mikro csoportos foglalkozások keretén belül valósítjuk meg.

Személyi feltételek

- Csoportjainkban a nevelőmunkát óvodapedagógusok, speciális csoportunkban autizmushoz értő gyógypedagógusok végzik. Ahol szükséges biztosított a pedagógiai asszisztensek segítő munkája a napi tevékenységeknél.
- Az óvodapedagógusok csoportban töltött munkaideje 32 óra, az átfedési idő 2 óra. A felkészülési idő heti 8 óra: 4 óra, 4 óra kötelezően elrendelt.
- Gyógytestnevelést, mentálhigiénés tevékenységet, fejlesztő pedagógiát szakvizsgával rendelkező óvodapedagógusok látják el.

- Intézmény Igazgatói, Intézmény Igazgató helyettesi szinten feltételnek tekintjük a szakvizsgát, vagy annak megszerzését.
- A Montessori pedagógussal kapcsolatos követelményeket a Pedagógiai program. tartalmazza.
- A Montessori nevelési rendszer ismeretét, az eszközökkel kapcsolatos alkalmazásképes tudást valamennyi óvodapedagógustól elvárjuk.
- Óvodapedagógus jelenléte a teljes nyitvatartási időben kötelező.
- Az óvoda valamennyi dolgozójának hozzá kell járulnia az intézmény működésének eredményességéhez.
- Minden dolgozónak saját munkaterületéhez kapcsolódóan feladata, hogy működjön közre a sajátos nevelési igényű, autizmussal együtt élő gyermekek ellátásának, célkitűzéseinek megvalósításában.
- Valamennyi alkalmazott fontos felelőssége, hogy megjelenésével, magatartásával, beszédkultúrájával mintát nyújtson a gyermekek számára.

Tárgyi követelmények

Az óvodai környezet kialakításának feltételei:

- Az **előkészített környezet**, mint Montessori sajátosság hangsúlyozza az indirekt pedagógiai megközelítést. A gyermekek környezetében az eszközök elhelyezése nyitott polcokon elérhető magasságban megfelelő Montessori logikai rendben történjen. Az eszközöket mindig a helyére kell visszatenni. Fontos elv, hogy a környezet ne legyen zavaró, zaklatott, legyen könnyű a tájékozódás, a rend fenntartása.
- A környezetben a Montessori eszközök mellett legyenek egyéb fejlesztő eszközök és játékeszközök, más tevékenységek eszközei is. A környezet szabályaihoz tartozik, hogy a gyermek egy kis szőnyeggel foglal helyet magának, melyen az általa kiválasztott eszközzel dolgozik. A szőnyegen egyedül foglalatoskodik, nem lehet zavarni őt, csak az mehet oda társai közül, akit ő hív.

Alapvető követelmény az évente szeptember hónapban történő teljes környezetre vonatkozó ***balesetvédelmi átvizsgálás és az ennek nyomán elvégzett balesetveszély elhárítása.*** Ezen túlmenően valamennyi munkatárs felelős a saját munkaterületére vonatkozó biztonságvédelmi ***előírások betartására***, az esetleg felmerülő veszélyek súlyától függően az elhárításra, vagy a veszély jelzésére az első számú vezető felé.

A Montessori eszközökkel kapcsolatos követelmények

- A Montessori eszközök mindegyike a gyermek számára egy megoldandó problémát tartalmaz. Az eszköz magában foglalja a hibalehetőség ellenőrzését is. Az eszközök logikailag egymásra épülnek.
- Az eredeti eszközök megfelelnek ezen követelményeknek, a házilag készített eszközöknél pedig figyelembe kell venni ezen kívánalmakat.
- Minden Montessori eszközből csak egy van a csoportban, melyet szabadon választhat a gyermek a polcról. Ha már játszik vele nem kell átengednie társának, de ő sem veheti el mástól. Ha nagyon vágyódik egy gyermek a használatban lévő tárgy után, nem marad más választása, mint fegyelmezi magát, türelmesen vár, míg társa visszateszi azt a helyére.

Követelmények a tevékenységek helyének kialakításában

- A csoportszoba a bútorzattal funkcionális egységekre tagolt, így biztosítjuk a megfelelő helyet egyrészt a Montessori eszközök zavartalan használatához, a nyugodt egyéni játékhoz, másrészt a hagyományos szerepjátékokhoz.
- Csendjátékhoz, közös dalos játékokhoz, építő és közlekedési játékhoz nagyobb tér áll a gyermekek rendelkezésére.
- Az előkészített környezetben az eszközök a gyermekek által elérhető és áttekinthető nyitott polcokon, logikus módon kerülnek elhelyezésre.
- Tevékenységi területenként, témakörönként és nehézségi fokonként egymáshoz tartozó eszközök azonos polcokon foglalnak helyet. A polcok egymáshoz viszonyított helyzete is az eszközök nehézségi fok szerinti változását tükrözik.

Ennek alapján polconként található:

- **Mindennapi élet gyakorlatához szükséges eszközök**
- **Érzékszervek fejlesztésének eszközei**
- **Matematikai nevelés eszközei**
- **Kozmikus, környezetismereti nevelés eszközei**
- **Anyanyelvi nevelés eszközei**
- **Kísérletezés eszközei**

A témakörökön belül minden egyes feldolgozandó anyag készlete külön tálcán, kosárban, fadobozban van rendszerezve. A tájékozódást segítik a nyomtatott betűvel kiírt megnevezések a polcokon.

A munkaterületként szolgáló **Montessori szőnyegeknek** állandó, rögzített helyük van a polcrendszeren belül.
A berendezés rögzítettsége által állandó helyszínt biztosítunk a klasszikus szerepjátékoknak: babaszoba, babakonyha. A csoport igénye szerint más szerepjátékokhoz mobil eszközökkel teremtjük meg az optimális játék feltételeket.
A **mesesarok** biztosítja a mesehallgatáshoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz, könyvnézegetéshez szükséges nyugodt színteret.
Az ábrázolás, barkácsolás, kézműves technikák alkalmazására és folyamatos gyakorlására az évszakoknak megfelelően gazdag anyag és eszköztárral felszerelt állandó helyszín áll a gyermekek rendelkezésre, ahol kötetlen keretek közt, szabadon valósíthatják meg elképzeléseiket az egész nap folyamán.
A **természetsaroknak** kiemelt szerepe van a növényekkel végzett kísérletekben, növényápolásban, évszakonként a természetben gyűjtött „kincsek" elhelyezésében, rendszerezésében.
Az óvodapedagógusok ciklikusan, céltudatosan váltogatják, frissítik a játékeszközöket, a babakonyhai játék témáit, ezzel megteremtve a változatosabb és sokszínű játéktevékenységek motivációs lehetőségeit. Elromlott sérült játékeszközök nem lehetnek a csoportszobában, ezek javítása, javíttatása vagy selejtezése folyamatos tevékenységet igényel. A rendezettség, célszerűség jelenjen meg az óvodapedagógusok sajátos környezetében, valamint a dokumentációk, szakmai anyagok kezelésében, elhelyezésében.

Állandó és mobil tevékenységek felsorolása:

Állandó tevékenységek	**Mobil tevékenységek**
Babaszobai játék	Fodrászos játék
Babakonyhai játék	Orvosi játék
Piacos játék	
Építő játék	Boltos játék
Bábozás, dramatizálás	Gyógyszertáros játék
Barkácsolás	Közlekedési játékok
	Iskolás játék
	Konstrukciós játékok

Öltözővel kapcsolatos követelmények

- Gyermekek ruháinak névvel, jellel ellátott kis szekrény és jellel ellátott ruhás zsák
- Cipők elhelyezésére külön kialakított polc
- Tornafelszerelés saját tornazsákban
- Egyéb csoportonkénti hangulati elemek
- Váltócipő

Szülők tájékoztatására vonatkozó követelmények

- Faliújság a szülők számára óvodai és csoportszinten
- A csoport aktuális nevelési terve-féléves
- Tanult versek gyűjteménye (korcsoport szerint)
- Tanult énekek gyűjteménye (korcsoport szerint)
- Aktuális felhívások, tájékoztatás az aktuális programokról
- Neveléssel kapcsolatoscikkek

Mosdóval kapcsolatos követelmények

- Gyermekek törölközői jellel ellátva, a tartón azonos jel alá függesztve.
- A fésűk gyermekenként a megfelelő jelhez elhelyezve. Fogmosó felszerelés, pohár, fogkefe, fogkrém gyermekenként jelhez elhelyezve.
- Felnőtt törölköző külön helyre felakasztva.
- Gyermekek számára 2 db kis partvis 1 lapát a csoport takarításhoz.
- Egy tál és törlőkendők az asztal lemosáshoz.
- Folyamatosan toalettpapír ellátás minden WC-hez.
- Folyékony szappan minden mosdókagylóhoz.
- Csoportonként 3 körömkefe kihelyezve.

Az óvodai környezet kialakításának elveit, a Montessori eszközökkel kapcsolatos követelményeket, a csoportkép, öltöző, mosdó, aula, tárgyaló, udvar, Montessori pedagógiai megközelítés szerint fontos követelményeit az 1. sz. melléklete tartalmazza.

Intézményünk 19/2002.(V.8.) OM rendelet által előírt követelményekhez viszonyított bútor, berendezés, taneszköz felmérését Pedagógiai programunk tartalmazza.
A beszerzéseket a fenntartóval folytatott éves egyeztetések alapján végezzük.

2.1.8. Az óvoda kapcsolatai

Partnerkapcsolatainkban célunk az elégedettség folyamatos javítása, a reális és pedagógiailag elfogadható elvárásoknak való megfelelés.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és –lehetőség szerint-szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermekek fejlődését.

Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt. Az

óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A pedagógusoktól elvárás, hogy ismerjék azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. Ezek figyelembevételével előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra képesen alakítsák a szülőkkel való kapcsolatukat, támogassák őket gyermekeik nevelésében, a szülői szerepben való helytállásukban, segítsék elő, bátorítsák a családok bevonódását az intézmény életébe. A gyermekek eredményes fejlesztése érdekében a családot rendszerként értelmezzük, építünk a szülők bevonására, aktív részvételére. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői rezíliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybevételéhez.

A kapcsolattartás formái:

- **Családlátogatás** csak a szülő kérésére valósul meg, még óvodába érkezés előtt, vagy az első óvodában töltött hetekben.
- **A beszoktatás ideje** alatt a **személyes beszélgetések** alkalmával a szülőknek legyen lehetőségük megismerni az óvodai napirendet, a csoport szokás és szabályrendszerét.
- **Szülői értekezleten** az óvoda nevelési elveivel, rendjével, elvárásaival ismerkedhetnek meg, előadásokat hallhatnak külső szakemberektől különböző kérdésekben. Elmondhatják észrevételeiket, javaslataikat.
- **Fogadó órán** az óvodapedagógus tájékoztatja a szülőt a gyermek fejlődésének üteméről. A gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében segítséget nyújt a családoknak szokásaiknak, sajátosságaiknak megfelelő megoldásokat keresve.
- A **nyílt napok** az óvodai élet személyes megismerését, a gyermek csoportban elfoglalt helyét, baráti kapcsolatait, egyéni képességeiről kaphat betekintést.
- A szülőkkel együtt **szervezett ünnepek, rendezvények, kirándulások**, a közös élményforrások beiktatását teszik lehetővé, az együttműködést segítik.
- Az **egészségnapok szervezésével** megmutatjuk a helyes táplálkozás az egészséges életmód, sportolás sokszínűségét.
- Az óvoda megszervezi a szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait, működésüknek teret enged.
- **Igény és elégedettségmérés**, valamint erre épülő fejlesztések a partnerkapcsolatokban megfogalmazott cél elérését segítik.

A gyermekintézmények egymásra épülésének elve alapján tartunk fenn kapcsolatokat a bölcsődékkel, iskolákkal. Informális kapcsolatot tartunk azon bölcsődékkel, amelyekből gyermekek érkeznek az óvodánkba.

Különböző rendezvények szervezésével segítjük a szülőket az iskolaválasztásban. A kölcsönös érdeklődés lehetővé teszi egymás nevelési céljának megismerését, megértését, az átmenet problémáinak mérséklését. Az iskolák felé közvetítjük a Montessori szellemű pedagógiánk elveit, eredményeit.

Óvoda-iskolai átmenet támogatása:

Célunk:

- az intézmény partnerkapcsolatainak bővítése, az együttműködési formák erősítése,
- intézményi és intézményközi műhelyek működtetése, Hálózati Kávéház működtetése (lásd: melléklet)
- intézményi átmenetet segítő programok kidolgozása és működtetése,
- a gyermekek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségi szint eléréséhez és a sikeres iskolai előrehaladás megalapozásának érdekében óvoda-általános iskola átmenet program kidolgozása és bevezetése a kötelező felvételt biztosító általános iskolával
- az óvoda-iskola átmenet komplex (mérésen és nyomon követésen alapuló) differenciált pedagógiai támogatása
- a tanköteles kort elérő gyermekek közül az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget el nem érő gyermekek esetében beavatkozás a sikeres iskolai tovább haladásukat megalapozó készségek, képességek, attitűdök fejlődését elősegítő pedagógiai eszköztár használatával

Feladatunk:

- Munkaközösség létrehozása, éves munkaterv szerinti működtetése
- A pedagógiai program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok kiegészítése
- a nevelési – oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása, mivel az EFOP 3.1.5-16-2016-00001 Óvodai Alprojekt folytán azok bővültek.
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka

A tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása. Tanügyigazgatást támogató munka (Szülői kérelmek benyújtás a POK-ba)

Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás) A gyerekek fejlődésének után követése

legalább az általános iskola első évében. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel. A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása. Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. (Nyílt nap a csoportban, óvodában)

Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása

Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (Papa-mama klub, farsang, karácsony, anyák napja)

Intézményi önértékelés, eredményesség

Intézményi önértékelés készítése

Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Az óvoda és az iskolák vezetőinek kölcsönös megállapodása alapján „beiskolázási programsorozatot" szervezünk, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába, emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének megismerésére is. A gyermekhez illesztett iskolakezdést, a kudarcok megelőzését szolgálják a pedagógiai programban azok a speciális, pedagógusokra vonatkozó feladat-meghatározások is, amelyek általános hatókörű szabályozóként érvényesek az intézmény teljes nevelőtestületére. Ezek az alábbiakban foglalhatók össze:

- tanítói hospitálások az óvodában;
- óvodapedagógusok látogatása az iskolában;
- tanítók bemutatkozása az óvodai szülői értekezleteken;
- májusi szülői értekezletek megtartása a leendő elsősök szüleinek;
- októberben az átvezető időszak tapasztalatainak megbeszélése (az óvónők és a tanítók körében), feladatok meghatározása,
- munkatervi szinten szabályozott folyamatos szakmai kapcsolattartás az iskolával;
- az iskola életének, épületének, az ott dolgozó felnőttek munkájának megismertetése az iskolába kerülő gyerekekkel;
- az iskola magatartási szabályrendszerének megismertetése a gyermekekkel és a szüleikkel.
- Az átmenetet közvetlenül meghatározó további fontosnak ítélt alapelveink melyet az iskolai tanítókkal éves munkaterv alapján együttműködve kívánunk megvalósítani
- az elfogadó légkör, a kellemes, esztétikus környezet megteremtése;
- a gyermek szükségleteire figyelő szokásrend kialakítása
- az életkori sajátosságok és az egyéni különbségek figyelembevétele a követelmények

támasztásában, a tanulás tervezésében és irányításában;

- a beilleszkedés segítése, egyéni átvezetés;
- a biztonságot nyújtó személyhez kötődés elősegítése;
- az érdekes, élményszerű tanítás (fokozatosságra, egyéni bánásmódra épülő, egyéni képességeket figyelembe vevő differenciálás);
- az önálló munkavégzés algoritmusának elsajátíttatása;
- nyugodt tanulási feltételek és haladási tempó kialakítása;
- odafigyelés az egészséges terhelésre;
- folyamatos ellenőrzés, fejlesztő értékelés, önértékelés;
- segítségnyújtás a lemaradások, hátrányok kompenzálásához;
- partneri együttműködés a szülőkkel;
- a taneszközök mértéktartó és gondos kiválasztása

Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése, iskolakezdés megfelelő időben, új eljárás bevezetésének tapasztalatai az iskolaérettség elérése) mérése, elemzések készítése az éves óvodavezetői beszámolóban.
Várható hatások, eredmények:
A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.
A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.

2.1.9. Közművelődési intézmények

Kívánatos, hogy az óvoda kapcsolatai terjedjenek ki a közművelődési intézményekre, programkínálatuk, tevékenységük gazdagítsa a gyermekek mindennapjait.

(múzeum, színház, könyvtár)

- **Szakmai kapcsolatok**

Szakmai kapcsolatot tartunk fenn a Magyarországi Montessori Egyesületen keresztül az országban dolgozó Montessori bázisintézményekkel és Montessoris óvónőkkel.

A Montessori pedagógia bázisintézményeként szakmai továbbképzések szervezését, megtartását, konzultációs lehetőség biztosítását vállaljuk.

Részt veszünk a Magyarországi Montessori Egyesület munkájában. Célunk, hogy megismerjünk hasonló külföldi intézményeket, szervezeteket.

<u>Bázisintézményi feladatok</u> ellátása során minden évben két alkalommal, ősszel és tavasszal betekintést kaphatnak az érdeklődő óvodapedagógusok óvodánk ***JÓ GYAKORLATAIBA***:

- A Kompetencia alapú óvodai nevelés és a Montessori szellemű pedagógiai összhangjának megteremtése
- Az anyanyelvi nevelés folyamata, út az írás-olvasásig
- Szülők, mint nevelési partnerek az egészséges életvitel megalapozásában

SNI-s gyermekeink érdekében kapcsolatokat tartunk fenn az integrált és inkluzív nevelést folytató többségi iskolákkal. Az autizmussal együtt élő gyermekek és családjaik ellátásának megsegítésére együttműködünk az helyi és országos civil szervezettekkel.

Folyamatosan tartalmi kapcsolatot működtetünk a **fenntartóval, a szakmai szolgáltató** és **szakszolgálat intézményeivel** a gyermek – és ifjúságvédelmi intézményekkel.

2.1.10. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

2.1.10.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék- szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

Cél:

A játék kínáljon változatos tevékenységi lehetőségeket, az érzelmek, szocializáció, együttműködés, értelem és akarat fejlődéséhez.

Körültekintő módon meg kell teremteni annak feltételeit, hogy az óvodáskorú gyermek meghatározó játéka, a **szabad játék** legyen. Ennek kiemelkedő fontosságát, elsődlegességét az óvodapedagógusnak és a dajkáknak ismerni és szemléletformálás eredményeképpen tiszteletben kell tartani.

Váljon a játék a gyermeki pszichikum, gondolkodás mozgás és az egész személyiség fejlődésének (érzékelés, észlelés, emlékezet, kreativitás, képzelet, gondolkodás, kommunikáció), alapvető keretévé, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodapedagógus általános feladatai

- A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt-a szülő és az óvodapedagógus. Ezért utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.
- A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az.
- Megfelelő csoportlégkört, helyet, élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus játékhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékhoz.
- Az együttműködésben szereplők multikulturális és interkulturális szemlélettel rendelkezzenek, és az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel segítse a megfelelő csoportlégkör kialakítását. Az együttműködők formálják a közösségi élet, a játék szabályait, normáit, erősítsék a véleménynyilvánítást és döntőképességet, különös figyelemmel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségeire.
- Jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Együttjátszás, támogató serkentő ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival.
- A békés, konfliktustól mentes játék feltételeként olyan, mindenki számára érthető, elfogadható viselkedési szabályok kialakítása és betartása minden korcsoportban, amelyben a játék birtoklása, egymás játékának tiszteletben tartása nem szenved csorbát.
- A játékon keresztül segítse a csoportba való beilleszkedést. Az erkölcsi nevelésre helyezzen hangsúlyt a szokások kialakításánál, elfogadásánál, betartásánál, az egymással szembeni kulturált viselkedésnél. Személyes példaadása legyen követendő minta a gyermek számára.
- Az óvodai élet minden terén, így a játékban is, nagy nevelőértéke van a példaértékű kommunikációnak. Alakítsuk ki a gyermekben azt az igényességet e téren, amely a felnőtt modellértékű kifejezésmódja után ez elvárható.
- A játék során fordítson fokozott figyelmet a gyermekek esztétikai nevelésére. Lehetőség szerint hozza felszínre az összes játékfajtánál a természet és élet közeliséget.
- Az óvodapedagógus a szervezés során, legyen tekintettel arra, hogy a szabad játék túlsúlyban legyen és azt is, hogy játékfajták nem képeznek hierarchikus rendet, nem különülnek el sem játék fajtánként, sem életkoronként, egyszerre vannak jelen a csoport életében, főleg a vegyes csoportokban.

- Az óvodapedagógus szemléletében a pedagógia optimizmus foglaljon el döntő szerepet, mely biztosítja a tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő és támogató jelenlétet. Rendelkezzen reflektív szemlélettel, szinkronizálja a gyermekeknek játékukkal kapcsolatos elképzeléseit és készítse elő a játékhoz szükséges döntéseket.
- Az óvodapedagógusnak az egyes gyermekek aktuális fejlettségét nyomon kell követnie. Tervezzen és valósítson meg elsősorban indirekt módszerekkel egyénre és csoportokra szabott fejlesztési feladatokat.
- A szülők tájékoztatása a játék, különös tekintettel a szabad játék személyiségfejlesztő hatásáról, és az együttműködés kiszélesítése a gyermek optimális fejlődése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai a feltételek megteremtésében

Játékhely:

Játékhelyek kialakítása az egyéni és közösségi játékok, a csendesebb és a zajosabb tevékenységek számára. A szabad játék alapvető feltételeként gazdag, sokszínű játéktér biztosítása. Az óvodapedagógus biztosítsa a belső terek megfelelő tagoltságát, a különböző játék tevékenységek kibontakoztatása érdekében.

Térfelosztási lehetőségek:

- Családi játékok tere (szobai és konyhai kellékekkel, imitációs kiegészítőkkel)
- Mesesarok (nyugalmas hely, könyvekkel, bábokkal, dramatizáló eszközökkel, jelmezekkel, párnákkal, szőnyeggel)
- Építő – közlekedő játékok tere (különböző kockákkal, kirakó és összerakó játékokkal, közlekedési eszközökkel, terepasztalokkal, állatokkal, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközökkel)
- Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás helye megfelelő eszköztárral, szerszámokkal, inspiráló anyagokkal)
- Kísérletező hely (természetes anyagokkal, felszerelésekkel, gyermekenciklopédiákkal, földgömbbel, nagyítóval, mágnessel)
- Énekes játékok tere (ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei)
- Kincses láda (különböző érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz takarók, szép

anyagok)

- Egyéb foglalkozások eljátszás lehetőségeinek biztosítása tematikus eszközökkel. (orvos, fodrász, tanító stb.)

A gyermekek kedvük szerint játszhassanak **gyakorlójátékot** szőnyegen és asztalnál egyaránt, egyénileg, vagy társaikkal. A hely megválasztását illetően a csoportban kialakult szabályt tartsák be.

A **szimbolikus szerepjáték** és **szerepjáték** játszóhelyeinek kialakításánál az óvodapedagógusnak figyelembe kel venni, hogy vannak helyileg állandó játékok (babaszoba, babakonyha, fodrász, bábozás, barkácsolás) és mobil játékok (orvos, patika, mozgásos játékok). Mindezek mellett adjon szabad teret a gyermeki kezdeményezésnek a játéktér berendezésében, hogy fantáziájuk alapján, szabadon megválaszthassák a játék helyét. A játékterek kialakításánál fontos feladat, hogy rugalmasan alakítható, változtatható, átjárható legyen.

A Montessori és a hagyományos **képességfejlesztő** játékok zavartalan, elmélyült használatához, és a **kísérletezéshez,** alakítson ki elkülönített, nyugodt helyet, kuckót.

Az óvodapedagógus egyértelmű szabályok kialakításával érje el, hogy Montessori szőnyeg által kialakított játszóhelyeken tartsák tiszteletben egymás játékát.

A konstrukciós játék helyét úgy kell kialakítani, hogy lehetőséget adjunk az időben hosszan tartó, folyamatos építőjátékra, más tevékenységek zavarása nélkül.

A mozgásos játékok sokirányú fejlesztő hatását, a mozgás örömét fokozhatjuk változatos játék és sporteszközök biztosításával, a csoportszobában, az aulában és az udvaron is. A többszereplős, zajosabb, mozgásos játékhoz jó térkialakítással biztosítson tágas helyet.

A **barkácsolás** helyét úgy kell kijelölni, hogy stabil, megfelelő magasságú asztalon dolgozhassanak a gyerekek, a mozgásos játék számára kijelölt helytől távol. A játékidőben folyamatosan elérhetővé kell tenni a biztonságos, gyermekméretű szerszámokat, a könnyen megmunkálható anyagokat. A fokozatosság elvének betartásával, ötletadással, esetenkénti segítségnyújtással juttassa a barkácsolást, a gyermek önálló munkáját, alkotóvágyát magasabb szintre.

Játékidő

A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik az óvodai napirendbe, időbeosztásban, a játékos tevékenység szervezésben is.

Idő tekintetében minden játékhoz meghatározott időkeret áll rendelkezésre. Fontos, hogy a

játékra fordítható idő legyen, hosszan tartó, egybefüggő, lehetőség legyen a folyamatos játékra, mert csak így tud kiteljesedni s így tudja betölteni a kapcsolatokat összekötő szerepét.
A mikro csoportos, kezdeményezett játékos tevékenység idején a szabad játékot és más tevékenységeket úgy szervezze meg az óvodapedagógus, hogy a kezdeményezésen részt nem vevő gyermekek a visszafogottabb konstrukciós és fejlesztő játékokat részesítsék előnyben.

A több napig elhúzódó játéktevékenységben az óvodapedagógus támogató szerepe nyilvánuljon meg abban is, hogy a helyszín berendezése megmaradhat, nem kell elpakolni a játékeszközöket.

A délutáni játékidőt az óvodapedagógus a gyermek által választott játékon keresztül használja ki esetlegesen differenciált fejlesztésre.

Játékeszközök

Az óvodapedagógus rugalmas, átgondolt szervezéssel oldja meg, hogy minden játékformákhoz elegendő eszközök, egyszerű, alakítható gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, játékszerek álljanak rendelkezésre. Következetesen fejlessze a gyermek rend iránti igényét azáltal, hogy a játékoknak könnyen elérhető, állandó helyet biztosít, ez Montessori nevelésünk egyik alapkövetelménye. A vegyes csoportokban a 3-7 éves korosztály számára olyan eszközök használatát kell lehetővé tenni, amelyek igazodnak a különböző korosztályok fejlettségéhez, az aktuális érdeklődéshez és a játszóhely közelében találhatók.

Az óvodapedagógus biztosítson a gyermekek számára olyan eszközöket, melyek nevelőértéke indirekt módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen, és melyeknek kiemelt jelentősége van. Ezen játékeszközök fejlesztik a gyermeki kreativitást, önkifejezést, alkotókedvet, közös tervezést, interakciós kultúra kibontakoztatását, annak átélését, hogy sok egyszerűbb játék alkalmazható a játékban örömforrásként.

Az ***előkészített környezetben*** legyenek jelen a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak. A gyermekek készítsenek közösen élményekhez kapcsolódó játékeszközöket, általánosan felhasználható anyagokat, szerszámokat.

Az óvodapedagógus a ***szerepjátékhoz*** biztosítson olyan játékeszközöket, amelyekkel a játék színterét be tudja rendezni. Ezek hasonlítsanak a valóságos élet eszközeire, vagy legyenek valóságosak, mert ezzel egyrészt lehetőséget adnak a felnőtt életének, tevékenységének reprodukálására, másrészt hagyják kibontakozni a gyermek fantáziáját, motiválják őket a játékban való részvételre. Legyenek egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök.

A ***családi játékokban*** elsősorban a babaszobai, babakonyhai játékokat részesítik előnyben. A játék témájaként a családi élet eseményei, és az ünnepek (névnap, születésnap, húsvét,

karácsony) egyaránt megjelennek. Lehetőséget kell adni arra, hogy a kiegészítő eszközök a valóságos élet eljátszására adjanak alkalmat. A higiéniai követelmények mellett készíthessenek igazi süteményeket, salátát, amellyel megkínálhatják egymást. A boltos, az orvosi, és a fodrászos játék valódi kellékeinek, eszközeinek folyamatos gazdagítása, szükség szerint cseréje legyen az óvodapedagógus s a gyermek közös tevékenysége.

A szőnyegen főleg az építőjáték dominál, ami gyakran kapcsolódik a közlekedéshez, az életben megfigyelt munka jellegű tevékenységekhez (tűzoltó, rendőr, útjavítás, házépítés) ezért a közös polcokon az ilyen jellegű eszközök biztosítása a feladat.

A kész játékok mellett szükséges a ***félkész, mobil, átalakítható eszközök biztosítása***, amelyek készítése, befejezése, fejleszti a gyermek kreativitását, alkotókedvét, fantáziáját, kézügyességét, kitartását, türelmét, esztétikai érzékét. A közös tervezés és megvalósítás nagymértékben fejleszti az együttműködést.

A ***mesesarok*** nyugalmas helye könyvekkel, bábokkal, készen vásárolt és saját maguk által előállított, dramatizáló eszközökkel, jelmezekkel, párnákkal legyen berendezve.

Törekedjen arra, hogy a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő ***társasjátékok,*** fejlesztő játékok álljanak rendelkezésre. Gazdagítsa a választási lehetőséget saját készítésű Montessori eszközökkel.

A játékhoz szükséges eszközök biztosítása során fontos, hogy jó minőségű, esztétikus, balesetvédelmi szempontból megfelelő, biztonságos játékok álljanak a gyermekek rendelkezésére.

Élmények

Az óvodapedagógus juttassa a gyermekeket olyan óvodai s óvodán kívüli élményekhez, amelyek minden tekintetben megfelelnek a 3-7 éves korosztály érdeklődésének, fejlettségének. (bábszínház, színházi előadások, Állatpark, séták, kiállítások, múzeumlátogatás, Falumúzeum). Ez olyan színvonalon, hogy gazdag élmények, tapasztalatok a gyermek számára számos tevékenységben alkalmazhatóak legyenek, megjelenjenek a különböző játékfajtákban

A játék tartalmában megjelenő témák, az óvodapedagógus tevékenysége által indirekt formában befolyásoltan jelenjenek meg, felhasználva a gyermekek családból hozott élményeit is a játék gazdagítására.

Az óvodapedagógus feladata elérni, hogy egyes évszakokban az ünnepekre való örömteli családi és óvodai készülődés, és a hozzá kapcsolódó tevékenységek valamilyen formában és szinten megjelenjenek a különböző játékfajtákban is. Az ünnepekre hangolódást, a hangulati elemeket megfigyelhetjük a rövidtávú (nagytakarítás a babakonyhában húsvét előtt, sütemény,

saláta készítése) ünnepvárás során is.
Az irodalmi élmények hatásait használja fel megfelelő eszközök biztosításával arra, hogy beépüljenek a különböző játékformák tartalmába, ezáltal új megközelítésben kerülnek feldolgozásra, színesítve a gyermek személyiségét.

Az óvodapedagógus szerepe a játékirányításban

A megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, serkentő, ösztönző támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális személettel. Fontos feladata a játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása.

Az óvodáskor életkori sajátosságait ismerve lehetővé kell tenni, hogy szabadon játszanak, tapasztalatokat szerezzenek, kísérletezzenek, hogy kialakulhasson bennük az „én csinálom érzése". Az óvodapedagógussal való közös játék ne sértse a gyermek önállóságát, kreativitását, elképzeléseit. **A szabad játékban** az óvodapedagógus potenciális partner, bevonható társ marad, ill. segítővé, kezdeményezővé lesz, aki csak szükséges esetekben avatkozik bele a játékba. Jelenléte teszi lehetővé a játékkapcsolatok kialakulását, az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató serkentő, ösztönző, indirekt reakcióival éri el.
Átgondolt szervezéssel, a gyermekek közti különbségek figyelembevételével, a vegyes csoportban teremtse meg a különböző korcsoportok konfliktus nélküli együttjátszását, a közös tevékenységre való igényt. A közösségi élet szabályainak, normáinak kialakításakor erősíteni és fejleszteni kell a gyermeki vélemény – nyilvánítást, döntő – képességet, mert ez segít a konfliktushelyzetek megoldásában is.

Az óvodapedagógus ismerve a gyermekeket, segítsen a játékba nehezen bekapcsolódóknak, tapintatosan alakítsa a játszócsoportok, majd a baráti kapcsolatok alakulását, mert jó légkörben pozitív irányba fejlődik toleranciájuk. Kísérje megosztott figyelemmel a gyermekek játékát, mert így döntheti el, mely helyzetekben szükséges a közvetlen beavatkozás, mikor elég a mintaadás. A játék folyamatában elsődlegesen metakommunikációs eszközökkel küldjön a gyermek számára pozitív visszajelzéseket.
Az óvodapedagógusnak inspirálnia kell a játékelképzelések megbeszélését, és kibontakoztatásukat dekódolt üzenetekkel segítse elő.
A játék során alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiségéhez kell

igazítania.

A játék terápiás szerepének felhasználása a nevelőmunkában

Az óvodapedagógus egész személyiségének követendő mintaként kell a gyermekek előtt állnia, mert szívesebben utánoznak olyan felnőtt mintát, amely biztonságot ad számukra, akivel jó érzelmi kapcsolatban vannak, akivel gondjaikat, örömeiket érdemben megoszthatják.

Fontos, hogy a gyermeket ismerve észre vegye, feltárja a gyermek problémáinak jelentős részét, amely frusztráció hatására agresszióban vagy regresszióban nyilvánul meg és a játékot, mint feszültségoldó eszközt, terápiás eszközt alkalmazza a kínos élményektől való megszabadulásra, negatív viselkedésformák korrigálására.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játék területén

Tudatosan megengedő, támogató és biztonságot adó jelenléttel, kiegyensúlyozott csoportlégkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt irányításával a beszédkedv, a közlésvágy motiválása. A gyermek vegye észre, hogy az óvodapedagógus figyelemmel kíséri közléseit, készséges válaszokat ad kérdéseire.

A szerepjátékot szóbeli ismeretekkel támogassa, a fogalomalkotás segítségével. Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakításának elősegítése. Az óvodapedagógus a gyermekek felé többnyire metakommunikációs jelzéseket használjon, játszótársként nyelvi kifejezéseket adjon.

A hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fokozott figyelemmel kísérése, beilleszkedésük támogatása a játékba, spontán párbeszédes helyzet és célzott, tervszerű anyanyelvi nevelés elősegítése.

Figyelje meg a gyermekek kommunikációs fejlettségét és a társas kapcsolatok, pozíciók közötti összefüggéseket a játéktevékenységekben.

A csoport normáinak, elveinek, erkölcsi rendszerének megfogalmazása az óvodapedagógus által, különös tekintettel a konfliktuskezelés, az asszertív kommunikációs stílusnyelvi formáinak gazdagítása érdekében.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- Kisebb – nagyobb csoportokban képesek együtt játszani.
- Aktív résztvevői a játéknak, törekednek a játéktémák gazdagítására.
- Játékukban meghatározó a változatos, témájában gazdag szerepjáték.

- Játékukban fantáziadúsak, kreatívak, megfelelő önfegyelemmel, szabálytudattal, empátiás készséggel, nyelvi kifejezőkészséggel, együttműködéssel rendelkeznek.
- Elképzelésük szerint alkotnak komoly tervezést igénylő építményeket.
- Tudjanak örülni egymás sikerének.
- Óvodáskor végére a játékon keresztül megtanulnak utasításokat követni, másokhoz alkalmazkodni, mert ezáltal jól fejlődnek akarati, erkölcsi tulajdonságaik, érettebbek lesznek az iskolai élet elvárásaival szemben.
- A szokás és normarendszer megalapozódott a szimbolikus játék során is.
- A tanulási készség, képesség játékon keresztüli megfelelő szintje.
- Pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensek érettsége.
- Önmaga lehetőségeinek és korlátainak elfogadása.
- A gondolkodási formák megfelelő fejlettsége.
- A finommozgások iskolában elvárható megléte.
- Ismerik és betartják a játékszabályokat, képesek a vereség feldolgozására.
- Az önérdek és a csapatszellem érvényesítése megfelelő viselkedéskultúra betartásával történik.

2.1.10.2. Verselés, mesélés

- Játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek járuljanak hozzá a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek rigmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
- A magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese-képi és konkrét formában, esetlegesen bábozás és dramatizálás eszközeivel-feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság

  történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek a megismertetése a gyerekekkel.

Cél: A versek és a mesék esztétikai értékeinek élményszerű megszerettetése útján a befogadó és alkotó tevékenységek életkornak és egyéni sajátosságoknak megfelelő fokozatos fejlesztése. A versek- mesék élményfeldolgozása mozgással és ábrázolással történő kombinálása során harmonikusan fejlődjön személyiségük, anyanyelvi képességük, erkölcsi tulajdonságaik és szociális magatartásuk.
A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme, melyek során irodalmi élmények átélésén keresztül, kialakulhat a művészetek iránti érzelmi kötődés.

Az óvodapedagógus feladatai

- A mesesarok barátságos légkörének kialakítása.
- Az irodalmi anyag igényes, életkornak, évszakoknak, ünnepélyeknek, aktualitásoknak megfelelő összeállítása. Az anyagkigyűjtés készítésekor törekedjen változatosságra, a klasszikus és kortárs irodalmi művek megválasztásával a multi és interkulturális nevelés. Mesével erősítse a hovatartozást, az identitást, a személyes kapcsolatokat.
- Az anyanyelv szépségének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal, beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazásával az önkifejezés fejlesztése.
- A mindennapos mondókázással, verseléssel, meséléssel az esztétikai irodalmi fogékonyság megalapozása anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- Mindennap juttassa meseélményhez a gyerekeket, egy-egy mesét napokon át hallhassanak. Az óvónői beszéd legyen mindig modellértékű a gyerekek számára.
- Mesesarok barátságos légkörének kialakítsa, vegyes életkornak megfelelő verseskötetek, mesekönyvek, képeskönyvek biztosítása.
- Élményt nyújtó hiteles megjelenítés bábjáték és dramatikus játékok által. Egy-egy mese feldolgozása során legalább 3-4 féle feldolgozási lehetőséget tervezzen (óvónői előadásmód, elalvás előtti mese, 1-2 bábbal, paraván mögötti játék, drámajáték). Különleges élményt nyújtó eszközhasználattal (árnyjáték, marionett, stb.) teremtsen lehetőséget az alkotó fantázia kibontakoztatására.
- A gyermekek irodalmi élményeit vezesse át ábrázoló tevékenységekbe, közösen készítsenek mesealbumokat, közmondás és találós kérdés gyűjteményeket.
- Színvonalas színházi előadások és bábműsorok megtekintésének a megszervezése.
- A komplex művészeti nevelés érdekében fejlessze a gyerekek kreativitását, kommunikációs képességeit, szókincsét, beszédkészségét, memóriáját, önbizalmát,

toleranciáját, térbeli tájékozódását a mesék, versek feldolgozása során.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek szívesen ismételgeti a verseket, rigmusokat.
- Egyénileg vállalkozik a mondókák, versek, mesék elmondására, bábozásra.
- Várja és kéri a mesehallgatást.
- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál a társaival együtt, képes történeteket kitalálni és eljátszani.
- Megjegyez 10-14 gyermekmondókát, 8-10 gyermekverset, 15-20 mesét.
- Bekapcsolódik a közös játékba, és abban tevékenyen vesz részt. Örül a saját és a mások sikerének.
- Képes közvetlen verbális kontaktus felvételére.
- Képről összefüggéseket meglátva tud mesélni.
- Összefüggően összetett mondatokban, nyelvileg helyesen beszél.

2.1.10.3. Anyanyelvi nevelés

Cél: Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés. A kommunikáció különböző formáinak differenciát fejlesztése a nevelőtevékenység egészében. Az óvodás korú gyermek sajátos, egyéni szükségleteinek kielégítése, tapasztalati és élményanyagának, valamint egyéni és életkori sajátosságainak megismerése s figyelembevétele, a személyiségfejlesztés, a nevelés eszközrendszerén keresztül.

Az óvodapedagógus általános feladatai

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, a tevékenységekbe ágyazódva az óvodai élet minden percében jelen van.
- Az óvodapedagógus és környezete beszédkészsége, személyisége, esztétikája modellértékű legyen a gyermek számára.
- Az óvodapedagógusnak az anyanyelvi nevelés komplex értelmezését kell magáénak vallja.
- Az óvodai nevelőtevékenység egészében törekedjen a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására, a válaszok igénylésére és igényes válaszadásra.
- Elemi ritmusokból, dallamokból, az artikulációs közlésből kiinduló, élményszerű pozitív fejlesztés biztosítása (meghallgatás, oldott derűs légkör, helyes minta adása) a direkt javítás elkerülésével.

- Montessori szellemű nevelésünket, rendszert alkotva állítjuk az anyanyelvi nevelés támogatására (vegyes csoport gazdag tevékeny élettere, az egyéni és kis csoportban végzett feladatok, az írott nyelvvel való ismerkedés).
- A Montessori eszközök bemutatásánál, és az azokkal végzett gyakorlatok során a tulajdonságokat kifejező, alapszavak tudatos, tervszerű használata a szókincsbővítés érdekében. Ezáltal az alapszavakat a gyermek tudja alkalmazni más helyzetekben is.
- Az óvodapedagógus a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, a szabad választás lehetőségével biztosítja a különböző élethelyzetekben való gyakorlást pl. beszélgető kör. Az óvodapedagógus feladata a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- Alapvető a beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése. Fontos feladata az óvodapedagógusnak, hogy az iskolára való felkészítésnek a gyermek azon képességeit fejlessze, melyek az olvasás- írás megtanulásához, írás- előkészítés fejlesztéséhez nélkülözhetetlenek.

Fejlesztési funkciók*:*

- a hangok, hangzók tiszta ejtése,
- az aktív –passzív szókincs bővítése,
- összefüggő beszédre való törekvés,
- beszédészlelés és beszéd értés funkcióinak fejlesztése.
- Valamennyi tevékenységi forma keretében gyarapítsa a gyermek szókincsét, alapozza meg szófaji gazdagságát.
- Törekedjen a folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség megalapozására.

Fejlessze a nyelvi készséget (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd).
Verbális és nonverbális jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

Az óvodapedagógus működjön együtt a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció érdekében.

A differenciált készség és képességfejlesztés megvalósításakor vegye figyelembe a

különböző szociokulturális háttereket.

Differenciált támogatással segítse a magyar nyelv elsajátításában a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekeket.

<u>Ismerkedés az írott nyelvvel:</u>

Folyamatosan álljanak a gyermekek rendelkezésére a Montessori anyanyelvi eszközök. Ezekkel az eszközökkel, tegye az óvodapedagógus lehetővé az érdeklődő gyermekek számára a betűk

világába való bepillantást.

Az írott nyelv megismerése felé fordulást az óvodapedagógus differenciáltan támogassa.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A beszédészlelés és beszédértés funkcióinak megfelelő fejlettsége.
- Alakuljon ki beszédfegyelmük.
- Legyenek képesek megkezdett történet folytatására.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, beszédkészségük, szándékos figyelmük megfelelő fejlettsége.
- Reális önbizalom kialakulása.

  Összefüggően, összetett mondatokban, nyelvileg helyesen beszél.
- Képolvasáskor az összefüggéseket felismerik, kifejezésmódjuk pontos, a lényeges jegyeket tartalmazza.

2.1.10.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél: A magyar népzenei kultúra elemeire épülve fejlődjön a gyermekek fogékonysága, játékos alkotókedve, mozgáskultúrája, hallása és ritmusérzéke, zenei emlékezete.
Az óvodában a környezet hangainak megfigyelésével, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, közös éneklés és dalos játékok alkalmazásával mondókák és népi hagyományok megismertetésével zeneszerető, zenekedvelő gyermekek nevelése.
Az élményt nyújtó közös ének. zenei tevékenységek során felfedezi a dallam, ritmus a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismerését és továbbélését segítik.
Az óvodai ének-zene nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
Az átélt zenei élmény hatására a közösségi érzés és magatartás kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs, művészi alkotások, fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) mely segíti a zenei kreativitás kialakítását.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzeti nevelés esetében a gyermek nemzetiségi hovatartozását.

- Örömmel vegyenek részt a gyermekek a közös éneklésben, amit az óvónő tiszta énekhangja, derűs, hangulatos kezdeményezése vált ki. Az ölbeli játékok kapjanak nagyobb hangsúlyt a beilleszkedési időszakban és a szocializációban. A népi gyermekdalok, énekes játékok nyújtsanak örömet a gyermeknek, keltsék fel zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- Teremtse meg a feltételeket az érdeklődő nagycsoportosok időnkénti énekes játékára, az alkalomszerű énekléshez megfelelő hely, idő és módszerek alkalmazásával. Így az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.
- A zenei kreativitás fejlesztése (mozgásrögtönzés zenére, dallam, ritmus, variációk, kialakításának ösztönzése stb.) az önkifejezés újabb csatornáját nyissa meg a gyermekek előtt.
- **A kompetencia alapú nevelési program Zenevarázs útmutatója** nyisson új teret a zenei élmények feldolgozásában, a gyermekek szabad képzettársításában, kibontakoztatásában pl. dramatikus elemek, komolyzenei művek, zenefestés, zenemozgás.
- Ismertesse meg eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával a gyermekeket. Figyeltesse meg a hangforrások anyagát, nagyságát és a hangszínek ebből következő eltéréseit.
- Teremtse meg a lehetőségét, hogy a szülők betekinthessenek, megismerjék a gyermekek zenei tevékenységét. Hívja fel a figyelmüket, hogy a túl sok válogatás nélküli gépzene káros hatású.

Az óvónő foglalkozáson kívül is juttassa zenei élményhez, ismeretszerzéshez a gyermekeket.

- hangszeres énekes előadás az óvodában,
- zeneiskolai koncertlátogatás,
- színház, művelődési házlátogatás,
- zeneovi,
- néptánc.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- Tudjon 5-6 mondókát, 10-15 dalt biztonsággal énekelni.
- A tempó a természetes járásnak megfelelő legyen.
- Ismert dalt szöveg nélkül is tudjon énekelni dúdolva, zümmögve vagy egyszerű szótagokkal.
- Ismerje fel a magas és mély éneklés közötti különbséget.
- Tudjanak felelgetős játékokat két csoportban folyamatosan segítség nélkül énekelni.
- Énekeljen vissza változatos dallammotívumokat és tapsoljon vissza ritmus motívumokat.
- Tudjon halkan, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Legyen képes zenei fogalom párokat- gyors-lassú, halk-hangos-, dinamikai különbséget együtt felismerni.
- Ismerje fel a dalokat dúdolásról, hangszerről sajátos kezdő, motívumáról.
- Figyelje és különböztesse meg a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon a természet és a környezet hangjait megfigyelve. Ismert óvodai hangszerek hangját különböztessék meg. Megfelelő módon használja az ütőhangszereket lüktetés, ritmus, motívumhangsúly kiemelésére.
- Tudja érzékeltetni az egyenletes lüktetést és a ritmust.
- Járjanak körbe egyöntetűen, szép kicsit oldalt fordított testtartással, kézfogással. Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen formálják meg, esztétikusan, jó kedvvel végezzék.
- A bemutatott élőzenét, a hangulatukban egymástól eltérő népdalokat, műzenét figyelmesen hallgassák meg.

2.1.10.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél: Legyenek fogékonyak az esztétikumra környezetükben, váljanak nyitottá annak befogadására. A gyermekek élményei, érzelmei, fantáziája saját elképzelésük során érvényesüljenek, nyerjenek képi kifejezési formát. Alkotómunkájukban mutatkozzon meg a kreativitás. Tapasztalataikat, elképzeléseiket tudják egyéni képességeiknek megfelelően, változatos módon kifejezni. Végezzék a manipulatív tevékenységeket örömmel, közben alakuljon ki és folyamatosan fejlődjön tér – forma és színérzékük.

A rajzolás, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés elősegíti a gyermeki

személyiségfejlesztését.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, és a tehetségek bátorítására.

Óvodapedagógus feladatai:

- Gazdag, változatos élményekkel segítse a gyermekek sokoldalú, érzékletes tapasztalatszerzését, ezáltal alakítsa ki az esztétikum iránti érzékenységüket.
- Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, változatos eszközöket, amelyek a gyermekek számára örömöt szerez, valamint kialakítja a gyermekalkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezetesztétikai alakítására és esztétikai élmény befogadására.
- Támogassa az óvodapedagógus az önálló gyermekei elképzelés megvalósulását, szükség esetén nyújtson segítséget.
- Teremtsen folyamatos lehetőséget az ábrázoló tevékenységhez, az eszközök mindenkori elérhetőségéhez a gyermeki önmegvalósítás érdekében.
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- A változatos technikák használatával és a Montessori eszközök alkalmazásával szoktassa a gyermekeket az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára, mely a finom motorikus képességek kialakulását, fejlődését eredményezze. Az óvodapedagógus segítse a kreatív gyermeki személyiség kialakulását a Montessori elvek betartásával az egyéni és mikro tér-formacsoportos foglalkoztatás keretében.
- Tájékoztassa a szülőket a gyermekek ábrázoló tevékenységének fontosságáról, nyújtson elméleti segítséget az otthoni feltételek megteremtéséhez.
- Vegye figyelembe a komplexitásból adódó témák sokszínűségét aktuális események, élmények feldolgozásával: évszakok, ünnepek, kirándulások, népi motívumok – díszítés, zene, énekes játék, mese, vers.
- A vizuális tevékenységben jelenjen meg a népművészeti elemekkel az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés.

  A gyerekek környezettudatos magatartásának formálása, hasznos hulladékok gyűjtésével, feldolgozásával. (Mi lehet belőle? – kreativitás fejlesztése).

- Az egyéni képességek figyelembevételével segítse a képi –plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- Az élmények, elképzelések egyéni módon jelenjenek meg.
- Legyen jellemző a forma és részletgazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örüljenek alkotásaiknak és legyenek képesek a közös kompozíció létrehozására.
- Plasztikai alkotásaik legyenek egyéniek és részletezőek.
- Mindenfajta alkotásra legyen jellemző az ötletgazdagság, kreativitás.
- Az emberábrázolásban jelenjen meg a vastagság, mozgás.
- Vegye észre a szépet és tudjon gyönyörködni benne, alakuljon ki értékítélete.
- Az alkotásokról tudjanak beszélgetni, véleményt nyilvánítani egyénileg és önálló módon.
- Fejlődjön ki az iskolakészültségnek megfelelő finom motorikus képesség.
- Alakuljon ki környezettudatos magatartásuk.

2.1.10.6. Mozgás

Cél: A 3-7 éves gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítése sokszínű, változatos és játékos mozgásanyag összeállításával spontán és szervezett formában egyaránt, figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlettségi szintjé**t.**

1.Rendszeres egészség fejlesztő testmozgással megalapozzuk és felerősítjük az egészséges életmódra nevelés hatásait. A gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó, rendszeresen végzett egészég-fejlesztő testmozgással, mozgásos játékokkal és feladatokkal formáljuk, alakítjuk, fejlesztjük a pszicho motoros készségeket és képességeket, valamint a mozgáskoordinációt, és elősegítjük a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulását,ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés megvalósulását.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A rendszeresen alkalmazott irányított mozgásos tevékenységek által harmonikussá, összerendezettebbé, fegyelmezetté válnak a nagy és kismozgások, valamint jól fejlődnek a

kondicionális képesség közül az erő,- állóképesség. Ez utóbbiak hozzájárulnak a gyermeki szervezet egészséges fejlődéséhez, teherbíró képességének megnövekedéséhez, és a helyes testtartáshoz.

Az alapelvekkel összhangban különös figyelem kerül a mindennapos testnevelés tervezésére, megszervezésére és biztosítására lehetőleg szabadlevegőn, differenciáltan, irányítottan. Fontos a komplexitás.

Az óvodáskor végére alakuljon ki a gyermekek szabálytudata, helyzetfelismerése, alkalmazkodóképessége, térbeli tájékozódása, és feladattartása.

A mozgás segítse a személyiség akarati tényezőinek az alakulását a társra figyelés képességét.

Prioritást élveznek a fejlesztő hatású, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása, és a szabad levegő maximális kihasználása.

Az óvodapedagógus feladatai

A mozgásanyag kiválasztásánál vegye figyelembe a különböző életkorú és eltérő mozgásfejlettségű gyermekek terhelhetőségét, irányítsa az önálló szabad játék során megjelenő mozgásos játékokat.

A korszerű szervezési formákkal biztosítsa a gyermeki szervezet számára a folyamatos terhelést és megfelelő mozgásintenzitást.

A gyakorlatsort segítse a téri tájékozódás, a nagyság, a távolság, a tömeg észlelésére, az oldaliság gyakorlását, az egyensúlyérzék fejlesztését.

Fejlessze a gyermekek ritmusérzékét, és finom motorikus készségeit a kézi szerek változatos használatával.

A vázizomzatot erősítő mozgásos játékok, feladatok, tevékenységek rendszeres alkalmazásával előzze meg a mozgásszervi elváltozásokat és deformitásokat.

Az óvónő biztosítsa folyamatosan rendszeresen, az óvodai nevelés mindennapjaiban a mozgásos játékokat, tevékenységeket és feladatokat, az egészségfejlesztő testmozgást.

A csoportszobában és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán és szervezett formában, a gyermeki nagyfokú mozgásigény kielégítse érdekében, figyelembe véve a gyermek egyéni szükségleteit és képességeket.

Ezek a komplex testmozgások beépülve egyéb tevékenységekbe elősegítik a gyermek személyiség fejlődését (pozitív énkép, önkontroll, érzelem-szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A Montessori pedagógia is fontosnak tartja a gyermekek egészséges növekedéséhez és fejlődéséhez elengedhetetlen szabad és önálló mozgás biztosítását, melyre minden nap teremtsen lehetőséget az óvónő.

A **csendjátékban** a vonalon járás alkalmazásával és egyensúlyozó gyakorlatok beépítésével járuljon hozzá a helyes testtartás kialakításához, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez.
A pontos és sikeres végrehajtás érdekében az óvónő mindig mutassa be a mozdulatsort.
A vegyes korcsoportban teremtsen lehetőséget a differenciálásra, a gyermekek mozgásfejlettségeinek megfelelő gyakorlatsorral és eszközválasztással.
A mozgás foglalkozásoknál mindig tartsa tiszteletben a gyermekek különböző adottságait, teljesítményüket mindig az adott gyermek képességeihez viszonyítsa.
A játékok, mozgásformák, mozgásos tapasztalatok konkrét megfogalmazásával biztosítsa a gyermekek anyanyelvi fejlődését.
A legkisebb fejlődést is vegye észre és örüljön együtt a gyermekekkel az eredményeiknek. Világos, konkrét értékeléssel támogassa a gyermekek pozitív énképének kialakulását.

A mozgásanyag felosztása a különböző motoros képességek fejlesztése érdekében:

1. ***A kondicionális képességek fejlesztése*** érdekében egyaránt fejlesztjük a gyermekek erejét, állóképességét, és gyorsaságát. A gyermekek erejét a gyorserő és a test általános erejének növelésével fejlesztjük.

- ***Gyorserőt növelő gyakorlatok***
  - szökdelések
  - távol-és magasugrás helyből és nekifutásból
  - fel- és leugrások szerekre, szerekről
- **A test általános erejét növelő gyakorlatok**
  - kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás
  - dobások
  - medicinlabda-gyakorlatok
  - minden kézi szergyakorlat magas ismétlésszámmal
- ***Az állóképességet az alap állóképesség és a globális állóképesség növelésével erősítjük meg.***
- Az alap állóképességet fejlesztő gyakorlatok:
  - hosszantartó lassú és közepes iramú futások
  - minden hosszú ideig tartó futást tartalmazó játék
- A globális állóképességet növelő gyakorlatok:
  - hosszú ideig végzett kúszások, csúszások mászások, nyuszi ugrások

A gyorsaság fejlesztése kétirányú, egyrészt a mozgás gyorsítása, másrészt a reakció idő rövidítése a feladatunk.

- ***A gyerekek mozgásának gyorsítása a következőképpen érhető el.***

- gyors futások
- élénk tempójú kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás

- A reakció gyorsaságot fejlesztő gyakorlatok
  - futójátékok feladattal
  - járásból, futásból/akusztikai jelre/ irányváltoztatások, megállások különböző testhelyzetek felvétele

2. ***A koordinációs képességek fejlesztésének részfeladatai, a téri tájékozódás-, a kinesztétikus differenciálás-, az egyensúlyérzék-, a ritmusérzék fejlesztése és a reakció képesség gyorsítása.***

A téri tájékozódó képesség fejlesztésére alkalmazható feladatok

- átbújások
- minden természetes támaszgyakorlat irányváltoztatással
- járások, futások irányváltoztatással
- célba dobások, labdagyakorlatok

A ***kinesztétikus differenciáló képességet*** kézi szer gyakorlatokkal serkentjük.

A reakció képesség gyorsítására alkalmas minden futójáték, melyet feladattal végzünk.

- **Az egyensúlyérzék fejlesztésére alkalmas gyakorlatsor:**

- keskeny felületen végzett járások, futások, kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás
- gurulás a test hossztengelye körül
- gurulóátfordulás előre
- minden csukott szemmel végzett gyakorlat

- **Ritmusképességet fejlesztő mozgások**

Egyszerű ciklikus mozgás (járás, futás, szökdelés, kúszás, csúszás, mászás) akusztikus jelre a ritmus tartásával. A mozgékonyságot és a hajlékonyságot fejleszti valamennyi ízület közepes és élénk tempójú nyújtó hatású gyakorlat.

A mozgásanyag tartalma, fajtái, egymásra épülő fokozatai alapján, az óvodában töltött 3-4 év alatt juthatnak el a gyerekek a megfelelő fejlettségi szintekre:

- A gyermek megszereti és igényli a mozgást.
- Mozgása összerendezetté, harmonikussá válik.
- Nagymozgása, mozgáskoordinációja, egyensúlyérzéke, téri tájékozódó képessége, lateralitása, kialakult, harmonikus finommozgásra képes.
- Gyorsul cselekvőképessége, fejlődik testi képessége, mint erő, ügyesség, állóképesség.
- Fegyelmezetté válik, kitartó, bátor.

- Szívesen vesz részt, szereti az egyéni, csoportos, sor és váltóversenyeket, a szabályokat betartja.
- Léglabdát korának megfelelően tud dobni, pattogtatni, kézzel vezetni.
- Képes ütemesen járni, annak tempóját változtatni, 20-30 métert futni, egyensúlyérzéke kifinomul.
- Akadályokon átugrik, távolba ugrik, kislabdát hajít.
- Szívesen vesz részt és maga is kezdeményez mozgásos játékokat.
- Akarati tulajdonságai megalapozódnak. Képes betartani a szabályokat, kitartó, tud a csapatért küzdeni, örül a győzelemnek, elviseli, ha nem ő nyer.

2.1.10.7. A külső világ tevékeny megismerése, kozmikus nevelés

Környezetismeret, környezetvédelem

Cél: A gyermekek életkoruknak megfelelően szerezzenek minél több tapasztalatot az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, és ezáltal jussanak el a szűkebb és tágabb természeti-emberi tárgyi környezetben való biztonságosabb tájékozódáshoz, eligazodáshoz.

A gyermekeknek a valóság felfedezése során alakuljon ki pozitív érzelmi viszonyuk a természethez, az emberi alkotásokhoz, ismerkedjenek a környezettudatos élet alapjaival. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodásához, tájékozódásához szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, tanítsa meg ezek szeretetét védelmét is.

A tapasztalat, ismeretszerzés, információszerzés sokoldalú biztosításával gyarapodjon a gyermekek mennyiségi, minőségi szókincse, aktivizálódjon a beszéde, mondatalkotása.

Az óvodapedagógus általános feladatai

Személyes példával ***nyújtson mintát a környezet megbecsülésének és védelmének lehetséges módjairól.***

Az őszi és tavaszi időszakban ***2 hetenként szervezzen tapasztalat és élményszerző kirándulásokat változatos természeti környezetbe*** (erdő, vízpart, hegy, síkság stb.). Ismerkedjenek a gyermekek az időjárás és a természet változásainak összefüggéseivel.

Rendezzen be természetsarkot, ahol a csoport, illetve egyénileg gyűjtött természeti kincsek, érdekességek, albumok mindig az aktualitásnak, évszaknak megfelelően kapjanak helyet. Legyen a gyermekeknek lehetőségük vizsgálódásra, összehasonlításra, a rendelkezésükre bocsátott eszközökkel (nagyító, mikroszkóp stb.).

Ügyeljen arra, hogy a csoportszobában elhelyezett ***növények és kisállatok a gyermekek számára jól látható és elérhető helyen legyenek,*** hogy figyelemmel kísérhessék a növények fejlődését, az állatok életét, majd fokozatosan ők is vegyenek részt ápolásukban, gondozásukban.

Külön könyvespolcra kerüljenek azok a könyvek, lexikonok, amelyek életkoruknak megfelelően mutatják be a körülöttünk és velünk élő természettel és környezettel kapcsolatos valóságot. Törekedjen az óvodapedagógus az ilyen jellegű könyvek számának gazdagítására.

Biztosítson nyugodt légkört az elmélyült, szabad tevékenységhez, s használja fel a Montessori kör adta helyzetet, az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével. A cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.

A természeti és társadalmi környezet megismerése kapcsán ismertesse meg a gyermekekkel a ***sajátos nyelvi megnevezéseket, kifejezéseket, ezek épüljenek be a gyermekek szókincsébe.***

Az élmények, tapasztalatok aktivizálják a gyermekek szóbeli megnyilvánulását, kifejezőképességét, mondat és ítéletalkotását.

Kísérje figyelemmel a szülőföld, hazai táj, néphagyományok, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek, védelmének megismerésének lehetőségét. Biztosítson változatos tapasztalatszerzési lehetőségeket a gyermekek számára az aktualitásnak megfelelően.

A tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát tudatosan irányítani kell, különböző problémahelyzetek biztosításával

Teremtsen a gyermekek számára lehetőséget a környezet megismerése során matematikai tapasztalatok, ismeretek megszerzésére, tevékenységekben való alkalmazására.

Kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni fejlődését, biztosítsa a differenciált fejlesztés lehetőségét.

Óvodapedagógus feladatai témakörönként:

- ***Idő témakör***

Folyamatosan kísérjék figyelemmel az időjárás változásait. Az udvari élet és séták alkalmával nyújtson közvetlen tapasztalatot az évszakok változását kísérő természeti jelenségekre vonatkozóan. Változatos módszerekkel és eszközökkel érzékeltesse az idő múlását a gyermekek aktív részvételével. (Homokóra, gyertya égetése, eseménynapló, időszalag stb.)

Montessori alapelvekre épülő gazdag eszköztárral teremtse meg a feltételeket az idővel, évszakokkal kapcsolatos ismeretek, tapasztalatok elmélyítésére és rendszerezésére. Az évszakok szemléletes megjelenítésére készítsenek albumokat, tablókat.

Végezzenek kísérleteket az időjárási jelenségek, a Föld keletkezése, a Föld és a Nap

kapcsolatának bemutatására.

- ***Állatok témakör***

A házi állatok közvetlen megfigyelésére szervezzen lehetőség szerint családi gazdaságba ismeretszerző sétákat, s a hazai valamint más földrészeken vadon élő állatokkal kapcsolatos tapasztalatszerzésre kirándulásokat az Állatparkba.

Téli időszakban mutasson be olyan természetfilmeket, amelyek a gyermekek számára érdekes, közvetlenül meg nem tapasztalható ismereteket nyújtanak az állatvilágról, s ráirányítják figyelmüket az állatok védelmének fontosságára.

- ***Növények témakör***

Séták, és kirándulások során nyújtson fokozatosan bővülő információkat a kerti, erdei, szántóföldi és vadon termő növényekről.

Végezzenek kísérleteket növényekkel, teremtse meg a feltételeket csíráztatáshoz, magvak ültetéséhez, hajtatáshoz és rügyeztetéshez. A tapasztalatok alapján irányítsa rá a gyermekek figyelmét, a növények életben maradásához szükséges feltételekre, s az ember talajt, vizet, levegőt károsító tevékenységére.

Montessori eszközökkel segítse elő a növényvilágról szerzett ismeretek, tapasztalatok elmélyítését, tablók és albumok készítésével a fogalomalkotást.

- ***A mi óvodánk, a mi városunk, óvoda és iskola témakör***

Ismerkedjenek a gyermekek az óvodával és az ott dolgozó felnőttek munkájával, segítse az óvodapedagógus az otthonosság érzésének kialakítását, s a biztonságosabb eligazodást.

Látogassanak el rendszeresen az óvoda környékének nevezetességeihez, kísérjék figyelemmel a változásokat, majd fokozatosan bővítse a gyermekek látókörét a város környékére és távolabbi nevezetes helyekre szervezett kirándulásokkal.

Készítsenek albumot városunkról, használják fel a városról készült képeslapokat, saját készítésű fotókat és újságból kivágott képeket.

Az óvodapedagógus hangolja rá érzelmileg az iskolára a gyermekeket közösen szervezett rendezvényekkel, közös iskolalátogatással.

- ***Foglalkozások témakör***

Szervezzen tapasztalatszerző látogatásokat különböző foglalkozások valós körülmények közötti megtekintésére és irányítsa rá a gyermekek figyelmét a munka értékteremtő szerepére.

A megismert foglalkozások rendszerezésére, csoportosítására alkalmazzon változatos eszközöket, játékokat.

A nagyobb gyermekekkel látogasson el a Falumúzeumba, ismerkedjenek meg népi kismesterségekkel. Szabadidős tevékenység során alkalmazzák a megismert technikákat, szövés, agyagozás, batikolás, gyöngyfűzés stb.

- ***Család témakör***

Lehetőség szerint látogassanak el családokhoz, ismerkedjenek egymás életkörülményeivel, társuk kedvenc játékaival, állataival, nézegessenek családi fotókat.

Családi élmények felidézése, időszalag és fényképek nézegetése közben segítse a gyermekek családban elfoglalt helyének, s a felnőttek családban illetve társadalomban betöltött szerepének megismerését.

- ***Testünk témakör***

Látogasson el a gyermekekkel orvosi, fogorvosi rendelőbe, gyógyszertárba. Ismerkedjenek meg az egészség, betegség, gyógyítás fogalmával.

Montessori eszközök segítségével nyújtson gyakorlati ismereteket a test felépítéséről, testrészek szerepéről, érzékszervek funkciójáról.

A gondozási feladatok során a szokás rendszer elsajátításával mélyítse el a higiénés szokásokat, az egészséges táplálkozás, a mindennapi testedzés iránti igényt, fogékonyságot.

- **Közlekedés témakör**

Szervezzen sétákat kisebb csoportokban az óvoda környezetében, melynek során ismerkedjenek a gyermekek a gyalogos közlekedéssel és gyakorolják annak szabályait a biztonságosabb közlekedés érdekében.

A nagyobb gyermekek számára tegye lehetővé a tömegközlekedési eszközökkel való ismerkedést, a kulturált utazás szabályainak elsajátítását, majd az élmények és tapasztalatok feldolgozására, teremtsen optimális feltételeket a szabad játék során.

Készítsenek tablót közlekedési eszközökről a múlt és jelen feldolgozására, a fejlődés szemléletessé tételére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Különbséget tud tenni az évszakok között, észreveszi a változásokat, alkalmazkodik az időjáráshoz, felismeri az öltözködés és az időjárás közötti összefüggéseit.
- Felismeri a napszakokat, megfelelően használja az időhatározó szavakat.
- Az ismert állatokat csoportosítja élőhelyük és életmódjuk szerint. Tudja, milyen szerepet töltenek be az ember életében.
- Megnevezi a más földrészen élő állatokat, ismeri életmódjukat, az emberek felelősségét a fennmaradásukért.
- Megnevezi a környezetünkben található növényeket, zöldségféléket, virágokat. Tudja, hogy a növények magból kelnek ki, ismeri szükségleteiket. Önállóan végzi a növénygondozás egyszerűbb műveleteit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a környezettudatos

magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez megóvásához szükségesek

- Tudja lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, saját nevét, születési helyét és idejét.
- Ismeri néhány közeli intézmény rendeltetését, városunk néhány nevezetességét.
- Megnevezi a főbb testrészeit, ismeri az érzékszervek funkcióit.
- Betartja az alapvető közlekedési szabályokat. Megkülönbözteti a személy, teherszállító járműveket. Ismeri a szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközöket.
- Környezetében felismer, és nyelvileg ki tud fejezni oksági összefüggéseket, le tud vonni következtetéseket.
- Össze tud hasonlítani jelenségeket, mely összehasonlítást nyelvileg is kifejezi.
- A tartalomban megjelölt témakörökben általános tájékozottsággal rendelkezik a 3. fokozatnak megfelelően.

2.1.10.8. A külső világ tevékeny megismerése, matematika

Cél: A gyermek aktivitása és érdeklődése során matematikai tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A világ megismerése, gyermeki szinten mennyiségi, formai tapasztalatok szerzése, összefüggések felfedezése.

Önálló, kreatív, divergens gondolkodásra a matematikai ismereteket más tevékenységekben alkalmazkodni tudó gyermekek nevelése az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Intellektuális érzelmek keltése, probléma érzékeny, kíváncsi gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai

Segítse a gyermekeket, hogy tevékenység közben matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzésében, amelyek **tényeket** és **viszonyokat** tükröznek. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat – és ismeretszerzésre.

Fejlessze az óvónő a gyermekek **értelmi képességeit,** cselekvés és megismerés közben.

Fedeztesse fel az **érzékelés és észlelés** során a tárgyak, dolgok tulajdonságait, sajátosságait, azonosságait, különbségeit, összefüggéseit (pl. válassza ki a körlapot az ellipszisek közül).

Fokozatosan irányítsa a gyermekek figyelmét a lényeges részletekre, tanítsa őket gondolkodva észlelni. Késztesse a gyermekeket arra, hogy matematikai helyzetekben a tárgyakat egészben, és részleteiben is tekintsék át. Ezzel fejlessze a **megfigyelőképességet**.

Önálló tevékenykedési lehetőséggel, célravezető eszközökkel keltse fel a gyermekek érdeklődését, **figyelmét** a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok felismerésének fejlesztése érdekében, ezáltal fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete. Helyesen választott

módszerrel fokozza a figyelem tartósságát, majd terjedelmét. Vegye észre a gyermekben ébredő spontán érdeklődést – az előkészített környezettel teremtse meg az ehhez kapcsolódó tevékenységet.

Fejlessze a gyermekek **emlékezetét.** Érdekes tevékenység közben, tapasztalatok szerzésével, összefüggések megértésével, esztétikus eszközökkel, pozitív érzelmek keltésével, albumok, gyűjtemények készítésével támogassa az emlékezés fejlődését. Az emlékképet igyekezzen felszínen tartani, felidézni tevékenység közben.

Igyekezzen a gyermekek **képzeletét** feladatmegoldás során ügyes ötletekkel segíteni. Késztesse újabb és újabb megoldások keresésére.

Teremtsen olyan helyzeteket, amelyekben a gyermekek problematikus feladat elé kerülnek. Ehhez biztosítson ismereteket, tapasztalatokat, problémát rejtő helyzeteket, eszközöket, valamint az elmélyült munkára alkalmas légkört és időt. Ehhez ismereteket, tapasztalatokat, problémát rejtő helyzeteket és eszközöket biztosítson.

A gondolkodás fejlesztésére vonatkozó feladatnál vegye figyelembe, milyen szinten áll a gyermekek gondolkodása:

- **cselekvő** gondolkodás fokán eszközökkel hozassa létre a matematikai viszonyokat,
- **képszerű** gondolkodás fokán a tárgyak észlelésének, de nem manipulálva legyenek képesek a feladatot megoldani,
- **a fogalmi** gondolkodás jeleinek megmutatkozása után szóban válaszoljon a feltett kérdésre, és szóban oldja meg a feladatot.

A cselekvéses tanulássorán éreztesse meg az óvónő, hogy a feladatok érdekesek, izgalmasak, melyben felfedezhetik, megkereshetik a gyermekek a szabályokat, összefüggéseket, a megoldást. Biztosítsa és segítse az önállóságot, késztesse a gyermekeket arra, hogy a megfelelő beszédfegyelem betartásával, bátran mondják el gondolataikat.

A spontán és az irányított beszélgetések során fejlessze a gyermek aktív és passzív szókincsét, törekedjen a nyelvtanilag helyes mondatalkotás kialakítására.

- A tevékenység során juttassa **sikerélményhez** a gyermeket. Megfelelő módszerekkel fejlessze és segítse a gyermekek döntési képességét, a véleményalkotását, az egymás közti véleménycserét. Legyen kíváncsi a gyermekek véleményére, együtt örüljön a helyes megoldásnak. Az értékelésnél a pozitív megerősítés legyen az elsődleges. Fejlessze a gyermekek **matematikai képességét** a Montessori eszközökkel, úgymint dimenziók, számosság.
- Az érzékelést fejlesztő eszközök segítségével ismertesse meg a gyermekeket a **dimenziókkal**, súlyok összehasonlításával, mértani testekkel, formákkal.
- A számolás eszközeivel fedeztesse fel a **mennyiségek** és **számok** szimbólumának **összekapcsolását**, a mennyiségek számosságát, az

alapműveletek közül az összeadás és kivonás értelmezését. Irányítsa a gyermekek figyelmét az önellenőrzés lehetőségére. Folyamatosan gazdagítsa a matematikai eszközöket a Montessori alapelvek alapján.

- A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, fektessen hangsúlyt a tevékenységben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítására, problémahelyzetek teremtésére.
- Megfelelő módszerekkel, folyamatosan kövesse nyomon a gyermekek egyéni fejlődését. A gyerekek tudásának alapos ismeretében alkalmazzon egyénre szabott, differenciált fejlesztést.

Ajánlás a témakörök felosztására éves szinten:

Témakör	Alkalom
Térbeli kiterjedések	4
Geometriai formák	4
Mennyiségi és számismeret	20

A fent megjelölt témakörök a tartalmat befogadni képes érdeklődő gyermekek számára (kb. 5 éves) kiegészülnek 2 mérésekkel és 2 szimmetriával kapcsolatos tapasztalatszerző kezdeményezéssel.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen részt vesz a matematikai tevékenységben. Megérti az óvónő matematikai kérdéseit. Saját gondolatait, problémáit el tudja mondani.
- Képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatást folytatni, sorba rendezést kiegészíteni, saját szempontú válogatást elvégezni. Az összehasonlítást szóban kifejezni.
- Érti a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat, megtanulja helyesen használni.
- Össze tud mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig), az elemek színe, nagysága elrendezése esetén is.
- Elő tud állítani bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tud számolni, legalább 10-ig.
- Azonosítani tud egyenlő alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat. Másolással képes megépíteni, kirakni térbeli és síkbeli formákat.
- Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint tér és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.

- 2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni. Térben való tájékozódásban érti és követni tudja az irányokat, ill. helyzetet kifejező névutókat.
- A Montessori eszközökkel pontosan tud tevékenykedni. Az érzékelést fejlesztő eszközök segítségével megismeri a dimenziókat, sorozatok törvényszerűségét súly és nagyságbeli összefüggéseket.
- A számtani rudak, dörzspapír számok, számkártyák, pálcikák, az aranygyöngy készlet, Seguin tábla eszközeivel összefüggéseket keres a mennyiségek között. A kígyójáték gyöngyeivel, a csíkos tábla és kiegészítőivel összead, kivon az érdeklődő gyermek.

2.1.10.9. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

Az életkornak megfelelő egyes munkafajták végzésekor tapasztalatok gyűjtése a gyermekek által sikeresen elvégezhető tevékenységekről. A munkavégzéshez szükséges képességek, készségek megszerzése, erkölcsi, akarati tulajdonságok formálódása. Olyan tapasztalatok szerzése, melyek során kialakul a gyermekekben az együttműködés, a közösséghez való pozitív viszonyulás, erősödnek személyközi kapcsolataik.

A gyermeki munka jellegű tevékenysége:

- örömmel végzett aktív tevékenység tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, minta kitartás, önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége
- A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A munkafajták tervezése, szervezése során az óvónő vegye figyelembe a csoport összetételét, életkorát, az egyes gyermek fejlettségi szintjét.
- A nemek társadalmi egyenlőségét segítse elő, hogy valamennyi munka jellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolják.
- A felnőtt személyes példaadása alapján az eszközök célszerű használatának bemutatása, megtanítása, gyakorlása. A cselekvő tanulással is kapcsolatban legyen a munka jellegű aktív tevékenység.
- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos, folyamatos, konkrét, reális

pedagógiai, a gyermekekkel együttműködve, saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A munka játékos jellegű tevékenység, a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

A játékkal és cselekvő tapasztalással szerzett munka magába foglalja az önkiszolgálást, segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások teljesítése, az elvállalt naposi és egyébmunka, környezet-, a növény-, és állatgondozás. Ezzel hozzájárul a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításához, a saját és mások elismerésére.

Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munkajellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása. Az aktív tevékenységhez kapcsolódó spontán beszédszituációkban különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

A gyermeki munka jellegű tevékenységek feltételei:

- Megfelelő munkaeszközök biztosítása, rendben tartása (célszerűség, méret, anyag).
- Elegendő munkalehetőség (életkori sajátosságukat figyelembe véve, amit csak tud, a gyermek végezzen).
- Elegendő idő (ne kelljen várakozniuk).
- Megfelelő hely (ahol az adott feladat kényelmesen elvégezhető).
- Kiegyensúlyozott légkör (nyugodt, békés hangulatban önállóan tevékenykedjenek, de legyen lehetőségük segítséget kérni).

A gyermeki munka az óvodában

- Önkiszolgálás
- Naposi munka
- Mindennapi élet gyakorlatai
- Környezet rendjének megőrzése
- Egyéb munkatevékenységek a gyermekek körében
- Növény – és állatgondozás

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- Kialakulnak azok a munkaképességek, végzések, amelyekkel saját személyét és használati tárgyait rendben tudja tartani.
- Szeretnek közösen dolgozni, átérzik az alkotás örömét, örülnek az új alkotásnak.
- Önállóan, igényesen végzi a naposi munkát, megtanulnak együttműködni másokkal,

megismerkedik a munkaszervezés elemeivel.

- Szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat.
- Szívesen segít a növények- és állatok gondozásában.
- Szeret meglepetést, ajándékokat készíteni szüleinek, társainak, a felnőtteknek.
- Segít a kisebbek öltöztetésében, tálalásban, folyadék töltésében.
- Igényes környezete rendjére, tisztaságára, részt vesz annak fenntartásában.
- Képesek egyszerűbb munka jellegű feladatokat együtt megtervezni és végrehajtani.
- Kialakul munkatempója, kitartása a munkatevékenységek során, mely alapja az iskolai élet elvárásainak.

2.1.10.10. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai nevelés célja, a gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus, a tanulást elősegítő környezet megteremtésére támaszkodva irányítja a tapasztalatok, élmények, ismeretek folyamatát. A tanulás során váljon pontosabbá a gyermekek érzékelése, észlelése, fejlődjön megfigyelőképességük, gazdagodjon fantáziájuk, tökéletesedjen gondolkodásuk, problémamegoldó képességük. A képességek fejlődésével egy időben formálódjon magatartásuk, tanulás iránti vágyuk, beszédük. Gyarapodjanak, rendeződjenek tapasztalataik, ismereteik. A gyermekek gondolkodása fejlődjön cselekvő, szemléletes, képi, esetleg elvont szinten.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tanulás elsődleges feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, az érzékszervei által szerzett tapasztalás. Az óvodapedagógus biztosítson lehetőséget az új dolgok felfedezésére, adjon teret kreativitásának erősítésére.
- Tekintse a tanulást folyamatos tevékenységnek, mely biztosításával a tanulás részben spontán, utánzásos alapon, részben szervezett formában jön létre.
- Segítse a megismerést, érzelmi kötődéssel, az önkéntelen figyelem, a játékosság, a szabad nyitott légkör felhasználásával.
- Alkalmazzon olyan változatos szervezeti formákat, melyek igazodnak a gyermekek életkorához, egyéni érdeklődéséhez, képességeihez és a témához.
- Tartsa szem előtt a tanulás értelmezésében, hogy a gyermekek életkorukból adódóan elsősorban spontán módon tanulnak, ezért az óvónő a megismerési vágyra, érdeklődésre, belső hajtóerőkre számíthat.
- A tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát azonban tudatosan irányítani kell, főként indirekt módszereket alkalmazva.

<u>A lehetséges tanulási formák a következők:</u>

Utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedés, tanulás, szokások alakítása.

A játékos, cselekvéses tanuláshoz biztosítani kell a feltételeket- élmények, szabad légkör.

A szociális tanulás minta és modellkövetés, azonosulás során megy végbe, mely folyamatban a magatartási formákat, viselkedési szabályokat, szokásokat sajátítják el a gyermekek. A felnőtt példájának, az idősebb csoporttársaknak és a szülői ráhatásnak igen nagy jelentősége van ebben a tanulási formában, mely körülményeket részben megismerni, részben irányítani kell az óvónőnek. Gyakori módszerként kell alkalmazni a megerősítést és a korrekciót.

A spontán tapasztalatszerzés, mint tanulási forma a gyermeknek szinte minden tevékenységében, de elsősorban a játékban van jelen. A gazdag tapasztalatszerzéshez széleskörűen biztosítani kell a feltételeket – élmények, szabad légkör, változatos és fejlesztő hatású tárgyi környezet, támogató óvónői magatartás.

Az irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés során az óvónő a gyermek spontán szerzett ismereteit gazdagítja, segít rendszerezni azokat.

A gyermeki kérdésekre, válaszokra épített tanulási formában az óvónő segítse a gyermek gondolkodásának fejlődését, az ok-okozati összefüggések, következtetések, viszonyok felfedeztetését. A gyermeknek minden kérdését komolyan kell venni, hiszen a tanulási vágy megjelenését tükrözi.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabottan, pozitív értékeléssel segítse a gyermeki személyiség kibontakozását.

A problémaszituáció, a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás ösztönözze a gyermeket szellemi aktivitásra, tevékenység közben találják meg maguk a megoldást, érezhessék örömét. Problémaszituációkat, feladatokat egyénre szabottan olyan formában teremtsen az óvónő, melyek megoldásában fejlődhet a gyermek gondolkodásának rugalmassága, önállósága.

A tanulás tartalmát a különböző tevékenységi területek fejezeteiben jelöltük.

A tanulásban valamennyi Montessori eszköznek rendkívül nagy szerepe van.

- Az eszközt a gyermek maga választja, mely problémamegoldásra ösztönöz. Minden eszköz egy probléma, melyet, ha megold speciális képességei, érzékszervei tökéletesednek. Az eszköz a kontrollt is mindig magában hordja, mely a gyermeket önellenőrzésre, önállóságra neveli.
- A teljes eszközrendszeren végighaladva rendkívül sokoldalúan fejlődnek képességei, tulajdonságai, önállósága, kreativitása.
- Az óvónőnek az eszközök bemutatásánál figyelembe kell venni a gondolkodás különböző szintjeit, a ***3 lépcsőfokú lecke*** szerint.
- Az óvónő magatartása legyen visszafogott, ne javítson, ne magyarázza meg az

összefüggéseket, a megismerésben adjon nagyfokú önállóságot a gyermek számára.

- A gyermek Montessori szőnyeg lehelyezésével foglal helyet magának a tevékenységhez, játékhoz. Fő szabály, hogy ott nem lehet zavarni őt, csak az kapcsolódhat be tevékenységébe, akit maga hív. Tevékenységét, játékát az eszközök helyretételével fejezi be.

A tanulás szervezése

A gyermekek tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, fejlődnek.

A szervezett tanulás formái lehetnek kötött, vagy kötetlen tevékenységek. Mindkettőben érvényesül az óvónői céltudatosság és tervszerűség.

A kötetlen szervezeti formákban az óvónő biztosítja a gyermekek önkéntes részvételét. Történhet a nap bármely szakában, kötetlen a gyermekek elhelyezkedése is. Arra kell törekedni, hogy a kötetlenség biztosítsa a jelenségek természetes környezetben való megismerését, az egyéni tapasztalatszerzést. Az óvónő használja ki a spontaneitást a személyességre, a beszélgetésre. A 3-4 éveseknél a testnevelésen kívül ez az egyetlen szervezeti forma. A 4-től 7 éves korú gyermekeknél valamennyi tevékenységi formából, szervezhető **kötetlen és kötött** foglalkozás.

A kötött szervezeti forma más magatartást kíván meg a gyermekektől. A résztvevők számára együtt kezdődik és fejeződik be. A gyermekektől figyelmet, alkalmazkodást kíván meg.

Az alkalmazott módszerek mindenképpen legyenek játékosak, az óvónő törekedjen élményszerűségre, kerülje a merev szabályozottságot.

A kötött szervezeti formában alkalmazzon természetes **munkaformákat**, melyek a legcélszerűbbek és életszerűek. Ez a szervezeti forma csoporton belül csak azok számára kötött, akiknek az óvónő szervezi, pl. vegyes életkorú csoportban az iskolába menők, homogén csoportban a hasonló fejlettségi szinten mozgó gyermekek.

A kötetlen és kötött szervezeti formáknál az életkor előrehaladásával a kötöttség aránya nő, mely a feladatok végig viteléből, befejezéséből következik – mindvégig fenntartva az érdeklődést, aktivitást.

Egyéni munkaformában a gyermekek saját elképzelésük szerint, saját eszközökkel oldják meg a feladatokat. Az óvónő minden gyermek számára biztosítsa ezt a tapasztalatszerzési, ismeretszerzési lehetőséget.

A mikro csoportos formában az egymás segítése, együttműködés kapjon kiemelt jelentőséget

A frontális formát Montessori eszköz bemutatására, szemléltetésére és csak rövid ideig alkalmazza az óvónő. Ebben az esetben szólhat a bemutatás egy, több, vagy minden gyermek számára. Az egyes munkaformák közül az **egyéni és mikro csoportos** forma jelentse a túlsúlyt,

mert ezek segítik az egyéni aktivitást, a személyre szabott előrehaladást.

A különböző tevékenységi formák közül az alábbi szervezeti és munkaformák ajánlottak.

Tevékenységi forma	Szervezeti forma	Munkaforma
mozgás mindennapos mozgás	kötött kötött	csoportos csoportos
ének, zene, énekes játék, gyermektánc	kötetlen 3-4 évesek kötött 4-7 éveseknek	csoportos csoportos
verselés-mesélés	kötetlen	mikro csoportos
rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	kötetlen, folyamatos	egyéni és /vagy mikro csoportos
külső világ tevékeny megismerése-matematika	kötetlen kötött	egyéni és /vagy mikro csoportos
külső világ tevékeny megismerése- környezet kozmikus – nevelés	kötetlen	egyéni és/vagy mikro csoportos

Környezetismereti megfigyeléseket kisebb csoportokban végezzenek a gyermekek, ahol az óvónő mindenkivel személyes kapcsolatot tud tartani.

A hét folyamán naponta egy tevékenységi formát tervezünk be, melyhez másodikként kapcsolódik két alkalommal a verselés, mesélés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek belső érése, valamint a családi és óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik.

- A gyermekben kialakul az igény, hogy a feladatokat sikeresen oldja meg;
- Kialakulnak a közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítségadás);
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére;
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő;
- Szándékos figyelemre képes;
- Kialakul benne a tanulás iránti igény;
- A cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett, az elemi, fogalmi gondolkodás is

kialakulóban van.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

A belső érés, valamint a családi és óvodai nevelés együttes eredményeként éri el a gyermek az iskolához szükséges fejlettséget.

A törvényi szabályozás (20/2012-es EMMI rendelet) szerint a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.

„Az iskolaérettségnek, az iskolai életre felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el" – szól az Óvodai nevelés országos alapprogramja.

Mértékadónak kell tekintenünk azon fejlődés lélektani törvényszerűségeket, melyeket az alábbi táblázat foglal össze:

A tanuláshoz szükséges alapkészségek optimális érési időpontjai

Evek	**2**	**2,6**	**3**	**3,6**	**4**	**4,6**	**5**	**5,6**	**6**	**6,6**	**7**	**7,6**	**8**	**8,6**	**9**
Beszéd kialakítása															
Beszédhibák															
Dominancia															
Látás															
Beszédészlelés és megértés															
Hallás															
Vizuomotoros koordináció															
Számolási készség															
Grafomotoros készség															

Javaslatát valamennyi óvodapedagógus ezen törvényszerűségekhez viszonyított egyéni fejlettség alapján közli a szülővel, az ideális iskolakezdés időpontját egyeztetve alakítják ki.

<u>Várható testi változások:</u>

Javaslatát valamennyi óvodapedagógus ezen törvényszerűségekhez viszonyított egyéni fejlettség alapján közli a szülővel, az ideális iskolakezdés időpontját egyeztetve alakítják ki.

Várható testi változások:

Megkülönböztetett figyelmet kell szánnunk a testi változásoknak, melyet az **első alakváltozással** jellemezhetünk.

A megfigyelés területei:

- testarányok
- statikai funkciók
- mozgásszervek működése, mozgáskoordináció
- író-rajzoló tevékenységhez szükséges finommozgás koordináció
- Vizuomotoros koordináció (függ a vázizmok fejlettségétől, az idegrendszer érettségétől, érzékszervek fejlettségétől)
- kezesség kialakulása, stabilizálódása
- térirányok ismerete, pontos észlelése
- érzékszervek működése
- általános egészségi állapot

Lelki érettség, munkaérettség jellemzői:

- feladattudat, feladattartás,
- ábrázoló kifejezőkészség, melyből érzelmi, értelmi és motoros képességekre következtetünk,
- beszédkészség formai és tartalmi jellemzői, melyhez kapcsolódik az általános tájékozottság megfigyelése,
- gondolkodási funkciók szemlélethez kötődnek,
- oksági viszonyok felismerése,
- analízis, szintézis képessége,
- az egyszerű problémamegoldás, az elvont gondolkodás szóhoz kötött formában is sikeres,
- a mennyiségfogalom vizsgálata legalább 10-es számkörön belül cselekvéses, műveleti szintekkel összekötve,
- megfigyelési, emlékezeti fejlettség – történet visszahallgatással, időben eltolt felidézéssel,
- akaratlagos emlékezet figyelmen alapuló bevésés felidézésével, forma emlékezet reprodukcióval,
- helyzetmegoldó képesség hétköznapi problémák esetében.

Az érzelmek fejlettségére jellemző a differenciálódás, az érzelmek tartósságának növekedése, az érzelmeken való uralkodás kialakulásának képessége.

A szociális érettség jellemzői:

- egyéni és csoportos helyzetekben, játékszituációban felveszi a gyermek a kapcsolatot társaival, felnőttekkel (rapport készség),
- társakhoz való viszonya pozitív, együttműködő,
- önfegyelme várakozási helyzetekben, szabályok elfogadásában megfelelő,
- kitartása, munkatempója, önállósága az elvárásoknak megfelel.

A BTMN (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő) különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas problémákkal, tanulási magatartási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, mozgás, kommunikáció, illetve a Vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése komplex nevelési környezetben valósul meg a szakember iránymutatása mellett.

A **speciális csoportban** elhelyezett gyermekekkel kapcsolatos kritériumokat, az óvodát követő befogadó intézmény elvárásai alapján határozzuk meg, szakértői vizsgálatot kérünk.

Hagyományápolás, ünnepek – ünnepélyek, rendezvények

Cél:

A gyerekek számára megismerhetővé, átélhetővé, hitelessé tenni a régmúlt tradícióit, hagyományait, népszokásait közvetlen tapasztalatokon és pozitív élményeken keresztül.

A szülőföldhöz való kötődés alapjaként a családokkal együttműködve ismerkedjenek a gyerekek szűkebb és tágabb környezetünkkel, hagyományainkkal, tárgyi kultúráinkkal.

A népszokások szellemiségének továbbélésével a közösségi magatartás módok megismerése, erősítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodánkban szokássá vált néphagyományokon alapuló jeles napok, ünnepek, egyéb rendezvények műsorának az összeállítása, megszervezése.
- Sokszínű, változatos, cselekedtető játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása, amely ismereteket ad, hazaszeretetre nevel, viselkedési mintát közvetít, közösséget épít, érzelmi és morális biztonságot alapoz. Tevékenységeken, élethelyzeteken keresztül a szokás és normarendszer megalapozása.
- A gyerekek nyitottságára építve a szülőföld, a hazai táj, a népi és családi hagyományok, szokások megismerését közvetítő élményszerű tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása. (Múzeumfalú, Jósa András Múzeum, Könyvtár).
- Varázsoljon ünnepi hangulatot, mert minden ünnep színeivel, illatával, pompájával,

rendkívüliségével, megszilárdult szokásaival, maradandó élményt nyújt a gyermekek életében, hétköznapjaiban.

- A néphagyományok ápolásához helyi és családi hagyományokhoz, szokásokhoz kapcsolódó tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő eszközök biztosítása életkotonként. Természetes anyagokból készítsenek népi játékokat. Tapasztalják meg a népi mesterségek technikáit, anyaghoz, alkotáshoz, munkához való viszonyt.
- Ismerkedjenek a családi élet szabályaival. Ünnepeink, szokásaink középpontjában maga az ember áll, és az életkorhoz kötött közösségi normák a meghatározók (születetés, lakodalom, stb.).
- Jeles napokhoz kapcsolódó mondókák, népmesék, népi gyermekjátékok tervezése, szervezése. Fedezzék fel népi anyanyelvünk szépségét, zeneiségét, játékosságát. A gyerekek ünnepekről alkotott elképzeléseit mélyítse el felnőttek bábjátéka, gyermek néptánc csoportunk alkalmankénti szereplése.
- Folyamatos kapcsolattartás, figyelő az óvodásokat érintő eseményekkel kapcsolatban a város kulturális intézményeit tekintve (színház, bábszínház, zeneiskola, pályázati és versenykiírások stb.).
- Előadóművészek színvonalas zenés, illetve bábelőadásainak megszervezése havonta legalább egy alkalommal.

Néphagyományainkhoz, nemzeti ünnepünkhöz kapcsolódó jeles napjaink:

Őszi ünnepkör:

Mihály-nap (szept. 29.)

Szüreti-nap (október első hetében)

Márton-nap (november 11.)

Téli ünnepkör:

Mikulás (dec. 6.)

Luca-nap (dec. 13.)

Karácsony (dec. 24.)

Farsang (február)

Tavaszi –nyári ünnepkör:

Március15.

Húsvét (április)

Majális (máj. 1.)

Pünkösd (Húsvét után 50 nap)

Anyák napja (május első vasárnapja)

Nagycsoportosok búcsúzása az óvodától (május első fele)

Gyermeknap (május utolsó vasárnapja)

2.1.10.11. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek együttnevelésének programja

Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló

- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
- beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek, tanuló
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek, tanuló, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.

Fejlesztésére vonatkozóan egyéni fejlesztési tervet kell készíteni az óvodapedagógusnak, a gyermek fejlődését dokumentálni szükséges.

A vizsgálati anyagban előírt plusz fejlesztéseket (pl. logopédia, gyógytestnevelés stb.) az óvodának biztosítania kell.

Amennyiben intézményünkben nem áll rendelkezésre megfelelő szakember és óraadóként sem foglalkoztatható, a szülő számára iránymutatást kell adnunk, hol veheti igénybe gyermeke számára az adott szolgáltatást.

<u>Különleges bánásmódot igénylő gyermekek</u>

- sajátos nevelési igény

4.§ (25.) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:

Különleges bánásmódot igénylő az a gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Célunk: az egyenlő hozzáférés és az esélyegyenlőség biztosításával, biztonságot adó környezet megteremtésével, a gyermekek sajátos nevelési igényéből fakadó, speciális szükségleteihez alkalmazkodó pedagógiai eljárásokkal a gyermekek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, a hátrányok csökkentése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Alakítson ki biztonságos tárgyi környezetet a csoport szobában és a gyermekek által használt, látogatott helyiségekben.

Készítse fel a pedagógiai munkát segítő alkalmazottakat a sajátos nevelési igényű gyermekek

fogadására. Nyújtson tájékoztatást a szülői közösségnek a különbözőségről, a toleráló és segítő közösség fontosságáról. Alakítson ki mindenkitől elvárható, elfogadható, viselkedési normákat és magatartási szabályokat (tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség).Törekedjen a nem, vagy kevésbé sérült funkciók fejlesztésével a kompenzációs lehetőségek bővítésére.
Működjön együtt a szakemberekkel, szakszolgáltatókkal, iránymutatásait, javaslatait építse be a pedagógiai folyamatokba. Szükség szerint – a szakemberekkel közösen – irányítsa megfelelő szakszolgálathoz a gyermeket. Építsen ki bizalmon alapuló kapcsolatot a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel, amely elengedhetetlen a gyermek fejlesztéséhez, beilleszkedéséhez. Nyújtson információt a gyermek fejlesztéséről, fejlődéséről a szülők számára.

A fejlesztés legfontosabb területei

- Játéktevékenység kialakítása, adekvát játékhasználat elsajátítása.
- Alapmozgások kialakítása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése.
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése.
- Együttműködési készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, a beszédszervek ügyesítése, beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív és passzív szókincs bővítése.
- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az integrált nevelés hatására fejlődik a gyermek alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállósága, érzelmi élete, együttműködési készsége, szociális kompetenciái
Fejlődnek nyelvi és kommunikációs képességei, pszichikus funkciói.
Egyéni kompetenciái alkalmassá teszik a gyermeket az iskolai életbe történő beilleszkedésre.

<u>Gyógypedagógiai Nevelési Részprogram</u>

Autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek számára.

A Gyógypedagógiai Nevelési Részprogram igazodik a Helyi Óvodai Nevelési Programhoz.
A programokhoz és tervezéshez felhasznált dokumentumaink a következők:

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Ajánlások autizmussal élő gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez /Gájerné Balázs Gizella 2006/

- Óvodai program autizmussal élő gyermekeket nevelő óvodák számára /Autizmus Alapítvány 2007/
- Útmutató autizmussal élő gyermekek, tanulók együttneveléséhez /Gájerné Balázs Gizella, Őszi Tamásné 2007/
- Ajánlások az autizmus-specifikus alapszolgáltatások kialakításához a közoktatásban: működésük minimális és optimális szakmai feltételrendszere /Őszi Tamásné, 2010/

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

- **Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.**

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszédhasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

<u>Alapelvek</u>

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének alapelvei megegyeznek az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjának alapelveivel, és kiegészülnek a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésére vonatkozó irányelveivel.

Az autizmus sokféle rendellenességek spektruma.

Kötelességünk:

- elősegíteni a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség

minél teljesebb kibontakoztatását

- tiszteletben tartani a gyermek szociális és kommunikációs kihívásokkal szembeni küzdelmét
- az autizmus kontextusán belül megérteni gondolkodásukat és tanulási módjukat
- ezáltal szükségleteikre eredményesebben reagálni, hogy a gyermek érezze magát jól és biztonságban.
- hozzásegíteni a gyermeket, hogy a problémái ellenére is előre haladjon, elsajátítsa a lehető legteljesebb tudásanyagot.
- a korai beavatkozással életminőségükön javítani
- a szülőket támogatni és tehermentesíteni a speciális nevelés során,

Helyzetelemzés

Az óvodánkban lévő speciális csoport 1988 óta működik, s a kezdetektől fogad autizmussal együtt élő gyermekeket. A fenntartó közreműködésével, önerőből, és pályázati források segítségével megteremtettük az autizmus- specifikus ellátás feltételrendszerét. Az ellátás formáját tekintve lokális, részleges integrációban lévő csoport. Lokális, mert közös épületben vannak ép társaikkal, de külön csoportszobában, gyógypedagógiai foglalkozásokban részesülnek. Részleges, mert bizonyos időkben és helyzetekben, az oktatás egyes színterein találkoznak, együtt vannak ép társaikkal (pl. közös kulturális és egyéb, az óvoda hagyományaihoz tartozó rendezvényeken, az udvaron történő játék során, közös kirándulásokon, stb.)

Az ellátás ezen formája talán ellentétesnek tűnik az inklúzió elvével, de az autista kisgyermekeknél nagyon körültekintően kell eljárni ebben a kérdésben. Veleszületett módon nem képesek kapcsolatot kialakítani a többiekkel. Sokszor az óvoda az első közeg, ahol az öntörvényű gyermekeknek szembesülni kell egy közösség normáival és szabályaival. Ez olyan viselkedési zavarokat generál, hogy az ép kisgyermekek nagyon nehezen viselik el a látszólag ok nélküli agressziót, és dühkitöréseket. Az autizmussal élő kisgyermekeknek felnőtt segítségére van szükség ahhoz, hogy megértsék, mi történik körülöttük, miről szól a játék, hogyan kapcsolódjanak be, hogyan osztozzanak, hogyan várják ki a sorukat. Fontos, hogy a kortársaktól tanuljanak meg játszani, de segítség, irányítás nélkül azonban erőfeszítéseik hatástalanok maradnak. Ugyanakkor kialakítható egy egyensúly, mely kiküszöböli a szenzoros túlterheltségből adódó problémás viselkedést, találkozik a gyermek szükségleteivel, és pozitívan támogatja az inklúziót.

Gyermekeink egyrészt korai fejlesztésből, bölcsődéből, családi nevelésből, vagy sikertelen többségi óvodai nevelés után, a Megyei Szakértői Bizottság határozatával érkeznek hozzánk.

Jelenleg 8-10 fő autizmussal együtt élő kisgyermek minőségi autizmus-specifikus ellátását tudjuk biztosítani.

Személyi feltételek

A fejlesztés team-munkában történik:

- 2 fő gyógypedagógus
- 1 fő gyógypedagógiai asszisztens
- 1 fő dajka

Mindannyian autizmusban jártas szakemberek vagyunk, a pedagógiai munkát segítő munkatársak is maximálisan elhivatottak, folyamatosan élnek az önképzési lehetőségekkel.

Hetente egy alkalommal gyógytestnevelés, logopédiai, zene óvodai foglalkozásokon vesznek részt a gyerekek. További segítséget jelentenek a szakmabeli, vagy társszakmabeli hallgatók (gyakorlati, vagy hospitálási időt töltenek nálunk).

Tárgyi feltételek

Az autizmussal együtt élők ellátásában nagyon sajátosan és speciálisan alakulnak a tárgyi feltételek. Számukra könnyebben feldolgozhatók a látható, konkrét, térben és időben állandó információk. A hatékony, és eredményes fejlesztésben kulcsfontosságú szerepet tölt be a vizuálisan megtámogatás. Az autizmus- specifikus módszerek köré szerveződnek az autizmus-specifikus eszközrendszerek.

A fizikai környezet autizmus szempontú akadálymentesítése, a protetikus (támogató, segítő) környezet megteremtése, mely a következő elemekből áll:

- A tér strukturálása
- Napirend
- Tevékenységszervezés

A terek átgondolt megtervezésével az egyes terek funkciói világosan elkülönülnek egymástól. Az öltözőben fényképpel, névvel, jellel ellátott saját szekrényük van, a vizesblokkban jellel ellátott a tisztálkodási felszerelésük, és egyéb vizuális támpontok is találhatók (kézmosás, fésülködés, fogmosás helye).

A csoportszobában is minden alapvető tevékenység helyét meghatározzuk (játék, étkezés, tanulás, ábrázolás, mozgásos tevékenység, stb.) Ezeken a helyeken csak olyan eszközök vannak, amelyeket valóban ott használunk, vagy aminek ott funkciója van. A tér megfelezhető harmonika ajtóval, így napközben is lehetősége van az adott gyermeknek elvonulni csendes, félreeső helyre pihenni, vagy relaxálni.

A napirend, mint a rugalmas viselkedésszervezés vizuális eszköze megmutatja, hogy mikor, milyen sorrendben kell és lehet tenni. A fotókból, vagy képekből összeállított egyéni

részletességű„naptár” segítségével jól követhetőek a nap eseményei, előre jelezhetőek a változások. A gyermek látja, hogy mit vár el tőle a környezete. Kiszámíthatóvá válnak olyan bizonytalanságok, átláthatóbbá válnak az összefüggő cselekvéssorozatok. A napirend egyik legfontosabb előnye tehát, hogy a gyermek képessé válik arra, hogy önállóan rugalmasabban váltson tevékenységet, új tevékenységeket és helyszíneket fogadjon el anélkül, hogy nagyfokú stresszt élne át.

Gyakran tapasztalható jelenség hogy az autizmussal élő gyermek bizonyos tevékenységekben (önkiszolgálás, saját személyéhez kapcsolódó munkák) sokkal önállótlanabb, mint ahogyan a képességeit tekintve elvárnánk tőle. Végrehajtó működésének zavara megnehezíti, hogy a gyermek kortársaihoz hasonlóan átgondolja a tevékenységek logikus sorrendjét, a szükséges eszközök megkeresését, előkészítését. Ebben tudnak segíteni a **folyamatábrák.** A folyamatábra számozott sorrendben, egyenként, egymást követően mutatja az adott tevékenység lépéseit, a hozzá szükséges eszközökkel.

Sérülés- specifikus szempontoknak megfelelő eszközök

- motiváló játékok készlete egyénre szabottan
- szenzoros játékeszközök
- különböző csecsemőjátékok, melyek pl. egyszerű az ok-okozati összefüggések, sorrendiség megértését segítik
- különböző, életkornak és fejlődési szintnek megfelelő Montessori eszközök, játékok
- formaegyeztető játékok
- puzzle játékok
- építőjátékok (pl.: DUPLO, LEGO, építő kocka)
- hangszerek, CD lejátszó és hanganyagok
- kézimunka foglalkozás hagyományos eszközei
- szenzoros integrációs mozgásfejlesztő eszközök
- Agytréner készülék

Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök

- vizuális környezeti támpontok készlete egyénre szabottan (pl. napirend, folyamat-ábrák, strukturált önálló feladatok)
- alternatív–augmentatív kommunikációs eszközök egyénre szabottan: tárgyas, fotós és egyéb képes szinten, képcserés kommunikációs rendszer, kommunikációs tábla és könyv
- a szociális készségek fejlesztéséhez fotós/rajzos képsorozatok (érzelmi állapotokat

kifejező sorozatok, ok-okozati összefüggéseket ábrázoló sorozatok, különböző sorrendeket, algoritmusokat megjelenítő sorozatok, stb.)

- idő múlását jelző eszközök: homokóra, tojásfőző óra (digitális kijelzővel)

Infokommunikációs akadálymentesítő eszközök:

- Laptop speciális billentyűzettel
- Napirend, és Én- könyv hordozható formában tableten
- Szkenner alapon működő kommunikátor készülék a tárgy, kép, kimondott szó egyidejű megjelenítésére
- 4 üzenetes kommunikátor az igen-nem közötti választások tanításának elősegítésére
- Video kamera beépített fényképezőgéppel

Az autizmusból fakadó speciális nevelési célok, és feladatok

Az egyéni fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján, mindig az adott gyermek és környezete igényeinek megfelelően, a gyermek formális és informális felmérése után, készségszintjéből kiindulva folyik.

Komplex tevékenységünk három pilléren nyugszik:

- A gyermekek sérülés- specifikus fejlesztése.
- A szülőknek nyújtott konzultáció és segítségadás.
- A többségi óvodapedagógusok munkájának segítése.

Óvodai csoportunkra többszörös szerep hárul, mert sok szülő és gyermek itt találkozik először az autizmus- specifikus fejlesztés komplex rendszerével. Elsajátítása és elsajátíttatása egyik fél részéről sem egyszerű feladat. Tudatos, következetes alkalmazása viszont hatékony és eredményes lehet, de csak abban az esetben, ha a család- pedagógus- gyermek hármas egysége kellő mértékben együttműködik.

Célok:

- Az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
- Az autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.
- A sztereotip, szociálisan nem megfelelő viselkedések megelőzése, illetve korrekciója
- Szociális, kommunikációs készségek fejlesztése.
- A fogyatékosság- specifikus, protetikus, augmentatív környezet kialakítása- szokásrendszer, módszerek és eszközök használatának elsajátíttatása.
- Az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése az iskolai beválás érdekében.

Feladatok:

- A fogyatékos készségek habilitációs fejlesztése, a másodlagos problémák kezelése.
- Alapvető önkiszolgálási készségek, a mindennapi gyakorlati készségek tanítása
- Kiemelkedő képességek gondozása.
- A jó intellektussal és nyelvi készséggel rendelkező autista gyermekek integrációja a többségi csoport egyes foglalkozásain (ének-zene, ábrázolás).
- Együttnevelés során adaptív viselkedésformák elsajátítása.
- A fenti célok elérése érdekében az óvodai nevelésben töltött idő, illetve a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen a természetes élethelyzetek kihasználása a hatékony fejlesztésre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek egyéni képességeinek fejlettségét Megfigyelési űrlapokon (Óvodai Program Autizmussal élő gyermekeket nevelő óvodák számára), és a Quill- féle kérdőíven (Autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek felmérése) rögzítjük.

A tevékenységi formák tartalmát a csoportnaplóban, az egyéni fejlesztési terv tartalmát és megvalósítását az egyéni fejlesztési naplóban rögzítjük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére nem határozhatóak meg, mindenkor az autizmus súlyossága, a gyermek mentális képességei és fejlődési üteme közösen alakítják a képet. A gyermek 8. életévéig részesülhet speciális óvodai ellátásban, ezt követően az illetékes tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság vizsgálat alapján hoz határozatot, kijelölheti a gyermek számára a megfelelő oktatási – nevelési intézményt.

A csoportunkból kikerülő gyermekeink a folyamatos fejlesztések hatására eljutnak arra az önállósági szintre, hogy képesek a fejlettségüknek megfelelő iskolában helyt állni.

Napirend

Időtartam	**Tevékenység**
6.30 – 9.00	Szabad játék a csoportszobában vagy az udvaron.
9,00 – 9,10	Mindennapos testnevelés.
9,10 – 9,30	Testápolási teendők. Folyamatos tízórai.
9,30 – 10,50	Mikro csoportos kötelező foglalkozás. Egyéni fejlesztés. Gyógytestnevelés, logopédia.
10,50 – 11,00	Testápolási teendők. Öltözködési tevékenységek.
11,00 – 12,00	Játék a szabadban. Séták.
12.00 – 12,15	Testápolási teendők.
12,15 – 12,45	Ebéd.

12,45 – 13,00	Testápolási teendők.
13,00 – 14,45	Pihenés.
14.45 – 15,00	Testápolási teendők. Uzsonna.
15,00 – 16.00	Szabad játék.

A pedagógiai tervezés dokumentumai

Dokumentum megnevezése	Időtáv	Tartalom	Módszer	Készítéséért felelős
Gyógypedagógiai nevelési részprogram.	Hosszú távú	Célok, feladatok, nevelési tartalmak, fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére.	Dokumentum-készítés	Gyógypedagógus
Ütemterv.	1 év	Tevékenységek tartalma két hétre lebontva.	Anyagkigyűjtés	Gyógypedagógus
Nevelési terv.	3 hónapra	Egészséges életmódra nevelés, közösségi szokások.	Tevékenységek tervezése.	Gyógypedagógus
Szervezési feladatok.	1 hónapra	A tevékenységekhez kapcsolódó programok, ünnepekkel kapcsolatos teendők, aktuális feladat.	Idő és tevékenység tervezés.	Gyógypedagógus
Tevékenységek tervezése.	2 hétre	Tevékenységforma, tartalom.	Projektterv.	Gyógypedagógus
Egyéni fejlesztési terv.	1 évre	Tevékenységforma, tartalom.	Tervezés.	Gyógypedagógus,
Dokumentum megnevezése	**Időtáv**	**Tartalom**	**Módszer**	**Készítéséért felelős**
Fejlettségmérés gyermekenként: Megfigyelési űrlapok autizmussal együtt élő gyermekeknek Quill-féle kérdőív	Óvodában tartózkodás ideje alatt, évente 2 alkalommal október, május.	Dokumentum által meghatározottan.	Rendszeres megfigyelés.	Gyógypedagógus
Szakértői vélemény.	Óvodába kerüléskor, kontroll vizsgálatnál Iskolaérettség megállapításánál.	A gyermek aktuális fejlettségének meghatározása. Megfelelő iskolatípus kijelölése.	Komplex vizsgálat.	Megyei Szakértői Bizottság Gyermek és Ifjúságpszichiátriai Autizmus Ambulanciák

A gyermekek sérülés- specifikus fejlesztése

A fejlesztés keretei:

- Egyéni helyzetben (Az egyéni helyzetben megtanult készségek csoportos helyzetbe, vagy új helyszínre történő átvitele új tanítási feladat.)
- Előre megtervezett többszemélyes helyzetben.
- Teljes csoportban
- Többségi csoportban, integrált formában

Fejlesztés egyéni helyzetben

Az egyéni fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján, mindig az adott gyermek és környezete igényeinek megfelelően, a gyermek formális és informális felmérése után, készségszintjéből kiindulva folyik.

A fejlesztés fő területei:

- **Kommunikáció fejlesztése**

Cél: Tegyen szert a gyermek komplexebb kommunikációs kompetenciára, spontán kommunikációja váljon funkcionálisabbá, rugalmasabbá. Tartalmilag, térben és a szociális környezetet érintően bővüljön.

Feladat:

A tárgyi és szociális környezetet tudatos megszervezése, amely aktív kommunikációra készteti a gyermeket. Ebben az elrendezett környezetben a gyermekkel való közös, számára örömteli és érthető közös cselekvésrutinok kialakítása. A tevékenységek egymásra épülő tartalma:

- beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben
- a metakommunikáció értése és használata

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

A gyermek kommunikációjának célja és eredménye közti ok-okozati összefüggések megértése, hogy viselkedése egyértelmű következményekkel jár, ha egy kommunikációs interakciót indít el. Adekvátan használja az egyéni szükségleteinek legmegfelelőbb kommunikációs jelzéseket (fájdalom, elutasítás, kérés, figyelemfelkeltés kifejezésére).

- **Szociális készségek fejlesztése**

Cél: A gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

Feladat:

Szociális készségeket elsajátítása kognitív és viselkedésterápiás eljárások alkalmazásával, a

gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően.

A tevékenységek egymásra épülő tartalma:

- A taníthatóságot megalapozó szociális készségek megtanítása
- Önmagáról való tudás tanítása (Én-könyv)
- Kapcsolatteremtés, fenntartás

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

Fogadja el más személyek jelenlétét, a pedagógus segítségét.

Sajátítsa el a csoport életének elemi szabályait, szokásait.

Tanulja meg az egyszerű szociális rutinokat.

Kezdeményezzen kommunikációs interakciókat, folytasson elemi kooperációt felnőttel, gyermekkel.

- **Korai elemi készségek**

- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: étkezés, tisztálkodás, szobatisztaság, öltözés,

	Étkezés	**Tisztálkodási teendők Szobatisztaság**	**Öltözködés**
Cél	Helyes asztali viselkedés, alapvető étkezési szabályok megtanulása	Alapvető tisztálkodási műveletek megtanítása. Pelenka elhagyása, a gyermek ruházatának tisztántartása.	A segítség fokozatos csökkentése az egyéni képességekhez mérten. Folyamatábra önálló követése.
Feladat	Étkezési problémák megoldása (szélsőséges válogatás) Kommunikáció tanítása: kérés, választás	Fizikai segítség fokozatos visszavonása és az elért önállósági szint következetes elvárása. A gyermek szintjének megfelelő kommunikációs eszközök alkalmazásával jelezze szükségleteit.	Ruhadarabok nevének, és rendeltetésszerű használatának megtanulása.
	Étkezés	**Tisztálkodási teendők Szobatisztaság**	**Öltözködés**

Tevékenységek egymásra épülő tartalma	Az asztalon várja a gyermeket a terítéke. Saját magának terít meg. Az egész csoportnak terít meg.	Fokozatosan, aprólépésekre lebontva tanítjuk. Szükséglet megfelelő jelzése (szó, gesztus – nadrág megérintése, kép)	Ruhadarabok helyes fel-, és levetése, kifordítása, az eleje-hátulja megkülönböztetése, gombolás, zipzárazás, cipőfűzés, cipőkötés
A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:	Sematikus rajzos folyamatábra segítségével, eszközök kontúrját ábrázoló alátéten minél önállóbban terítsen.	A teljes önállóság elérése. Sajátítsa el a WC önálló használatának minden egyes mozzanatát, az önálló vetkőzéssel és öltözéssel együtt.	A lehető legönállóbb öltözködés megtanulása.

- **Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása**

Cél:

Problémás viselkedés feltérképezésével a kívánt, elvárható célviselkedés kialakítása.

Feladat:

A kívánt viselkedés szisztematikus jutalmazása. A problémás viselkedéssel nem összeegyeztethető viselkedés tanítása, a nem kívánt viselkedés figyelmen kívül hagyása.

A tevékenységek egymásra épülő tartalma:

- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása
- csoportba való beillesztés kialakítása
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

Az adaptív, elemi viselkedés szabályainak elsajátítása. Vizuális megtámogatással a kívánt viselkedés normáinak betartása.

- **Korai kognitív funkciók fejlesztése, játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás**

- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése.

Cél: Irányított tanulás során a gyermek tapasztalatokhoz juttatása, a percepció és a gondolkodás integrálása**.**

Feladat:

Adaptív munkavégzési formák elsajátíttatása, a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet cselekvésbe ágyazott megismertetése.

Tevékenységek egymásra épülő tartalma:

- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,
- képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

A tanulás hatására jöjjenek létre pozitív változások a megismerő tevékenységekben, a kommunikációban, a szociális kapcsolatok szervezésében, ezáltal az egész személyiség fejlődésében.

Anyanyelvi nevelés

Cél:

Vizuális megtámogatás mellett, egyéb információs csatornák használatával spontán beszéd beindítása, kommunikációs célra történő használatának kialakítása.

Feladat:

Szituációhoz kötötten, egyszerű, konkrét megfogalmazásokkal beszédmegértés fejlesztése, saját személyére vonatkozó helyes nyelvtani szerkezet elsajátíttatása.

Tevékenységek egymásra épülő tartalma:

- a beszédfejlődést segítő gyakorlatok, hangutánzó gyakorlatok végzése,
- beszédre való figyelés fejlesztése, beszédszervek ügyesítése,
- hangok, zörejek differenciálása,
- passzív és aktív szókincs bővítése,
- mondatalkotó készség fejlesztése, grammatikai rendszer kiépítése,
- beszédmegértés segítése,
- főfogalom alá rendezés**,**
- valós méretű tárgyak egyeztetése a környezet kicsinyített másával,
- tárgy egyeztetése tárggyal,
- tárgy egyeztetése képpel,
- kép egyeztetése képpel,
- kép egyeztetése szöveggel.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

Verbális kifejező készségének, beszédmegértésének fejlődésével rövid, grammatikailag helyes mondatokat használ helyes kontextusban.

Fejlesztés előre megtervezett többszemélyes helyzetben.

- **Babzsákos foglalkozás**

A babzsákos foglalkozás több, különböző nehézségű, strukturált, előre eltervezett játékokból álló gyűjtemény, elsősorban a szociális-kommunikációs képességeket fejlesztik.

Cél:

- csoportos viselkedési szabályok elfogadása (másik jelenlétének az elfogadása,
- várakozáselfogadása, sorra kerülés betartása, együttműködés társakkal),
- kommunikációs készségek fejlesztése (gesztusok használata, gesztusok értelmezése, másik emberre való figyelés).

Feladat:

- kommunikációs funkciók gyakorlása (figyelem felhívása, élménymegosztás, információkérés/- adás),
- szociális készségek tanítása (utánzás, szerepcsere).

A tevékenységek egymásra épülő tartalma:

A feladatok kiválasztásánál a csoport képességeihez – együttműködés, kölcsönösség, kommunikációs képesség – igazodnunk. Két feladattal kezdjük a babzsákos foglalkozás tanulását, s fokozatosan növeljük azok számát.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

- Fejlődjön énképük személyi adatok, külső és belső tulajdonságok megtanulásával.
- Bővüljenek társaikra vonatkozó információik. (pl. társa testvéreinek száma, hétvégi élményleírások)

- **Az elmeolvasás tanítása**

A társas megértéssel összefüggő nehézségek az autizmus alapproblémájába tartoznak, ezért egyértelmű, hogy ha a fejlesztést a társas megértés kulcsfontosságú területeire összpontosítjuk. A társas megértés egyik ilyen kulcsfontosságú aspektusa az „elmeolvasás képessége”. Ez a képességünk teszi lehetővé, hogy képesek vagyunk kikövetkeztetni, mások milyen mentális állapotban vannak, vagyis mit gondolnak, milyen vélekedéseik, szándékaik, vágyaik vannak. Ennek megértése révén tudjuk értelmezni és/vagy bejósolni cselekedeteiket.

Mindezzel a tudással szoros összefüggésben áll az érzelmek felismerése és megértése

Cél:

A gyermek saját érzelmeinek tudatosítása. A másik ember érzelmeinek felismerése, megértése, szándékainak, vágyainak megismerése.

Feladat:

Viselkedési szabályok megértetése, begyakorlása. Konfliktushelyzetek megoldásának gyakorlása.

Tevékenységek egymásra épülő tartalma:

- Szülők kikérdezése, a gyermek megfigyelése.
- Történet kitalálása.
- Történet képek alapján történő elmesélése.

- Érzelmek azonosítása.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

A gyerekek felismerjék fel, és azonosítják az érzelmeiket. (Pl. szomorú, mert elvették a játékát.) Egyszerű szimbólumokkal jelölni tudják saját, és mások érzelmi állapotát. Mentalizációs képességük megalapozódik.

Teljes csoportban történő foglalkozások formái, tartalma

- **Játékra nevelés**

Cél:

- A játékeszközök adekvát használata.
- A napi struktúrán belül az önállóan végezhető szabadidős tevékenységek repertoárjának bővítése.
- A játéktevékenység tanulása során a gyermek szerezzen tapasztalatokat a környező világról.
- (Montessori eszközrendszere).
- Játéktevékenységhez kapcsolható általános (kognitív, észlelési, mozgásos) fejlesztés.

A gyógypedagógus feladatai

- A játékeszközök és tevékenységek funkcionális használatának tanítása.
- Integrálja, koordinálja az ismereteket.
- Alapkészségek kialakítása a játék során.
- Szabadidős készségek kialakítása, fejlesztése.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

- Tudja figyelmét a játéktevékenységre összpontosítani.
- Tudjon játékeszközt választani, elkérni, várni, a használat után helyére tenni.
- Tudjon a gyermek a játékhelyzetben maradni. Megértse a feladat elkezdését, feladatváltást és a befejezést.
- A játékon keresztül fejlődjenek a gyermekek társas és kommunikációs készségei, kortárs kapcsolatai.

- **Mozgásfejlesztés**

Cél:

- Mozgásos játékokon keresztül az irányított helyzet elfogadtatása
- Társas készségek fejlesztése a csoportos helyzet, illetve a páros feladatok által
- Sorrendiség fejlesztése térben (eszközök egymásutánisága) és időben (várakozás)

A gyógypedagógus feladatai

- Fejlessze az erőt, ügyességet, állóképességet.
- Segítse a biztos egyensúly kialakítását.

- Sztereotip mozdulatok leépítése, csökkentése
- Esetleges mozgáskoordinációs, mozgástervezési problémák enyhítése
- Figyelemkoncentráció javítása
- Segítse a mozgásos gátlás oldását a mozgás megszerettetésével.

A tevékenység egymásra épülő tartalma:

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

- Alakuljon ki a természetes mozgásigényük.
- Örömmel, szívesen mozogjanak.
- Tudjanak mozgást utánozni.
- Alapmozgásokban szerezzenek jártasságot az alapmozgásokban.
- Biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon.
- Elemi szabályokat ismerete és betartása.

- **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**

Cél:

A különféle technikák elsajátítása során tanuljanak meg többféle képi kifejezésmódot. Az alkotások elkészítésével örömforrás nyújtása, önkifejezés lehetőségének biztosítása a sérült készségek, képességek kompenzálására.

A gyógypedagógus feladatai

- Alakítsa a célirányos kézmozgásokat.
- Keltse fel az érdeklődést az ábrázolótevékenységek iránt.
- Ismertesse meg a gyermekeket az ábrázolás eszközeivel és technikáival.
- Manipulációs tevékenységek során fejlessze téri látásmódjukat, sajátos vizuális képességeiket, finommotoros mozgásukat.
-

A tevékenység egymásra épülő tartalma (1/A sz. melléklet)

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

- Jártasságot szerez a különböző anyagok és eszközök használatában.
- Szívesen, örömmel végez ábrázoló tevékenységet.
- A rajzban megjelenik a kezdeti emberalak ábrázolás.
- Kialakul a kezesség, erősödik laterális dominanciája.
- Megalapozódnak íráshoz szükséges készségei.

- **Ének, zene, énekes játék, tánc**

Cél:

A zenei interakció során szociális interakciók kialakítása és megerősítése a zene sajátos lehetőségeinek felhasználásával. Preverbális készségek fejlesztése a zene kommunikációs

eszközként való használatával. Az általános zenei, korai mozgásos, kognitív készségek fejlesztése, örömteli foglalkozás biztosítása.

A gyógypedagógus feladatai

- Örömteli foglalkozással biztosítása az általános zenei, korai mozgásos, kognitív készségek fejlesztését.
- Ismertesse meg a gyermekeket a magyar mondókákkal, énekes játékokkal a jeles napi népi hagyományokkal összekapcsolva.
- Fejlessze a gyermekek ritmusérzékét és zenei hallását.
- Egyszerű ritmus és dallamhangszerek használatának megtanítása.

A tevékenység egymásra épülő tartalma

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

- Nyitottá válnak a környezet zörejeinek és zenei hangjainak érzékelésére.
- Oldódnak gátlásaik, fejlődnek érzelmeik, éneklési és beszédkészségük egyaránt, átélik az együttjátszás örömét.
- Szöveg- mozgás-játék összekapcsolása során a zene a gyermekek spontán önkifejeződésévé válik. verselés, mesélés

Cél:

A mese és vers segítse elő az autizmussal élő gyermeket a világ megismerésében, az emberi kapcsolatok működésének megértésében, a problémás élethelyzetek megoldásában, a helyes és helytelen cselekedetek megítélésében.

A gyógypedagógus feladatai

- válasszon olyan irodalmi alkotásokat, amelyek a gyermekek életkorának, nyelvi
- fejlettségének, érdeklődésének megfelelnek
- biztosítson a kezdeményezésekhez nyugodt légkört, megfelelő időt,
- helyet, eszközöket
- egész nap használja ki a kínálkozó alkalmakat mese- és versmondásra,
- mondókázásra
- hallási figyelem kialakítása, fejlesztése.
- szókincs gyarapítása, beszédértés fejlesztése.
- helyes intonációval nyújtson mintát a kifejező beszédhez.
- gesztusok, mimika alkalmazásával érzelmi szituációk helyes felismerésének elősegítése.

A tevékenység egymásra épülő tartalma

- mondókát, verset, mesét hallgat és mond, melyeket mozgással és/vagy
- ábrázolással kombinál

- nézi, figyelemmel kíséri a bábműsort, mesedramatizálást
- bábozik, dramatizál
- könyveket, képes újságot nézeget
- képekről beszél, mesét mond róluk
- kitalál mondókákat, verseket, meséket
- bábozik, dramatizál
- játssza el a mesék cselekményét, utánozza a szereplő hangját, mozdulatait, tükrözze benne saját vágyait, indulatait, érzelmeit.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

Képessé válnak rövid mesék, mondókák, versek meghallgatására és megtanulására. A rendszeresen visszatérő mesei elemek, a ritmika, hatására megnyugszanak a gyermekek. Csökkennek félelmeik, oldódik szorongásuk, javul kapcsolatteremtő készségük. Bábozás, dramatikus játék során fejlődik önkifejezésük, a tehetséges, jó mechanikus memóriával rendelkező gyermekek sikerélményhez jutnak.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

Cél:

Tapasztalatok, ismeretek szerzése a közvetlen élő és élettelen környezetről. Tárgyakról, élőlényekről, cselekvésekről és történésekről. A környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése.

Ismerjék fel a legegyszerűbb mennyiségi tulajdonságokat. A tárgyakat tudják megszámlálni legalább tízig, és összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

Segítséggel tudják megkülönböztetni a jobbra-balra irányokat, értsék a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).

A gyógypedagógus feladatai

- Biztosítson lehetőséget és elegendő időt a gyermeket körülvevő közvetlen környezet élményszerű megtapasztalásához.
- Szervezzen kirándulásokat, sétákat a gyermekek közelebbi és távolabbi környezetében.
- Segítse az érzékszervi és mozgásos tapasztalatok megszerzését játékos formában.
- Fordítson külön figyelmet az együttműködő készség, kitartás, feladattartás növelésére, a megfigyelőkészség fokozására.
- Felkeltse a gyermekek érdeklődését, és tegye érdekeltté őket a különféle feladatok végzésében.
- Számolási kedv felkeltéséhez játékos, szemléletes, változatos feladatok alkalmazása.

- Fejlessze a különféle gondolkodási műveleteket.

A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok:

- Segítséggel tudják saját nevüket, korukat, lakcímüket, valamint szüleik, testvéreik, óvodájuk nevét.
- Megevezik vagy megmutatják saját testükön főbb testrészeiket, érzékszerveiket.
- Naptár, vizuális óra alapján segítséggel tájékozódjanak az időben.
- Különbséget tudjanak tenni az évszakok között.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, közlekedési eszközöket.
- Megalapozódik a mennyiségi viszonyban való egyszerű tájékozódásuk.
- A közvetlen életből vett gyakorlati feladatok megoldásakor megismerik a tárgyak nagyságát, formáját, számosságát.
- Tárgyakat rendeznek csoportba, halmazokba.
- Megszerzett tudásukat gyakorolják a mindennapi helyzetekben.

Fejlesztés többségi csoportban, integrált formában

Az integráció általános feltétele, hogy ne legyen hátrányos a gyermek számára a speciális feltételek és módszerek hiánya miatt.

A sikeres és biztonságos integráció feltételei:

- az érintett gyermek részéről: IQ 100 felett, VQ 85/90 felett, autisztikus fogyatékossága enyhe fokú, jól kompenzált, viselkedésproblémái minimálisak,
- a családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek támogatására,
- a befogadó csoportban a speciális módszertanban jártas pedagógus, aki a szakemberekkel intenzív kapcsolatot tart fent,
- az autista kisgyermek befogadásra jól felkészített gyermekcsoport.

A szülőknek nyújtott konzultáció és segítségadás

A segítségnyújtás számtalan formája fellelhető munkánkban, úgy az óvodán belül, mint az óvodán kívüli kapcsolatrendszerünkben.

- Napi kapcsolatban vagyunk a szülőkkel, érkezéskor és távozáskor megbeszéljük a gyermeket érintő legfontosabb napi információkat. Segíti ezt az üzenő füzet, amelyben kölcsönösen megosztjuk egymással a napi történéseket írott, vagy sematikus rajz formájában.
- Az egyéni fogadóórákon a gyermekkel kapcsolatos tapasztalatokat osztjuk meg bizalmas formában, hosszabb időkeretben. Feltárjuk az óvodában (otthon) készült videofelvételek megtekintése és kielemzése után a problémás viselkedéseket, azok

lehetséges kiváltó okait.

- A csoportos fogadóórákon a több szülőt és gyermeket érintő problémákat szoktuk feldolgozni. (étkezési, szobatisztasági, alvási, stb.) Ilyenkor lehetőség van a szülőknek egymással is hosszabban beszélgetni, egymásnak jó gyakorlatokat átadni, továbbá eszközöket készíteni (képes kártyák, Én- könyv, stb.).
- Szülői értekezleteken külső előadót is hívunk a fontosabb témákhoz (pl.: tanító néni valamelyik speciális iskolából a beiratkozások előtt).
- Nyílt napokon betekintést nyerhetnek az óvodában folyó munkába.
- A hagyományos ünnepeink nyitottak (karácsony, farsang), tanév elején és végén közös családos kirándulást szervezünk, ahová az egész család eljöhet.
- Óvodán kívüli civil szervezetek segítségével támogatjuk az autizmussal együtt élő gyermekeket és családjaikat.
- Inkluzív szemlélet kialakítása, szakmai munkaközösségek működtetése.
- Pályázati források felhasználásával tárgyi feltételek bővítése.
- Önkéntes segítők bevonásával személyi feltételek javítása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- Tanulási nehézséggel küzdők (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)

- Tanulási zavarral küzdők (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- Visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó, stb.). Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb.

- Ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív, stb.). Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélt egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

- Intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi, stb.)

-Művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)

-Pszicho motoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület) – Szociális tehetség

(vezető, szervező, irányító)

2.1.11. Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés – a tehetségígéretes gyermek felismerése

- A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, iskola, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé. Óvodánk kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel segíti, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik.
- A pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet:
- A kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedettség
- A valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”. A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás-dúsítás módszerét alkalmazzuk.

A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek.

Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

Korán megmutatkozhatnak a művészi és pszicho-motoros képességek (testi ügyesség, kézügyesség), zenei képességek (hallás, ritmusérzék), rajzkészség.

Cél: A képességek, készségek területein tehetséget mutató gyermekek feltérképezése, egyéni célirányos fejlesztése.

Feladat: A meglévő erősségek további fejlesztése, biztos bázissá való alakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- A szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére.
- Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához.
- Folyamatos felkészülés a speciális képességek támogatásához.
  Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása.

Montessori pedagógiánk filozófiája, tartalma, szervezeti keretei, eszközrendszere alapvetően a képesség kibontakoztatását, fejlesztését a tehetség támogatását szolgálja.

A gyermek a tanulásban és annak minden formájában szárnyalhat, nincs felső határ. Az óvónő ismeretei, hozzáértése és a Montessori eszközrendszer minden támogatást biztosít ehhez – feltétel csak a gyermeki érdeklődés, aktivitás és befogadóképesség. (Pl.: ha akar, több ezres számkörben játszhat bankos játékot, ha akar, tanulhat írni-olvasni, fúrhat-faraghat vagy alkothat.)

Fejlesztés tartalma:

A prevenciós program alkalmazása során jobban felfedezhetőek azok a gyermekek, akik bizonyos területen kiemelkedő képességekkel rendelkeznek. A különböző területeken tehetséges gyermekeket a csoporton belül fejlesztjük, törekedve, hogy meglévő képességeit kibontakoztassuk, erősítsük. Olyan széles tevékenységrepertoárt biztosítunk számukra, amely elősegíti tehetségük kiteljesedését. Ráirányítjuk a szülők figyelmét a kiemelkedő képességre és segítséget nyújtunk a további fejlesztés lehetőségeinek megtalálásában. Pl.: szakemberekhez való irányítás, versenyeken való részvételi lehetőség, pályázatokon való részvétel.

Lehetőséget biztosítunk az óvodában működő különfoglalkozásokon való részvételre.

Külön tehetséggondozás keretében biztosítjuk a néptánc, úszás, idegen nyelvvel ismerkedés, kézművesség lehetőségét, melyek tapasztalatait valamennyi csoportban kamatoztatjuk.

2.1.12. Gyermekvédelemi munka az óvodában

A gyermeket,- mint fejlődő személyiséget-szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg óvodánkban.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő illetve hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, természetesen az emberi és gyermeki jogok tiszteletben tartásával, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

Óvodánkban előítélet kibontakozásának nincs helye.

A gyermekvédelem célja, hogy segítséget nyújtson a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjon a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó gondoskodás pótlásáról.

Az óvodavezető felelősséget vállal a gyermekvédelmi munka megfelelő működéséért, ehhez biztosítja a feltételeket.

Konkrét gyermekvédelmi feladataink:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a veszélyeztetett, a nehezen nevelhető, és

a szociálisan ínadaptált gyermekek megsegítése
- Törekvés a másság elfogadására, vallási, világnézeti vagy meggyőződés tiszteletben tartása
- Biztosítjuk, hogy a gyermekeket semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje.
- A különböző okok miatt veszélyhelyzetbe került gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétele, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, szükségesetén tanácsadás – Egyeztetés a Gyermekjóléti Szolgálattal
- Az okok feltárása, és megfelelő segítségnyújtás
- A gyermekek érdekeinek képviselete
- A rászoruló családokkal kapcsolattartás, esetenkénti családlátogatás, fogadóóra
- Gyermekek esélyegyenlőségét biztosítani
- Kapcsolattartás külső szakmai intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel, ügyintézés segítése szülőknek
- Szülői Fórumok
- Amennyiben gyermek elhelyezési perben véleményünket kérik, állást foglalunk a gyermekek érdekében.
- Titoktartás a gyermekekkel kapcsolatos információkat illetően
- Óvodánkban gyermekvédelmi felelős működik, akit az óvodavezető bíz meg.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:
- A szülők írásbeli tájékoztatása munkájáról, elérhetőségéről
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos információkról, cselekvési-intézkedési tervekről az óvodavezetőt rendszeresen tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős.
- Rendszeres munkakapcsolatot alakít ki a „nyilvántartott” gyermekek óvodapedagógusaival, valamint ha anyagi veszélyeztetettséget vélünk, akkor mindenképpen egyeztet a csoportban dolgozó óvónőkkel, illetve a szülők ilyen irányú jelzéseit is figyelembe veszi.
- Tájékoztatót ad a szülők részére a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, arról tájékoztatja a szülőket, kollégákat.
- Összehangolja az óvodai gyermekvédelmi munkát
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket – Szükség esetén részt vesz családlátogatáson, fogadóórán.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatásával kapcsolatos feladatok
- A szociális hátrányok feltérképezésében, a peremhelyzet okainak feltárásában a csoportban dolgozó óvónők és a szülők jelzésére alapozunk.

- Gyermekvédelmi nyilvántartó lap kitöltése, konzultáció az óvoda gyermekvédelmi felelősével, szükség esetén külső szakemberrel
- Családlátogatás
- A csoportbeli tevékenységek megfigyelése, a fejlesztés irányának kijelölése
- Egyéni beszélgetések, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása
- A csoportbeli beilleszkedés segítése
- Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák megismertetése, fokozott gyakoroltatása változatos módszerekkel
- Kommunikációs készség felmérése, egyéni fejlesztés

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját az Alapító Okiratban meghatározott kategóriába tartozó gyermekek részére tudjuk biztosítani. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igény jogosultságát megállapították.

A gyermekvédelem feladatait meghatározó dokumentumok:

- A 2017.évi XCI. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. törvény. és a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény. rendelkezése
- 2017. évi XCV. törvény. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. a gyermekvédelem rendszerének megerősítése érdekében módosított rendelkezés
- 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- Az intézmény éves munkaterve és minden olyan törvényi rendelkezés, amely a gyermeki jogok és a családvédelem szempontjából meghatározóak
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról és annak a 2012. július 23-án kihirdetett 2012. évi CXVIII. törvény egyes szociális tárgyú és egyéb kapcsolódó törvényekben megfogalmazott módosítása.
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2013. évi CLVIII. törvény egyes törvényeknek a szociális és gyermekvédelmi ellátások országos nyilvántartásával összefüggő módosításáról.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a 4/1998.(II. l.) számú rendelete
- Óvodánk Pedagógiai Programja és éves munkaterve

- Óvodánk Esélyegyenlőségi Programja

Célunk:

- A prevenció, a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése illetve segítségnyújtás.
- Együttműködés a családdokkal, különböző szakemberekkel.
- Olyan feltételek megteremtése, ahol minden gyermek biztonságban és jól érzi magát, képességeit és tehetségét a lehető legjobban ki tudja bontakoztatni.

Gyermekjóléti alapszolgáltatások:

A gyermekjóléti alapellátások a személyes gondoskodás keretébe tartoznak. Az alapellátás a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét, a családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettség megelőzését, kialakult helyzet megszűntetését, a gyermek családból történő kiemelésének a megelőzését szolgálja.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladata:

Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.

A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot. Munkájáról évente beszámol a nevelőtestületi értekezleten.

Kapcsolatot tart konkrét esetekben a Szakértői Bizottsággal, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.

Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollégái tudomására hozza.

Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.

Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között. Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az eredményeket.

Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel. Továbbképzéseket tart az óvodapedagógusoknak.

Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában.

Az óvodapedagógus feladatai

Felismerni az általa nevelt gyermek teljesítmény-, viselkedés- és kapcsolatzavarainak kiváltó okait. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, migráns, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember (pszichológus, logopédus, vagy más gyógypedagógus, konduktor) közreműködésével.

Jelezni a problémákat az óvoda gyermekvédelmi felelősének.

Együttműködni a családokkal való kapcsolattartásban.

Differenciált bánásmódot alkalmazni az adott gyermek nevelésében.

Nyomon követni a fejlődését, szükség esetén szakemberek segítségét igénybe venni.

Kötelesek bizalmasan kezelni a tudomásukra jutott információkat.

Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.

Biztosítani a gyermekeket meg illető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni.

A gyermekeket és családjukat minél jobban megismerni.

A hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.

A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájuttatást javaslattal elősegíteni.

Segíteni a gyermek családban történő felnevelését.

Felkészülés a gyermekek SNI-ből (szakirodalom, beszélgetés a szülővel, szakemberrel).

Személyes példamutatással elfogadtatja a gyermekcsoporttal, szülőkkel, munkatársakkal az integrációs nevelés elveit.

Konzultál a szakemberrel, igénybe veszi a segítségét, a gyermekek egyéni szükségleteihez igazított fejlesztési tervet készít.

Differenciált fejlesztéssel biztosítja, hogy a gyermek a maga szintjén és ütemében, képességei szerint tudjon kibontakozni, fejlődni.

A cselekvésbe ágyazott tevékenységhez kellő időt, alkalmat biztosít.

Nagy mennyiségű, változatos (taktilis, mozgásos, látási, hallási) ingerek biztosításával bővíti a gyermekek tapasztalati és ismereti körét.

Az alapmozgások, a szociális készségek, az önkiszolgálás, a kognitív funkciók fejlesztése.

Az adekvát játék használat elősegítése:

A nevelőmunkát közvetlen segítő munkatársak tájékoztatása nevelési elképzeléseiről, módszereiről, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánja a gyermekek fejlesztését megvalósítani.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

Nyilvántartást vezetni a veszélyeztetett helyzetű gyermekekről.

Nyilvántartani a hátrányos helyzetű gyerekeket.

A szülőket tájékoztatni a gyermekvédelmi feladatokról.

Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése a szülők bevonásával.

Szülők anyagi nehézsége esetén támogatás, juttatás biztosítása, ennek nyilvántartása.

Figyelemmel kísérni a gyermekek egészségét.

Szükség estén védő –óvó intézkedéseket tenni.

Kapcsolattartás a Gyámügyi és Szociális Irodával, valamint a Gyermekjóléti Szolgálattal.

A kapcsolattartás időpontjait és a találkozások tartalmát külön füzetbe rögzíteni.

Adatgyűjtés évente az óvodánkba járó gyermekek családjainak jellemzőiről.

Az óvodalátogatás figyelemmel kísérése.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos új törvények, rendeletek figyelemmel kísérése.

Faliújságon kifüggeszteni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét és telefonszámait.

Köteles bizalmasan kezelni a tudomására hozott információkat.

Minden tanévben éves tervet, ill. beszámolót készíteni.

Óvodánk speciális gyermekvédelmi feladatai:

- Az óvoda sajátos fekvése miatt évről – évre több a környezeti hátrányokkal érkező gyermek, ezek kompenzálása.
- A nagyfokú munkanélküliségből származó elszegényedés kezelése.
- A roma gyermekek szocializálása.
- A hátrányos helyzetű családokkal való kapcsolattartás.
- Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát az intézmény vezetőjének megbízásából a tagóvodában és a telephelyeken gyermekvédelmi felelősök végzik.

2.1.13. Esélyegyenlőség az óvodában

<u>A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések</u>

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési

alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.

Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- A teljesítmények értékelése során
- Az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- Gyermeki jogok gyakorlása során

Az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járójuttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)

- Az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- Érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- A gyermek csoportban való elhelyezése során
- Szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön
- Megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön.

Célunk: hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával intézményünk biztonságot nyújtó természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hovatartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől. A differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával, alapozódjanak meg az életben való eligazodást segítő alap készségek. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak az előre lépésükhöz, szükséges képességekhez, ismeretekhez. Az együttnevelés célja a teljes integráció. Célunk továbbá a tanulási zavarokat megelőző (preventív) támogató, minőségi és befogadó nevelés-oktatáshoz való hozzáférés folyamatos javítása, az oktatási egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint – a hátránycsökkentő óvodai fejlesztő programok kidolgozásával és tovább fejlesztésével, családközpontú jó gyakorlatok összegyűjtésével és elterjesztésével, valamint a szakemberek fejlesztésével – az Óvodai nevelés országos alapprogramban rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítása.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és

fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja.

- Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre késztető – kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

Környezeti okok:

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok:

- Munkanélküliség
- Létminimum alatt 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok:

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékosság:
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás…)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek ismertetése
- Az önművelés igényének kialakítása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés

- Egészségnevelés
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- Kulturálisrendezvények csoportos látogatása
- Szervezési feladatok
- Nevelőtestület együttműködése
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
- Óvoda-iskola átmenet támogatása

Szülőknek felajánlott segítségek:

- Szülői fórum – neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyílt napok, egészségnapok

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos feladatok koordinálásáért a gyermekvédelmi megbízott a felelős, feladatait a gyermekvédelmi fejezet tartalmazza.

Munkánkat az integráció területén akkor tekintjük sikeresnek, ha a hozzánk járó sajátos nevelési igényű gyermekek, óvodánkat elhagyva az általános iskolában, majdan a középiskolában megállják a helyüket.

3. VIRÁG UTCAI TAGINTÉZMÉNY, PITYPANG TAGINTÉZMÉNY „EPOCHÁLIS RENDSZERŰ” NEVELÉSI GYAKORLATA

3.1.1. Gyermekkép

Varga Domokos:

„Csináljon bármit, ami nyitogatja a szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő kicsi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljon belőle."

Legyenek tájékozottak az őket körülvevő világról, fogékonyak az új ismeretek iránt, és alapkészségek, képességek birtokában alkalmazzák tudásukat a gyakorlatban.

Örömökre és szeretetre nyitott, érzelem gazdag, autonóm személyiségek legyenek. Alapozódjon meg a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek identitása.

Közösségi magatartásuk, viselkedésük igazodjon az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz.

Figyeljenek, alkalmazkodjanak egymáshoz, érezzenek együtt egymással, miközben tolerálják egymás másságát.

Hagyományápoló, a környezettel kiegyensúlyozott viszonyban élő, embertársait szerető felnőttekké váljanak.

Szeresse a mozgást, felnőtt korára váljon életformájává az egészséges életmód, környezettudatos magatartás.

Legfőbb élményforrása a szabadjáték legyen, amely a személyiségfejlesztés színtere, a tanulás, a készség- képesség fejlesztés leghatékonyabb módja.

3.1.2. Óvodakép

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet. A gyermek a családé, a szülők féltett kincsként bízzák őt az óvodára. A családi nevelés elsődlegességét megőrizve, a családdal együttműködve, a gyermekek érdekét mindenekelőtt szem előtt tartva neveljük a ránk bízott kisgyermekeket, harmadik életévétől az iskolába lépésig. Előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra törekszünk. Deszegregációs célú befogadó nevelésre törekszünk. A lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességét elősegítjük, az egyenlő esélyeket megteremtjük.

A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemorzsolódás okait azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet készítünk, az elért eredményeket mérjük, értékeljük.

Biztosítjuk az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételét.

Közvetlenül segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat, együttműködve az iskolákkal. Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetük segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Nyugodt és szeretetteljes légkört biztosítva gyermekszerető óvodapedagógusaink személyisége óvó-védő, elfogadó, segítő, támogató, hátránycsökkentő pedagógiai attitűdön alapul.

A gyermekek megismerésére törekedve, fejlettségi szintjükre építve, az egyéni készségre, képességfejlesztésre kiemelt figyelmet fordítunk. A sokszínű érdeklődésre és igényükre – eltérő fejlettségi ütemüket figyelembe véve – alapozzuk a fejlesztést. Ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

A gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatása érdekében partnerünk a család, óvodánk nyitott, a szülők mindennapi életünkbe – előzetes egyeztetés alapján – betekinthetnek.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről. A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról. A gyermeki közösségben végezhet sokszínű – az életkornak, az egyéni fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel **a mással nem helyettesíthető szabadjátékról**. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; az gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

Az óvodapedagógusok elősegítik a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, önálló vélemény alkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integrációlehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolatainak erősítésére, tovább építésére, helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk.

3.1.3. Pedagóguskép

Az epochális szellemű nevelési gyakorlattal dolgozó óvodapedagógusok ismerik, és munkájukban hatékonyan alkalmazzák az ONOAP, az intézményi pedagógiai program, az epochális szellemű nevelési gyakorlat, illetve az intézmény pedagógussal szembeni elvárásait a kompetenciáknak és indikátoroknak megfelelően. A pedagógussal szemben támasztott követelmények a nevelési gyakorlatunkban, területenként aktualizálva megfogalmazásra kerültek.

- Pedagógiai módszertani felkészültség.
- Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése, és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.
- A tanulás támogatása.
- A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.
- A gyermekcsoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.
- Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.
- Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.
- Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

3.1.4. A program célja

- **Egyéni képességfejlesztés**, mindig az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, természetes környezetben, öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra építve.
- Olyan befogadó környezet megteremtése, ahol a nevelési térben résztvevő valamennyi személy (pedagógus-dajka- gyerek-szülő) a kölcsönös együttműködés szellemében megismerik, értékként fogadják el, és építenek az egyéni különbségekre.
- A siker elérésére törekvő, szívesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, **problémájukra** – aktívan közreműködve – **saját megoldást találó**, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekek nevelése.
- Az **egészséges életmódra** nevelés során harmonikusan alakuljanak testi, lelki, szellemi

adottságaik, megteremtődjenek az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés feltételei.
- Mély természetszeretet kialakítása, a **környezettudatos** magatartás megalapozása.
- Az anyanyelvi nevelés modellértékű kommunikációval valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó.

E célok megvalósításával érjük el az epochális szellemű nevelési gyakorlat céljait.

3.1.5. Az érzelmi, az erkölcsi, az értékorientált közösségi nevelés – szocializáció biztosítása

Az érzelmi nevelés és **társas kapcsolatok célja** a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a **csoport normái alapján**.
Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
Az **óvodáskorú** gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

A gyermeki személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül.
Intézményünkben a különböző kultúrák találkozása segíti a kölcsönös együttműködést. A folyamatosan változó igényekhez alkalmazkodunk a nevelésünkkel. A toleráns viselkedés, a beilleszkedés, az elfogadás, a **multikulturális közegben** jobban gyakorolható.
„A szociális kompetencia fejlődése gyermekkorban befolyásolható.”
Az óvodába kerülő gyermek fejlődésének lényeges összetevője a szocializáció.
A fejlődéshez biztosítani kell:
- A gyermek alakuló kapcsolatait felnőttel és társaival pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- Én tudatának, önérvényesítő törekvésének, és erkölcsi szociális érzékenységének együttes fejlődését,
- Utánzással (felnőtt, nagyobb társ) természetes élethelyzetekben az együttélés megtanulását az együttműködés szabályainak elfogadását. Gyakorolja a toleráns

viselkedést, az elfogadást, a másság megértését, fejlődjék empátiás képessége, természetességgel fogadja a különbözőséget

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladata:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése, a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Pozitív érzelmi töltésű kapcsolatteremtő képesség létrehozása.
- Közösségi élet tervezését és értékelését a csoportnaplóban rögzíti.

Sikerkritérium:

- A gyermekek szeretik óvodájukat, ragaszkodnak egymáshoz.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak betartása. Egymást megkérik a szabályok betartására.
- A gyermekek tisztelik, elfogadják egymás különbözőségeit.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A vendéget szeretettel fogadják.
- Szavak nélkül is értik környezetük érzéseit.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Érette válnak az iskolába lépésre.

3.1.6. **Egészséges életmód** alakítása – **gondozás**

Az egészség megvédése társadalmi és egyéni feladat. A kisgyermek egészségéért a család mellett intézményünk is felelősséggel tartozik.

Az egészséges életmódra nevelés **célja** a gyermekek egészséges életvitelének alakítása, testi fejlődésük elősegítése, az egészség megőrzése.

Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Az óvoda egészségnevelési programja

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg.

Óvodánkban új hagyományt kívánunk meghonosítani az évi egy-két alkalommal

megrendezendő **EGÉSZSÉGHÉT** bevezetésével.

Ezen a héten – lehetőség szerint a szülők és a tágabb környezet bevonásával az alábbi tartalmakból „szemezgethetnek” az óvodapedagógusok, mely tartalmak folyamatosan bővíthetők:

- Családi egészségnap
- Zöldség-gyümölcs faragás
- Szőlőpréselés – mustkóstolás
- Sportverseny
- Kerékpártúra
- Erdei kirándulás
- Gyermekjóga
- Védőnők előadása a helyes tisztálkodásról
- Ismerkedés a mentősök munkájával
- „ Óriás fog” meghívása

A környezettudatos magatartás megalapozása

A környezettudatos magatartás kialakításának létjogosultsága van az óvoda intézményrendszerében. A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, ill. rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában nevelőtestületünk is sokat tehet. Ezért gondoljuk úgy, hogy az óvodai környezettudatos magatartás kialakítása: „ Apró lépés az óvodának, ugyanakkor nagy lépés a világnak.”

A környezettudatos magatartás kialakításának célja:

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet kulturális és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására nevelés.
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok:

- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása, újrahasznosítás a

mindennapok során

- A különböző egészségkárosító szerek egészségügyi kockázatának tudatosítása
- Személyes higiéné elsajátíttatása
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása

Az óvodapedagógusok feladatai

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta örömre építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása
- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe.

ZÖLD JELES NAPOK

- **Takarítási világnap** (szeptember 20)
- **Állatok világnapja** (október 4.)
- **Víz világnapja** (március 22)
- **Föld napja** (április 22)
- **Madarak és fák napja** (május 10)
- **Környezetvédelmi világnap** (június 5.)

Feladataink:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényeik kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A testi képességek fejlődésének segítése.
- Az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés és egészségmegőrzés, megóvási szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása, megfelelő szakember bevonásával, szülővel együttműködve.
- A gondozás tervezését és értékelését a csoportnaplóban- félévente – rögzítjük.

Sikerkritérium:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Készségszinten használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat esztétikusan összehajtva helyére teszik.
- Környezetükben igyekeznek rendet rakni, és tartani.
- Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, esztétikumra való törekvés.
- Igénnyé válik egészségének megóvására törekvés.
- Megfelelően kialakulnak a környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokásaik.

3.1.7. Anyanyelvi- és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
4. A család nyelvi kultúrájának, és az egyes gyermek eltérő fejlődési ütemének figyelembevétele biztosítja, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a

megismerő tevékenységben, a társas kapcsolatok alakulásában.

3.1.8. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek képességbeli lemaradásának csökkentése, érzelmi biztonságuk megteremtése, az iskolaérettség elérése.
- A hátrányokkal élő gyermekek **önmagukhoz képest** jussanak el a fejlődőképességük optimális fokához, és a számukra megfelelő iskolatípusba kerüljenek.
- Legyen természetes, gyermekeink és a felnőtt dolgozók körében a **különbözőségek elfogadása**, és értékeinek tisztelete.

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Prevenció☹megelőzés)

- A gyermek – szülői jogok és kötelességek megismerése és érvényesítése az óvodában.
- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel.
- Biztonságos, testi-lelki egészséges óvodai környezet megteremtése.
- A gyermek sajátos, egyéni hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Együttműködés a gyermekvédelem társszerveivel.
- Gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.

Problémafeltárás:

- A veszélyeztetettség, a halmozottan hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése.
- A tünetek okainak keresése.

Megszüntetés:

- A felzárkóztatás megtervezése, induló hátrányok csökkentése.
- A szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez.
- A gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása.
- Segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően.
- Együttműködés konkrét esetekben a segítőkkel, társszervekkel, jelzőrendszer működtetése.

Óvodán belüli tevékenységek, amelyekkel a fenti feladatok megvalósíthatóak:

- Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységéről, családgondozó bevonásával tájékoztatás, minden évben az új gyermekek szüleinek szervezett értekezleten.
- Segélyjavaslatok felkínálása.
- Logopédiai, szurdopedagógiai, konduktori ellátás biztosítása.
- Egyéni képességfejlesztés a gyermek aktuális fejlettségi szintjére építve, a fejlődés nyomon követése, a fejlődési naplóban a fejlődés ütemének rögzítése.

Szociális segítő feladatai:

- Egyéni segítségnyújtás, tanácsadás
- Csoportban végzett tevékenységek
- Közösségi tevékenységek
- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű családok támogatása
- BTMN gyerekek szakemberhez való irányítása

Gyermekvédelmi tevékenységünk sikerkritériumai:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a sikeres iskolakezdés magas arányban megvalósul.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek 100%-ban **számukra** leginkább **megfelelő iskolatípusba** kerülnek.

A gyermekbalesetek megelőzése, óvó, védő feladatok

Cél:

Az óvodába érkező gyermekek biztonságának testi épségének megóvása, egészségének megőrzése.

Feladatok:

- biztonságos óvodai környezet nyújtása,
- a gyermekcsoportok szokásrendjének erősítésével a gyermekek veszélyérzetének erősítése, saját és társaik testi épségének megőrzésére nevelés,
- gyermekbaleseti oktatáson a veszélyhelyzetekre a gyermekek figyelmének felhívása, a tanév során az adódó veszélyhelyzeteknél a figyelmük ismételt ráirányítása.

Gyermekbalesetek megelőzése érdekében végzett tevékenység ellenőrzése:

- Munkavédelmi szemlék során, évente legalább 3 alkalommal, a balesetmentes környezet ellenőrzése.
- Gyermekbaleseti oktatási anyag csoportnaplóba történő beírásának ellenőrzése és a gyermek balesetvédelmi oktatás megtörténtének igazolása.
- Az óvodavezető gyermekbalesetek megelőzésére vonatkozó utasításainak megismertetése, annak dokumentálása, és annak betartásának ellenőrzése.

3.1.9. Esélyegyenlőség, és gyermekvédelem az óvodában

Gyermekvédelmi munkánkat az alábbi dokumentumok segítik:

- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról és annak a 2002. évi IX. törvényben megfogalmazott módosítása
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a 4/1998.(II. l.) számú rendelete
- Óvodánk Nevelési Programja és éves munkaterve
- Óvodánk Esélyegyenlőségi Programja

Célunk: hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával intézményünk biztonságot nyújtó természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hovatartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől. A differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával, alapozódjanak meg az életben való eligazodást segítő alap készségek. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak az előre lépésükhöz, szükséges képességekhez, ismeretekhez. Az együttnevelés célja a teljes integráció.

Óvodánk speciális gyermekvédelmi feladatai:

- Az óvoda sajátos fekvése miatt évről – évre több a környezeti hátrányokkal érkező gyermek, ezek kompenzálása.
- A nagyfokú munkanélküliségből származó elszegényedés kezelése.
- A roma gyermekek szocializálása.
- A hátrányos helyzetű családokkal való kapcsolattartás.
- Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Óvónők feladatai a gyermekvédelem és a sikeres integráció megvalósításában:

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermekeket meg illető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- A gyermekeket és családjukat minél jobban megismerni.
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.

- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájuttatást javaslattal elősegíteni.
- Segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- Együttműködő kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.
- A gyermekek Sajátos Nevelési Igényének alapos megismerése (szakirodalom, beszélgetés a szülővel, szakemberrel).
- Személyes példamutatással elfogadtatja a gyermekcsoporttal, szülőkkel, munkatársakkal az integrációs nevelés elveit.
- Konzultál a szakemberrel, igénybe veszi a segítségét, a gyermekek egyéni szükségleteihez igazított fejlesztési tervet készít.
- Differenciált fejlesztéssel biztosítja, hogy a gyermek a maga szintjén és ütemében, képességei szerint tudjon kibontakozni, fejlődni.
- A cselekvésbe ágyazott tevékenységhez kellő időt, alkalmat biztosít.
- Nagy mennyiségű, változatos (taktilis, mozgásos, látási, hallási) ingerek biztosításával bővíti a gyermekek tapasztalati és ismereti körét.
- Az alapmozgások, a szociális készségek, az önkiszolgálás, a kognitív funkciók fejlesztése.
- Az adekvát játék használat elősegítése.
- A nevelőmunkát közvetlen segítő munkatársak tájékoztatása nevelési elképzeléseiről, módszereiről, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánja a gyermekek fejlesztését megvalósítani.

Az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát az intézmény vezetőjének megbízásából a tagóvodában és a telephelyeken gyermekvédelmi felelősök végzik.

Inkluzív pedagógia

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek:

- tanulási nehézséggel küzdők (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)

- tanulási zavarral küzdők (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek:

- visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó stb.) Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb.
- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélt egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek:

- intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.)
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés – a tehetségígéretes gyermekek felismerése:

- a tehetségnevelés / tehetségfejlesztés / tehetséggondozás a tehetség felismerésével, a azonosításával kezdődik.
- a pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetségígéretes gyermeket sejtet
- a kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedettség
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”

Különleges bánásmódot igénylők még: csoportok

- a nemzeti kisebbségekhez tartozók
- a bevándorlók

Multikulturalizmus és interkulturalizmus

- Multikulturalizmus: A kisebbségi társadalmi csoportok nyelvének és kultúrájának megjelenítése a pedagógiai hatásrendszerben.

- Interkulturalizmus: Egy óvodában a többséghez és a kisebbséghez tartozó **gyerekek együttnevelése**

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek:

- Az óvodánkba járó gyermekek szociokulturális háttere többnyire kiegyensúlyozott és jó képet mutat, munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyermeket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.
- Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.
- Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, ill. együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre késztető kapcsolattartás**.**

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota

Környezeti okok lehetnek:

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: nagy létszámú család, több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér
- Negatív hatású baráti kör

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékosság, mozgáskorlátozottság, érzékszervi károsodás (látás, hallás…), szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés
- Egészségnevelés
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása

Szülőknek felajánlott segítség

- „Szemünk fénye" – szülői fórum – neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyílt napok, rendezvények, kertgondozás, stb.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az SNI gyermek is teljes értékű ember. Joga hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

Feladatai:

- A településünkön élő azon fogyatékos gyermekek nevelésének felvállalása, akiknek a harmonikus személyiségfejlesztéshez szükséges speciális módszereket óvodánk személyi, tárgyi feltételeit biztosítani tudja.
- A teljes integrálás keretében a fogyatékos és ép gyermekek együttélésének

természetessé tétele.

- Differenciált, személyre szabott fejlesztéssel a különleges gondozási igény kielégítése.
- Pedagógiai Szakszolgálatokkal történő folyamatos kapcsolattartás.
- Olyan óvodai környezet kell kialakítani, ahol a másság elfogadása mindenki számára természetes.

A gyermek felvétele

A 3 éves gyermek be óvodázással kapcsolatos jogát minden olyan esetre biztosítani kívánjuk, amikor a sajátos nevelési igénye miatt integráltan nevelhető. A felvételkor feltárjuk a sajátos nevelési igény okát, területét, súlyosságát.

Integráltan neveljük az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekeket.

- Minimális testi fogyatékos
- Gyengén látó
- Enyhe hallássérült
- Enyhe értelmi fogyatékos
- Beszédfogyatékos (mutista, megkésett beszédfejlődés, beszédhiba)
- Tanulási zavaros
- Fokozott figyelmet igénylő (krónikus légzőszervi, emésztőszervi, tartós beteg)

A fogyatékosság mértékének megállapításához figyelembe vesszük az orvosi leleteket, pszichológiai, gyógypedagógiai szakvéleményeket. Amennyiben a feltárt sajátos nevelési igényű gyermek fejleszthető az óvodában dolgozó óvodapedagógusok (integrált nevelés, fejlesztő pedagógia, Delacato, tanulási zavarok szakvizsga) tudás alapján, teljes integráltan neveljük.

Irányelvek a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében:

- Az optimális terhelés megállapításához figyelembe vesszük a fogyatékosság jellegét, súlyosságát. Ez lesz a fejlesztés kiinduló pontja.
- A kiemelkedő teljesítmény felismerését kiemelt feladatként kezeljük.

- A sérülés arányában törekszünk az óvodai nevelés célkitűzéseinek megvalósítására.
- Alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés fejlesztése.
- Különleges gondozási igény biztosításával sérülés specifikus módszerek, terápiák alkalmazása, egyén illetve kiscsoportos formában (utazó szakember, gyógypedagógus, pszichológus, konduktor) együttműködését, segítségét vesszük igénybe.

Munkánk hatékonysága érdekében az alábbi szervekkel tartjuk a kapcsolatot:

- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Szociális Irodája
- Gyámügy
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Egységes Pedagógiai Szakszolgálat
- Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság
- Móricz Zsigmond Általános Iskola és Vécsey Károly Tagintézménye
- Jókai Mór Református Iskola
- Fogorvos, Védőnő
- ÁNTSZ

Sikerkritériumok:

- A különféle programjaink következtében sikerült közvetlen, jó kapcsolatot kiépíteni a szülőkkel. (kirándulások, klubok, oviparádé, szüreti mulatságok stb.…).
- Biztosítottuk a gyermeki jogok érvényesülését intézményünkben.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, felismerve, jó kapcsolatot alakítottunk ki a gyermekvédelmi szakemberekkel.
- Az indulási hátrányok kompenzálására fejlesztési tervet készítettünk, és megszerveztük a felzárkóztatást.
- Elősegítettük az integrált nevelés lehetőségét a csoportokban.
- Segítettük a családokat a különféle támogatásokhoz való hozzájutásban.
- Kiépítettünk egy jól működő belső és külső jelzőrendszert.

3.1.10. Szülő-gyermek – pedagógus együttműködés formái és továbbfejlesztési lehetőségei

A multikulturális, befogadó intézményünkben a nemzetiséghez tartozó családok gyermekeinek

óvodai nevelésében biztosítjuk a különbözőség és az önazonosság megőrzését.
Az óvoda csak is akkor működik eredményesen, **minőségi szinten**, ha megismerjük **partnereink igényeit**, elégedettségét, és elégedetlenségeit.
Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, ill. a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
Jó szándékkal kell megkeresnünk a családok életében azt a pontot, amelyen keresztül a gyermek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez **vezet** az **út**, ugyanakkor a **gyermekeken keresztül pozitív** hatást tudunk gyakorolni a **szülőkre**.

Feladataink:

- a gyermekek fejlesztésének céltudatos megvalósítása,
- a szülő felé gyakorolt **rendszeres**, szervezett kapcsolattartás,
- a hagyományos együttműködési formák felülvizsgálata, a jól működők **továbbfejlesztése**, a kevésbé jók **elhagyása**,
- kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermekre gyakorolt hatás erősítése.
- Segítségnyújtásunkban a családok szokásainak figyelembevételével érvényesítjük az **intervenciós gyakorlatot** (a családokhoz illesztett megoldást).

A kapcsolattartás lehetséges módjai az óvodánkban:

- családlátogatás
- értekezletek
- fogadóóra
- nyílt napok
- SZMK gyűlés
- kérdőívek
- beiratkozás
- óvodai beszoktatás
- gyermeknap
- napi kapcsolattartás érkezéskor, távozáskor
- véleményláda
- közös ünneplések
- munkadélutánok
- sportdélutánok

- családi játékdélutánok
- csoport kirándulások szülőkkel
- internetes kapcsolat (WEB-lap)
- családsegítő, gyermekjóléti központok, védőnői szolgálatok, pedagógiai szakszolgálattal való együttműködés

3.1.11. A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója

Az óvodai nevelés csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges.

Az **óvodapedagógus** szerető, védő, óvó, **elfogadó gondoskodása**, az óvónői szeretetben való megmártózása, a simogató kéz melege, a mosolygó, a bíztató tekintet, a körülölelő védettség adja meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely a kiegyensúlyozott fejlődésének feltétele.

Az óvodai nevelésnek mércéje a gyermek gondozottsága, a stabil egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Sokszínű tevékenységben alkalmazkodjanak egymáshoz, a közösségben kialakul az önérvényesítés és alkalmazkodás helyes aránya. **Gazdag, interaktív viszonyban** konfliktusok is keletkezhetnek, melyek megtanítják a gyermekekkel a feszültségeket, ellentéteket különböző igények kulturált megoldását, levezetését. Arra kell nevelni őket, hogy problémáikat igyekezzenek saját maguk megoldani.

A gyermek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának fejlődését nagy vonásaiban egyező időrend jellemzi, és sok az egyező jegy az azonos korú gyerekek magatartásában is. A gyermek megismerésének az életkori sajátosságok tanulmányozása fontos feltétele- érési jelzésnek tekinthetők-, ahhoz azonban, hogy magát az egyént megismerjük, az egyes gyermeket kell jól megfigyelni, mert az életkorra jellemző fejlettségtől jelentős egyéni eltérések lehetnek. Minden gyermek egyedi, egyszeri és csak saját képességeinek vizsgálatával lehet meghatározni fejlettségi szintjét. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja.

A képességek az emberben a nekik megfelelő tevékenységek célszerű gyakorlásával alakulnak ki. A már kialakult képességek részt vesznek a további tevékenységek lebonyolításában és ezen keresztül éreztetik hatásukat. A tevékenységek és képességek egymástól elválaszthatatlanok.

A képességek fejlettsége az óvodáskorban elsősorban tevékenységben érhető tetten, és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony.

A pedagógiai folyamatban a fejlesztő feladatokat a fokozatok figyelembevételével célszerű

megtervezni, majd a gyermek tényleges fejlődési üteméhez kell igazítani.
A sajátos nevelési igényű gyermekek – hallássérült – harmonikus személyiségfejlődését csak úgy lehet biztosítani, ha elfogadjuk és elfogadtatjuk másságát, értékeljük próbálkozásait, eredményeit. Általános célkitűzéseinek megvalósításánál arra törekszünk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is alakuljon ki az alkalmazkodó készség, legyenek önállóak, együttműködésre képesek.

A hatékony képességfejlesztés kritériumai:

Egyéni képességfejlesztés individualizált formája akkor hatékony az epochális programban, ha:
Meleg, szeretetet sugárzó óvodai nevelés biztosított a gyermekeknek.
A megismerő képesség fejlesztése **természetes közegben szerzett tapasztalatra épül**.
Tervezésben és pedagógiai tevékenységek során az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek közötti nagy egyéni képesség és magatartási eltéréseket. Ezekhez igazítja fejlesztési feladatait, amely szintekben jelenik meg.

- A hiányos részképességnek megfelelő tevékenységet gyakoroltatunk.
- A gyakoroltatás folyamatos, egymásra épül, fokozatosan nehezedik és játékos.
- Pontosan tudjuk, milyen előzetes tapasztalattal, ismerettel, magatartási jellemzőkkel rendelkezik a gyermek, mely területeken fejlettebb, hol vannak lemaradásai, azaz milyen a képességszintje.
- Minden gyerek egyéni ütemében haladhat, önállóan tevékenykedhet.
- A feladat önálló gondolkodásra késztet, nem csak analóg megoldásra.
- Önként, öntevékenyen, aktívan vesznek részt a folyamatban, mert a fejlődés gyorsabb, eredményesebb, ha egybe esik a gyermek tevékenységvágyával.
- Belső indítékra (érdeklődés, kíváncsiság, tudásvágy) épülő motiváció készteti a tevékenységre, pozitív viszony alakul ki a gyermekekben a tevékenységek iránt.
- Olyan módszereket, szervezési módokat, munkaformákat tervez az óvodapedagógus a téma feldolgozására, mely pedagógiai céljainak elérésére optimális lehetőséget biztosít a gyermekek motiváltságának biztosítására, és aktivitásának fenntartására. Differenciált feladatival törekszik a gyermekek teljes körének bevonására.
- A külső késztetés helyét fokozatosan átveszi a belső motiváltság, melyet kivált az érdekes, vonzó játékra épülő tanulás, felkeltve a gyermek kíváncsiságát, tevékenység és tudásvágyát, a szabályjáték sikeres, eredményes megoldási vágyát, a játék, a tanulás örömét.
- A tanulásban az egyénnek tervezett játék, játékos feladat erőfeszítés árán, de eredményesen

megoldható.

- A feladat végzése közben szükség szerint segítséget kap a gyermek, az óvodapedagógus figyelemmel kíséri külön-külön minden gyermek tevékenységét és észreveszi a megakadást, meghagyva neki a hibázás, tévedés, próbálkozás, önkorrigálás jogát. Az óvónői segítség ne a gyerek helyetti feladatmegoldást, hanem közös gondolkodást eredményezzen, így erőfeszítés árán jut sikerhez a gyerek, megtanul kitartóan dolgozni, a nehézségek nem meghátrálásra, hanem újra és újra próbálkozásra ösztönzik.
- Az óvodapedagógus értékelése ösztönző, mindig reális, ne elítélő, elmarasztaló, megbélyegző, megszégyenítő legyen. A pozitívumokra építve, bízva a gyermekekben, fejezze ki azt a hitét, meggyőződését, hogy a gyermek képes az eredményes munkára.
- Kialakul olyan tanulási légkör, melyben feloldódnak a szorongások, természetes a gyerekek megnyilatkozása (a gyengébb képességűeké is), amelyet szeretet, egymás elfogadása, emocionális biztonság jellemez.
- Mindenkit meghallgat az óvodapedagógus, mindenkinek válaszol is, nem kerül senki hátrányos helyzetbe.
- A gyerekek megtanulnak önállóan dolgozni, - kialakul a szükséges önfegyelem-, betartják a tevékenységhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert.
- Óvatosan, szabályosan használják az eszközöket, eszközhasználatuk biztos.
- Az óvodapedagógus és a gyerek, gyerek és a gyerek között oldott, de a tevékenységre koncentráló interaktív, kommunikatív viszony alakul ki.
- Az önként választható tevékenységben jól biztosítható, hogy a sérült gyermekek nem vagy kevésbé sérült funkciói hatékonyabban fejlődjenek, így biztosítjuk a kompenzációs lehetőséget.

Tevékenységben megvalósuló tanulás

A tanulás óvodás korban elsősorban játékos cselekvésben megy végbe.

Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolódása. A tevékenységek, foglalkozások alkalmával tudatosan figyel a gyermekcsoport és az egyes gyermekek motiváltságára. Változatos a gyermekek belső pszichés szükségleteit kielégítő játéktevékenységeket más gyermekei tevékenységeket, élményszerzési lehetőségeket tervez és valósít meg az óvodapedagógus. A 3-4 éveseknél a cselekvések, tevékenységek bemutatása, 5 év körül a bemutatás és magyarázata is hatékonyan ösztönöz tevékenységre, eredményez tanulást. Az óvodáskorúak tanulásában jelentős szerepe van a modellkövetésnek, utánzásnak és a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzésnek.

Ez fokozza a **felnőttek** felelősségét, hisz minden **tevékenységük**, minden megnyilvánulásuk **minta a gyermek számára**. Tudni kell azt, hogy a gyermek nemcsak magát a tevékenységet utánozhatja, hanem az óvónők tevékenységhez való viszonyát is.

A 21. század szellemiségének megfelelően a **KOMPETENCIA,** mint központi kategória hatja át oktató-nevelő munkánkat.

Az óvodapedagógusok pedagógiai **módszertani kultúrájának megújításával** megteremtjük a következő feltételeket:

- problémaközpontú ismeretnyújtás
- cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés
- tapasztalatokra épülő, felfedeztető ismeretszerzés
- tevékenységen alapuló fejlesztés
- kreativitás erősítése
- kooperatív technikák

A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek – beszélgetés, kérdezés, spontán közlés – elősegítik a gondolkodás fejlődését, a tanulás eredményességét. A spontán tanulási helyzetek mellett szükség van az óvónő által rendszeresen szervezett, tervszerű tanulásra is.

A tanulást kötetlen tanulási folyamatnak nevezzük, ami annyit jelent, hogy a gyerek számára a részvétel önkéntes, az óvónő pedig a megfelelő időben megteremti a tanulás feltételeit, szervező, előkészítő munkát végez.

Az egyetlen kötelezően szervezett foglalkozás a mozgás, ahol a nagymozgásos foglalkozásokat képességfejlesztő mozgásos játékokra építjük.

3.1.12. gyermeki tevékenységrendszer.

A játék célja:

Minden gyermek **saját igényeinek megfelelően** játszhasson gyakorló, szerep, konstrukciós, építő, szabályjátékot, barkácsolhasson, bábozhasson.

A játék a gyermek mással nem helyettesíthető legfőbb tevékenysége, a **szocializáció színtere.** A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. Az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, akarati tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban – a gyermeknek szabadon választott önkéntes tevékenységében – integráltan fejlődik.

A **szabad játék** a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának

önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A szabad játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképzés csodálatos világa. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabadjáték folyamat kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játék folyamat elakad.

A játékban a szimbólumok elemzésével érthetjük meg a gyermek érzelmi állapotát, viselkedését, megfigyelhetjük kommunikációs, kognitív fejlettségét, információt kapunk a teljes személyiségéről. A gyermek jelzéseit „értő" óvónő felismeri, érzékeli a problémákat, segíti a gyereket a feldolgozásában.

A játékban a gyerekek megtanulják sok pozitív példa alapján önállóan megoldani a konfliktusokat. Ilyen helyzetekben erősödik bennük a feszültségek és a kudarcok tűrésének képessége, a megvigasztalódás és a kibékülés, a kreatív konfliktus megoldás interperszonális sémáinak megtanulása,"

A konfliktusok esetenkénti jelenléte természetes. Életkor szerint kialakított csoportokban leggyakrabban az eszközök birtoklása és a rangsorképzés – ki a vezér, ki a legerősebb – váltja ki. Az osztatlan csoportokban csökken a konfliktusok száma, ez következik abból, hogy a különböző fejlettségű gyerekeknek más a játékeszköz igénye, és a szociálisan érettebb gyerekek mintát adnak az együttműködésre, a megegyezésre. A játék a gyerekek közötti együttműködésre épül. Az óvodás korú gyerekek legtöbb játéka közösségi játék. Ez adja az óvodai közösségi nevelés sajátosságát, amit a legjobb család sem tud gyermeke számára nyújtani.

A gyerekek játékát gazdagítják az élmények. A környezeti ciklusban szerzett élmények /piac, bolt, mentőállomás, orvos, erdő-mező, tó-patak, állatkert, vasútállomás, repülőtér, tűzoltóság stb./ megjelennek sok szubjektív töltéssel a játékban. Gyakorolják a játékhelyzetekből adódó helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait.

A játékban kiemelten fontosnak tartjuk az óvodapedagógus szerepét.

Fő feladatai:

-**A szabad játékfeltételeinek** megteremtése, a mindennapokban.

-A **feltételek** a szabad játék **folyamatosságának** /élmény, hely, idő, eszköz, amit a gyerekek is készíthetnek/ biztosítása mellett elengedhetetlen a nyugodt légkör megteremtése. **A nyugodt légkör** feltétele a magatartási formák, szabályok kialakítása. A gyerekeknek helyzetekhez kell igazítaniuk **viselkedésüket**, ami az alkalmazkodás magasabb formája. Pl.: mese vagy vers hallgatása alatt kerülni kell a játszóknak az erős zörgést, hangoskodást. Szabályokat kell megtanulni, azokhoz alkalmazkodni, önállóan betartani.

A párhuzamosan zajló tevékenységek közül a játék az alaptevékenység.

A tanulás szervezése, a tanulás maga nem zavarhatja az elmélyülten játszókat, de a játszók sem zavarhatják a nyugodt tanulást. Minden gyerek azt a tevékenységet végzi háboríthatatlanul, amelyet önként, önmaga választott.

Együttjátszás a gyerekekkel, mindig abból kiindulva, hogy a játszó csoportnak mire van szüksége. Az együttjátszás nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermek önállóságát. Az együttjátszás nagy jelentőségű, mivel az óvodapedagógus magatartása, viselkedése, kommunikációs reagálása a gyermekek megnyilvánulására, egész személyisége modell a gyerekek számára.

Nem kívülálló külső, hanem a játék élménybe beépülő belső modell, ami segíti a mintával azonosulást. Az együttjátszás arra is jobban lehetőséget ad számára, hogy „belülről" segítse a gyerekek saját elképzeléseinek megvalósítását, megértse a gyerekek viselkedését, megtalálja a mélyen rejtőző okokat, segítsen a feszültség önmegoldó levezetésében.

Az óvodapedagógus irányító, segítő, ötletadó szerepe mindig a játszók igényeihez igazodjon.

Az óvodapedagógus a gyermekek megnyilvánulásaira folyamatosan visszajelzést ad, verbálisan vagy metakommunikációval, megerősítve, tudatosítva a helyes magatartást, cselekedetet. Nyílt és egyértelmű kommunikációjával az eltérő szempontok egyeztetésével mintát ad a konfliktusok elkerülésére

Konfliktus helyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi. A csoport és az egyének profiljának ismeretében felismeri a lehetséges konfliktusforrásokat. A felmerülő problémákat fejlesztési célként értelmezi.

Különböző fejlettségű gyerekek együttjátszásának segítése. Az óvodapedagógus vegye észre, ha a gyerekek zavarják egymást, de beavatkozása csak szükségszerű legyen. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az indirekt irányítás felelősségét.

Tegye lehetővé a **különböző fejlettségű gyerekek igény szerinti elkülönült játékát is** / pl. a nagyok társasjátékát/. Alkalmazza azokat a nevelési eljárásokat, ami a családban különböző korú testvérek esetében természetes. Fogalmazza meg kívánságát: "ne zavard most a nagyobbakat, kicsiket!" A **gyerekek meg tanulják tisztelni egymás igényeit, megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz**.

Az óvodapedagógus teremtse meg annak feltételeit, hogy minden gyerek saját igényeinek megfelelően játszhasson gyakorló, szerep, konstrukciós, építő, szabályjáték, barkácsolás, bábozás (egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása).

Az óvodapedagógus kísérje figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekek játékba való

beilleszkedését. Megfelelő szerephez jutását segítve erősítse önbizalmát, érzelmi életének kiegyensúlyozottságára fokozottan figyeljen. Tartsa szem előtt baráti kapcsolatainak alakulását segítve, hogy a csoport teljes értékű tagjának érezze magát.

A játékhoz szükséges **feltételek biztosítása**.

A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki **benyomások feldolgozásának biztosítása** a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyerek **egyéni sajátosságának figyelembevételével**.

A nevelőmunka feltételeinek biztosításában fontos segítő szerepe van az óvodapedagógus munkáját segítőknek.

A **beszédkészség fejlesztése** a játékban.

A játék színtere a csoportszoba mellett az önálló udvarrész is. A gyerekeknek legyen lehetőségük a csoportszobában megkezdett játéktémák folytatására az udvaron is, ennek érdekében az óvónő biztosítsa a megfelelő játszóhelyeket és eszközöket. **Kapjon kiemelkedő szerepet, a nagyobb mozgásteret igénylő játék a szabadban.**

Sikerkritériumok:

- Tudnak elmélyülten, kitartóan játszani egymás játékának megzavarása nélkül.
- Szerepjáték során képesek a játékszereket és szerepeket megosztani.
- Képesek konstruáló, építő játékelemekből játékszereket építeni, tovább fejleszteni.
- Tudnak önállóan szabályokat alkotni, illetve a meghatározott szabályokat elfogadni.
- A játékeszközöket biztonságosan használják, óvják állagát, használat után a helyükre teszik.
- Örülnek egymás sikerének.
- Törekednek az eredményességre.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által közvetített viselkedési szabályok.

3.1.13. Az epochális tanulási rendszer

Az epochális tanulás olyan rendszer, amelyben:

- a testnevelés kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma, amelyben a 3-7 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók, amelyben megőrizhetik autonómiájukat
- önként, de egyszerre maximum nyolc gyerek vehet részt,

- elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban.

A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik, környezetismeret, (környezetvédelem, munka, illem) és matematika tanulás epochák vannak melyek helyét és idejét a tanévben az aktualitás (pl. évszak) határozza meg.

Ez azt jelenti, hogy a környezeti és matematikai tanulás ciklusokba rendeződve követi egymást.

Egy epochába sorolt témakör (pl. Ősz) anyagával több hétig lehet foglalkozni folyamatosan. A naponta ismétlődő feldolgozás megteremti a folyamatos gyakorlás feltételeit, de azt is eredményezi, hogy a témakör feldolgozása mindig az egészből indul, majd a részek egymásra építésével az egészhez tér vissza. Epochális feldolgozás eredményeként megszűnik az ismeret- és tapasztalatszerzés mozaikolása, foglalkozásokra szétesése. A témakör feldolgozásának mélységét mindig az epochális tanulásban résztvevő gyerekek egyénenkénti fejlettsége határozza meg. A gyerekek öntevékenyen vesznek részt a tanulásban, a folyamatos, egymásra épülő fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan bővülő tapasztalatszerzés eredményeként lépésről lépésre felfedezik az oksági viszonyokat, összefüggéseket képesek azonosságok, különbözőségek meglátására általánosítására konkretizálásra és adott vagy választott szempont szerinti osztályozásra. Az epochákat témakörönként alakítjuk ki hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei- és a mese, vers anyagot, ábrázoló technikát, testnevelést.

Az óvodapedagógus kötetlen, mikrocsoportos, kooperatív, egyéni, páros, fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet szerveznek, maximum 8 gyermek részvételével azonos témával, egyénekre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel, melybe sajátos nevelési igényű gyermekek is bevonhatók.

A részvétel négy napon át a gyermekek számára lehetőség, eldönthetik melyik napon vagy egy héten át, hányszor vesznek részt a tanulási tevékenységben. Helyes, ha az óvodapedagógus arra is felfigyel, ha egy négy éves gyermek soha nem vesz részt a tanulásban, és igyekszik az okokat megtalálni.

A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönített, a tanulásnak fenntartott helyen naponta – megközelítően- azonos időben szervezzük.

Az óvodapedagógusnak ki kell alakítania a nyugodt tanulás feltételeit:

- elmélyülten játszó gyerekcsoport,
- jól átgondolt szokásrendszer (pl. halk beszéd, tapintatos viselkedés)
- célszerűen berendezett csoportszoba viszonylagosan elkülönített tanulóhellyel.

Epochákban szervezett tanulási folyamat rendje egy hétre lebontva:

A hetirend óvodapedagógus által szervezett fejlesztő tevékenységek napját határozza meg, csoportonként eltérő – Figyelembe véve a csoport sajátosságait, valamint az óvodai élet megszervezését, valamint a helyi szokásokat.

A tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatban a komplexitást alkalmazza az óvodapedagógus, és kihasználja a tevékenységi területek közötti, külső- és belső kapcsolódási lehetőségeket, mindezek megjelennek a tematikus tervekben.

Rajzolás, festés, kézimunka és ének, zene, énekes játék, gyermektánc a hét bármely napján, a gyerekek igénye szerint, vagy a mozgás napok kivételével az óvodapedagógus indíttatására.

Az epochális rendszerű tanulás jellemzői, pozitívumai

Az epochális programban az óvodapedagógusok ciklusmegosztásban dolgoznak, komplexitást figyelembe véve. Ez azért indokolt, mert a saját tárgyukban külső világ tevékeny megismerésében is és a matematikai tartalmú tapasztalatokban is követni tudják a gyerekek tapasztalatszerzését, ismereteinek rendezését, bővülését, képességeinek fejlődését. Követni tudják az egész éves és az évenként egymásra épülő folyamatot. Saját ciklusanyaguk mellett ismerniük kell a párjuk munkáját is, mert hiányzás esetén egymást helyettesítik. Az együttműködés elengedhetetlen a gyerekek érdekében.

Osztatlan életkorú csoportokban a fejlesztés az egyéni fejlettségre épül.

Belső motiváció hatására vesznek részt a gyermekek egy sajátos megismerő folyamatban. Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tanulásban (6, 8 fő), az óvodapedagógus minden gyerek tevékenységét külön-külön figyelemmel kíséri, kiküszöböli a sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyerek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét. A gyermekek képességeihez, adottságaihoz igazodó feladatokat, tevékenységeket tervez, amivel sikerélményt biztosít és erősíti pozitív énképüket Figyeli a gyermekek reakcióit, a kapott feladat megértését és a többiekkel való haladásukat, melynek függvényében segítséget ad. A személyre szabott értékelést helyezi előtérbe, miközben figyelembe veszi a gyermekcsoport összetételét, a gyermeke egymásra gyakorolt hatását Mindig konkrét cselekvéshez kötötten értékel, segíti a helyes viselkedés, kognitív képességek megszilárdítását és a következő fejlettségi szint megközelítését. A tevékenységesek során folyamatos visszajelzést ad a gyermekeknek. A pozitívumokra épülő, differenciált, fejlesztő értékelést részesíti előnyben. A gyermek fejlődését önmagához viszonyítja. A tanulás során is célszerű alkalmazni a páros és csoportos

munkaformákat, amely során a gyermekek nyomon követik, mintának tekinthetik társaik megnyilvánulásait, alkotásait. Az ön-és társas értékelésalakulását a pedagógus személyes pozitív példájával és kérdéseivel segíti.

Segítséggel vagy önkorrigálással javítja a hibát, rávezet a sikeres megoldásra, az iskolába menőket fokozottan önellenőrzésre buzdítja.

Fontos, hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz, azaz szeressenek, akarjanak tanulni. A kudarc, sikertelenség azt a kíváncsiságot, érdeklődést oltja ki a gyerekekből, ami az óvodáskor oly szembetűnő jellemzője, ha megfelelő tanulási feltételeket teremtünk számukra.

Ezért a tanulásban – nem a szocializációs folyamatban – a gátló kudarcok kiküszöbölésére kell törekedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket az újabb örömteli megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik. Az óvodáskorú gyermek egyéni sajátosságait is figyelembe véve tervezi a pedagógiai feladatait, melyek közt elsődleges a kudarcok elkerülése és az önbizalom erősítése. Változatos gyakorlási lehetőséget tervez a hibás cselevések önálló vagy segítséggel történő korrigálására Egyéni feladatadással, kisebb csoportban végzett tevékenységekben figyeli meg és gyűjti az információkat a gyermekek képességeinek, fejlődéséről. Az óvodapedagógusnak pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek. Az óvodapedagógus mindig meggyőződik arról, hogy a gyerek érti-e a neki adott feladatott, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, értékelésével erősíti a gyermekekben a reális önbizalmat, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.

Az epochális tanulási folyamatban megsokasodik a beszédhelyzetek száma, fokozódik a gyerekek beszédkedve, mert van idő és lehetőség mindenkit meghallgatni. Tudatosan ösztönzi és fejleszti a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. A magyar nyelv tiszteletére, a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználatra neveli a gyermekeket, a nyelvi megfogalmazások gazdagságára irányítja a figyelmet.

Ilyen légkörben a bátortalanok, a régebben mindig hallgatók is megszólalnak.

Az óvodapedagógus úgy irányítja a beszélgetést- kiemelt módszernek tekintendő -, hogy a gyerekek kérdezhessenek, mert számukra kérdéseikkel jelzik, hogy érdeklődésük adott esetben mire irányul.

A tanulási tevékenység időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődésétől függ. Epochális rendszerben egy héten át akár négyszer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, folyamatos gyakorlásra van lehetőség. Ilyenkor az óvodapedagógus figyel arra, hogy az előző

napok eredményeire építve további fejlesztő tevékenységgel lássa el a gyermeket. A tevékenységben megvalósuló tanulás során az óvodapedagógus megismeri a gyermekek előzetes, más forrásból származó tudását, tapasztalatait, épít rájuk. Szükség esetén tapintatosan korrigálja, alakírtja a helytelen szokásokat, téves ismereteket. A tanulásban résztvevő gyereket ismerve az óvodapedagógus kiválasztja számára azt a feldolgozandó, alkalmazandó műveltségtartalmat magában hordozó játékot, amely szerinte megfelel a gyermek tudásának, képességeinek. Az óvodapedagógus a gyermek tudásából következtet a részképességek fejlettségi szintjére. Bizonytalanság esetén meg kell erősíteni a tapasztalati tevékenységben szerzett tudást, hogy az alkalmazóképes legyen.

A gyermekek általában más-más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha azt az óvodapedagógus szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri.

Az epochális tanulási folyamatban (külső világ megismerése matematikai tartalmú, környezetismereti tartalmú benti feldolgozása) a gyermekek az óvodapedagógus által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.

A játék szerepe az epochális tanulási folyamatban

A gyermek a játékban tanul legszívesebben. Amikor játszik, a gyerekben emóciók zajlanak, erősödnek, képességek aktivizálódnak, melyek egész személyisége fejlődésének rugója. A játékban a gyermek általában aktív, belső motivációból eredő érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni, tevékenységére kitartás, elmélyülés jellemző. A játék öröme, a siker érzése újra és újra tevékenységre ösztönzi.

Ebből a felismerésből is következik, hogy az óvodáskorban a pedagógiai értelmezésű tanulást a gyermek számára játékokon keresztül kell szervezni, hogy a tanulásban is aktivizálhatók legyenek a fent jelzett folyamatok. Az epochális rendszerű tanulási folyamat erre épül. A gyermekek az óvodapedagógus által tervezett, elkészített szabályjátékok, játékos feladatokon keresztül ismerkednek matematikával, dolgozzák fel a környezetről szerzett tapasztalatokat, ismereteket. Egyértelműen el kell különíteni játékidőben játszott és a tanulási folyamatban felhasznált játékot. Az epochális tanulási folyamatban alkalmazott játék az idegrendszer összerendeződését segíti, és minden esetben magában hordozza azt a műveltség- tudástartalmat, melyet megértetni, elsajátíttatni, gyakoroltatni kívánunk a gyerekekkel. Ez mindig egyéni képességhez tervezett játék, amely arra szolgál, hogy az adott gyermek képességeit fejlessze öntevékeny részvételével. Ezek a játékok a képességfejlesztés eszközei és módszerei is egyben. Olyan eszközök, amelyek együttesen magukban hordozzák a játék és a tanulás pozitívumait.

Az a cél, hogy a szenzoros és motoros rendszerek fejlődési és összerendeződési folyamatát – szín- és alaklátás, egész-rész összefüggésének helyes felismerése, formaészlelés (forma, méret, felület, nagyság), motoros fejlődés (szem-kéz koordináció) finommotorika fejlődése, a taktilis felismerés, térészlelés –a játékokon keresztül segítsük, hiszen ez alapfeltétele a magasabb rendű folyamatoknak, a sikeres iskolai tanulásnak. A játékok a gondolkodási műveletek gyakoroltatását, az emlékezet, a beszéd és a figyelem fejlesztését szolgálják.

A tanulási folyamatban a játékok, játékos feladatok vonzóvá teszik a tanulást a gyermekek számára, önként belsőmotiváció hatására vesznek részt a folyamatban. Növelik a gyermek intellektuális aktivitását, kíváncsiságát, megtartják érdeklődését, fokozzák tudásvágyát, erőfeszítését, kitartását, a siker reménye újra és újra próbálkozásra ösztönzi. A vonzó játékok gyakorlásra, új megoldások keresésére sarkallják.

A tevékenység, a játék öröme, az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a kudarcot, ami a tanuláshoz, iskolához való viszony alakítása szempontjából rendkívül fontos. Kitűnő lehetőség nyílik arra, hogy a gyengébb képességű, gátlásos gyerekek a játékban megfeledkezzenek, legyőzzék félelmeiket, és minden esetben sikerélményhez jussanak az ő képességeiknek megfelelő játékfeladat megoldásával – óvodapedagógusi segítséggel, vagy önállóan -, melyet fokoz az óvodapedagógus elismerése.

A játékosság értelmezése a tanulásban sokszínű. Az epochális tanulásban és az egész óvodai életben ez az óvodáskorú gyermek eredményes tanulásának feltétele.

Az epochális tanulási folyamat játékosságának jellemzői:

- játékeszköz használata,
- a játékosság érvényesítése a szabályismertetésnél, gyakoroltatásnál,
- a játék indítékaira kell építeni, a belső motiváltság, a kíváncsiság, érdeklődés, manuális és intellektuális tevékenykedtetés, érzelmi azonosulás jelenléte, szükségletek kielégítése elengedhetetlen,
- az óvónő irányítása ösztönző, a próbálkozás, felismerés, hibázás, közös gondolkodás, önkorrigálás lehetőségét egyaránt biztosítja.

A játékosság szerepe a gyerekek fejlődésével csökken, de új helyzetben, bonyolult problémaszituációban újra erőteljesen alkalmazni kell, mert segíti a megértést, az azonosulást, a szabálykövetést.

A kötetlenségről

A kötetlenség a gyermek számára önkéntességet, választási lehetőséget jelent a tevékenységek közül. Eldöntheti, hogy:

- részt vesz-e a tanulási tevékenységekben, vagy inkább tovább játszik,
- a hét melyik napján vesz részt és egy héten hányszor.

A kisebbek felállhatnak az asztaltól vagy a tevékenység helyéről, és elmehetnek, ha akarnak – természetesen csak akkor, ha a kapott vagy választott feladatukat befejezték – úgy, hogy a többieket ne zavarják. Az 5-7 évesek – akik tankötelessé válhatnak – csak akkor mehetnek el, ha elvégezték a feladatokat, amit az óvónő nekik tervezett. Az ő esetükben követelmény az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás, szabálytudat erősítése, mint az iskola megkezdéséhez szükséges magatartás.

Az óvodapedagógus számára tudatosan tervezett tanulási helyzet megteremtését jelenti, naponta megközelítően azonos időben és helyen.

Az adott témakörtől függően a mikrocsoportos foglalkoztatási formában a kijelölt tanulási helytől el lehet térni. /pl. testséma – nagytükör, térirányok szabad területen végzett mozgással/.

A tanulási folyamatban az óvodapedagógus felelőssége, nevelői kompetenciája, döntéshozó helyzete miatt megnő. A ciklusra, hétre meghatározott keretanyagból neki kell eldönteni, hogy melyik gyereknek milyen nehézségű játékot, feladatot ad. /A gyerekek kívánságát is figyelembe veszi, ha ők egymás játékát kérik/. Alternatívák közül kell választani a gyermek aktuális teljesítményéhez, érdeklődéséhez igazodva.

Birtokában kell lenni az egész éves tematikus tervnek, mert az egyéni eltérések és a fejlesztés következményeként vannak olyan gyerekek, akiknek a heti anyag jelenti az új ismeretet, vannak olyanok, akikkel az előző ciklus anyagához kell visszatérni, és olyan gyerekek is vannak, akik már jóval előrébb tartanak az ismeret – és tapasztalatszerzésben.
Igaz ez részben osztott és osztatlan életkorú csoportok esetében is.

A tanulási folyamatban a gyerekek teljesítményét erősen befolyásolja a légkör. A meleg, korlátozó, előítélet-mentes, szeretetteljes légkör megteremtése alapfeltétel.

Fokozza a teljesítményt:

- ha lehetőséget teremtünk a gyermekek szükségleteinek kielégítésére, mint közlés, önkifejezés, szereplés stb.
- ha az óvodapedagógus a gyerekek közötti egyéni különbségek figyelembevételével célszerűen tervezi meg a játékok egymásutániságát, a módszereket, eszközöket.

A tanulási folyamatban – miután a gyerekek egyénnek szóló más –más játékeszközt kapnak – ki kell alakítani a szükséges munkafegyelmet, az önálló feladatvégzés képességét, és meg kell szokniuk a halk beszédet, szükség szerint a türelmes várakozást.

Az óvodapedagógus akkor irányítja eredményesen a gyerekek tevékenységét, ha figyelemkoncentráció, megosztott figyelem egyaránt jellemzi, észreveszi és osztozik a gyerekek örömében, bánatában, szorongásmentes, sikerorientált tanulási viszonyt tud a gyerekekben kialakítani, interaktív-kommunikatív viszony van közte és a gyerekek között.

Módszerek, munkaformák, eszközök

Módszerek:

Szabályjátékok –a gyerekek önálló munkáján alapulnak. A szabályjátékokban a nevelési helyzetek mellett óriási lehetőség rejlik az idegrendszer összerendeződési folyamatának segítésére, a megismerő tevékenység fejlesztésére a matematikai, környezeti ismeretek, tapasztalatok alkalmazására.

Természetes környezetben és valóságos tárgyakon történő szemléltetés, bemutatás, irányított megfigyelés, 6-8 fővel, egyéni fejlettség szerinti szempontokkal. Fokozza az eredményességet, ha minél több érzékszervet foglalkoztatunk, változásaiban, fejlődésében /évszak, növények/ láttatjuk a dolgokat, a szemléltetést cselekvéssel, beszélgetéssel, élmények felelevenítésével, esetleg magyarázattal, kérdésekkel –a gyerekeket is kérdezésre ösztönözzük – kötjük össze.

Gyakorlás, ismétlés, ellenőrzés, értékelés, hibajavítás. A módszerek nem önállóan jelennek meg, a tanulási folyamatban összekapcsolódnak egymást erősítve, segítve a gyermek fejlettség szerinti befogadását. Az óvodapedagógus a tevékenységek terveibe, ahol erre lehetőség nyílik, beépíti az online információ szerzés lehetőségét (képek, hangok, levelek, zenék).

Munkaformák:

A tanulási tevékenységben a mikrocsoportos egyéni, individualizált munkaforma szolgálja legjobban a gyermekek egyéni képességfejlődését.

Frontális munkaformát ritkán, helyzethez igazítottan szabad alkalmazni, mert e munkaforma során gyakran előfordul, hogy:

- a gyerek nem érti, amit az óvónő mond /előzetes tudáshiány/,
- az óvodapedagógus nem értelmezi jól a visszajelzést, mert csak 3-4 gyereknek van lehetősége válaszolni általában a kérdésekre, s ők nem reprezentálják az egész csoport tudását,

- a tanulandó anyag nem érinti meg a gyerekeket, mert túl könnyű, vagy túl nehéz nekik, mint ahogy az azonos feladat sem jelent egyformán sikert vagy sikertelenséget,
- a jobb képességű gyerek gyakran szerepel, a gyengébb ritkán.

E munkaforma túlsúlyú alkalmazása esetén az egyéni különbségek nem csökkennek, hanem inkább halmozódnak.

E munkaforma pozitívumai:
- közösségformáló ereje van,
- lehetőséget ad a vélemények egyeztetésére,
- más véleményének fegyelmezett meghallgatására,
- beszélgetésre.

Kis létszámú csoport és páros munkaforma alkalmazása esetenként indokolt, például közös rajz, festés, éneklés, mesehallgatás, esetleg két vagy több gyerek együttesen old meg a tanulásban egy-egy szabályjátékot, feladatot.

E munkaformák pozitívumai:
- együtt kell működni, figyelni kell egymásra,
- fejlődik az empátiás- és toleranciaképességük,
- megismerik egymást,
- csökken a szorongás a tanulási folyamatban.

Mikrocsoportos egyéni munkaformát kell alkalmazni az epochális tanulási rendszerben, mert ez szolgálja a gyermekek egyéni képességfejlődését. A mikrocsoport kiscsoportot jelent, azt, hogy a szervezett, kötetlen tanulásban – matematika, környezet benti feldolgozás és ábrázolás- maximum 6-8 gyermek vehet részt (a mese- és vershallgatásban, éneklésben részt vevők száma nem meghatározott), míg a csoport többi része játszik. Ennyi gyerek számára van előkészítve hely a tanulóasztalnál. Tapasztalat igazolja, hogy ennél magasabb létszám esetén már nem lehet megvalósítani az egyéni, individualizált munkát, az óvónő nem tudja figyelemmel követni a megoldásokat, megakadásokat, és nem tudja megadni a kellő segítséget.

Az individualizált munkával a gyermek egyéni sajátosságainak maximális figyelembevételével történik, az eredményesség érdekében. **Ez adja az igazi egyéni fejlesztés alapját**, a fejlesztés az egyéni elsajátítási folyamathoz, tempóhoz igazodik.

A gyerek önállóan végzi feladatát, tehát rendelkeznie kell az egyéni feladatvégzéshez szükséges tulajdonságokkal (türelem, feladattudat, feladattartás, kitartás, önfegyelem, eszközhasználat stb.)

A sajátos nevelési igényű gyermek is bevonható a mikrocsoportos egyéni fejlesztésbe a tevékenységtől függően. A beszédfejlesztést – a kommunikációs igény erősítését, a szókincsfejlesztést és a beszédértés javítását- csak egyéni foglalkoztatással lehet megvalósítani. E feladat eredményes végzéséhez a szurdologopédus tanácsait, feladatadását figyelembe kell venni.

Egyéni feladatadásnál az óvónőnek ismerni kell:

- a gyermek előzetes tudását,
- aktivizálhatóságát,
- egyéni munkára való képességét,
- eszközzel való bánni tudását.

Az óvodapedagógus irányítása direkt vagy indirekt. Folyamatosan figyelemmel kíséri a gyerekek munkáját, nyugodt elmélyülésre alkalmas tanulási körülményt biztosít. Szükség szerint segít, értékel. A segítségnyújtás akkor eredményes, ha feltárja a megtorpanás okát.

Az egyéni tanulás pozitívumai:

- minden gyerek számára biztosítja az eredményes tanulást,
- a tanuláshoz az erőfeszítés árán elért siker kapcsolódik, ami fokozza a teljesítményt,
- pozitív attitűdváltozást eredményez a gyermekek önmagához – önértékelés – és a tanuláshoz való viszonyában,
- gyarapodik tudása, saját előző szintjéhez képest előrelépés, fejlődés történik,
- egyéni bánásmódra, figyelemre alapozva pozitívan alakul a gyerek- óvónő viszony.

Eszközök:

Az epochális tanulás eszköze maga a környező valóság, a természetes környezet, a valóságos tárgyak, élőlények és azok makettjeiből, képeiből, rajzokból készített játékeszközök, játékos feladatok.

A valóságról szerzett tapasztalat alkalmazásához készített környezeti játékok képei, rajzai, makettjei élethűek, színesek, nem tartalmaznak mesés elemeket.

A matematikai játékokhoz felhasznált formák változatosak, színesek. Követelmény, hogy az eszközök ne csak az ismeretek, tapasztalatok megszerzését, alkalmazását szolgálják, hanem a gyerekek esztétikai érzékét is fejlesszék.

Az adott tevékenység, foglalkozás során, változatos módon, és természetes eszközként használja az óvodapedagógus a digitális technikákat, pl.: CD lejátszó, fényképezőgép, számítógép, laptop – zenei élménynyújtásra, emlékképek felidézésére, szemléltetésre, közösségi érzelmek erősítésére, ismeretbővítésre, valamint szakmai anyagok, cikkek, tanulmányok, vizsgálatok, jogszabályok online folyóiratok figyelemmel kisérése.

Az eszközkészítésnél figyelembe kell venni, hogy:

- A munkalapok és kiegészítő eszközök forma és figura elrendezése segítse, és az óvónő ösztönözze a gyermeket a balról jobbra, fentről-lefelé történő haladási irány betartására.
- A munkalapokhoz tartozó feladatok a gyermekek számára jól érthetően, írásban is legyenek megfogalmazva a munkalaphoz mellékelve.
- Az óvodapedagógusok olyan eszközök készítésére és gyakorlati alkalmazására törekedjenek, melyek lehetőséget adnak arra, hogy a gyermek önállóan, önellenőrzéssel találja meg és javítsa ki a hibát. Ezek lehetnek saját készítésű vagy vásárolt eszközök.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek értelmi képességének fejlesztéséhez témakörönként külön eszköz készítése szükséges.

Külső világ tevékeny megismerése (környezetismeret) Célja:

A környezetünkben végbemenő változások megismertetése a fenntartható fejlődés érdekében, a természet szépségeinek megláttatása, a természeti környezet megszerettetése, a környezetvédelem, a **környezettudatos magatartás igényének megalapozása, alakítása.**

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz,

tájékozódáshoz szükségesek.
Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezettudatos magatartás kialakítása során **fontos feladat**:
- a környezetvédelmi, - megóvási szokások kialakítására,
- a szűkebb és tágabb környezetben gyűjtött tapasztalatok megszerzésére,
- a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretetére, védelmére nevelés.

Alapelv, hogy tervezetten csak olyan témakörökkel foglalkozunk, amelyek helyszínen, **természetes környezetben** feldolgozhatók, megmutathatók a gyermekeknek, élve az **élménypedagógia** előnyével. A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a komplexitást alkalmazzuk és kihasználjuk a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket (matematikai tartalmú tapasztalatokkal is)

A témakörök- ciklusok és a feldolgozásra szánt idő- tervezésénél, melyek a környezetismeret keretét adják, figyelembe kell venni:
- az óvoda parkszerűen kialakított udvarrészeit, növény- és állatvilágát,
- az óvoda szűkebb környezetét, valamint a város természeti környezetét – Sóstói Parkerdő, Vadaspark, Múzeumfalu- jellemzőit, állat- és növényvilágát,
- a közlekedést, az utazási lehetőségeket.

Feldolgozási lehetőségek:

I.	epocha	ŐSZ (EMLÉKEZÉS A NYÁRRA)
II.	epocha	KÖZLEKEDÉS
III.	epocha	CSALÁD, TESTÜNK, ÉRZÉKSZERVEINK
IV.	epocha	TÉL, ANYAGOK. (SZELEKTÍVITÁS)
V.	epocha	VADON ÉLŐ ÁLLATOK – (ÉLŐ, ÉLETTELEN.)
VI.	epocha	HÁZI ÁLLATOK.
VII.	epocha	TAVASZ (ÉVSZAKOK, HÓNAPOK, HETEK, NAPOK, NAPSZAKOK,

JELESNAPOK)

A témakörökhöz szervesen kapcsolódjanak a természetvédelmi feladatok. **Az „Erdei Óvoda" program** keretén belül még több lehetőség adódik a gyermekek számára a természethez kötődő **mélyebb érzelmi viszony kialakítására, a környezettudatos magatartás mélyítésére.**

A Környezetvédelmi Minisztériumi pályázaton nyert **„Zöld Óvoda" program feladatainak** megvalósításával bővítjük ezt a szemléletet. (VIRÁG UTCAI TAGINTÉZMÉNYBEN)

A hétköznapokat tegye színesebbé és változatosabbá a környezet- és a természetvédelmi napok megünneplése. Ezek az ünnepek alkalmat teremtenek arra, hogy még közelebb hozzuk a gyermekekhez a természetet, hogy olyan programokat állítsunk össze, mely akár egy életre szólóan formálja tudatukat, és kisugárzó hatással legyen a család szemléletére is.

A munka az évszakokhoz kötődik, tevékenységeken keresztül történő tapasztalatgyűjtést és a munkára nevelést szolgálja. A gyermekek gondozzák az udvarrészüket, összegyűjtik a lehullott faleveleket, gereblyéznek, ültetnek virágot, gondozzák a növényeket, télen havat sepernek.

A környezeti neveléshez kapcsolódó természetes élethelyzetekben megtanítjuk a gyerekeket a helyes viselkedésre, minden olyan dologra, ami a világban történő eligazodásukat, helytállásukat megkönnyíti: pl. viselkedés járműveken, udvariassági szabályok, segítségkérés és segítségadás készsége.

A környezetismereti tanuláshoz a **tapasztalatokat** a gyermekek a **helyszínen,** természetes környezetben szerzik. A megismerés folyamatát és mélységét nem követelményrendszerhez, hanem a gyermek képességéhez kell igazítania.

Az óvodapedagógus 6-8 gyermekkel megy a gyalogosan is megközelíthető helyszínre, az óvodában maradókkal a másik óvodapedagógus játszik. A csak autóbusszal megközelíthető tapasztalatszerzést (piac, Sóstó, repülőtér stb.) az egész csoport részvételével is szervezhetjük.

A ciklusok első részében helyszíni **tapasztalatszerzés**, a második részében benti feldolgozás történik, amikor tapasztalatok, ismeretek alkalmazását gyakorolják a csoportszobában, szervezett tanulási helyzetekben, játékokon keresztül.

A beszélgetés kiemelt módszer legyen. A sok beszédhelyzet növeli a beszédkedvet. Nagyon fontos, hogy a gyermekek beszélgessenek egymással, az óvodapedagógussal, idegen felnőttel, gyermekkel, ha arra lehetőség nyílik.

Tapasztalatszerzések, megfigyelések során fokozottan figyeljen az

óvodapedagógus sajátos nevelési igényű gyerekekkel való közvetlen kontaktus tartására. A benti tanuláskor egyéni foglalkoztatás formájában fejlessze képességeit. A témakörökhöz kapcsolódó képanyaggal és képeskönyvekkel kezdeményezzen beszélgetést, törekedjen a sajátos nevelési igényű gyerek aktív nyelvhasználatának építésére. Tudatosan vonja be minden olyan tanulási helyzetbe, amelyekkel eredményesen képes az eltérő fejlettségű gyerek fejlesztésére. A környezet megismerésére neveléshez kapcsolódó munkák végzésébe vonja be az óvodapedagógus a sajátos nevelési igényű gyereket is, segítse és értékelje tevékenységét.

Sikerkritérium:

- A gyermekek rendelkeznek elemi ismeretekkel önmagukról, teljes biztonsággal tájékozódnak az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben.
- Ismerik az évszakokat, azok jellemző jegyeit, tudnak közöttük különbséget tenni. Fel tudják sorolni az időjárás és öltözködés, a növények fejlődése és az időjárás közti összefüggéseket, valamint az évszakok váltakozásának hatását az állatok életében. A kerti munkák során képességeiknek megfelelően dolgoznak, tudják a munkafolyamatok sorrendjét, annak eredményét.
- Ismerik az állatokat, tudják azokat csoportosítani és összehasonlítani környezetük, hasznosságuk, táplálkozásuk stb. alapján.
- Ismerik környezetük közlekedésének szabályait, és azoknak megfelelően közlekednek. Tudnak különböző szempontok szerint csoportosítani és összehasonlítani közlekedési eszközöket.
- Megnevezik a környezetük színeit, sötét és világos változatait, emlékezetükben fel tudják idézni azokat.
- Felfedezik a tárgyak, jelenségek közti összefüggéseket.
- Ismerik a család szó fogalmát, fel tudják sorolni tagjait. Ismerik szüleik munkáját.
- Ismerik és gyakorolják azokat a környezettudatos gondolkodást tükröző magatartási szokásokat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükségesek, vagyis a környezettudatos viselkedés szokásaival azonosuljanak.
- Önállóan megfogalmazzák élményeiket, tapasztalataikat, kérdeznek, megvitatják a felmerülő problémákat.

- Legyenek képesek a matematika tartalmú tapasztalataikat, ismereteiket változatos módon alkalmazni a gyakorlatban.

Külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalmú tapasztalatok) Célja:

A matematika a környező világ azon tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, amelyekkel a gyerekek nap, mint nap kapcsolatba kerülhetnek játékuk vagy más tevékenységük közben. Matematikai tanulással a **cél** megteremteni annak lehetőségét, hogy tevékenykedések, cselekvések során fejlődjenek képességeik, alakuljon ki bennük pozitív viszony a későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés, a rátalálás, felismerés, a tudás örömét.

Feladataink:

A spontán helyzeteken kívül rendszeresen szervezni kell matematikai tanulást, ahol lehetőség van a **hatékony és tudatos egyéni képességfejlesztésre**. A gyerekek a feladataikat matematikai játékokkal oldják meg. A kiscsoportos matematika anyag a közvetlen környezet tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, közvetlen tapasztalat útján. A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a komplexitást alkalmazzuk és kihasználjuk a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket (környezeti tartalmú tapasztalatok is).

AJÁNLOTT TÉMAKÖRÖK:

I.	epocha:	TAPASZTALATSZERZÉS A KÖRNYEZET TÁRGYAIRÓL, AZOK TULAJDONSÁGAIRÓL
II.	epocha:	TÉRI VISZONYOK TAPASZTALÁSA, TESTSÉMA, TÉRBELI MOZGÁSOK, IRÁNYOK.
III.	epocha:	TAPASZTALATSZERZÉS TÉR-ÉS SÍKMÉRTANI FORMÁKRÓL
IV.	epocha:	TAPASZTALATSZERZÉS TÉR-ÉS SÍKMÉRTANI FORMÁKRÓL
V.	epocha	KITERJEDÉSEK TÉRBEN, SÍKBAN.
VI.	epocha:	A MEGSZERZETT ISMERETEK KOMPLEX ALKALMAZÁSA.
VII.	epocha:	A MEGSZERZETT ISMERETEK KOMPLEX ALKALMAZÁSA.

A keretanyagban kell az óvodapedagógusnak megkeresni, hogy a gyerekeknek egyénenként milyen matematikai játékkal fejleszti a képességeit, az **egyéni fejlettségnek** megfelelően. Az óvodapedagógus teljes ciklusra készül. A ciklus keretanyagát hetekre bontja, majd hetente egymásra építve megtervezi a heti részfeladatot és a feladathoz a feltehetően felhasználásra kerülő játékot. A tanulás során, látva, hogy milyen képességű a gyerek, hogy az adott témában hol tart, hogy milyenek az ismeretei stb. adja az egyes gyerek saját képességének megfelelő játékot, a fokozatot betartva.

A feladatadás sorrendjét befolyásolja a fejlettség, a játékok bonyolultsága. Arra is fel kell készülnie az óvodapedagógusnak, hogy vannak gyerekek, akik a hét minden napján részt vesznek a tanulásban, ezért elegendő játékkal kell rendelkezniük.

Szükség esetén vissza kell nyúlni az előző ciklus anyagához, és az a gyerek, aki gyorsabb ütemben halad, mint társai, kapjon lehetőséget a fejlesztésre.

Egyéni foglalkoztatási formában biztosítson lehetőséget az óvodapedagógus a sajátos nevelési igényű gyerek fejlesztésére. Számukra érthető feladatadással, segítségadással, személyre szóló egyéni munkalapokkal, eszközökkel törekedjen értelmi képességeinek fejlesztésére. Az óvodapedagógus biztosítson minél több olyan eszközt, amelyek módot adnak az önellenőrzésre.

Sikerkritérium:

- Ismerik környezetük tárgyait, szín, forma, nagyság, számosság szerint, amelyet összehasonlítanak, rendeznek.
- Tudnak 10-es számkörön belül ketté vagy többfelé bontani, kiegészíteni, halmazokat egyesíteni.
- Ismerik a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát.
- Helyesen használják a tő és sorszámneveket, tudnak párosítani.
- Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat, saját személyük és a tárgyak vonatkozásában.
- Meg tudnak építeni 2-3-4 elemből álló alakzatok tükörképét.
- Létre tudnak hozni önállóan, vagy megadott szempontok szerint sorozatokat.
- Ismerik a perioditást.
- Felismerik és megnevezik a sík és térbeli kiterjedéseket, ismereteiket a gyakorlatban alkalmazzák.
- Létre tudnak hozni számlépcsőt.

- Rendelkeznek ismeretekkel tér és síkmértani formákról, gömbölyű és szögletes fogalmáról, szabályos és szabálytalan síkmértani formákról.

- Képesek a rész és egész viszonyának a felismerése.
- Önálló véleményalkotásra képesek egy adott témában.

Kommunikáció-anyanyelvi nevelés

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- A nemzeti etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Célja:

A gyermek beszéd és kommunikáció kedvének fenntartása, fokozása. Az anyanyelv, a mesék-versek megszerettetése.

Az óvodába kerülő gyermekek fogalom és szóanyagának folyamatos gazdagítása, s eljuttatása a beszédértés és közlés valamilyen fokára. A kommunikáció által jó kapcsolatteremtő, kreatív, beszélni szerető gyermekek nevelése.

Beszédfejlesztés

A kommunikációs képesség az óvodáskor fontos alapképessége. A beszélőkedv megőrzése mellett alapvető feladat, beszédhelyzetek teremtése a gyermekek számára. Az óvodában fokozzák a beszédaktivitást a bővülő társas kapcsolatok, a változatos kommunikációs helyzetek.

A gyermekek kommunikációs képessége nagymértékben függ a családi szocializációtól. A legerősebb szocializációs tényező éppen a szülői modell, ami meghatározza a gyermekek későbbi beszédét is. A család társadalomban elfoglalt helyzete alapján előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben. Az óvodapedagógusnak a differenciált egyéni bánásmód alkalmazásával kell fejlesztenie a gyermeket.

A beszédfejlesztés az egész óvodai nevelést átfogó feladat. Az

óvodapedagógusnak ismernie kell a gyermekek beszédállapotát, melyet megfigyelés alapján a fejlődési naplóban rögzít.
A beszédhibás gyermekekkel logopédus foglalkozik. Az óvodapedagógus feladata a gyermek fejlődésének nyomon követése, a logopédus által javasolt feladatok gyakorlása.

Az óvodapedagógus beszéde mindig legyen nyelvtanilag kifogástalan, egyszerű, de mégis kifejező, feleljen meg az adott szituációnak. Ne szégyellje érzelmeit kifejezni (szomorúság, öröm), tekintse a gyermeket egyenrangú partnernek, és mindig legyen őszinte a gyermekkel. Segítse tapintatosan a beszédhibás gyermekek fejlődését. Fordítson figyelmet a gátlásos gyermekekre, empátiával törekedjen a szóbeli aktivizálásra. Alkalmazza a nyelvi játékokat. Fektessen nagy hangsúlyt a szókincsbővítésre, mert ez által fejlődik a gyermekek gondolkodása, és könnyebben meg tudja értetni magát környezetével.

A gyerekeknek meg kell tanítani a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályaihoz alkalmazkodó kifejezéseket, magatartásformákat, melyeket természetes élethelyzetekben gyakoroljanak.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi–, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyes viselkedés és együttélés sikerkritériuma

- Szokásukká válik a csoportban levő gyermekek, és felnőttek köszöntése.
- Bemutatkozáskor bátran megmondják teljes nevüket.
- Megszólításkor a gyermekek a felnőttek keresztnevét használják.
- Étkezés közben halkan beszélnek.
- Használják, a kérem, a köszönöm kifejezéseket.
- Örömmel köszöntik egymást név-születésnapokon.
- A közös rendezvényeken fegyelmezetten viselkednek, tekintettel vannak egymásra, a kisebbekre.
- Tisztelik a nemzeti, etnikai, migráns családok gyermekeinek „beszédmásságát”.

Verselés, mesélés

Mesét vagy verset a hét minden napján halljanak a gyerekek, megközelítően azonos időben. Szöveghűen, szemléltető eszköz nélkül meséljenek az

óvodapedagógusok, hogy a televízióhoz szokott, képet passzívan befogadó gyerekek képesek legyenek a belső képalakításra.

A mesehallgatás során a gyermekek az óvodapedagógussal kerüljenek olyan személyes érzelmi kapcsolatba, amely elősegíti, feltárja számukra a belső képvilág megjelenését, és az élményfeldolgozást. Fontos a mesevárás hangulatának megteremtése, melyet az óvónő egyéni módszerek alkalmazásával valósíthat meg.

A mesén való részvétel a gyerekek számára önkéntes, ők döntik el, hogy mikor akarnak közvetlenül részesei lenni ennek a folyamatnak. **A saját vers- és mesealkotás építő jellegű, mivel az önkifejezés egyik módja.**

A gyermekek ismerjék a mesehallgatás alatti szabályokat (csendes játéktevékenység, halk beszélgetés). Az óvodapedagógus és a gyermekek közötti kapcsolat akkor lesz teljes, ha végig szemben ülnek egymással, és tartják a szemkontaktust, mely biztosítja a mese-vers pontosabb megértését.

Az óvodapedagógus előadásmódjára legyen jellemző:

- a helyes beszéd, hangképzés, hangsúlyozás, hanglejtés, hangszín,
- a megfelelő beszédtempó,
- a szabályos mondatszerkesztés, mondatfűzés.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mesék, versek komplexen (hangulatban, témakörben) kapcsolódjanak más tanulási tevékenység tartalmához, pl.: évszakokhoz, ünnepekhez, egyéb aktualitásokhoz. A mindennapi mesék hatására nőjön a gyermekek bábozó, dramatizáló kedve, melyet fokozzon az óvónő bábjátéka is, ezáltal a szorongó, visszahúzódó gyerekek is megfeledkeznek gátlásaikról, felszabadultan merülnek el a bábozásban.

Az óvodapedagógus a sajátos nevelési igényű gyerekeknek mesélje a mesék rövidített változatát, használjon hozzá olyan képeskönyveket, leporellót, melyeken a mese cselekménye jól nyomon követhető. Legyen lehetősége a gyereknek bekapcsolódni az egyszerűbb dramatizálásba, tevékenységét figyelemmel kísérve az

óvónő mondja együtt a gyerekekkel a ráosztott szerep szövegét. Fokozottan érvényesüljön az óvónői mimika. Lehetőséget kell biztosítani a gyermek számára az egyéni bábozáshoz.

Sikerkritérium:

- A gyermekek nyelvtanilag helyes mondatokban bátran beszélnek, a hangot tisztán ejtik, bátran mesélnek, kérdeznek.
- Képesek rövidebb meséket vagy egy-egy történetet önállóan elmondani, erkölcsi ítéleteket megfogalmazni.
- Tudnak természetes hanghordozással tiszta kiejtéssel sok verset, mondókát emlékezetből felidézni, elmondani.
- Konkrét kérdésre, tömören-érthetően válaszolnak.
- Cselekményt ábrázoló képről 4-5 összefüggő bővített mondatban beszélnek.
- Helyesen használják az igekötőket, határozószókat, időrendiségre utaló kifejezéseket, mellékneveket.
- Gondosan bánnak a könyvekkel, tudják, hogy a könyv érdekes és hasznos olvasmány forrása.

Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

Célja:

Olyan zenei élmények nyújtása népi és művészeti értékű ölbeli játékok, gyerekdalok által, amely fogékonnyá teszi a gyermeket a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását, megszeretteti a gyerekkel az éneklést, az énekes játékokat, szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti a gyerek zenei hallását, ritmusérzékét, játékos zenei alkotó kedvét, zenei emlékezetét, elősegíti harmonikus mozgásfejlődését.

Feladataink:

Az ének-zene játékidőn belül a mesét követheti, ami egy másfajta játéklehetőség a gyermek számára. Aki akar, részt vesz rajta, aki nem akar, az tovább játszik. Mivel a részvétel önkéntes, és a résztvevők változók, ezért fontos, hogy a hét bármely napján legyen lehetőségük a gyerekeknek az énekes játékra.

A zenei anyag témájában kapcsolódjon az adott epochához, teret adva a kortárs művészeti alkotásoknak is. **A zenehallgatás során halljanak a nemzetiségi, etnikai kisebbség zenei kultúrájáról is.** Az ének-zenében egy héten át ugyanaz a zenei anyag, a zenei feladatokat is

egy hétre kell bontani. Naponta annyi időt lehet szánni az éneklésre, és annyi

feladatot kell gyakorolni, amennyit a gyerekek érdeklődése lehetővé tesz. A fontos az, hogy az adott hétre tervezett feladatok a hét folyamán megvalósuljanak. A különböző zenei képességek fejlesztésével kapcsolatos feladatokat fokozatosan egymásra kell építeni.

A **zenei hallás**- és **ritmusérzék fejlesztés** feladatait úgy kell tervezni, hogy mindig pontosan tükrözze kit, milyen területen kell fejleszteni, honnan és hová szeretnénk eljuttatni. **Az egyenletes lüktetés érzékeltetése**, gyakorlása, kifejezése különböző formában, minden hétre tervezendő feladat, mert ez a zenei fejlettség alapja.

A dalanyagok, a játékok kiválasztásakor egyaránt szem előtt kell tartani a lassabban és gyorsabban fejlődő gyermek igényét is.

A képességfejlesztés fokozatait általában addig gyakoroljuk, játsszuk, amíg a gyermek tökéletesen nem tudja azt, ami tőle elvárható. Csak utána lépünk tovább a következő szintre és időnként vissza is térünk, időt hagyva az érési folyamatra.

A csoportszobában állandó, megszokott helye legyen az ének-zenének, amely megfelelő nagyságú a dalos játékok számára. Lehetőséget kell teremteni a spontán zenélésre, **éneklésre, táncra, mozgásra, az improvizációs képesség fejlődésére.**

A sajátos nevelési igényű gyerekek érdeklődésének megfelelően az óvodapedagógus fokozottan biztosítson lehetőséget a dalosjátékokban való szereplésre, utánzásos tevékenységekben biztassa a gyereket a képességfejlesztő eszközök használatára.

Sikerkritérium:

- Ismernek hat hangterjedelmű játékdalt, mondókát, műdalt, tisztán helyes szövegkiejtéssel, csoportosan és egyedül lehetőleg tisztán énekelve.
- Tudnak halkan és hangosan, gyorsan és lassan, magasan és mélyen énekelni, dúdolni, zümmögni.
- Kifejezik az egyenletes lüktetést, a ritmust és a kettes lüktetést. /különféle mozgásokkal/.
- Ritmusmotívumokat tudnak visszatapsolni csoportosan és egyénileg is.
- Tudnak dallamot bujtatni rövidebb majd hosszabb motívumokkal.
- Egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek, ezáltal fejlődik esztétikai ítélőképességük, az egyensúly, a rend, a ritmus, a harmónia felismerésének képessége.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Célja:

A gyermek ízlésének, alkotó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatása az esztétikai nevelésen keresztül.

Fontos, hogy a gyermek úgy ábrázolja a világot, ahogyan ő látja, s ez által váljon az ábrázolás az önmegvalósítás és az önkifejezés eszközévé.

A tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az **igény kialakítása** az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására, valamint az **esztétikai élmények befogadására**.

Feladataink:

Az ábrázoló tevékenység során a gyermeknek hetente új, vagy más technikákat mutatunk be, tanítunk. Legtöbbször önálló elgondolás alapján dolgozhatnak.

Az új technika alkalmazása lehetőség a gyerekeknek. Az előző ciklusban használt eszközök is (festék, gyurma stb.) mindig elérhetők, használhatók, mindig azzal a technikával dolgoznak, amivel ki tudják fejezni magukat. Természetesen az óvodapedagógus ösztönzi a változatos alkalmazást.

A gyermekek alkotókedvét nem szorítjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyen részt az ábrázolásban. A tevékenységet egyszerre 6-8 gyerek választhatja, a létszám a technikától is függ. Így valósítható meg, hogy a résztvevő gyerekek személyre szóló segítséget kapjanak, az óvodapedagógus követni tudja szín-, formavilláguk, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.

Fontos, hogy ne a csoport életkorát, hanem a gyerekek fejlődési ütemét vegyük figyelembe. Nem siettetjük a fejlődési folyamatot.

A saját tapasztalatra, élményekre támaszkodva dolgoznak a gyerekek, bár ebben a korban az utánzásos tanulás is jelentős.

A kifejezési mód kialakulására, kiforrására időt kell hagynunk. Ezt úgy segíthetjük elő legjobban, ha a gyermek törekvéseit tiszteletben tartjuk, s építünk a belső motivációra. Vegyes csoportban igen jó példa a kisebbeknek a nagyobb, ügyesebb gyerekek munkája, viselkedése. Ebben az esetben hamarabb fedezik fel a nehezebb technikát is, és bátrabban nyúlnak hozzá, mert lehetőség van az utánzásra. Az eszköztár a gyerekek rendelkezésére áll, csak a veszélyesebb eszközöket (tű, szög) teszi el az óvónő, ha elmegy az ábrázolóasztaltól.

Sok élmény felszínre hozása papíron, térben való megjelenítése valósul meg nap mint nap olyan technikával és akkor, amikor a gyermek igazán kedvet érez hozzá.

Nagyon sok a belső indíttatású, belső élményre irányuló munka. Tapasztalatszerző séták alkalmával nagy gondot fordítson az óvodapedagógus a gyermek vizuális észlelésének fejlesztésére.

Az ábrázoló tevékenységben való részvétel az óvodapedagógus mindennapos feladata. Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. Együttműködik a gyerekekkel ezekben a tevékenységekben. Munkájával ösztönzi a technikához illeszkedő témaválasztást, beszélgetéssel segíti az élmények szubjektív megjelenését az ábrázolásban. Ő is készíti a saját szövését, bábját, festményét vagy gyurmafiguráját. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez, és képességekhez igazodva segíti a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Szemlélteti a technikai eljárásokat, maximum 8 gyereknek mutatja be.

Munkájában mindig tartsa tiszteletben a **gyermekek szabadon szárnyaló látásmódját, hogy kreatív,** ötletgazdag, alkotni vágyó emberekké váljanak. Lehetősége van az óvodapedagógusnak a csoportok speciális arculatának kialakítására és rugalmas változtatására. Pályázati úton biztosított forrásból gazdagabbá, tartalmasabbá tehető a gyermekek vizuális tevékenysége.

Képtárak, múzeumok, galériák kiállításának megtekintésével, olyan ismeretre és tapasztalatra tegyenek szert a gyerekek, melyek saját munkájukra is hatással lehetnek.

A sajátos nevelési igényű – hallássérült – gyerek vizuális fejlesztésére az óvónő folyamatos odafigyelése szükséges. A gyermek érdeklődésének megfelelően biztosítani kell a változatos anyagok és technikák megismerését. Kapjon segítséget érzelmeinek, gondolatainak képi megjelenítéséhez, a minél változatosabb színhasználatához.

Sikerkritérium:

- Képességük birtokában görcsösség nélkül fogják a ceruzát, az ecsetet, zsírkrétát, és az ollót.
- Változatos ábrázolási technikákat ismernek, melyeket képességeikhez mérten alkalmazni tudnak.
- Emlékezet után meg tudják jeleníteni élményeiket. Képzelet után tudnak létrehozni mesejeleneteket.
- Megtalálják a számukra leginkább megfelelő ábrázolási önkifejezési módot.
- Képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat, formaábrázolásuk változatos.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, s már az egyszerűbb mozgások megjelenítésére is törekszenek.
- Változatos formákat tudnak mintázással létrehozni megfigyeléseivel, elképzeléseik alapján.
- Képesek a tárgyak önálló díszítésére.
- Kialakult bennük az esztétikum iránti rajzolási tevékenység és az azt kísérő öröm.

Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás. és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás,

szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a **szabad játékban** – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgás kiemelt szerepet tölt be a motoros képességek fejlődésében, kötelező foglalkozás a tanulási rendszerben.

Legfontosabb, hogy a gyerekek szívesen tornázzanak, fejlődjön önmagukhoz mérten mozgásképességük. Gyakoroljanak olyan akarati tulajdonságokat, mint a fegyelmezettség, önfegyelem, kitartás.

Célja:

A mozgás megszerettetése, mozgáskedv fenntartása, egészséges életvitel kialakítása, a testi képességek,(mint erő, ügyesség, gyorsaság és állóképesség) fejlesztése, és a harmonikusan összerendezett, fegyelmezett nagy-, és kismozgások kialakítása.

Feladataink:

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabadlevegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán, vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napjára – az egyéni szükségleteket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A testi nevelés, a mozgás kiemelt szerepet tölt be óvodánk életében. Egyrészt egyéni adottságaink (tornaterem, tornapálya) másrészt a testnevelés tagozatos iskola szomszédsága miatt. A testnevelés foglalkozásokat csoportbontásokkal tartjuk a hatékony képességfejlesztés érdekében. A fejlettség szerinti megosztásnál figyelembe vesszük a csoport korszerinti megoszlását is, lehetőleg 15 főnél ne legyen több a foglalkozásokon.

Az 5-7 éveseknek kettő, a kisebbeknek heti egy foglalkozás tartása kötelező. A heti 1 testnevelés napon tornázik a csoport mindkét része, és kiemelten kezeljük ezen a napon a munkatevékenységet (tornaszerek mozgatása, a csoportszoba rendezése).

Minden csoport a testnevelési napra szervezi a „vitaminnapok”-at, mely újabb

munkalehetőséget biztosít a gyermekek számára. Ezeken a napokon szervezett környezeti és matematikai tanulás nincs.

Bármilyen összetételű csoportban a gyakoroltatás egyéni fejlettség szerint történik. Minden gyerektől annak a gyakorlatnak a pontos végrehajtását kell elvárni, ami fejlettségének megfelelő. Kicsiknél az a feladat, hogy megszerettessük a tornázást.

El kell érni, hogy minden gyerek elfogadja a testnevelés foglalkozásokon a kötelező részvételt. Középső és nagycsoportosoknál a terhelés fokozatos növelésére és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett, kitartó végeztetésére törekedjünk. Az óvónő gyakorlatvezetése alkalmazkodjon a gyerekek fejlettségéhez, a feladathoz, az anyaghoz. Tartsa azonban azt mindig szem előtt, hogy a foglalkozásokon való részvétel kötelező, a gyerekeknek meg kell tanulni az utasítások végrehajtását.

A gyakorlatvezetési formák legyenek alkalmasak arra, hogy:

- a gyerekek megszeressék a mozgást, a gyakorlatok elvégzésére ösztönözzék őket,
- érdeklődésüket folyamatosan fenntartsa,
- figyelmüket irányítsa.

Az óvodapedagógus magyarázattal, bemutatással, bemutattatással, ellenőrzéssel, értékeléssel

– dicsérettel, buzdítással -, hibajavítással ösztönözze a gyerekeket minél tökéletesebb gyakorlat végrehajtására.

Az óvodapedagógusnak a következőkre kell még figyelnie:

- a különböző fejlettségű gyerekek megfelelő szintű irányítást kapjanak egész foglalkozás alatt,
- az óvodapedagógus értékelése és hibajavítása konkrét, előremutató, ösztönző, egyénre és feladatra szabott legyen.

A mindennapos testnevelés a délelőtti tevékenység része, kötelező azokon a napokon, amikor nincs mozgás foglalkozás, mely az időjárástól függően szabadon választott helyszínen végezhető.

Az óvónő adjon lehetőséget a sajátos nevelési igényű gyerekeknek a lehető legtöbb mozgásanyag megvalósítására, fokozottan figyeljen a balesetek megelőzésére. Indokolt lehet a sajátos nevelési igényű gyereknél speciális segédeszköz használat. Ennek elfogadtatása és a következetes használtára, megőrzésre nevelés folyamatos óvodapedagógusi feladat. A gyerekek legyenek

toleránsak, együtt érzőek a speciális segédeszközt (szemüveg, hallókészülék) használó gyerekekkel szemben. Az SNI gyerek az új mozgásanyag, ill. főgyakorlat végzését csak több gyerek hosszabb idejű megfigyelése után kezdje el, tevékenységét az óvodapedagógus közvetlenül és folyamatosan értékelje. A játék során a szabályok betartásának ellenőrzésekor legyen az óvodapedagógus toleráns, együtt érző, elfogadható magatartásra nevelje a csoport gyermekeit.

Sikerkritérium:

- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, harmonikussá, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Fejlett a térbeni tájékozódásuk, helyzetfelismerésük, döntési és alkalmazkodó képességük, valamint a személyiségük akarati tényezőinek megléte.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Egyéni, csoportos, sor és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak.
- Egyensúlyoznak padmerevítő gerendán.
- Hátsó függőállásban lábmozgást végeznek.
- Hat-nyolc lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak.
- Ugrásukat a talajéréskor fékezni tudják.
- Kislabdát hajítanak távolba.
- Labdát vezetnek helyben.
- A futómozgásokat megfelelő technikával végeznek, legyenek képesek tempóváltoztatásra. Ismerik a gyorsfutást állórajtból és a belegyorsuló futás technikáját.
- Bátran végezzenek nekifutásból távol és magasugrást, egy lábról elugrással, felhúzott térdekkel páros lábra érkezve, meghatározott mérték nélkül egyéni képességeik függvényében.
- Rendelkeznek a labdakezeléshez szükséges mozgáskoordinációval. Tudnak meghatározott irányba és célba gurítani, egy és két kézzel feldobni és elkapni, alsó és felső dobással átadni, járás és lassúfutás közben labdát vezetni. Legyenek képesek adott függőleges és vízszintes célba dobni.

- Az eszközökkel és eszköz nélkül játszható sor- és váltóversenyeket, fogó- és futójátékokat játsszák örömmel a tanult mozgásformák alkalmazásával, a szabályok betartásával.
- Kialakul minden gyermekben az egészséges versenyszellem, a küzdeni akarás képessége.

Munka jellegű tevékenységek

Célja:

A cselekvő tapasztalás során alakuljon ki a gyermekben a munkához való pozitív viszony, a munkaszeretet, a munkavégzés és **az alkotás öröme**.

Feladataink:

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységének egészét.

A gyermekek mindennapi munkálkodásuk közben ismerkednek környezetükkel, az őket körülvevő tárgyi világgal. Egyre fontosabb információk birtokába jutnak.

A munka olyan fontos **akarati** tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, önállóság, céltudatosság, felelősségérzet, fegyelmezettség, erőfeszítésre késztet, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képességek fejlődésére.

A gyermeki munka a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik lehetősége.

Munkafajták:

1. Önkiszolgáló munka (étkezés, öltözködés, testápolás).
2. A mindennapi élettel kapcsolatos munkák (segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek).
3. A csoporttársakkal együtt, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások teljesítése.
4. Naposi munka.
5. A tanulási ciklushoz kapcsolódó munkák.

Önkiszolgáló munka:

A helyes életritmus kialakítása az óvodában kezdődik. A rendszeresen, ugyanabban az időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek.

A gyermekek pozitív énképének alakulását segíti, ha rájuk bízott feladatokat sikeresen teljesítik, és ez által egyre önállóbakká válnak.

A gyermeki munka értékelése konkrét, reális, fejlesztő, a gyermek egyéni fejlődési üteméhez alkalmazkodó legyen. Elvégzését nem kötjük életkorhoz, de

fokozatosan elvárjuk az öntevékeny részvételt, majd a teljes önállóságot mindenkitől, saját fejlődési ütemében, tempójában.

Tartama:

- étkezés, terítés
- öltözködés
- testápolás.

Az óvodapedagógus feladata olyan feltételek teremtése, hogy a gyermekben kialakuljon az igény az esztétikus, tiszta, rendezett külső és környezet iránt. Ez hozzájárul a gyermekek közti pozitív érzelmi viszony alakulásához is.

A sajátos nevelési igényű gyerek önkiszolgáló munkájának végzését folyamatosan figyeli az óvodapedagógus, fejlődését segítse személyes példaadással. Csak a szükséges mértékben segítse tevékenységét, ezzel biztosítva a minél nagyobb önállóság elérését. Legyen lehetősége a sérült gyereknek a közösségéért végzett munkára is, kapjon a munka elvégzéséhez több bemutatást, folyamatos óvodapedagógusi odafigyelést.

A mindennapi élettel kapcsolatos munkák:

Ide tartoznak azok a gyermeki tevékenységek, amelyek előre tervezhetően bekövetkeznek, vagy spontán élethelyzetek teremtik meg:

- a játszóhely, ábrázoló asztal, élősarok és környékének rendbe tétele,
- morzsa felseprése, kiömlött folyadék feltörlése, asztalok letörlése,
- játékok, könyvek más eszközök javítása,
- ünnepekhez kapcsolódó alkalmi munkák elvégzése,
- testnevelés napokon a csoportszoba elrendezése,
- gyümölcsnapokon: gyümölcsök mosása, tisztítása, tálalása,
- megbízatások teljesítése (illedelmes viselkedés gyakorlása)

Naposi munka:

A naposi munka alapvető feltétele, hogy a gyermekek rendelkezzenek az elvégzéshez szükséges készségekkel, ismerjék munkájuk célját, érezzék át jelentőségét a közösség szempontjából. Ennek figyelembevételével a naposságot a gyermek fejlettségtől függően lehet bevezetni.

Tartama: -

- terítés
- csoportszoba rendezés
- segítés a kisebbeknek

Az ebédeléssel kapcsolatos teendők naposi és önkiszolgáló munkájának arányát

és szervezését az óvodapedagógus választja meg.

A környezet ciklushoz kapcsolódó munkák:

A tanuláshoz kötötten tervezzük. Lásd a környezettanulásban leírtakat.

Sikerkritérium:

- Szívesen, önként vállalják a munkába való részvételt.
- Betartják a munkavégzés pontos menetét.
- Megbecsülik mások munkáját a közös tevékenységek közben, tudnak alkalmazkodni egymáshoz.
- Vállalnak számukra nem mindennap ismétlődő feladatot.
- A megkezdett munkát befejezik, észreveszik a hiányosságokat, törekednek azok pótlására.
- A munka során kialakul önértékelésük.
- Észreveszik, ha szükség van a segítségükre, és önként felajánlják azt.

3.1.14. A nevelés kerete és a csoportszervezés

A folyamatos napirend

Az óvodai élet keretét a napirend adja.

A folyamatos **napirend** által egy jól szervezett, **rugalmas keret** biztosítása, melyben megvalósul a játékidő folyamatossága és keretet ad az epochális tanulási rendszernek, miközben a 3-7 éves korosztály életkori sajátosságaihoz igazodik.

Napirend kialakításánál a következőket kell figyelni:

- növekedjen a játékidő,
- a tevékenységet (tanulás, munka) a játékidőn belül-, mint választható tevékenységeket kell megszervezni,
- szűnjön meg a nap széttagoltsága, a gyerek tömeges tevékenykedtetése, egy részük rendszeres siettetése,
- milyenek a gyerekek, a családok étkezési szokásai,
- folyamatos étkezés, önkiszolgálás feltételeinek biztosítása,
- a célnak megfelelően át kell rendezni a csoportszobákat úgy, hogy a többféle tevékenységet végző gyerekek ne zavarják egymást (mesesarok, ábrázolóasztal, étkezőasztal, mely egyben tanulóasztal is stb.).
- újra kell gondolni- a legapróbb részletekre is figyelve- a szabály- és szokásrendszert, a szervezési feladatokat.

A folyamatos napirend zökkenőmentes megvalósítása feltételezi az óvodapedagógusok által alaposan átgondolt, a gyerekekkel elfogadtatott, megtanított, betartott **szokásrendszert**. A gyerekeknek pontosan tudniuk kell, hogy mit kell tenniük, hogyan kell viselkedniük, ha egy tevékenységbe be akarnak kapcsolódni (étkezés, tanulás) vagy éppen be akarják azt fejezni. Étkezés előtt, után kezet kell mosni, a használt edényt a tálalóasztalra kell tenni stb. Az ésszerű szabályok, megkönnyítik a higiéniai, együttélési normák elfogadását, biztonságérzetet ad a gyermek számára, mert pontosan tudja- s így meg tud felelni-, milyen helyzetben mit várnak el tőle a felnőttek, a gyerekek egyaránt. Tanévenként a szeptember a szokásrendszer megalapozásának a hónapja. A célszerűen kialakított szokásrendszer zavartalanná, szinte
„önmagától" működővé teszi a csoport életét. Kerülni kell azonban az értelmetlen, túlzottan aprólékos szabályozást. A mindig-mindent behatároltság megöli az önállóságot, a kezdeményezést, a gyermeki szabadságot.

A folyamatos napirend rugalmasságával lehetővé teszi, hogy egyéni tempó, teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyerekek a tevékenységet. Nem kell várakozniuk, nem kell sietniük. Pozitívum még, hogy a gyerekek dönthetik el- természetesen egy időegységen belül- hogy mikor kezdenek el vagy fejeznek be egy tevékenységet. A játszó gyereknek nem kell abbahagynia a játékát, ha behozzák a tízórait. Akkor érkezik, ha „kijátszotta" magát.

A napot nagy intervallumokra bontjuk, kevés tevékenység idejét határozzuk meg (kezdet, befejezés), ez azonban feltétlenül szükséges, mert a folyamatosság nem eredményezhet anarchiát. **Magában kell hordoznia az állandóságot és rugalmasságot, ami a gyerekeknek a kiegyensúlyozott biztonságot adja.**

Meg kell határozni:

- az étkezések kezdetét- a biológiai szükségletek kielégítésére, a gyermek fejlődő szervezete rendszerességet követel-, de a befejezést nem, mert ez rugalmasan alkalmazkodik az igényekhez és más tevékenységekhez,
- a délutáni felkelés legkorábbi idejét.

  A gyermekeknek szükségük van pihenésre, de aki nem igényli az alvást, az egy órás fekvés után felkelhet. Így van, aki alszik, van, aki játszik vagy éppen uzsonnázik.

Ez a szituáció rendkívül sok nevelési lehetőséget teremt. A gyermekek megtanulnak tapintatosan alkalmazkodni egymás szükségleteihez, igényeihez. Erősödik önfegyelmük, hisz nem könnyű olyan halkan játszani, beszélni, hogy ne zavarják az

alvókat.

Ez a napirend lehetővé teszi- miután a folyamatos tevékenységeket egyszerre kevés gyermek, végzi-, hogy az óvónő megfigyelje, és pontosan tudja, melyik gyermek milyen szinte végzi az önkiszolgáló munkát (pl. öntés kancsóból), miben, hogy kell őt segíteni önállóságának, az egészséges életmód (testápolás, öltözködés, étkezés) szokásainak megerősítése, fejlődése érdekében, milyen feladatai vannak a gondozási folyamatban. Az önkiszolgáló **munkák öntevékeny végzését nem kötjük életkorhoz, mindig az önállósulási törekvéstől függ.**

Az óvodapedagógus gondozó funkciója fontos, hisz a gyerekek testi szükségleteinek- mely esetenként önmaga által is megfogalmazhatatlan- kielégítése alapvető feltétele a jó közérzetnek. A simogató, meleg, anyai féltő szeretetet sugárzó óvónőkezek körbeölelő segítségét semmi más nem helyettesítheti, mely egyben mércéje is az óvónői munkának. Az óvónő gondoskodása, igényessége a gyermekek külső megjelenése iránt minta a számukra, amellyel könnyen azonosulnak. A folyamatos napirend nem öncél, mindenáron-, ha az adott helyzet nem teszi lehetővé- nem szabad erőltetni. A folyamatosság eszköz, annak eszköze, hogy a gyerekek óvodai életét úgy szervezzük meg, hogy abban mindig jól, biztonságosan érezzék magukat. A folyamatos napirend részben osztatlan csoportban egyaránt alkalmazható. Megszervezését csak helyi sajátosságok- feltételrendszer hiánya- akadályozhatják. A folyamatos napirenddel megteremtődik az egyéni képességfejlesztés, az egy gyermekre figyelés lehetősége a gondozásban is.

A nyugalom biztosítása érdekében óvodapedagógusi feladat:

- Az egymás mellett lévő közös öltözővel rendelkező csoportok kb. 15 perc időkülönbséggel használják a helyiségeket.
- A gyerekágyak célszerű elrendezése biztosítsa a tovább alvó gyermek nyugalmát, a folyamatos felkelést.
- A gyermekek külön foglalkozásokra való elindítása és fogadása, az ehhez kapcsolódó szervezési feladatok, időpontok betartása az óvodapedagógus feladata.

Napirend (ajánlás)

6.30-tól	**JÁTÉK**	Folyamatos tízórai (max. 1 óra) és mesélés, verselés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, ábrázolás, kézimunka, kötetlen tanulás,

		mindennapos testnevelés, játék az udvaron.
12.00-től	**ÉTKEZÉS**	Pihenés előtti mese
13.00-tól	**PIHENÉS**	Folyamatos felkelés, játék, uzsonna
15.30-tól	**JÁTÉK**	Az időjárás függvényében a játéktevékenységen udvari játék értendő 17.30-ig.

A jól működő napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a biztonságérzet növekedése mellett érvényesül a gyermek önálló akarata, melyben eldönti, hogy mikor kezd el illetve fejez be egy-egy tevékenységet – a tevékenységek harmonikus arányok kialakításánál, szem előtt tartjuk a **játék** kitüntetett szerepét.

Csoportszervezés

Programunk bármilyen összetételű csoportban jól alkalmazható. **Óvodánkban osztatlan csoportokat szervezünk pozitív tulajdonságai miatt.**
Az osztatlan csoport alkalmazásával egy **életszerűbb, családiasabb összetételt** biztosítunk, ahol a nagy megéli az óvó, segítő szeretet, a kicsi a biztonságot, s mindketten az összetartozás érzését élik meg.
Ezekben a csoportokban a fejlődésbeli egyéni különbségek jobban láthatók, egyértelműbben észrevehetők. Életszerűbb, családiasabb az ilyen összetétel, az új kicsik beilleszkedése-, amely mindig a gyermek igénye, a szülő és az óvónő közös megállapodása szerint történik- hamarabb lezajlik, segítik a testvérek és a nagyobbak a kapcsolatteremtést. Lerövidül a beszoktatási idő, mert az újak egy kiépült szokásrendszerű csoportba kerülnek, látják, utánozhatják a nagyobbak tevékenységét, így hamarabb megtanulják az óvodai életet. A kicsiket szeretettel, sok apró figyelmességgel váró nagyok az óvónő mellett érzelmi támaszt, megkapaszkodási lehetőséget nyújtanak. A csoportban tapasztalt szeretetteljes fogadtatás, meleg légkör, a modellálható szokások, hagyományok, társas kapcsolatok fokozzák a kisebbek biztonságérzetét, fejlesztően hat rájuk.
Egy csoportba kerülhetnek a testvérek, barátok, ismerősök. A nagyobb megéli az óvó, segítő szeretetet, a kicsi biztonságot a nagyban, és mindketten az összetartozás érzését. Nem testvéri kapcsolatban ugyan, de hasonló érzelmeket élhetnek meg az egykék is, mely segíti a helyes

önértékelő magatartás kialakulását. Testvéreknél, de nem testvéreknél is alkalmanként előfordul a túlzott ragaszkodás a nagyhoz, vagy a kicsi túldédelgetése. Ilyenkor az óvónő nevelőfunkciója megnő, segít az egészséges arányok megtalálásában. Osztatlan csoportokban megszűnik a korcsoportismétlés miatti csoportcsere, az iskolában nem menő nagyok nem kerülnek új csoportban. **Megteremtődnek az utánzás, modellkövetés feltételei a gyerekek között, eredményesebb a szociális tanulás, felgyorsul az önállóság fejlődése.** Meg tanulnak alkalmazkodni, viselkedni heterogén életkorú közösségben, fokozódik a gyerekek empátiás képessége, természetesebben fogadják a gyermekek különbözőségét. Lényegesen csökken a gyerekek között a konfliktusok száma, mert a más-más érettségi fokon álló gyerekek mintát adnak egymásnak a megegyezésre.

Az óvónőnek fokozott empátiás képességgel kell rendelkeznie, hiszen egyszerre kell a 3-7 éves gyermek érzelemvilágába beleélnie magát.

Sarkalatos kérdés a csoportlégkör és gyerekek közötti együttműködés kialakítása. Ennek alapja az a fő elv, hogy a gyerekeket a csoportban azonos jogok és kötelességek illetik meg. Ne zavarják egymást, ne legyenek egymás terhére. A nagy segíthet a kicsiknek, ha akar-, s hogy akarjon, erre motiválhat a nevelő funkcióját érvényesítő óvónő-, de segítség ne legyen kötelező számára, ne végeztessen el vele az óvónő olyan feladatot, ami a kisebb dolga lenne. Óvó, védő szeretet, az összetartozás érzése erősödjön a gyerekek között.

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük:

- megközelítően arányos legyen a különböző életkorú gyerekek száma,
- a testvérek és barátok lehetőleg egy csoportba kerüljenek,
- lehetőséget adunk a szabad óvónőválasztásra,
- a nemek megoszlása viszonylag arányos legyen.

3.1.15. Tervezés

Az óvónők tervezési feladata

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvodai nevelés **tervezettsége fontos**, mert tudatos, felkészült munkát eredményez. A tervezés korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését.

Ugyanakkor a jó terv a szabadságot, rugalmas alkalmazást, a gyerekekhez való igazodást biztosítja. Szabadságot, mert a célok, keretek tervezettsége **megadja az óvónőnek a kompetenciát a részletekbe való elmélyülésre, a gyerekek egyéni fejlettsége szerint.**

A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamat tervezésének tartalma Éves terv, mely hálótervként tartalmazza:

- Külső világ tevékeny megismerése – környezetismeret és a matematikai tartalmú tapasztalatok – időbeni eloszlását, témaválasztását, komplexitását.
- epochánkénti témaválasztást és anyagmegosztást minden tevékenységre,
- a képességfejlesztés feladatait,
- a részletes heti felkészülést.
- aktuális ünnepeket.

Heti felkészülés:

- a csoportnaplóban az aktuális anyag megjelölésével, és a játékbővítés, anyanyelvi játékok, fejlesztő játékok, munka, séta tervezése is jelenjen meg.

Mozgás tervezése

Az éves terv **két fejlettségi szintre készül**, heti bontásban. A gyermekek fejlettségét figyelembe véve a fejlesztendő képességhez rendeljük hozzá a mozgásanyagot. A korcsoportnak megfelelő mozgásanyagot Dr. Tótszőllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában c. könyv alapján tervezzük az 5-7 éveseknek és a kisebb korúaknak való tartalommal. A nagyobb fejlettségű csoportnak a heti két foglalkozás ugyanazzal az anyaggal, de magasabb fejlettségi szinttel legyen tervezve. A csoportnaplóban a főgyakorlat kerüljön rögzítésre, a vázlatgyűjtemény a részletes kidolgozást tartalmazza.

Játék, munka, gondozás tervezése

Játék, munka, gondozási feladatokat féléves időtartamra tervezzük, mely a csoportnaplóba kerül rögzítésre.

A terv foglalja magába:

- a játék tartalmi, minőségi fokozatait,
- a gondozásban, munkában elérendő fejlettségi szintet,
- az adott időszakban a beszédfejlesztést szolgáló nyelvi játékokat.

A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE

Legfontosabb a **gyermekek folyamatos megfigyelése**, megismerése. Szempontsor alapján minden gyermekről külön-külön folyamatosan vezetett, dátumozott feljegyzést készítünk, évente legalább két alkalommal. Ez a dokumentum **A 3-7 ÉVES GYERMEKEK**

FEJLŐDÉSÉT NYOMON KÖVETŐDOKUMENTÁCIÓ. Ugyanitt jegyezzük le a családlátogatások tapasztalatait, a halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeknél a helyzetelemzést és feladatjelölést, kiemelten kezelve az SNI gyermekeket.
Ciklusok végén a szervezett tanulási tevékenységek értékelése gyermekenként a csoportnaplóba kerül rögzítésre. (pl.: táblázat formájában) Ez is segítséget ad a fejlődési napló vezetéséhez. A tanköteles korú **gyermekek iskolakészültségét a DIFER vizsgálati módszerrel mérjük minden évben.**
A gyermekek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell a csoport és a fejlődési napló alapján.

3.1.16. Az óvoda ünnepei, hagyományai, programok Célja:

A gyermekek érzelmi életének gazdagítása, élménynyújtás.
Az ünnepélyek, ünnepek jelentős események az óvoda életében. Fontos, hogy az **ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapi életéből**, de előzményei és következményei illeszkedjenek az óvoda természetes életének menetébe. Öröm, vidámság, boldog várakozás előzze meg az ünnepeket. A távlat elérése sokrétű és közös tervezgetés, rendszeres közös tevékenységet igényel. Az ünnep fényét az óvoda ünnepi dísze, a gyermekek és felnőttek ünnepi ruhája emelje. Élményt nyújtó hatását a felnőtt közösség „ajándéka" közös hangszeres muzsika, ének, bábozás stb. fokozza.
Az ünnepek, ünnepélyek hangulatát fokozza az aktualitásnak megfelelő ajándék készítése és ajándék várás izgalma. Mikulás, Karácsony, Farsang, Március 15.; Húsvét, Majális, Anyák napja, Gyermeknap, Évzáró
Az ünnepek csak a szülő együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat. Együtt készülődjünk az ünnepre, vegyük figyelembe javaslataikat, és tartsuk tiszteletben a család ünnepét.
A hagyományokat minden csoport saját maga alakítsa ki, így ezek egyéniek, sajátosak, melyek kialakítják a **„mi csoportunk",** „nálunk ez a szokás" **biztonság érzését**. (pl. születés- és névnapok megünneplése, képes, rajzos levélírás a hiányzó csoporttársnak, őszi szüret, gyermeknapi kirándulás, az idősek otthonába tett látogatások).
- Az ünnepek részletes tartalma a Tagintézmény, Telephely vonatkozásában eltérést mutat, részletes taglalását az éves munkaterv tartalmazza.
Mindkét épületben a nevelési év folyamán a csoport arculatának megfelelő programokat szerveznek az óvónők, melyek az alábbiak lehetnek:
- nagycsoportosokkal gyermekműsor megtekintése a Móricz Zsigmond Színházban,
- a Megyei Könyvtárban irodalmi foglalkozás tartása,
- a Jósa András Múzeumban óvodás korosztálynak is élményt nyújtó kiállítás

megtekintése,
- a Városi Művelődési Központban, ill. a Mesekert bábszínházban szervezett bábműsor megtekintése évi egy alakalommal,
- kiállítások, tárlatok megtekintése óvónői választás szerint (természetismereti, népművészeti, művészeti),
- az Idősek Napközi otthonában karácsonyi és anyák napi műsorral kedveskednek az óvoda nagycsoportosai,
- a tanévben minden korosztály számára alkalmanként báb, ill. zenés műsor szervezése vendégelőadókkal,
- teadélután szervezése,
- „ Virágéknál" áll a vásár" (Virág u.),
- gyermeknapi kavalkád (Vécsey köz),
- gyermeknapi és karácsonyi játékvásár,
- gyermeknapi kirándulások,
- erdei óvoda szervezése,
- oviolimpián való részvétel,
- nyári úszótábor szervezése,
- Ki mit tud –on, rajzpályázatokon való részvétel,
- maci nap, népmese napja szervezése,
- Pindur-pandúr közlekedésbiztonsági és bűnmegelőzési nap szervezése,
- Budapesti mini –KRESZ ki-mit-tudon való részvétel,
- Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja megünneplése,
- a jeles napok megünneplése a környezettudatos magatartás erősítése érdekében,
- szavaló- mesemondó-rajz versenyen való részvétel.

3.1.17. Az óvoda egyéb feladatai

A hit- és vallásoktatást Pitypang Tagintézményben az óvodai foglalkozásoktól elkülönítve, az óvodai életrendet figyelembe véve szervezzük, alkalmazva a 2013. szeptember 01-től hatályos 2011/CXC. köznevelési törvény ide vonatkozó rendelkezéseit.

Bekapcsolódunk és szervezünk különböző szakmai továbbképzéseket. A szakmai közösségek munkájának folyamatáról, valamint eredményeiről szűkebb és tágabb szakmai környezetünket folyamatosan informáljuk. A továbbképzéseken gyűjtött új képességfejlesztő eszközöket, munkaformákat, technikákat (IKT eszközöket) gyermek megismerési technikákat megosztjuk és

felhasználjuk tervező és gyakorlati munkánkban.

3.1.18. Kapcsolattartás a bölcsődével, iskolával, közművelődési és egyéb intézményekkel

A gyermekek érdekében a folyamatos, eredményes együttműködésre törekszünk. Közösen **alakítjuk** ki a **zökkenőmentes átmenetet**. Az együttműködés tartalmi formáit határidő jelöléssel a mindenkori éves munkatervünk tartalmazza. Alkalmazzuk az intézményen kívüli szakmai kommunikáció online formáit, szakmai tevékenységeinkről beszámolunk, online módon is hozzáférhetővé tesszük.

Az óvoda-bölcsőde kapcsolata

- A bölcsődei gondozónők a gyermekek óvodába érkezésének első napján átjönnek óvodánkba, fogadják a gyermekeket, segítik a beilleszkedést.
- A gondozónők az óvodában tevékenység közben megfigyelik a gyermekeket, majd megbeszéljük tapasztalatainkat.
- Játszó délelőttöt, nyílt napot szervezünk a bölcsődés gyermekeknek, gondozónőknek, szülőknek. Ekkor ismerkedhetnek meg az óvodával, óvodapedagógusokkal.
- Az TagIntézmény Igazgató/Telephelyfelelős a bölcsődében szülőértekezleten bemutatja az óvodáját, segítséget nyújt az óvodaválasztásban.
- A leendő óvodás gyermekek az előjegyzés után játszó délelőttön ismerkednek a választott óvodával, óvónővel.
- Az óvodapedagógusok a bölcsődében meglátogatják az óvodánkba felvett gyermekeket, ajándékot visznek, a gyermekek óvodai jeleket választanak az óvodába érkezés örömének fokozása érdekében.
- A nagycsoportos óvodások karácsonykor és gyermeknapon műsorral és ajándékkal kedveskednek a bölcsődés gyermekeknek, erősítik az érzelmi kötődést.

Az óvoda-iskola kapcsolata

Intézményünkben fokozott figyelmet fordítunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. A Móricz Zsigmond Általános Iskola és Vécsey Károly Tagintézményével kötött Együttműködési Megállapodásunk szerint „beiskolázási programsorozatot” szervezünk, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába. Emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének

megismerésére is. A gyermekhez illesztett iskolakezdést, a kudarcok és a majdani lemorzsolódás megelőzését szolgálják a pedagógiai programban azok a speciális, pedagógusokra vonatkozó feladat-meghatározások is, amelyek általános hatókörű szabályozóként érvényesek az intézmény teljes nevelőtestületére. Ezek az alábbiakban foglalhatók össze:

- Tanítói hospitálások az óvodában; Tanítónőknek nyílt napot szervezünk, amikor is megismerkednek az óvodai nevelő-oktató munkával és az iskolába menő gyermekekkel.

Az iskola vezetésével és az első- másodikos tanítónőkkel megismertetjük, majd megbeszéljük, a gyakorlatban bemutatjuk nevelő-oktató munkánkat, az iskolai életmódra felkészítés tartalmát és módját.

- Óvodapedagógusok látogatása az iskolában; Az óvodapedagógusok a tanév első hetében 2-3 nap átmennek az első osztályba, részt vesznek a rövidített tanítási órán és játszanak a gyermekekkel a szünetben a beilleszkedés könnyítése érdekében. A gyermekvédelmi felelős tájékoztatja a tanítónőket a **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekekről.

Iskolai tanítási óra megtekintése, melyen megfigyeljük a gyermekek beilleszkedését. A tanítónőktől visszajelzést kapunk az egyes gyermek fejlettségéről, a beiskolázással kapcsolatos sikerekről, esetleges problémákról, további teendőkről.

- A gyermekközösségi napon való aktív részvétel: Adventi gyertyagyújtás, közös éneklés, óvodások műsora, Mézeskalács készítése közösen: óvodások, óvodapedagógusok, szülők, nagyszülők, nyugdíjasok bevonásával, együttműködésével, Adventi mesemondás, tanítók, iskolások előadásában, A kisült mézeskalácsok díszítése közösen: óvodások, óvodapedagógusok, szülők, nagyszülők, iskolások, tanítók bevonásával, együttműködésével
- Tanítók bemutatkozása az óvodai szülői értekezleteken; Óvodai szülőértekezleten a leendő első osztályos tanítónők bemutatkozása, az iskola vezetése tájékoztatja a szülőket az iskola profiljáról, a tanévkezdéssel kapcsolatos nevelési és szervezési feladatokról.
- Októberben az átvezető időszak tapasztalatainak megbeszélése (az óvónők és a tanítók körében), feladatok meghatározása, „Virágos kerti beszélgetés”-kerekasztal.
- Munkatervi szinten szabályozott folyamatos szakmai kapcsolattartás az iskolával;
- Az iskola életének, épületének, magatartási szabályrendszerének az ott dolgozó felnőttek munkájának megismertetése az iskolába kerülő gyerekekkel;Az iskolák rendezvényeikre szóló meghívóit, felhívásait, bemutatkozó kiadványait megismertetjük a szülőkkel. Nagycsoportosokkal ellátogatunk a két szomszédos iskolába, az iskolavárás örömének fokozása érdekében.
- Az iskola ünnepségein, rendezvényein, sportversenyein való részvétel

- az elfogadó légkör, a kellemes, esztétikus környezet megteremtése;
- a gyermek szükségleteire figyelő szokásrend kialakítása

- az életkori sajátosságok és az egyéni különbségek figyelembevétele a követelmények támasztásában, a tanulás tervezésében és irányításában;
- a beilleszkedés segítése, egyéni átvezetés;
- a biztonságot nyújtó személyhez kötődés elősegítése;
- az érdekes, élményszerű tanítás (fokozatosságra, egyéni bánásmódra épülő, egyéni képességeket figyelembe vevő differenciálás);
- az önálló munkavégzés algoritmusának elsajátíttatása;
- nyugodt tanulási feltételek és haladási tempó kialakítása;
- odafigyelés az egészséges terhelésre;
- folyamatos ellenőrzés, fejlesztő értékelés, önértékelés;
- segítségnyújtás a lemaradások, hátrányok kompenzálásához;
- partneri együttműködés a szülőkkel

Kapcsolat az Idősek Otthonával

- A gyermekközösségi napon való aktív részvétel: Adventi gyertyagyújtás, közös éneklés, óvodások műsora, Mézeskalács készítése közösen: óvodások, óvodapedagógusok, szülők, nagyszülők, nyugdíjasok bevonásával, együttműködésével
- Kézműves foglalkozás a szülőkkel, gyerekekkel, idősekkel közösen.
- Karácsonyi és Anyák napi műsorral látogatjuk meg az időseket az óvodásokkal, akik vendégül látnak minket és saját készítésű játékokkal kedveskednek nekünk.
- Játékokat készítenek, varrnak az idősek az óvoda számára.

Pedagógiai, gyermekjóléti szakszolgálatokkal, egyéb gyermekintézményekkel (E.P.SZ., Gyermekjóléti Központ, Gyermekotthon, Családok Átmeneti Otthona, Egészségügyi Intézmények) kiépített kapcsolataink:

Egyéb cégek és társaságokkal való együttműködésünk:

(Térségi Hulladékgazdálkodási Kft., Felső Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság, Sóstó ZOO, NYÍRERDŐ Zrt. rendőr, mentő, katasztrófavédelem, mentőkutyások…)

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

- városi, szervezett továbbképzéseken folyamatosan részt veszünk,
- az internetes pályázati kiírásokat folyamatosan figyeljük, és pályázunk,
- ajánlott módszertani kiadványokat megrendeljük,
- témától függően szakmai konferenciákon, programokon részt veszünk, segítségükkel, támogatásukkal helyi, óvodai programokat, rendezvényeket szervezünk.

f) sz. melléklet

3.2. KINCSKERESŐ TAGINTÉZMÉNY LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE NEVELÉSI GYAKORLATA

3.2.1. Bevezetés, előtörténet

A KINCS AZ ÉRTÉK, AMI BENNÜNK-, EMBEREKBEN, S A GONDJAINKRA BÍZOTT GYERMEKEKBEN VAN!

E szellemiségben történt névválasztásunk, és ez által meghatározottan végezzük napi nevelőmunkánkat.

Óvodánk óvodapedagógusaira és munkatársaira jellemző az egymás munkájának elismerése, megteremtett értékeinek, tapasztalatainak hasznosítása, a nevelőtestületi egység.

A nevelőtestület a Lépésről Lépésre alternatív program adaptálásával végzi a nevelőmunkát. A korszerű, reformpedagógiai törekvéseket sajátos egységben ötvözve megjelenítő program tapasztalataink szerint jól illeszthető óvodapedagógiánk gyakorlatába, mely az Alapprogramra épül.

Az eltelt évek tapasztalatai, az iskolába kerülő neveltjeink helytállása igazolja, hogy jó utat jártunk be, mely az óvodásaink életét szebbé, izgalmasabbá, varázslatosabbá teszi, a mi szakmai munkánkat pedig arra ösztönzi, hogy az újabb és újabb kihívásoknak megfeleljünk.

3.2.2. Az óvoda küldetése

Az intézmény az eltérő környezet sajátosságaiból és társadalmi elvárásaiból eredően több évtizedes hagyományaira és eredményeire alapozva, valamint az eszközül szolgáló helyi program segítségével kezeli a különbözőségek elfogadására épített egyéni fejlesztést, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésével, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Küldetésünk a „kincskeresés", a gyermekben szunnyadó, apró személyiség értékek felfedezése és az arra alapozott fejlesztés

Küldetésnyilatkozat

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének

erősítését.

Ennek érdekében fontosnak tartja:

• A nevelőtestület átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását.

• Helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítását, működtetését, fenntartását

a kitűzött célok elérése érdekében.

• Az óvoda befogadó nevelését erősítő: intézményfokok közötti átmenetek célú fejlesztése érdekében Átmenetek Munkacsoport éves terv fejlesztésének kidolgozását.

• A minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek

megteremtését.

Alapelvek

- Óvodai nevelésünk a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztésére irányul, a gyermeki személyiség fejlődésének ismeretén alapul, s annak elismerésén, hogy mindegyikük egyedülálló, individuális lény.
- Nevelőmunkánkban szorosan együttműködünk a családdal, elismerve a családi nevelés elsődlegességét.
- Az óvodapedagógusok pedagógiai felkészültségükből és elkötelezettségükből adódóan tegyenek meg mindent a gyermekek megfelelő, differenciált nevelése, fejlesztése érdekében, innovatív pedagógiai törekvések hasznosításával.
- A megismerés alapja a gyermekeknek azon törekvése, hogy megismerjék a világot maguk körül. A megismerés egy interaktív folyamat a gyermek és felnőtt aktív részvételével.
- A gyermeki jogok intézményen belüli, életkornak megfelelő érvényesítése.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Alapvetően meghatározó a nevelőmunkában, hogy a gyermekeket, mint fejlődő személyiségeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Az óvodai nevelésünk gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs óvodai légkör megteremtéséről
- testi, szociális, értelmi képességek, életkorhoz és egyénhez igazított alakításáról
- gyermeki közösségben végezhető változatos tevékenységekről, melyben domináns a mással nem helyettesíthető játék
- műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről
- a személyi és tárgyi környezetről, mely a gyermeki fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges.

3.2.3. A lépésről-lépésre óvodai program modellje

A PROGRAM GYERMEK- ÉS ÓVODAKÉPE

↓

A PROGRAM FILOZÓFIÁJA, ALAPKONCEPCIÓI

↓

I. INDIVIDUALIZÁLÁS,
SZOCIALIZÁLÁS, DIFFERENCIÁLÁS

II. TEVÉKENYSÉGKÖZPONTOK RENDSZERE

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Családi és egyébb szerepszituációs, drámajáték központja	Építőjáték, barkácsolás, szerepjáték központja	Manipulációs asztali, társas-szabályjátékok központja	Homok-víz asztali tevékenységek központja	Természettudományos tevékenység központja (szobai, udvari tevékenységek)	Irodalmi, ének-zenei tevékenységek a mozgásfejlesztés központja	Művészeti tevékenységek központja (rajzolás, mintázás, kézimunka)

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÁLTAL FELAJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK

↙ ↓ ↘

Választható — Kötelezően választható — Kötelező

TERVEZÉS

(az óvodai élet megszervezésének elvei, keretei, a nevelés tervezése)

↓

A FEJLESZTÉS TARTALMA

(feladatrendszere)

1.	2.	3.	4.	5.
Az egészséges életmód alakítása, mozgásfejlesztés	Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, a szocializáció biztosítása Társadalmi tapasztalatok	Az anyanyelv fejlesztése Értelmi fejlesztés, nevelés, megvalósítása	Művészeti nevelés Ének-zenenevelés, énekes játék, gyermektánc, ábrázolás, mintázás, kézimunka, kézművesség, verselés-mesélés, dramatiz álás	A külső világ tevékeny megismerése Természeti környezet megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok

A CSALÁD BEVONÁSA AZ ÓVODAI ÉLETBE

INFORMÁLIS FORMÁLIS

KOMMUNIKÁCIÓS CSATORNÁK

↓

CSALÁDGONDOZÁS, SZOCIÁLIS MUNKA

(Szociálpedagógus, óvodapszichológus az óvodában – lehetőség szerint)

↓

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSEK**:**

- FENNTARTÓ ÖNKORMÁNYZAT
- SZÉKHELYINTÉZMÉNY (KERESZT U.)
- TEAM MUNKA AZ ÓVODÁBAN
- SZOLGÁLTATÓ INTÉZMÉNYEK
- BÖLCSŐDE
- ISKOLA, CIVIL SZERVEZETEK

3.2.4. Gyermekkép, óvodakép pedagóguskép a Lépésről-lépésre program szellemében

3.2.4.1.Gyermekkép

Programunk az Alapprogramban meghatározottak szerint az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető indivídum, szellemi, erkölcsi, biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Nevelésünk a gyermekek fejlődésének támogatására irányul, az eltérő egyéni szükségletek és életkori jellemzők ismeretében.

Amire vállalkoznak a pedagógusok:

Fő törekvésünk, hogy a gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják egymás másságát. Azon dolgozunk, hogy e feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával.

3.2.4.2.Óvodakép

- Az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- A hároméves éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
- Biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Az óvoda, mint intézmény, komplex rendszer, melynek minden összetevője kölcsönhatásban működik, az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciója egyaránt. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését.
- Az óvodai nevelés célja, az egyéni képességek, készségek kibontakoztatását szolgáló, a gyermeki személyiséget tisztelő, elfogadó, a gyermekek szeretetére, megbecsülésére és bizalomra alapozott, aktivitásra ösztönző elvek alapján határozható meg.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott alapelv: a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze. A személyiségfejlesztő folyamat bipolaritásából eredően egyszerre individualizáló és szocializáló. A pedagógiai gyakorlatunk lehetővé teszi és segíti a gyermekek személyiségfejlődését, a gyermekek egyéni készségeinek és

képességeinek kibontakoztatását. A programunkban alkalmazott pedagógiai hatások gyermekek személyiségéhez igazodik.

- Biztosítja a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésbe való részvételét, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Intézményi elvárások

1. Pedagógiai folyamatok

- Programunk az emberi személyiségből indul ki, az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individum, szellemi, erkölcsi, biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Programunk kezeli a különbözőségek elfogadására épített egyéni fejlesztést, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésével, az egyenlő hozzáférésének biztosításával
- A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a megfelelő feltételeket. A gyermek együttműködő képessége, feladattudata fejlesztő, csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.
- Az intézmény törekszik arra, hogy az óvodapedagógusok nevelő-oktató munkája szabályozott és tervezett legyen.
- Működő ellenőrzési rend alapján a tervek megvalósítása, eredményessége és hatékonysága pontosan meghatározható.
- Az eredmények visszacsatolása megtörténik és az intézményi fejlesztések egyik alapját képezik.

2. Személyiség-és közösségfejlesztés

Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatinkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve –

kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi erkölcsi értékeket.

- Az intézmény munkájában kiemelt figyelmet kap az egyes gyermeki kulcskompetenciák fejlesztése.
- Az intézményben folyó nevelő-oktató munka az egyes gyermekek személyes és

szociális készségeinek, képességeinek figyelembevételével kerülnek kialakításra.

- Megfelelő módon történik meg az egyéni tanulási módszerek, programok bevezetése és működtetése, például a tehetséggondozás és a felzárkóztatás.
- Az intézményben alkalmazott nevelési, tanítási-és tanulásszervezési eljárások a különböző szociális hátterű, képességű és érdeklődésű gyermekek együtt nevelését, tanulását szolgálják.
- Az intézményben a gyermekközösségek tevékenysége tudatos tervezés alapján zajlik, alkalmanként megtörténik a külső partnerek bevonása is.
- Célunk, hogy fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt.

3. Eredmények

- Az intézményben a gyermeki teljesítményeket folyamatosan figyelemmel kísérik, dokumentálják.
- A családokkal való együttműködés egyenrangú, jó partnerkapcsolatban valósul meg. Ezt a kommunikáció, a tisztelet, a különbségek elfogadása és a gyermekek érdeke adja.
- Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

- Az intézmény pedagógiai tevékenységével kapcsolatos feladatok és fejlesztések a munkatársak közötti szakmai együttműködés legfontosabb elemei.
- A szakmai közösségek és az egyes pedagógusok részt vesznek a nevelő-oktató munka módszertani fejlesztésében, a belső tudásmegosztásban.
- Az intézmény tervszerűen kialakított, hatékonyan működő kommunikációs rendszert alakított ki.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

- Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolatainak erősítésére, tovább építésére, helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk
- Az együttműködések tartalma pontosan szabályozott, a partnerek bevonása az

intézményi folyamatokba és elégedettségük mérése, az eredmények visszacsatolása megtörténik.

6. A pedagógiai munka feltételei

- Az intézmény ösztönzi és támogatja az egyéni, a csoportos és a szervezeti szintű tanulási lehetőségek kihasználását, a képzésekben való részvételt.
- Megtörténik a munkatársak bevonása az intézmény döntési folyamataiba, a döntések előkészítésébe. A munkatársak felelősségi, illetve hatásköre egyértelműen meghatározásra került és annak alapján történt meg a munkatársak felhatalmazása a feladatok elvégzésére.
- Az intézmény tudatos szervezetfejlesztést végez a minőségi nevelő-oktató munka optimális feltételeinek megteremtése érdekében.
- Az intézmény infrastrukturális környezete az intézmény pedagógiai programja és alaptevékenysége alapján, annak megfelelően kerül kialakításra, fejlesztése folyamatos.

7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramban megfogalmazott elvárásoknak és a pedagógiai programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

- Az intézmény a pedagógiai programjában kitűzött céljait a tartalmi szabályzókkal (jogszabályok, rendeletek, Óvodai nevelés országos alapprogram) összhangban fogalmazza meg.
- Folyamatos az intézmény stratégiai célkitűzéseinek megjelenítése az operatív, éves tervezés szintjén.
- A tervek és megvalósításuk összhangjának, eredményességének vizsgálata az intézményi gyakorlat része.

3.2.4.3.Pedagóguskép

1. Pedagógiai módszertani felkészültség
   - Jellemzi a szakmai felkészültség, tudás és a folyamatos igény az új iránt.
   - Ismeri az óvoda cél-és feladatrendszerét.
   - Rendelkezik felsőfokú képesítéssel, illetve a Lépésről-lépésre óvodai program továbbképzéssel, ami munkáját segíti.

- Alkalmazza a pedagógiai munkájába a tevékenységben megvalósuló tanulást, amely projektek formájában valósul meg.
- Módszertani felkészültsége lehetővé teszi az értelmi, az erkölcsi és közösségi nevelést, a szabályok alkalmazását, az anyanyelvi és értelmi fejlesztést, nevelést.
- Felhasználja a megfigyelésen alapuló és az óvodai programunkba meghatározott mérés módszerét. Erre építve tervez rövidebb és hosszabb távra.
- A hét tevékenységközpontot program-specifikusan alakította ki és használja.

2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
    - Pedagógiai tevékenységét folyamatosan elemzi és értékeli. Önképzés és szervezett továbbképzések útján gazdagítja ismereteit.
    - Tervező munkája, tervezési dokumentumai, tervezési módszerei folyamatosan nyomon követhetőek, megvalósíthatóak és reálisak.
    - Épít a gyermekek előzetes tudására, a közösen szerzett élményekre, a gyermekcsoport jellemzőire.
    - Az óvodai élet megszervezése során figyelembe veszi a cél-és feladatrendszert.

3. A tanulás támogatása
    - Tudatosan, az adott helyzetnek megfelelően választja meg és alkalmazza az ismeret- és élményszerzési eljárásokat.
    - Tudatosan olyan támogató tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyermekek tanulási képességeik optimálisan fejlődhessenek. Célunk, hogy gyermekeink tanulási kompetenciáit egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét.
    - Motiválja a gyermekeket, felkelti érdeklődésüket a tematikus projektek gyermeki érdeklődéshez igazított megválasztásával.
    - Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek fejlesztik a gyermekek gondolkodási, problémamegoldási és együttműködő képességét.
    - A hét tevékenységközpont kialakítása és működtetése támogatja a tapasztalat- és

ismeretszerzési tevékenységeket.

- Lehetőség szerint beépíti az info-kommunikációs eszközöket.

4. A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvénysülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség
    - A gyermek személyiségfejlődésének értékelése során figyelembe veszi a differenciálás, individualizálás szempontjait, a szülőktől kapott gyermekük fejlődésére vonatkozó információkat.
    - Pedagógiai munkájában, a tervezésben a szocializálódás individualizálva történő megvalósítását alapelvként alkalmazza.
    - Eredményes fejlesztő munkájában alkalmazza a megfigyelési és mérési módszerek eredményeit.

1. A gyermek csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység.

- Ismerjék azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. Ezek figyelembevételével előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra képesen alakítsák a szülőkkel való kapcsolatukat, támogassák őket gyermekeik nevelésében, a szülői szerepben való helytállásukban, segítsék elő, bátorítsák a családok bevonódását az intézmény életébe. A gyermekek eredményes fejlesztése érdekében a családot rendszerként értelmezzük, építünk a szülők bevonására, aktív részvételére. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybevételéhez.

- Az óvodában segíti a gyermekcsoportok, közösségek alakítását, fejlesztését, esélyteremtését, nyitott a társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre.
- Fontos feladatának tartja a szabályok gyermekekkel közös megalkotását és alkalmazását.
- A szocializáció támogatásában a gyermek értékesnek és elfogadottnak érezheti magát. Megjelennek az egyén és a személyiség tiszteletének jegyei.

- Az óvodai élet tevékenységformái során megjelenik a közösségfejlesztés.
- Sikeresen alkalmazza probléma-megoldási és konfliktuskezelési módszereket, technikákat.
- Az óvoda hagyományainak megszervezésével hozzájárul a csoportok, közösségek alakításához.

2. Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése
    - Szem előtt tartja képességfejlődés eredményeit, saját megfigyelési tapasztalatait, pozitív megerősítéssel ösztönzi a gyermeket.
    - Egyéni eltéréseket toleráló, individualizáló nevelést alkalmaz.
    - Megfigyelési, értékelési eredményei alapján határozza meg a gyermek egyéni fejlődési tempójához illeszkedő fejlesztési feladatokat.

3. Kommunikációé és szakmai együttműködés, problémamegoldás
    - Építő jellegű szakmai együttműködés és kommunikáció jellemzi munkáját
    - Megfelelő együttműködést valósít meg: szülőkkel, más óvodapedagógusokkal,
    - pedagógiai munkát segítőkkel, más intézmények pedagógusaival.
    - Képes az önfejlesztésre, önreflexióra, reális önismerettel rendelkezik.

2. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésére
    - IKT eszközöket, új képességfejlesztő eszközöket, munkaformákat, megismerési technikákat ismer meg és igyekszik beépíteni a mindennapi munkájába.
    - Pedagógiai kérdésekben érdeklődő, tájékozott, valamint követi a szakmában történteket.

Az óvoda cél- és feladatrendszere

Nevelési, fejlesztési célok	**Nevelési, fejlesztési feladatok**	**Sikerkritériumok**
Sokoldalú személyiség-fejlesztés, az iskolai élethez szükséges képességek megalapozása, melynek eredményeként belép a gyermek a hosszú átmenetnek abba az állapotába, melyben az óvodásból iskolássá érik.	***Individualizálva szocializálás:*** Társas együttműködési készségek kialakítása az egyéni eltérések tolerálásával. ***Értelmi nevelés:*** Az iskolai, tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése. Érzelmi nevelés, szocializáció biztosítása. ***Testi nevelés:*** A mozgás megszerettetése, mozgáskultúra megalapozása, mozgáskoordináció fejlesztése.	Az egyéni eltéréseket tiszteletben tartó, toleráló, a társas élet szabályaihoz alkalmazkodó gyermek. Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és képességek, készségek fejlesztése. Pozitív beállítottságú, érzelem gazdag, a különbségeket toleráló, a közösség aktív tagjává váló gyermek.
Egyéni eltéréseket toleráló, individualizáló nevelés	A különböző ség elfogadása, kezelése, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, készségekre és szokásokra. A fejlődés lélektani törvényszerűségek figyelembevételével épülnek egymásra a gyermeknevelés feladatai. A prevenció, és differenciálás egyéni szükségletekhez igazodó jelenléte a nevelőmunkában.	A fejlődést regisztráló lapon, nyomon követhető legyen a gyermek fejlődése. A gyermekek határozottak, nyíltak, kreatívak, véleményüket bátran megfogalmazzák, kinyilvánítják, a probléma helyzetet kezelni tudják. A gyerekek rugalmas beiskolázásának biztosítása.

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
	Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált, speciális ellátása.	
A kulturális értékek átadása, közvetítése és az óvodai hagyományok ápolása.	A kultúra valós értékeinek átadása, közvetítése az életkori sajátosságoknak megfelelően. Hagyományaink, kulturális értékeink megőrzése, folyamatos megújulással. A gyermeket körülvevő környezet, természet szeretetére, megbecsülésére nevelés a jeles napok megőrzésével, közvetítésével. Multikulturális értékek közvetítése a gyermekek felé.	Hagyományainkat tiszteletben tartó környezetét megbecsülő, megóvó, szépségét észre vevő gyermeki személyiség. Amely közvetítőként hat a család felé.

3.2.5. Az óvodai nevelés feladatai

3.2.5.1. A nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés általános feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- a szocializálás individualizálva történő megvalósítása

3.2.5.2. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,

- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének, fizikai állapotának védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, eltérő egyéni szükségletek és a személyes intimitás védelme,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, versenyképes tudást nyújtva felkészítjük az eredményes további tanulmányokra.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatárssal.

A személyes higiéné, a táplálkozás, öltözködés, életmód alakítása során mindvégig tartsuk szem előtt az eltérő egyéni szükségleteket, és a személyes intimitás védelmét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatárssal.

3.2.5.3. Az érzelmi erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermekek megnyilvánulásaiban, tevékenységeiben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek, ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör vegye őket körül. Fontos, hogy már az óvodába lépés pillanatától kedvező érzelmi hatások érjék a gyermekeket. Társas kapcsolataik alakulásához, az érzelmi kötődések kialakulásához, megerősödéséhez időre van szükség. Kezdetben fontosak azok a játékok, tárgyak, amelyek a gyermeket otthonához kötik.

A kisgyermek személyiségének fejlesztésében **egyik fő célkitűzésünk az önfegyelem, önkontroll** megtanítása, a különbözőségek elfogadása, tisztelete.

A szabályok alkalmazása során

- Legyen mindig világos, hogy a csoportközösségben mi megengedhető, és mi nem kívánatos.
- A felnőttek legyenek következetesek a megkövetelt és elfogadható magatartást illetően.
- A követelmények növekedésével egyidejűleg kell a gyermekek által betartandó szabályok körét bővíteni.
- **A szabályok kialakításakor mindig a megoldandó probléma kerüljön a középpontba, ne a problémát okozó gyermek!**

Fontos a gyermek-óvodapedagógus és gyermek-dajka között kialakuló érzelmi kapcsolat, mert ez befolyásolja a gyermek szociális érzékenységét, közérzetét, mely áthatja az egész óvodai életét. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Személyiségüknek minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést, védelmet sugározzon a gyermek felé! A különbözőség elfogadásában mintát adó óvodapedagógus könnyebben el tudja fogadtatni a nehezen beilleszkedő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sérült gyermeket.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi-értelmi- vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén élni kell megfelelő szakemberek segítségével és közreműködésével – pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, drámapedagógus, fejlesztő pedagógus stb.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése, alakítása.
- A közös élmények, a társadalmi tapasztalatok körének bővítése.
- A gyermekek nyitottságára építve az óvodapedagógus segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzetei identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.
- A gyermekek elképzelései és döntései alapján a csoportélet hagyományainak kialakítása, ápolása a szülők bevonásával.
- Viselkedéskultúra megalapozása.
- Nemi identitás fejlődésének elősegítése, a tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbözőségek, motivációk tisztelete.
- A nemi szerepek határainak tágítása, sztereotípiák merevségének oldása (a fiú is sírhat, a lány is lehet határozott).

- Változatos értékelési eszköztárral rendelkezik, a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve választja ki a pedagógiai célnak leginkább megfelelőt.
- A gyermeki önkifejezésnek adjon lehetőséget a gyermeki önérvényesítő törekvések mellett.
- A szokás- és normarendszer megalapozása.
- Attitűdje segítse elő a gyermek szűkebb és tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való szeretetet, ragaszkodást.

3.2.5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

- Az anyanyelvi fejlesztés bár egy nevelési területként jelenik meg, elválaszthatatlan spontán helyzetek, és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek. Fontos feladat az érzelmi biztonság, derűs légkör megteremtése. Az óvodapedagógus támogassa a sokrétű önkifejezést, erősítse a játék, a mozgás, a ritmus, az érzelmek és a beszéd kapcsolatát bármely tevékenységben, nevelési feladatban.
- Teremtsen lehetőséget a kreatív rögtönzésekre, improvizálásra, nyelvi játékokra. A gyermekek beszédaktivitását, gondolataikhoz kapcsolódó kérdéseket, teljes odafordulással, aktív figyelemmel ösztönözze.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőséggel bír. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- A gyermekeknek legyen lehetőségük spontán élethelyzetek átélésére, reprodukálására, a felnőtt beszéd mintáinak utánzására. A pedagógus szoktassa hozzá a gyerekeket, hogy szabadon mondják el érzéseiket, gondolataikat.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás-alkotóképesség) – fejlesztése.

3.2.5.5. A szocializálás individualizálva történő megvalósítása

Az individualizáló nevelés, fejlesztés olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyerekek egyéni különbségként hoznak magukkal. Az óvodapedagógus az egyéni fejlettségekből kiindulva, egyéni különbségeket értékként elfogadva, megteremti, tudatosan alakítja a szociális viszonyokat, együttműködéseket.

Alapelvként meghatározható

Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen személyiség, egyéni fejlődési ütemmel, tanulási stílussal, családi háttérrel.

Az individualizálás jelenti a gyermek fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységek biztosítását, az azonosság mellett a különbözőség felismerését, kezelését. Az óvodai nevelésben a fejlődési szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett az ember egyediségére, a gyermekek között meglévő különbségekre irányul a figyelem. Az individualizálás a gyermektől halad a követelmények felé, a gyermek szükségleteinek, lehetőségeinek, érdeklődésének ismeretében. Az egyes gyermekek eltérő fejlődési szintjét figyelembe véve kell tervezni olyan tevékenységeket, amelyek biztosítják a sikeres tapasztalatszerzést.

Az individualizálás akkor valósítható meg, ha gyakori személyes kapcsolat jön létre a gyermek és az óvodapedagógus között. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartás modell értékű a gyermekek számára is.

Az individualizáló nevelés egyszerre erősítse az egyediséget és ösztönözzön az együttműködésre, támogassa a gyermekek szocializációját, az együttélésekre, az együttműködésekre történő felkészítést. Az individualizáció áthatja az egész óvodai életet és annak minden tevékenységét.

Az individualizálás elvei

- A gyermek személyiségének megismerése az óvodába lépés kezdetétől fogva.
- Az erősségek és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elvének érvényesítése.
- A személyes kontaktus biztosítása a tevékenységekben az óvodapedagógus és a gyermek között.
- A gyermekek eltérő egyéni testi-lelki szükségleteinek figyelembe vétele.
- Az igény szerinti elkülönülés lehetőségeinek biztosítása (a terem berendezésével).
- Az eltérő időpontban jelentkező mozgásigény folyamatos kielégítése (állandó mozgástér biztosítása).
- A személyesség biztosítása a gyermekek munkáinak, személyes tárgyainak tárolásában.
- A gyermekre vonatkozó információk bizalmas kezelése.

Individualizáció a játékban

Az óvodába kerülő gyermek eleinte az óvodapedagógus közelségét igényli. Az együttjátszás serkenti a gyermeket a felnőtt utánzására és mintát ad a társakkal való együttműködéshez. Fontos a személyes kontaktus, mely megnyilvánul a kommunikációban, jelzésekben, tevékenységekben.

A szabad játék fejlesztő hatását, időtartamát tekintve is a legfontosabb tevékenység a mindennapokban. Itt adják a legtöbb jelzést a gyermekek személyiségükről. Ez az a szocializáló tér, ahol a kortárskapcsolatok is alakulnak. Az óvodai élet megszervezésében tekintettel kell lennünk az életkori eltérésekre és az egyén igényeire.

Az óvodapedagógus feladatai az egyéni eltérések tolerálása érdekében a játék során:

- A gyermekek jelzéseinek, viselkedésének megfigyelése, az információk értékelése.
- Az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése.
- Egyéni elképzelések, szándékok támogatása.
- Az egyén bevonása a konfliktushelyzetek megoldásába, a szabályalkotásba.
- Az egyének eltérő szociális szükségleteinek kielégítése.
- Egyénekre irányuló kommunikáció.
- Közvetlen segítségadás a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében.
- A gyermek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása.

Az individualizálás eszköze a differenciálás, mely áthatja az óvodai nevelés minden területét.

3.2.6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.2.6.1. A program megvalósításának személyi feltételei

g) Humán erőforrás

Minden csoportban két szakképzett, főiskolai végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Közvetlen segítőik szakképzett dajkák.

Dolgozók	**Létszám adatok**
Óvodapedagógusok	Tagintézmény-vezető / óvodapedagógus:1 Óvodapedagógus:7
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	Pedagógiai asszisztens: 1 Dajka:4
Egyéb segítő munkatárs	Karbantartó:1 Adminisztrátor:1/3.

Szak-és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei, sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének megfelelő aktuális szakterülettel és létszámban: logopédus, pszichológus, szociális munkás, fogorvos, védőnő, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus stb.

A nevelőtestület képzettségi mutatói

Ssz.	Képzettség iránya	Résztvevők
1.	Óvodapedagógiai végzettség	8
2.	Egyéb egyetemi vagy főiskolai végzettség: -Mentálhigiénés szakember	1
3.	Szakvizsga: -Fejlesztőpedagógia -Óvodavezetés, közoktatás vezetői	 1 1
Ssz.	**Óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága**	**Résztvevők**
1.	Részvétel akkreditált továbbképzésen/elmúlt öt év/: EFOP-3.1.5-16-2016-00001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása kiemelt projekt támogatásával valósult meg.”: -A modern óvodai nevelés preventív szerepe a korai iskolaelhagyás megelőzésében – Pedagógusmesterség - A modern óvodai nevelés preventív szerepe a korai iskolaelhagyás megelőzésében – Óvoda világa - Az iskolai lemorzsolódás megelőzését célzó komplex intézményfejlesztés támogatása az intézményes-és iskolafokok közötti átmenetek vonatkozásában Egyéni bánásmód és közösségfejlesztés az óvodában mentálhigiénés módszerekkel Ágazatközi esetmegbeszélő csoport a kora gyermekkori intervencióban dolgozó szakemberek számára	 1 1 1 1 1
2.	Egyéb továbbképzések: „Az egyéni bánásmód és a hátránycsökkentés speciális módszertana az óvodában, a fejlesztés beépítése a pedagógiai programba” Egyéni bánásmód „Első lépések a digitális világba- IKER I. szintű képzés” „Az egyéni bánásmód és a hátránycsökkentés speciális módszertana az óvodában, a fejlesztés beépítése a pedagógiai programba” Egyéni bánásmód. „Kisgyermekkori nevelés támogatása „elnevezésű kiemelt Uniós Projekt	 2 1 1 1

	Tehetséggondozás. Így tedd rá! Önállóan használom az informatikai eszközömet. IKER I. Számítógépes alkalmazás lehetőségei a tanítás – tanulási folyamatban	 1 1 1

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

- Szakmai munkacsoportok/munkaközösségek tevékenysége,
- Az elkövetkező évek továbbképzési orientációját a felkínált lehetőségek figyelembe vételével valósítjuk meg,
- Az óvodapedagógus, a nevelő munkát segítők ellátottság javítása, szakmai felkészültségének fejlesztése,
- A dajkák szakmai kompetenciájának fejlesztése,

  - Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek a segítő támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.
  - Olyan pedagógus, akit elhivatottság, nagyfokú gyermekszeretet, pedagógiai optimizmus és tolerancia jellemez.
  - A feltételrendszer és a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását.
  - A szülőkkel megfelelő együttműködést valósít meg, a családok értékrendjének sokféleségét figyelembe véve.
  - Jellemzi a szakmai megújulás és innováció képessége.
  - Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak, összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
  - A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
  - Az óvodánk teljes nyitvatartási idejében /6 ^{30} – 17 ^{30}/ óvodapedagógus van a gyerekek között és irányítja a tevékenységeket, foglalkozásokat.

3.2.6.2.Tárgyi feltételek

Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezései szolgálják a gyermek biztonságát, kényelmét, hogy

megfeleljen változó testméretének, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi körül. A gyermekek által használt felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Az óvoda biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására. A csoportszoba berendezése – tevékenységközpont rendszer-lehetővé teszi a kis létszámú csoportok kialakulását. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

3.2.6.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

3.2.6.4.Tervezés, a tevékenységek időkeretei

3.2.6.4.1. Tervezés hosszabb távra

Ez a fajta tervezés a célkitűzések, témakörök, feltételek, közös élmények átgondolását jelenti. Ez a hosszabb távú program is komplex, mert kiterjed a csoportbeli szokások, magatartásformálás és hagyományápolás átgondolására is. A tervezés team munkában végezhető, amelyben részt vesz a csoportban dolgozó váltótárs, más csoportokban dolgozó kolléganő, alkalmanként dajka, szülő, akinek bevonását előre meg kell tervezni. Ez a terv mobil, mert folyamatosan alakul, módosul a gyermekek fejlődésétől függően. A terv biztosítja a folyamatok átgondolását, a nevelők zavartalan, konfliktusmentes együttműködését.

A hosszabb távú tervezés része az óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követő dokumentációja. Dossziékban kapnak helyet a gyermek produktumai, azok a mérőlapok, amelyek illusztrálják a gyermek fejlődését, az évenként egy-két alkalommal végzett mérések eredményei, elemzések, valamint a pedagógus feljegyzései, amelyet a gyermek megfigyelése alapján készített. A gyerekek mérése évente két alkalommal a helyi nevelési gyakorlathoz igazított mérőlapokkal (*óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése*) életkorra bontva.

A foglalkozásokon, tevékenységekben alkalmazza az egyéni differenciálást a feladatadásban, munkaformában, tempóban, eszközökben, segítségadás mértékében, motiválásban, értékelésben.

A tevékenységek, munkaformák megválasztásánál igazodik a gyermekek előzetes tapasztalataihoz, képességeihez.

Alkalmazza az adaptív oktatás gyakorlatát: a differenciálás + az egyéni sajátosságok ismeretében megvalósuló egységesség együttes alkalmazása a pedagógiai folyamatban.

Az adaptálás a résztvevők együttműködésén alapul.

Hátránykompenzáló differenciálás eszközei:

- Igyekszik azokat felderíteni és csökkenteni.
- A minimum követelmények teljesítése.
- Tartozzék valahová, számítsanak rá (kapcsolat).
- Hihessen magába (kompetencia).

Minden gyerekre kiterjedő befogadás megvalósítása.

3.2.6.5. Tervezés rövidebb távra

Napirend és napi terv

A napirend kialakításának szempontjai:

- a gyermekek életkora,
- az óvodában eltöltött órák száma,
- az évszakok (udvaron tölthető idő aránya),
- a játékidő védelme,
- a rugalmas napirend,
- a gyermekek reggeli gyülekezésének időtartama,
- a gyermekek változó alvási szükséglete,
- a sószobában eltöltött idő.

A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A NAPIREND AZ ÉLETKORI ÖSSZETÉTELTŐL FÜGGŐEN

Idő keretek	**TEVÉKENYSÉGEK**			
	3-4 évesek	**4-5 évesek**	**5-6 évesek**	**6-7 évesek**
6.30 órától 12.00 óráig	- SZABAD JÁTÉK - folyamatos vagy Kötött tízóraizás - mozgásfejlesztés - felajánlott, választható tevékenységek - JÁTÉK A SZABADBAN	- SZABAD JÁTÉK - folyamatos vagy Kötött tízóraizás - mozgásfejlesztés - felajánlott, választható tevékenységek - JÁTÉK A SZABADBAN	- SZABAD JÁTÉK - folyamatos vagy Kötött tízóraizás - mozgásfejlesztés - választható vagy kötelezően választható fel-ajánlott tevékenységek - JÁTÉK A SZABADBAN	- SZABAD JÁTÉK - folyamatos vagy Kötött tízóraizás - mozgásfejlesztés - választható vagy kötelezően választható fel-ajánlott tevékenységek - JÁTÉK A SZABADBAN
12.00 órától 15.00 óráig	Ebéd kötött formában, Előtte, utána testápolás PIHENÉS	Ebéd kötött formában, Előtte, utána testápolás PIHENÉS	Ebéd kötött formában, Előtte, utána testápolás PIHENÉS és/vagy felajánlott tevékenység	Ebéd kötött formában, Előtte, utána testápolás PIHENÉS és/vagy felajánlott tevékenység
15.00 órától	Folyamatos uzsonna	Folyamatos uzsonna	Folyamatos uzsonna	Folyamatos uzsonna

17.30 óráig	SZABAD JÁTÉK (felajánlott Tevékenységek) JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK (felajánlott Tevékenységek) JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK JÁTÉK A SZABADBAN

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőtől függően rugalmasan változnak. A napirend a napi tervben realizálódik. A napi terv a pedagógiai program legkisebb egysége, az egy-egy napra tervezett tevékenységek rendszere. Ez a terv rugalmas, blokkokra, tevékenység körökre tagolódik.

Heti rend és heti terv

A heti rend összeállításának elvei:

- A heti rendben életkortól függően biztosítani kell a rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában.
- A heti rend csak keret, amelyet tartalommal a heti tervben töltünk meg. A heti terv komplex pedagógiai program, melyben a tevékenységközpontokban szervezendő játékot és játékos tanulást biztosító folyamatokat kell megtervezni.
- A heti rend a napokra tervezett játékidőn túl azokat az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységeket tartalmazza, amelyek választhatók, kötelezően választhatók és kötelezőek.
- A heti rendben a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, és egyben lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.
- A gyermekek életkorától, a település, az óvoda, a családok sajátosságaitól, az évszak befolyásoló szerepéről, a személyi feltételtől és a gyermek fejlődési ütemétől függően a heti rendben a szabad játék időtartamának biztosításával, a tevékenységek sokszínű variációja lehetséges.
- A választható és/vagy kötelezően választható tevékenységek egy-egy napon a személyi feltételtől függően két vagy több tevékenységközpontban integrált feldolgozással szervezhetők.

3.2.7. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

3.2.7.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.
A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység. Kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket, és élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt magatartásával éri el. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A gyermeket a játéktevékenységén ismerhetjük meg a legjobban, hiszen a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játék „híd” a gyermek képzelete és a valóság között.

A szabad játék jellemzői

A szabad játékban maximális szabadságot élveznek a gyermekek, a korlátokat csak az együttélés szabályai jelentik. Örömteli tevékenység, amelyet a gyermekek spontán, önkéntesen választanak, s amely tevékenység bizonyos élményeken alapuló asszociációkra épül.
Az óvodapedagógus csak a játék mennyiségi és minőségi kereteit határozza meg, feltételeit tervszerűen biztosítja, illetve a gyermekekkel közösen teremti meg.

A szabad játék a gyermekek kényszerhatás, direkt beavatkozás nélkül végbemenő örömteli tevékenysége, amely azonban nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. A felnőtt figyeli a gyermekek játékát, s ha szükséges, a gyermekek kérésére, vagy ha a helyzet úgy kívánja, indirekt módon nyújt segítséget. Direkt beavatkozás csak a gyermekek testi-lelki egészségének megóvása érdekében lehetséges.

A gyermekek közös élményeinek gazdagítása, az élmények forrásainak tervezése, a szocializáció segítése, az érzelmek, a szokások, a magatartási módok formálása, a kultúra közvetítése, a kevésbé önálló, nem kreatív, élményszegény gyermekek játékának fejlesztése az óvodai nevelés felvállalt funkcióinak érvényesítését jelentik.

A mintaadó óvodapedagógus a játékbeli magatartásra is hat. A felnőtt segít, a gyermekek közötti megoldatlan konfliktusok rendezésében, a lehetséges megoldások demokratikus megvitatásában.

A Lépésről-lépésre óvodai programunk/gyakorlatunk teret ad a különböző játékok fajtáinak a napirendbe beágyazottan az egésznap folyamán. Biztosítjuk hozzá a feltételeket a gyermeki fejlődés érdekében:

1. Gyakorlójáték
2. Szimbolikus játék: szerepfelvétel nélküli utánzó játékok, fantázia szimbolikus játékok, szerepes szimbolikus játékok /tematikus, bábozás, dramatizálás/
3. Konstruáló játék: építőjáték, barkácsolás, konstrukciós játék.
4. Szabályjáték: értelem-, mozgásfejlesztő, szociális magatartást erősítő, nyelvi-, zenei-, vizuális-, matematikai-, mozgásos-, modern technikához kapcsolódó képességfejlesztő játékok, egyéni, csoportos, páros.
5. Komplex játék: szerepes-konstruáló, szerepes-szabály, konstruáló-szabály, szerepes –konstruáló – szabály.

3.2.7.2. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelést megalapozó verselés, mesélés, mondókázás sokféle tevékenységhez kapcsolódhat, építve a gyerekek kezdeményezésére és a pedagógus ösztönzésére. A csoport életkori összetétele, az egyéni érdeklődés és a feldolgozandó témaprojekt határozza meg az irodalmi anyag összeállítását. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki – érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyomány ok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlesztésének és fejlődésének egyik legfőbb segítője. Életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi

világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatást átélve, eleven belső képi, konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel élve feltárul a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatai, a lehetséges és megfelelő viselkedésformái.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mondóka, a vers, mozgásra ösztönzik a gyermeket, ezért kapjanak támogatást és lehetőséget az improvizálásra.

A közös mesehallgatások épüljenek be a mindennapi tevékenységekbe, ami a kisgyermek mentális igényének elmaradhatatlan eleme. A mesék dramatizálásában a pedagógus a gyermekek életkorának és tapasztalatának megfelelően kapcsolódjon be. A kisebb és nagyobb gyermekek között legyenek megosztható szerepek. 5-6 éves korban már megjelenik a személyes történetek iránti érdeklődés, ezért fontos szerepet kell, hogy kapjanak a gyermekek által alkotott mesék, történetek. Az óvodapedagógus teremtsen helyet, időt és változatos eszközöket mesekönyvek készítéséhez, saját történetek illusztrálásához. A mesekönyveket „tematikusan”, jól áttekinthetően, címlapjával kifelé tároljuk.

Az irodalmi nevelés hatékonyságának fontos feltétele, az óvodapedagógus feladata, hogy megismertesse a gyermekekkel a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveket.

Az óvodapedagógus motiváljon olyan szituációkat, melyek folytatásra, megoldásra várnak. Ezek megfigyelésével sok információhoz juthat a közreműködő gyermekről. A különböző tevékenységközpontokat a gyermekek felhasználhatják a bábozás, dramatizálás feltételeinek megteremtésére. A bábjáték, mivel érzelmeket fejez ki, és kelt életre, alkalmas a mentális sérülések feltárására.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyermekek szívesen mondókáznak, verselnek, mesélnek, önállóan is kezdeményezik a közös mondókázást, mesélést.
- Az irodalmi központban szeretnek könyveket nézegetni, vigyázzanak a könyv épségére.
- Igénylik az irodalmi központban a rajzolás lehetőségét, maguk is készítenek képeskönyvet, kitalálnak mesét.

- Van „kedvenc” meséjük, amit önállóan is szívesen mesélnek.
- Szókincsük bővül, beszédük érhetőbbé, kifejezőbbé válik.
- Megismerkednek a nyelv kifejező erejével, képességével.
- Helyes nyelvhasználattal biztonságosabban fejezik ki magukat.
- Nyelvi fejlettségük pozitívan hat a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi, etikai fejlődésére.
-

Bábjáték – dramatizálás

A művészeti tevékenységek sajátos műfajaként integrálja a mozgást, a beszédet, a zenét, az irodalmat és az ábrázolást. A dramatizált irodalom a gyermeki önkifejezés, megismerés, fejlesztés eszköze. A bábjátékba vetített érzelmek, attitűdök, a helyzetekben megnyilvánuló viselkedés jelzés a felnőtt számára a gyermek személyiségéről, világhoz való viszonyáról.

Az óvodapedagógus motiváljon olyan szituációkat, melyek folytatásra, megoldásra várnak. Ezek megfigyelésével sok információhoz juthat a közreműködő gyermekről. A gyermekeknek legyen lehetőségük saját maguk által kitalált mesék, történetek reprodukálásához. A pedagógusnak alkalma adódik különböző szociális minták, szerepek közvetítésére (munkamegosztás, szerepvállalás).

A különböző tevékenységközpontokat a gyermekek felhasználhatják a bábozás, dramatizálás feltételeinek megteremtésére. A bábjáték, mivel érzelmeket fejez ki, és kelt életre, alkalmas a mentális sérülések feltárására. Ezek terápiás felhasználására csak az arra felkészített szakember jogosult.

3.2.7.3. Ének, zene, énekes játék

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások elsődleges eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásnak alakításában.

A fejlődés várható jellemzői

- Képessé válnak a különböző zenei élmények befogadására.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Kialakul az énekrepertoárjuk kedvenc dalaikból.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Megismernek hangszereket, tudják azonosítani azok hangát.
- Ritmushangszereket tudnak használni.
- Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.
- A zenehallgatás szükségletükké válik.
- A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

3.2.7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Programunk az ábrázoló-, kézműves tevékenységet az önkifejezés, személyiségfejlesztés fontos eszközének tartja. A művészeti tevékenységek – így az ábrázolás is – a teljes szabadság élményét kell, hogy nyújtsák a gyermekek számára. A vizuális nevelés célja, hogy teret adjon a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének, gazdagítsa a gyermekek tér-, forma-, színképzetét, formálja esztétikai érzékenységüket, szép iránti nyitottságukat, igényességüket. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, kézimunka, környezetalakítás, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Az ábrázolás a gyermek első alkotó tevékenysége, a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermeki alkotások információt hordoznak a gyermek érzelmeiről, örömeiről, vágyairól, szorongásairól. Megfigyelhetjük, hogyan fejlődik élményviláguk, fantáziájuk, képzeletük, fogalmaik. A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Komplexitása megnyilvánul abban is, hogy egy tevékenységen belül többféle technika alkalmazható. A gyerekek az egész nap folyamán kapják meg a műhelymunka lehetőségét. A szabad alkotás mellett megszervezhetőek – kötelezően választható formában – célirányosabb tevékenységek is, pl. a téma adott, a technika választható; a technika kötött, a feldolgozás tartalma egyéni. A technikák segítségével a gyermekek sok eszközt készíthetnek egyéb tevékenységeikhez – fokozva a sikerélményt. A különböző technikai alapelemek eljárásaival /rajzolás, mintázás, kézimunka/ az óvodapedagógus ismertesse meg a gyermekeket. Nyújtson példát és adjon lehetőséget az eszközök használatára.

A fejlődés várható jellemzői

- A rajzolás, a mintázás, a kézimunka számukra kedves, örömteli tevékenységgé, fantáziájuk, kreativitásuk kifejező eszközévé válik.
- Kezük ügyesedése lehetővé teszi az egyre precízebb, apró mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Ismerik az ábrázolási technikákat, képesek azokat önállóan is alkalmazni.
- Ismerik, és biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit térben és síkban egyaránt.
- Ismerik az ábrázolás anyagait, azokat biztonsággal, önállóan választják és használják.
- Megismerkednek a népművészettel, kézműves technikákkal, népi motívumokkal.
- Esztétikai érzékük alakul, képesek a szép meglátására a természetben, tárgyi környezetben.
- A gyermeki alkotás a belső képek alakítására épül.
- Örülnek alkotásaiknak és a készített kompozícióknak.
- A gyermekek alkotás közben gazdagodnak, fejlődnek manuálisan, érzékszerveiket tekintve, valamint gondolataikban, érzelmeikben is edződik akaratuk, kitartásuk.

3.2.7.5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodás kor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet egészséges növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását.

A spontán, a szabad játék keretein belül végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pozitív énkép, önkontrol, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Az óvodapedagógus biztosítson teret és lehetőséget a sokszori gyakorlásra, tolerálva az eltéréseket. Adjon esélyt arra, hogy minden gyermek önmagához viszonyítva fejlődjön.

Az óvodapedagógus feladata a mindennapos testnevelés tervezése, megszervezése, biztosítása, melynek helye az aula, a csoport, az öltöző, sószoba és az udvar lehet. A mindennapos testnevelést célszerű 9 óra körül tervezni, mert ekkor már elfárad a gyermek idegrendszere és felfrissülésre vár. A mindennapos testnevelésnél vegye figyelembe a csoport és az egyén jelzéseit is.

A program tág teret biztosít a finommotorikát fejlesztő játékoknak, ahol fejlődik a szem – kéz – láb koordináció. Tartásjavító és egyéb játékos gyakorlatok beépíthetők a feladatok közé.

A fejlődés várható jellemzői

- Mozgásigényük szokássá válik, mozgásszeretetük megerősödik.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, téri tájékozódásuk, ismerik saját téri kiterjedésüket.
- Megválasztják dominanciájukat.
- Képesek érzékelni, szabályozni mozgásukat.
- Fejlődik társas kapcsolatuk, egymáshoz való alkalmazkodó képességük.
- Megerősödik önfegyelmük, figyelmük.
- Edzettekké válnak fizikálisan és szellemileg.
- Növekszik állóképességük, gyorsaságuk, erőnlétük és ügyességük.
- Fejlődik szem-kéz, szem – kéz –láb koordinációjuk.
- Előtérbe kerül a finommotorikát fejlesztő eszközök használata a kézi szerek használatával.

3.2.7.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szereznek a közvetlen szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. Óvodáskorban különösképpen fontos, hogy a gyermekek maguk is megtapasztalhassanak jelenségeket, folyamatokat. A környezetismeret tág

fogalom, mely magába foglalja a természet, a társadalom ismeretét és a környezetvédő szemléletet és magatartást.

A fejlődés várható jellemzői

- Ismerik közvetlen környezetüket, és ott biztonságban érzik magukat.
- Tudják saját születési idejüket, helyüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, környezetük növényeit, azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, formák, melyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához vezetnek.
- Megalapozódik véleményalkotásuk, döntési képességük a környezet alakítására vonatkozóan.
- A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni, s ha most nem kapnak megfelelő indíttatást, - tönkretenni.

3.2.7.7. Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése

A matematikai tapasztalatok áthatják az ember egész életét. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek matematikai tapasztalatok szerzésére.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata gondoskodni arról, hogy a csoportszoba berendezései, tárgyai változatos lehetőséget kínáljanak alapvető matematikai készségek fejlődéséhez. A pedagógus ismerje fel a gyermekek által kezdeményezett játék kínálta szituációkat a matematikai készségek fejlődéséhez.

Konkrét élményeken keresztül fejleszthető legjobban a gyermek. Minél jobb megfigyelője a felnőtt a gyermek tevékenységeinek, annál sikeresebben tudja felhasználni azokat matematikai fogalmak megalapozására.

A fejlődés várható jellemzői:

- Felismerik környezetükben a matematikai összefüggéseket.
- Kialakul számfogalmuk (10-ig), valamint a gyermekek érdeklődése, igénye, fejlettségi szintje alapján magasabb számfogalommal is rendelkeznek.
- Cselekvés közben műveleteket végeznek a halmazok témakörben.
- Tapasztalatokat szereznek a mérések terén.
- Felismerik az egyszerűbb relációkat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemléletük.

3.2.7.8. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodás gyermekek személyiségfejlesztésének fontos eszköze a játékkal és cselekvő tapasztalatokkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka, a munka jellegű játékos tevékenységek. Játékidőben és bármely tevékenységben adódik lehetőség munkavégzésre. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. A gyermekek kezdetben saját szükségleteik kielégítéséért végeznek munkát, később már szívesen teszik ezt társaikért is.

Leggyakoribb munkafajták:

- Önkiszolgáló munka, amely az önállóságot, önfegyelmet, kitartást, feladattudatot fejleszti.
- A játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségletét kielégítő munkák.
- Csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák.
- Élő környezet rendszeres gondozása: növény- és állatgondozás.
- Önként vállalt, csoportokban végezhető alkalmi megbízatások (pl.: felelősök választása).
- A naposság, önként vállalt munka, de az elkezdett tevékenységet be kell fejezni.
- Kerti munka, udvarrészük gondozásába, rendbetartásába.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.
- Gyermekméretű eszközök biztosítása, azok állandó helyének kialakítása.
- A munkavégzés ösztönzése, értékelése.

- Vegyes életkorú csoportokban a nagyok érdekében a feladatok differenciálása (vállaljon kötelezettséget, törekedjen az eredményesség elvégzésére).
- Az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségének bemutatása.
- A szülők munkájának megismertetése.
- A gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése.
- Reális, fejlesztő értékelés, gyermekkel való együttműködés.

Munkavégzés közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti-társadalmi környezetükről. Megtanulják a legszükségesebb szerszámok, eszközök használatát. A munka jellegű tevékenységekben segítőtársuk lehet a szülő is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, segítenek társaiknak.
- Figyelnek környezetük rendjére, saját személyes dolgaik rendezettségére.
- Szívesen vállalják a naposságot, önállóan, igényesen végzik munkájukat.
- Környezetükben lévő növényeket óvják, gondozzák.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére.
- Feladattudatuk kialakul életkoruknak megfelelően.

II.3.5.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás projektek formájában

Az óvodai tevékenységekben megvalósuló tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus az ezt támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A Lépésről-lépésre programunkban, a tevékenységekben megvalósuló tanulás projektek formájában realizálódik.

A projekt sajátos, gyermeki tevékenységben megvalósuló tanulási egység, amelynek középpontjában egy bizonyos témakör, probléma áll. A projekt, illetve azon belül a téma feldolgozása hosszabb-rövidebb időintervallumokban a különböző műveltségtartalmak témához kapcsolódó, tudatosan megtervezett

integrálódásával történik. Az integrálás mozaikszerű ismeretek helyett a tevékenységekben komplexen megjelenő problémák különböző megközelítését és megoldását jelenti.

Integráló szálak

- Közös élmény
- Elkészített eszközök
- Kiemelt képességkörök
- Munkafolyamatok
- Tartalom

Az integráló szálakat a pedagógus átgondolja, megtervezi a tevékenységi formákat, eszközöket, a differenciálás módját, a tevékenység tartalmát, de a folyamat a gyakorlatban, a gyermekekkel való együttműködések során alakul, változik.

A témakörök kiválasztásában és a témák több szempontú feldolgozásában a gyermekek aktív partnerek, akik élményeikkel, tapasztalataikkal, családjukban a szülők érdeklődéséhez és foglalkozásához is kapcsolódva hozzájárulnak a nagyon izgalmas kreatív tervezéshez.

A témák tevékenységekhez kapcsolódnak. Az óvodai életben a tevékenységek jellegét tekintve a különböző központokban, a szabad játékban és a játékban szervezett tevékenységekben megvalósuló tanulás helyzeteiben tudjuk feldolgozni a tartalmat. A gyermekek sikerélményhez juthatnak a különböző tevékenységekben, megmutathatják erősségeiket, mert „megszűnik a verbális képességek egyeduralma", s azok a gyermekek is megélhetik a felfedezés örömét, akik csendesebbek, visszahúzódóak, manuális síkon tehetségesebbek.

Az óvodapedagógus és a gyermekek együttműködése sokszínűvé válik. A sokféle tapasztalat gazdagabb ismeretekhez juttatja a gyermekeket a kölcsönhatások következtében.

A helyzetekben jelen van a közös tervezés, a közös tevékenység, az összehangolt együttműködés és a cselekvéses tevékenységekben megvalósuló tanulás ugyanúgy, mint az egyéni élmények, tapasztalatok, az egyedi érdeklődés és ambíció kiélésének lehetőségei.

A szabad téma, tevékenység, technika, az eszközválasztás lehetőségei a játék indítékait aktivizálják, ezért a gyermekek a tevékenységekben megvalósuló tanulást saját élményként élhetik meg. Ez a pozitív élmény válik aztán belső hajtóerővé. Így kerülnek felszínre irodalmi anyagok, matematikai ismeretek, a környezet megismerése, ének-zenei, ábrázolási tevékenységek.

A projektek feldolgozása a tevékenységközpontokban zajlik, élményszerű, gazdag tartalmú, változatos tevékenységi lehetőségekkel. A gyermekek felfedező vágyára, érdeklődésére építve olyan témákat dolgoz fel, amelyek kapcsolják a frissen szerzett tudást a meglévőkhöz. A nyitott struktúra lehetővé teszi mind a gyermek, mind a pedagógus számára:

- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulást (szokások alakítása).
- A spontán játékos tapasztalatszerzést
- A cselekvéses tevékenységekben megvalósuló tanulást
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzést
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelést, tapasztalatszerzést, felfedezést
- A gyakorlati problémamegoldást
- A bármely oldalról történő megközelítést és belépést
- A mesterséges korlátok nélküli kommunikációt
- A környezet különböző szempontokból történő megfigyelését
- Teret ad váratlan módosításoknak, kiegészítéseknek

A gyermeket be kell vonnunk az általuk fontosnak tartott témák listájának elkészítésébe. Ezután az egyes témákból a tevékenységek és központok, a szabad játék és a felajánlott tevékenységek átgondolásával az óvodapedagógus készíti el a projektet.

A projektek időtartama

A projektek a tervezésnél vezérfonalat képeznek. A témák, melyeknek feldolgozása lassú folyamat, tevékenységekhez kapcsolódnak. Egy-egy témaprojekt a gyermekeket akár egy-két hétig, vagy még hosszabb ideig is foglalkoztathatja. Ennek elsődleges meghatározói a gyermekek, akik közben ötleteikkel, gyűjtéseikkel, megfigyeléseikkel, otthonról hozott információikkal tovább építhetik, gazdagíthatják a projektet. A gyermekek a tevékenységekben a spontaneitás, a szabadság, az önállóság, a sikeresség élményét élik meg, s mivel erősebb a motiváltság, hatékonyabbá válik a cselekvéses tanulás.

A tematikus projekt jellemzői:

- Nem szűkül le csak évszakrendszerre és témákra
- Sokféle eljárást, módszert integrál
- Sokféle tevékenységet, műveltségtartalmat integrál
- Változatos helyzetekben találkoznak a gyermekek egy-egy témával

- Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek rendszere

Az óvodában a tevékenységekben megvalósuló tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Programunkban a játéktevékenységek és a felajánlott tevékenységek ugyan abban a **tevékenységközpont rendszerben** folynak. Ez alól kivételt képez a rendszeres, életkor függvényében fokozatosan kötelezővé váló nagycsoportos formában szervezett mozgásfejlesztés: a testnevelés. A felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, közvetlen tapasztalást biztosítanak a tevékenységekbe ágyazva.

A felajánlott tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak

Választható tevékenységek

A spontán játék közben a gyermekek által éppen nem használt tevékenységközpontban az óvodapedagógus felajánlja a tevékenységekben megvalósuló tanulási helyzetet. Az integrált témafeldolgozás keretében akár több tevékenységközpontban szervezett tevékenységet is felajánlhat.

A választhatóság biztosítható

- Egy időben két vagy több egymáshoz kapcsolódó, integrálódó tevékenységgel.
- Egymás után láncszerűen egymáshoz kapcsolódó tevékenységgel.

Az egy időben több központban biztosított választásoknál jó munkamegosztással és előzetes megbeszéléssel a pedagógiai asszisztens, a dajka, a szülő is bevonható, értékes segítőtársak lehetnek.

Ebben a szervezeti keretben a gyermekek választanak, döntenek, kötelezettségük a felvállalt tevékenység végig vitelére irányul.

A 6-7 évesek számára be kell építeni azokat a variációkat is, ahol a választás, döntés lehetősége is megadatik, de a gyermekek irányítottabb tevékenységek közül választhatnak. Ezt szolgálja a következő szervezeti keret:

Kötelezően választható tevékenységek

Ezek a tevékenységek választhatóak, de a választás a felajánlott tevékenységek között kötelező a gyermekek számára.

A kisebbek számára tovább differenciálhatunk:

a nagyobbak, fejlettebbek kötelezően választható

a kisebbek számára választható

a felajánlott tevékenység,
miközben a többiek szabadon játszanak

A választhatóságot célszerű egy szervezettebb együttlétből indítani (kötelező mesehallgatás, beszélgető kör, közös mozgásfejlesztő tevékenység stb. után). A választást követően a gyermekek a tevékenységet szabadon alakíthatják, de fontos követelmény, hogy a megkezdett tevékenységet végigvigyék, befejezzék. Ezután érdeklődésüknek megfelelően válthatnak. A választható tevékenységek egymáshoz kapcsolódnak. A tevékenységek tartalmukban gyakran megegyeznek, csak az aspektusok különbözőek.

A választható és kötelezően választható tevékenységek csak akkor szervezhetők meg, ha a gyermekcsoport már rendelkezik egy fejlettebb játékkultúrával. Ezért az őszi hónapokban a legfontosabb a szocializálás, az elmélyült, tartalmas játéktevékenység feltételeinek biztosítása, a sokféle közös élmény átélése, az új társak megismerése, és az újbóli összeszokás. A program szellemiségétől távol áll minden erőszakos, kényszerítő megoldás. A tevékenységek főszereplői a gyermekek, és a szükségleteiket megismerő, fejlesztő, támogató, segítő, rendező felnőtt, aki mindezt a gyermekhez igazítja a megfelelő eszközök és módszerek kiválasztásával, biztosításával.

Kötelező tevékenységek

Kötelező tevékenységek alatt értjük azokat a tevékenységekben megvalósuló tanulási helyzeteket, amelyek egyszerre, az egész csoport számára szerveződnek. Ezek nem időhöz, nem életkorhoz kapcsolódnak, hanem a gyermekek fejlesztésének aktuális feladataihoz. Ez a tevékenységforma a mozgásfejlesztésben alkalmazható rendszeresen. A nagyoknak az ének-zenei tevékenységben havonta egy alkalommal, máshol csak alkalmanként, a program szellemiségének megfelelően. A kötelező tevékenységek folyamata nem hagyományos didaktikai felépítésű.

A kötelezőség nem jelenti a helyhez kötöttséget. A kötelező tevékenység folyamán is biztosított a gyermekek számára a választás lehetősége (pl. ábrázolás tevékenységben kötelező festeni, de a gyermek döntheti el, mit fest, vagy kötelező a téma, de a gyermek választhat a technikák, vagy az elkészítés időpontja között).

Tevékenységek általános jellemzői

A gyermekek szempontjából

- A választás, döntés lehetőségét biztosítva kitartásra, feladattartásra nevel.
- A tevékenységekbe ágyazott műveltségtartalom integráltan vagy projektek keretében kerül sok szempontú megközelítésre, az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztésére.
- A gyermekek a felnőtt és a kortársak mintáját utánozva felfedezéssel, kísérletezéssel, próbálkozásokkal játékosan tanulnak.

Az óvodapedagógus szempontjából

- Tervszerű, átgondolt tevékenységeken keresztül formálja a gyermeket.
- A tevékenységközpontokban felajánlott lehetőségek fejlesztő hatása komplex.
- A tevékenységközpontok között a kötelezően választható helyzetekben is szabad az átjárás, ha a gyermekek elképzelése ezt kívánja meg.
- Az óvodapedagógus mintaadó szerepe minden helyzetben megnyilvánul, kiegészíti a gyermek önálló tevékenységeit.
- A választható tevékenység felajánlására találja meg a megfelelő időt (pl. ha már csökken az elmélyülten játszó gyermekek száma.)
- Személyre szabott, pozitív, fejlesztő hatású értékeléssel segíti a gyermeket.

3.2.8. A hét tevékenységközpont

Programunkban a gyermek egész napi tevékenysége a hét tevékenységközpontban zajlik. A tevékenységközpontok egysége rendszerbe integrálja azokat a tevékenységeket, amelyeket az óvodapedagógus tudatosan és átgondoltan ajánl fel választási lehetőségként a gyermekek számára. Itt történik a spontán szabad játék és itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek játékosak, de mivel az óvodapedagógus előkészítő, szervező, feltételteremtő szerepe itt módszeresen érvényesül, nem nevezhető csupán szabad játéknak.

Ez két különböző kategóriát jelent, amit úgy közelíthetünk meg, hogy a játéknak van:

a. spontán formája a tevékenységközpontokban,

b. szervezettebb, tervszerűbb formája, amely az óvodapedagógus oldaláról nézve „irányítottabb”.

Ha ezeket a tevékenységeket a tevékenységekben megvalósuló tanulás szempontjából nézzük, akkor beszélhetünk:

a. szabad játékban történő spontán tevékenységekben megvalósuló tanulásról,
b. játéktevékenységekben megvalósuló tanulásról, mely tervszerűen előkészített, felajánlott.

   Mindkettő ugyanabban a tevékenységközpont rendszerben folyik, csak az óvodapedagógus és a gyermekek részvételét tekintve tehetünk különbséget.

3.2.8.1.A családi és egyéb szerep- szituációs, drámajáték központja

A gyerekek által naponta megélt élmények felidézésének, újrajátszásának helyszíne. Segít az őket körülvevő világ megismerésében, változatos szerepek gyakorlásában. Számukra ismerős eseményeket és személyeket idéznek föl, utánozzák családtagjaik, a felnőttek és a gyerekek viselkedését. Ebben a tevékenységközpontban kapnak helyet a gyermekek saját szükségleteire szervezett munkajellegű tevékenységek: sütemény sütése, salátakészítés stb.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- A szerepjáték segít a gyermeknek egy én-központú lényből másokkal együttműködő személlyé válni.
- Segít az őket körülvevő világ megismerésében, változatos szerepek gyakorlásában.
- Segíti a nyelvi megértést és kifejező képességet, kommunikációt, bővül a szókincs, fejlődik a fogalmi gondolkodás.
- Segíti a kapcsolatok létrehozását, a társas fejlődést, az egymáshoz való alkalmazkodást.
- Segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás fejlődését.
- Fejleszti az érzelem kifejezőképességét.
- Fejlődnek a finom- és nagymotoros készségek, a koncentrálóképesség.
- Segíti a gyermekek erkölcsi ítélőképességének fejlődését.
- Alapvető matematikai fogalmak elsajátítása: halmazképzés, egy az egyhez megfeleltetés, párosítás, azonosítás, leképezés stb.

Pedagógus szerepe:

- A környezet megfelelő kialakítása, berendezése
- Kellékek, eszközök összeválogatása, rendezése
- Idő, hely, helyszín biztosítása és megfelelő csoportlégkör biztosítása
- Élmények biztosítása, élményszerző kirándulások szervezése a szerepjáték gazdagítása érdekében (kirándulás, színház, üzemlátogatás stb.)
- Szabályok kialakítása a gyermekek és eszközök védelmében
- A pedagógus a szabad játék során csak megfigyelő, feltételeket biztosító, csak a gyermekek igényének megfelelően kapcsolódik be a játékszituációba

- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos és elengedhetetlen a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

3.2.8.2. Irodalmi és ének-zenei tevékenységek, mozgásfejlesztés központja

Lehetőség szerint ez egy csendes, meghitt sarok, ahol a gyermekek könyveket (óvodai, könyvtári, otthonról hozott, gyermek által készített) lexikonokat, folyóiratokat stb. nézegethetnek, mesélhetnek egymásnak belőlük, vagy a felnőtt mesél nekik. Ez az az a központ, amelyik gyakorlatilag állandóan használatban van, mivel értelemfejlesztő, és szabályjátékok színtere is lehet. A pedagógus általában ebben a központban szervezi a beszélgető köröket, drámajátékokat, s ez a központ a zenei játékok, bábozás helyszíne is.

A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt a gyermek számára. Programunkban a zenei nevelés a Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra épül, és nem szűkül le az ismeretek feldolgozására, hanem érzelmeket aktivizáló, hangulati tevékenység.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Az érthető és kifejező beszédkészség fejlődése.
- Önálló versmondás képessége.
- A mesében előforduló kifejezések, szófordulatok beépülése a gyermek szókincsébe.
- Kialakul a szerepek megosztásának, az élmények megbeszélésének képessége.
- Gondolkodás, képzelet, auditív figyelem fejlődése, beszédfegyelem kialakulása.
- Figyelemmel hallgatják társuk mesélését, mondanivalóját.
- Zenei élmények befogadásával érzelmi fejlődést.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Ritmusérzék fejlődése, változatos mozgásokkal való érzékeltetése.
- Hangszerek megismerése, felismerése hangjuk alapján is.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Összerendezett, esztétikus mozgások kialakulása.
- Környezetünk hangjainak felismerése, beazonosítása.
- Kialakul a könyv iránti szeretet.
- Felfedezi a könyvet, mint az ismeretszerzés egyik forrását.

Pedagógus szerepe:

- Helyszín kialakítása, központ berendezése.
- A különböző témakörökhöz kapcsolódó könyvek biztosítása (pl. történhet egy közös könyvtár látogatás keretében, készítheti a pedagógus a gyermekekkel közösen).

- A könyv használatának megtanítása a gyermekekkel.
- Életkorhoz, témához kapcsolódó irodalmi és ének-zenei anyag kiválasztása (mese, vers, mondóka, dalos-játékok, zenehallgatási anyagok), élményszerű átadása, érdeklődés felkeltése.
- Közös szabályok alakítása az eszközök védelmében és a nyugodt légkör biztosítása érdekében.
- Irodalmi és zenei kultúra átadása, ízlésformálás.
- Beszédre ösztönző szituációk megszervezése, nyelvi játékok, beszélgetések kezdeményezése, ezzel az önkifejezés megalapozása.
- Zenei képességek (hallás, ritmus, mozgás) fejlesztése, játékok szervezése.

3.2.8.3. Művészeti tevékenységek központja (ábrázoló, kézimunka, kézműves, egyéb alkotó tevékenységek)

Ez az a tevékenységközpont, ahol a gyermekek szabadon kipróbálhatják és fejleszthetik saját kreativitásukat, megismerkedhetnek új anyagokkal, technikákkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, ragasztó, kréta, textil és a természetes anyagok széles választéka.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Önjutalmazó tevékenység, az alkotás folyamata a fontos a gyermek számára, nem a produktum.
- Az önkifejezés egyik változatára biztosít lehetőséget.
- Ösztönzi a kreativitást, verbális, nonverbális kommunikációt, önértékelést, az intellektuális képességek fejlődését.
- Fejlődik a figyelem, koncentráció, kitartás képessége.
- Fejlődik a finommotorika, a szem-kéz koordináció, vizuális percepció.
- Fejlődik a szín, a formaérzék, a különböző textúrák felismerése.
- Oksági kapcsolatok megértése.
- Kialakul a síkban való tájékozódás képessége.
- Elrendezés, sorrendbe állítás és tervezés elsajátítása.
- Döntéshozásra, problémamegoldásra serkent.
- Önállóságra szoktat.
- A közös alkotás örömmel tölti el, szívesen kapcsolódik be a tevékenységekbe, társai munkáját tiszteletben tartja, megbecsüli.
- Vigyáz a használt eszközök épségére, megbecsüli azokat.
- Kulturális és művészeti örökség tisztelete.
- Kialakul az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadása.

Pedagógus szerepe:

- A központ kialakítása, berendezése.
- Szabályalkotás.

- Az eszközhasználat megtanítása.
- Biztosítsa a mindennapi alkotás lehetőségét.
- Adjon időt és lehetőséget a kísérletezgetésre, próbálkozásra.
- Sokféle tárggyal, ötlettel, eszközzel motiválja a gyermekek művészeti érdeklődését.
- Ösztönözze a gyermekeket az önálló alkotásra, újabb ötletek megvalósítására.
- Minden gyermek alkotására ösztönzőleg reagáljon.
- Minden gyermek esetében önmagához képest értékelje az elkészült munkát. Az igyekezetet, az alkotás folyamatát értékelje, ne a végeredményt minősítse.
- Minden gyermek alkotását tegye ki a falra, hogy a szülők is láthassák.
- Soha ne mondja a gyermek alkotására, hogy szép, ha nem úgy érzi, mivel a gyermek érzékeli a verbalitás és a metakommunikáció ellentmondását, s ez elbizonytalanítja.
- A gyermek által elmondottakat a kész műről írja rá a papírra.
- Az aktuális témát jelenítse meg a központban.
- Ne adjon mintákat, mivel ez frusztráló hatású lehet a gyermek számára.
- Vonja be a gyermekeket a központ helyreállításába, takarításába az alkotó folyamat befejezésekor.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3.2.8.4. Manipulációs, asztali, társas-, és szabályjátékok központja

Itt a szét- és összeszerelhető-, a kirakós-, a társas-, és egyéb asztali játékok kapnak helyet. Ezekkel a játékokkal tanulnak meg a gyermekek egyeztetni, csoportosítani, sorba rendezni, szabályokat alkotni. Itt zajlik az értelem fejlesztő szabály játékok egy része is.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Matematikai fogalmak megismerése, folyamatos használata.
- Matematikai képességek fejlődése (számlálás – tő-, sorszám -, azonosítás, halmazképzés, analizálás, szintetizálás, sorozatok alkotása, szabályfelismerés).
- Geometriai és térbeli viszonyok megismerése.
- Finommotorika, szem-kéz koordináció, vizuális percepció, Gestalt funkció fejlődése.
- Logikus gondolkodás, problémamegoldó, kreatív gondolkodás fejlődése.
- Színek, formák felismerése, gyakorlása.
- Figyelem, koncentráló képesség fejlődése.
- Méréssel kapcsolatos tapasztalatok szerzése.
- Szabálytudat, önfegyelem fejlődése.
- Társas kapcsolatok fejlődése, osztozkodás, együtt játszás képességének fejlődése.

- Egymás tevékenységének tiszteletben tartása (pl. megkérdezi a másik gyermektől, hogy szüksége van-e még az építményre, mielőtt azt szétszedi).

Pedagógus szerepe:

- A központ kialakítása, berendezése.
- Szabályalkotás.
- Gondoskodjon arról, hogy sok matematikai képességet fejlesztő játék álljon a gyermekek rendelkezésére.
- Használjon ki minden lehetőséget a matematika gyakorlására (pl. két gyermek egyszerre szeretne játszani, javasolja, hogy osszák el úgy, hogy mindkettőjüknek ugyanannyi legyen).
- Használja következetesen a matematikai nyelvet, tegyen fel matematikai tárgyú kérdéseket.
- A pedagógus segítő szerepe érvényesüljön, ne adjon kész megoldásokat, hagyja a gyermeket próbálkozni.
- A témaprojektek feldolgozásához készítsen eszközöket (kártyák, társasjátékok, kirakó játékok stb.)
- A játékeszközök épségét folyamatosan kövesse figyelemmel, szükség esetén javítsa meg, vagy cserélje le.
- A játékeszközöket folyamatosan cserélje, változtassa az érdeklődés fenntartására, az igények kielégítésére.

3.2.8.5. Természettudományos tevékenység központja

Ez a központ ad teret a külső világ tevékeny megismerésére és alkalmas könyvek, gyűjtemények, metszetek elhelyezésére. Ebben a központban találhatók a nagyítók, térképek, a földgömb, a makettek és modellek, melyek az elmélyült felfedezéses tevékenységet segítik. A folyamatos megfigyelések eredményeinek regisztrálására (időjárás, napszak, hőmérséklet, növekedés, fejlődés, egyéb változások) használhatók a táblázatok, amelyeket a gyermekek működtetnek az óvodapedagógus közreműködésével.

A csoport állatai, növényei is itt kapnak helyet, amit szintén a gyermekek ápolnak, gondoznak, az óvodapedagógus segítségével. Itt történnek azok az egyszerű kísérletek, melyek rávilágítanak az ok-okozati összefüggésekre, a miértekre, hogyanokra, s folyamatábrákon ábrázolják az esetleges változásokat (pl. csíráztatás, mi történik a növénnyel, ha nem kap vizet).

E tevékenységközpont szerves része a külső szabad tér, mely számtalan lehetőséget nyújt a bennünket körülvevő világ megfigyelésére, tapasztalatok szerzésére. A szűkebb és tágabb környezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyermekeknek.

Környezetvédelem

Az óvodás korú gyermekek még nem vesznek részt aktívan a tágabb környezet védelmében, de azt már elvárhatjuk, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, legyenek kíméletesek az állatokkal. A pedagógus juttassa a gyermekeket tapasztalatokhoz a környezetkárosító jelenségeivel kapcsolatban, mint például szemetes környezet, az autók kipufogó gáza által szennyezett levegő, zajártalmak, vegyi anyagok károsító hatása.

A szemléletformálás módja, eszközei a gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődéséhez, tapasztalataikhoz igazodjanak. Meghatározó szempont a szülők, családok bevonása, mert a szemléletformálásban otthon is sok tennivaló akad.

A jeles napok megünneplésével, hagyományaink ápolásával, kirándulások szervezésével erősítjük a gyermekek kötődését a természethez.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Kialakul a rácsodálkozás képessége, a felfedezés öröme.
- A természettudományos tapasztalatok során ismereteik bővülnek.
- Megismernek ok-okozati kapcsolatokat.
- Gyarapodik ismeretük a világról.
- Segít megérteni, ők hogyan illeszkednek ebbe a világba.
- Megtanulják tisztelni, szeretni, megbecsülni az őket körülvevő környezetet.
- Megtanulják tisztelni és megbecsülni az életet.

Pedagógus szerepe:

- A központ kialakítása, berendezése.
- Segítsen a gyermeknek a hétköznapi tárgyakat megfigyelni.
- Biztosítson érdekes alapanyagokat a kísérletezéshez, játékhoz, munkához.
- Biztosítson lehetőséget a kísérletezésekre, felfedezésekre, tapasztalatszerzésre.
- Tartsa tiszteletben a gyermek világképét és figyeljen arra, milyen jelentést tulajdonít az egyes szavaknak.
- A pedagógus nyílt végű kérdésekkel ösztönözze a gyermekeket a problémamegoldó gondolkodásra.
- Bátoríthatja egy olyan kérdés körüljárását, amelyet egy gyermek vetett fel, s mely nyomán kísérletezés kezdődhet.
- A kiállított tárgyakat folyamatosan cserélje, bővítse a gyermekek érdeklődésének, az évszaknak, a témaprojektnek megfelelően.
- Ne kezelje elszigetelt tudományként, építse be a mindennapos tevékenységekbe.

3.2.8.6. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja

A homok és a víz akár a szabadban, akár a teremben a gyermek tevékenységben megvalósuló tanulásának egyik legelevenebb helyszíne. Lehetőség nyílik minél több érzékszerv egyidejű használatára. A természetes anyagokkal való ismerkedés során a gyermekek szabadon alkothatnak, gondolkodhatnak és kommunikálhatnak.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Matematikai gondolkodás fejlődése.
- Természettudományos ismeretek, tapasztalatok gyarapodása.
- Finommotorika, szem-kéz koordináció, tapintás fejlődése.
- Társas kapcsolatok fejlődése (kommunikáció, osztozkodás, egyeztetés).
- Élmények felidézése, rekonstruálása.

Pedagógus szerepe:

- Feltételteremtés, a központ kialakítása, berendezése.
- Fokozatosság elvének érvényesítése (az érdektelen eszközök kivétele, újak elhelyezése).
- Biztosítson anyagokat, eszközöket a témaprojekthez kapcsolódóan.
- A különböző anyagok tulajdonságainak felfedezéséhez változatos eszközök biztosítása.
- Kérdéseivel ösztönözze problémamegoldásra és feltevések alkotására a gyermekeket (Mi fog történni, ha …? Mi történt? Miért történt? kérdés hármas alkalmazása.)
- Szabályalakítás.

3.2.8.7. Építőjátékok, barkácsolás, szerepjátékok központja

Ebben a központban találhatók a különböző alakú és méretű építő elemek, amelyek alkotásra, különböző építmények létrehozására ösztönzik a gyermekeket. Tapasztalatot szerezhetnek az építőjátékkal való foglalkozások során. Sok kiegészítő eszköz használható a gyermekek érdeklődésének és élményeinek függvényében.

Ezek az eszközök lehetnek gyermekek által önállóan, illetve óvodapedagógus segítségével készítettek, melyek elmélyültebb tevékenységekre ösztönöznek, és tovább segítik a gyermeki alkotást.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Nyelvi fejlődés: folyamatosan beszél az építményről, matematikai fogalmakkal bővül a szókincse (hosszú, rövid, magas, alacsony stb.), építmények megnevezése.
- Társas kapcsolatok fejlődése: közös tervezés, vita, együttműködés, szabályalakítás, szerepvállalás során.
- Természettudományos és matematikai tapasztalatok szerzése: méret, forma, súly, statikai tapasztalatok.
- Megfigyelőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, csoportosítás, azonosítás, kreatív, fantáziadús gondolkodás fejlődése.
- Motoros fejlődés: finom- és nagymotoros mozgások, szem-kéz koordináció, vizuális percepció, a rendelkezésre álló térhez való alkalmazkodás, abban való tájékozódás.
- Fejlődnek a matematikai, a gondolkodási, a szociális és problémamegoldó képességek.
- Fejlődik a kreativitás és a koncentrációs képesség.

Pedagógus szerepe:

- A központ kialakítása, berendezése.
- A biztonságos játék feltételeinek megteremtése.
- Az építőelemek megfelelő elhelyezése, hogy indirekt módon közvetítse a matematikai ismereteket.
- Teljes hosszában látható legyen.
- Azonos formájú elemek egy polcon legyenek.
- A jelölés a teljes méretű elemet mutassa.
- A rendelkezésre álló eszközök, anyagok folyamatos pótlása, cseréje, a változó igényeknek megfelelően.

- Segítő kérdésekkel ösztönözze a gyermekek tevékenységét.
- Az építőjátékhoz kapcsolódó élmények biztosítása (pl. építkezések, útépítések megfigyelése).
- Ha a körülmények engedik, biztosítson lehetőséget arra, hogy az építmények több napig is megmaradhassanak.

3.2.9. Óvodai ünnepek, hagyományok

Az individuális pedagógia megbecsüli a közösségi lét értékeit. A csoport adta többlet a személyiség alakulásának egyik lehetséges mozgatója. A hagyományok ápolása összetartó erő, mely biztosítja az egyén számára az önérvényesítés, a kiemelkedés lehetőségét, és a társakhoz való kötődés, összetartozás élményét.

Fontos, hogy az óvodapedagógusok közösen alakítsák ki a különböző hagyományok, ünnepek rendjét. Legyenek intézményi szinten és csoporton belüli ünnepek egyaránt.

A különböző hagyományok megjelenését befolyásolja a település néprajzi hovatartozása, tájjellege. A népi hagyományok köréből a gyermekek életkorának megfelelően válasszunk. A múlt tárgyait, eszközeit az óvodapedagógus felhasználhatja kiállítások létrehozásához, elősegítve ezzel a családi gyökerek ápolását, a fiatalabb és idősebb generációk kapcsolatát.

A hazai családok egy részének állapota, az elszürkülő családi élet, a hagyományok feledése szükségessé teszik a családi ünnepek óvodai megrendezését (Mikulás, Karácsony, Anyák napja). Sok gyermek itt élheti meg a bensőséges pillanatokat. A program szellemiségének megfelelően az óvodapedagógus fektessen nagy hangsúlyt a csoportban tartható rendezvényekre, melyek a szülők, gyerekek ötletei alapján bővíthetők.

A csoport hagyományai

- Születés- és névnapok megünneplése a társak személyre szóló ajándékaival,
- Mikulás,
- Karácsony,
- Farsang,
- Húsvéti készülődés és locsolkodás,
- Víz világnapja,
- Anyák napja,
- Gyermeknap.
- Évzáró/Ballagás

A különböző ünnepek sokféle tevékenységet integrálva témaprojektekben is megjelenhetnek, gazdag tapasztalatokhoz juttatva a gyerekeket (pl. Március 15.).

Az óvodapedagógus adjon a gyermekeknek lehetőséget, időt, és eszközöket a készülődésre, tervezgetésre, a dekoráció készítésére, vendégvárásra. Az előkészületekben és a rendezvények lebonyolításában nem nélkülözhető a szülők támogató együttműködése.

Az óvoda hagyományai

Egészségnap

Városi programokon való részvétel

(pl.: Vidor, Szelektív-szombat, Ovifoci a Stadionban, Mini tirpákfesztivál)

„Kincskereső Napok”

Több napos rendezvénysorozattal biztosítunk közös, változatos élményeket óvodásainknak és minden résztvevőnek.

Gyermekközösségi nap- új közösségformáló ünnep.

Mikulás várás

Ellátogatunk a Mikulás házhoz.

Adventi készülődés, karácsonyi ünnepség

A város karácsonyi forgatagában fellelhető élményszerzési lehetőségekkel élünk.

Óvodánk minden csoportjában adventi koszorúk és ajtódíszek készülnek, segítőkész szülők bevonásával. Az ünnepi mézeskalácsot óvodánk nagycsoportosai készítik el, amit az óvodai karácsonyi ünnepsége után fogyasztunk el közösen, meghitt hangulatban.

Farsang

Farsangkor egész napos jelmezes mulatságot és versenyjátékot szervezünk minden csoportban.

Kiszebáb

A kiszebáb elégetésével jelképesen elűzzük a telet.

Március 15.- Nemzeti ünnepünk

Hagyomány szerint elsétálunk a Kossuth-, vagy a Petőfi szoborhoz, ahol virágokat és a gyerekek által készített zászlókat helyezzük el. A nagycsoportosok az ünnephez kapcsolódó aktuális kiállítást is megtekinthetik a Jósa András Múzeumban.

Húsvét

Az előkészületek kapcsán megismerkedhetnek az ünnep hagyományaival, tojásfestési technikákkal, és a csoportokban locsolkodnak.

Víz világnapja – Március 22.

Ebből az alkalomból ellátogatunk a bujtosi tóhoz a Városligetbe. Megfigyeljük, hogy milyen élőlények élnek a Bujtási tóban, és környékén. Vízmintát veszünk és az óvodában különféle kísérleteket végzünk vele. Összehasonlítjuk a csapvíz és a tó vízének színét, szűréssel, ülepítéssel megfigyeljük azok tisztaságát. Különféle vizes játékokat játszunk. Valamint a Víztoronynál szervezett változatos programokon is részt veszünk.

Föld napja – Április 22.

A Föld napja keretében meghívjuk a szülőket udvarunk tavaszi takarításához és virágosításához.

Anyák napja

A gyerekek rövid köszöntővel és saját készítésű ajándékokkal köszöntik édesanyjukat, nagymamájukat az óvoda minden csoportjában.

Gyermeknap

Hagyományainkhoz híven ezt a napot vagy kirándulással, vagy az óvodán belül szervezett változatos tevékenységek biztosításával ünnepeljük. Piknik az óvoda udvarán.

3.2.10. Inkluzív pedagógia

Integráció a Lépésről-lépésre nevelési gyakorlatunk megőrzésével, a különbségek, az ahhoz való alkalmazkodással. Mindez a gyermekek esélyegyenlőségét szem előtt tartó intézkedésekkel:

- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megismerése és fejlődésének biztosítása egyéni foglalkozásokkal valamint a felzárkóztatás segítése.
- Együttműködés a bevont szakemberekkel.

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvoda alapító okirata alapján.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében.

A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja.

Feladatunk a gyermeküket elhanyagoló családokkal az együttműködés, az eredményességre törekvés.

A hátrányos helyzet okai:

Környezeti: több gyermekes család, szülők iskolázatlansága, komfort nélküli szűkös lakásviszonyok, nevelési hiányosságok.

Anyagi: munkanélküliség, csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen szülő, létminimum alatti jövedelem, pénztelenség, a pénz nem megfelelő beosztása.

Egészségügyi: Születési rendellenesség vagy fogyatékosság, tartós betegség, higiénés hiányosságok, idegrendszeri problémák, értelmileg/ érzelmileg retardált, a gyermek személyiségében rejlő okok.

Feladataink:

Anyagi támogatás lehetőségeinek megtalálása,

A megfelelő szakember bevonás / szociális munkás/,

Tanácsadás a mindennapi élethez,

Egészséges életmódra nevelés,

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

Egészséges életmódra nevelés,

Differenciált fejlesztés a gyermek alapos megismerése után,

Mozgásos tevékenységek, sport megszerettetése,

Tehetségígéretes gyermek felkészítése,

Az egyes területeken lemaradók számára felzárkóztató foglalkozás szervezése,

Mozgás lehetőség biztosítása,

Családoknak, szülőknek felajánlott segítség,

A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése és fejlesztésének biztosítása,

A nevelési célok megvalósíthatóságát az biztosítja, ha az óvodai napirend során csak annyi segítséget kap a gyermek, amennyi további önálló cselekvéséhez szükséges,

Szervezési feladatok:

Igazolatlan hiányzások minimalizálása, a rendszeres óvodába járás szorgalmazása,

A szülők munkába állását toleráló nyitva tartás,

A nevelőtestület teamkénti együttműködése,

A pedagógiai munka kiemelt területei: Anamnézis az óvodába lépéskor,

Kommunikációs nevelés, érzelmi nevelés, egészsége életmódra nevelés.

Együttműködés külső szakemberekkel

A három év alatti gyermekek gondozása-nevelése

A három év alatti gyermekek a kiscsoportba kerülnek be abban az esetben, ha minden óvodaköteles gyermek felvételre került és még a létszám megengedi. Minden ilyen korú gyermek a programunk alapszellemében nevelkedik, fejlettségi szintjének megismerése után önmagához való fejlesztésben részesül a differenciálás és egyéni bánásmód alkalmazásával.

3.2.11. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ;
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan is éretté válnak** az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre jobb elvégzésében mutatkozik meg (kitartás, munkatempó, önállóság, önfegyelem)

Három éves kortól kötelező az óvodába járás. Az óvodai évek alatt individualizált szocializáció során az óvodai nevelésünk célja, feladata a gyermekek személyiségének harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. Óvodánk nem iskola, s tiszteletben tartja az óvodáskorú gyermekek önmagához igazított fejlődését óvodai keretek között. Sajátos nevelési igényű gyermekeknél az iskolaérettség speciális szakemberek segítségével valósulhat meg.

A gyermekek fejlettség állapotának mérése

A csoportban minden gyermek részére egyéni fejlődési naplót fektetünk fel. Tartalma: anamnézis, melyet a szülő tölt ki, valamint az óvodás gyermekek fejlődésének nyomonkövetése korának megfelelően, melyet évente kétszer (november és március) töltenek ki az óvodapedagógusok a gyermeki megfigyelések alapján. Ebben rögzítésre kerül a megfigyelések elemzése, értékelése, és a fejlesztésre irányuló tervek, feladatok, tevékenységek. Ezek adják az alapot a további fejlesztéshez. Mindezekről tájékoztatást kapnak a szülők.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Célunk a tanulási zavarokat megelőző (preventív) támogató, minőségi és befogadó nevelés-oktatáshoz való hozzáférés folyamatos biztosítása.

Óvoda-iskolai átmenet támogatása:

Cél: az intézmény partnerkapcsolatainak bővítése, az együttműködési formák erősítése,

Intézményi átmenetet segítő programok kidolgozása és működtetése.

Feladat: munkaközösség létrehozása, éves munkaterv szerinti működtetése.

3.2.12. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Alapelvünk: Az óvoda dolgozói, szülők és gyermekek körében legyen természetes az egymás elfogadása, segítése az intézmény sajátosságait figyelembe véve. A gyermekvédelmi gondoskodás a hatályos törvényeknek és rendeleteknek megfelelően. Óvodánk pedagógiai programjába szorosan beépül. Gyermekvédelmünk magába foglalja mindazokat a területeket, hatásokat, amelyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják a megelőzés, beavatkozás, kezelés tekintetében. Gyakorlatunkban a gyermekvédelmi tevékenységek közül – intézményhálózatunk sajátosságait figyelembe véve – a preventív és korrekciós feladatokat vállalhatjuk fel.

A gyermekvédelmi munkánk célja: A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek problémáinak mielőbbi felismerése, a preventív és korrekciós feladatok felvállalása a hátrányok csökkentése érdekében. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek is fejlődjenek önmagukhoz viszonyítva és ehhez kapják meg a megfelelő segítséget.

Prevenció**:** A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Korrekció**:** Speciális (szűkebb értelemben vett) gyermekvédelem, a családon belül vagy a családon kívül fejlődésben akadályozott gyermek védelme és nevelése.

Célszerű a hatályos törvények értelmében a hátrányos helyzet, illetve veszélyeztetettség fogalmának rögzítése és ezzel kapcsolatban rendszeres konzultálás a nevelőtestülettel, a szakirányú végzettséggel rendelkező gyermekvédelmi felelősök irányításával. Intervenciós gyakorlat alkalmazása a családokkal, sajátos, egyedi problémakezelése érdekében.

Feladataink: a családokkal bizalmi, jó kapcsolat kiépítése, a gyermek elfogadtatása a társaikkal, a fokozatosság és biztonság megteremtése, a gyermek megfigyelése és figyelemmel kísérése, a gyermeki és szülői jogok érvényesítése, együttműködés a segítő szervezettekkel.

Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

h) *szint: Az óvodapedagógusok szintjén*:

A jelzéseinek fogadása,

A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felismerése,

A gyermekek személyiségéhez illeszkedő differenciált és egyéni fejlesztés,

i) *szint: Gyermekvédelmi felelős szintje*:

A pedagógusoktól beérkező információk gyűjtése,

A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a

tanácsadásra és segítésre, a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a kapcsolattartásra a családsegítő szolgálat felé.

j) *szint: Óvodavezető szintje*:

Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát,

A gyermeki érdekek érvényesítése, és annak ellenőrzése,

Szükség szerint feladata felvenni a kapcsolatot az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

Az intézmény óvodapedagógusai, a gyermekvédelmi felelős, a tagintézmény-vezető ennek megfelelően végzi el az esetekből adódó feladatokat.

Új tagja az óvodai gyermekvédelem terén az óvodai szociális segítő, aki az alábbi tevékenységeket végzi:

• Egyéni segítés, tanácsadás;

• Csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka) – előnyük, hogy egyszerre több gyermeket érnek el, és a prevenció hatékonyabban megvalósítható általuk;

• Közösségi tevékenységek – előnyük, hogy e módszerrel is egyszerre több gyermek érhető el, és egyes programokba a szülők is bevonhatók.

A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását is, mivel része az észlelő- és jelzőrendszernek, így rá is vonatkozik a jelzési kötelezettség, ha a gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja.

Szociális szakemberként támogatja az óvodát a hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet, veszélyeztetettség kialakulásának korai felismerésében, BTMN gyerekek szakemberhez való irányításában, észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységét: érzékenyítéssel, a veszélyeztetettség tüneteinek korai felismerésében való segítségnyújtással végzi, a jelzés megtételének támogatásával.

A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák közé tartoznak az esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések is.

A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus feladata és kötelessége.

Az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős koordinálja.

A gyermekvédelmi felelős speciális feladatai

Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálat tagjaival, esetmegbeszéléseken való részvétel. A hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek felkutatása, esetleg gondozásba vétele. Folyamatos megfigyelésük és családlátogatások.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Óvodánk felvállalja – személyi, tárgyi feltételeit valamint az Alapító okiratot figyelembe véve – a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését. A gyermek óvodába kerülésekor és azt követően a Szakértői véleményben megfogalmazottak alapján figyelemmel kísérjük a sajátos nevelési igény okát, területét és súlyosságát. Az integrálás során biztosítjuk a lehetőséget az ép és sajátos nevelési igényű gyermekek természetes együttnevelésére. A fogyatékosság mértékének megállapításához figyelembe vesszük az orvosi vizsgálatok eredményét, a szakemberek véleményét. Amennyiben a gyermek az óvodában fejleszthető, integráltan neveljük az óvodapedagógusok felkészültsége alapján, együttműködve a Nyíregyházi Göllesz Viktor Szakiskola, Általános

Iskola és EGYMI utazó munkatársaival, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő szakemberrel, az óvoda pszichológusával.

Szociális feladatok ellátása

Krízishelyzetben lévő gyermekeknek és családjuknak nagyobb érzelmi biztonságot és mentális támogatást nyújtunk. Szakemberekkel együttműködve életviteli tanácsadást szervezünk. Érdekképviseletet látunk el a szociális, a nevelő-oktató, egészségügyi, szociálpolitikai, jogi érdekérvényesítő, valamint a gyermekjóléti és védelmi szolgáltatások igénybevétele érdekében. Ellátjuk a szociális és pedagógiai tevékenységek koordinálását, partneri kapcsolatokat ápolunk a különböző szakemberekkel. A gyermekvédelem, a családgondozás és szociális gondoskodás kölcsönösen áthatják egymást.

2.3.10. Az óvoda kapcsolatai

A család-óvoda kapcsolata

Az óvodai nevelésünk kiemelkedően és érdemi módon épül a családi nevelésre, kiegészítve azt. A kettő összhangjára való törekvés, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele.

Az együttműködés formái változatosak, melynek alapja a kölcsönös bizalom. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az együttműködés az egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolat kialakításában fontos feladat. Ezen túlmutatóan együttnevelve kívánunk munkálkodni, így a szülő részévé válik az óvodai nevelésnek, maga is résztvevőként tevékenykedve az óvodai munkában.

A szülőkkel való együttműködés alapelvei:

- Az együttműködést értékként fogadjuk el.
- Elismerjük a család elsődlegességét, szokás és szabályrendszerét.
- Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósítható meg.
- Az óvodapedagógus vállalja a megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partner szerepét, a képzett szakember felkészültségének felelősségével.
- A kommunikáció, a tisztelet, a különbségek elfogadása és a gyermekek érdeke adja a jó partneri kapcsolat alapját.
- Az óvodapedagógusok ismerjék és tartsák tiszteletben, ugyanakkor fogadtassák el a saját objektív álláspontjukat is a szülők nevelési eljárásainak finomítása során.

Az együttműködés tartalma:

Alapozunk arra a tényre, hogy a gyermek viselkedése, viszonyai, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódik. Az óvoda szükség szerint megerősít, segítséget, mintát nyújt.

Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereit is (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra kihelyezése, online oldalak, honlap). Elkészült óvodánk honlapja, melyre folyamatosan kerültek, kerülnek feltöltésre a csoportok mindennapjaival kapcsolatos fényképek, videofelvételek.

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Az óvoda intézményi kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során/alatt és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz, aktualitásokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott, kezdeményező és együttműködő.

- A **Gyermekek Háza Déli Óvoda székhely intézménnyel** és a hozzá tartozó öt **tagintézménnyel** és öt **telephellyel** tart az óvodánk kapcsolatot, mely működésünk és hatékony munkánk érdekében meghatározó.
- **A Szabolcs-SzatmárBereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíregyházi Tagintézményével való kapcsolat**

  Logopédus segíti a beszédhibás gyerekek korrekcióját, aki heti rendszerességgel kijár intézményünkbe és a kiszűrt gyermekekkel foglalkozik. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek esetén, valamint iskolaérettség megállapításához stb. kérjük a vizsgálatot, az ellátást, a megfelelő terápiát a megfelelő szakember közreműködésével, szülő beleegyezésével.

  - **A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Járási Szakértő Bizottsággal való kapcsolat** beiskolázáshoz.

  - **Nyíregyházi Tankerületi Központ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértő Bizottsággal való kapcsolat**

  Az SNI – s gyanús gyerek vizsgálatához, szakvélemény megállapításához és ellátásához kell. Valamint a folyamatos évenkénti felülvizsgálati kérelem megküldésével az új tanév esedékes vizsgálatához.

- **Óvodánknak óvoda orvosa, fogorvosa és védőnője** van, akik a gyermekek testi fejlődésének őrzői az intézmény falai között és azon túl is.
- **Család-és Gyermekjóléti Központtal, Családsegítővel való kapcsolat**

Ez a kapcsolat hozzájárul a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családba történő nevelésnek elősegítésére. Ezen túl a veszélyeztetettség megelőzéséhez és az esetleges veszélyeztetettségnek megszüntetéséhez, valamint a gyermekek saját családjából való kiemelésnek megelőzéséhez.

Az óvodai szociális munkás felmerülő probléma esetén segíti a munkánkat.

- A **Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei** közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint szakmai kapcsolatot tart fenn.
- **Kulturális és közművelődési intézményekkel való kapcsolat**

Például színház, művelődési ház esetén valósul meg, ahol az óvodáskorú gyermekek életkoruknak és egyéb tényezők figyelembevételével részesei lehetnek bábelőadásoknak, színházi előadásoknak stb.

- **A gondnoksággal való kapcsolat** az intézményünk gazdasági együttműködését jelenti, mely óvodánk működéséhez nélkülözhetetlen.
- **Monbebével való kapcsolat** Bozsik program keretében lehetővé teszi az érdeklődő, tehetséges gyermekek foci iránti szeretetének megalapozását.
- **Elamen ZRT.-vel való kapcsolat** az étkeztetést biztosítja.
- **Óvoda- iskola kapcsolata**

EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című projektben az Intézmények Hálózati munkacsoportja jött létre a Móricz Zsigmond Általános Iskola Vécsey Károly Tagintézményével. A Hálózati munkacsoport munkaterve meghatározza az aktuális tanévre szóló együttműködést.

Más iskolákkal való kapcsolat

- Iskolacsalogató – szülői értekezlet, ahol az iskolák bemutatkoznak
- Kölcsönös szakmai tapasztalatcserében való érdemi részvétel, gondolatcsere.
- Az első osztályba bekerült gyermekek nyomon követése, meglátogatásuk.
- Nyílt napok – különböző iskolai rendezvényeken való részvétel
- Pályázatokon, rendezvényeken való részvétel.

- Nyíregyházi Göllesz Viktor Szakiskola, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

A Szakértői Bizottságok szakértői véleményében megfogalmazottak értelmében az SNI gyerekek részére szakemberek kérése/biztosítása pl.: gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, szurdopedagógus stb.

Célunk az együttműködés terén:

- a gyermekek fejlődésében a folytonosság biztosítása
- a gyermekek személyiségének megismerése,
- a családok megismerése a gyermek fejlesztéséhez
- folyamatos kétoldalú kommunikáció,
- a feladatok egységes értelmezése
- együttműködés és az ismeretek, információk rendszeres cseréje, segítségadás koordinálása
- a kölcsönös bizalom megteremtése
- a közös célok megvalósítása a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében.
- a családok elköteleződésének támogatása
- kapcsolattartás a segítő szakma képviselőivel
- megfelelő nevelési stratégiákat alkalmazni;
- hosszú távú együttműködéseket építeni az intézményekkel;

A nevelési-oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és ápolása.

4. Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény, Bóbita Tagintézmény, Mandabokor Telephely, Kassa úti telephely, Felsősima telephely, Manóvár Tagintézmény Tevékenységközpontú óvodai nevelési gyakorlata

„Az életre nevelünk”

4.1.1. Nevelési cél

A Tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:

„A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, mely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- az életre való felkészítést a tevékenység által és a tevékenységeken keresztül.

4.1.2. Gyermekkép

Törekszünk arra, hogy a világra nyitott, fogékony, érdeklődő, önállóan tevékenykedni tudó, nyugodt, kiegyensúlyozott gyermekeket neveljünk.

A nevelés során figyelembe vesszük azt, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető és szociális lény is egyszerre, a gyermek eltérő genetikai adottságait és az eltérő ütemben való fejlődésének sajátosságait. A személyiség kibontakoztatásában mindezekre odafigyelünk, és ezt alkalmazzuk a gyermekközpontú „életrevaló” nevelés során.

4.1.3. Óvodakép

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodában a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség és a kompetenciák kialakítása, egyéni fejlődésükhöz mérten a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátása, és a hátrányok csökkentése a célunk.

Az óvodában az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő feladatok által törekszünk megteremteni a kisiskolás korba való átlépés feltételeit. Mindezt az életkornak leginkább megfelelő szabad játék során, kiegészítve azt a különböző tevékenységekkel.

Fontosnak tartjuk az interkulturális (inkluzív, integrált, migráns) gyermekek nevelését támogatószemléletet. Előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra törekszünk.

Deszegregációs célú befogadó nevelésre törekszünk. A lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességét elősegítjük, az egyenlő esélyeket megteremtjük.

A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a okokat azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet készítünk, az elért eredményeket mérjük, értékeljük.

Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolatainak erősítésére, tovább építésére, helyi területi és

regionális ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk.

4.1.4. Pedagóguskép

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek elfogadó, segítő, támogató személyisége meghatározó a gyermek számára, aki olyan derűs légkör alakít ki, melyben a gyermek az egész nap során biztonságban és jól érzi magát, ahol egész személyét, elfogadó tisztelet, szeretet megbecsülés és bizalom övezi.

Biztosítja az eltérő képességekkel és családi háttérrel rendelkező gyermekeknek egyformán a magas szintű nevelését, igényszerinti fejlesztését.

Előítéletektől mentes, a nemzetiségi és migráns gyermekeknek lehetőséget biztosít egymás kultúrájának megismerésére.

4.1.5. Intézményi Szintű Kompetenciák

Pedagógiai folyamatok

- A törvényes működést az alábbi hatályos jogszabályokkal összhangban álló alap dokumentumok határozzák meg: Alapító okirat, az óvoda pedagógiai programja, az óvoda éves pedagógiai munkaterve, BÖCS, Házirend, Közalkalmazotti Szabályzat, ONAP
- Az intézmény éves terveinek elkészítése a nevelőtestület minden tagjának bevonásával történik.
- Az ellenőrzés, és az értékelés a Belső Önértékelési Csoport éves munkaterve alapján történik.

Személyiség- és közösség-fejlesztés

- A gyermekek személyiségének fejlődését a pedagógusok a csoportnaplóban és a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentumokban rögzítik.
- Az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával intézményünk biztonságot nyújtó természetes befogadó közege minden gyermeknek, függetlenül hovatartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől.
- A Tevékenységközpontú programunkban a társas és közösségi tevékenységek a teljes nevelési folyamatot átszövik, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítést, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését az életre való nevelést szolgálják.

Eredmények

- Az külső és belső mérési eredményeinket felhasználva határozzuk meg az intézmény erősségeit és fejleszthető területeit, és ezekre fejlesztési tervet írunk (neveltség- és tudásszint mérés ősszel és tavasszal).

Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

- A belső tudásmegosztást segítik az intézményben tevékenykedő munkaközösségek, melyek önálló munkaterv szerint működnek.
- Az intézmény dolgozói az információátadás szóbeli, digitális és papíralapú eszközeit rendszeresen használják.

Az intézmény külső kapcsolatai

- Az intézmény a külső partnereivel szokásos kapcsolati formáit rendszeresen, illetve szükség szerint fenntartja.

A pedagógiai munka feltételei

- Az intézmény rendelkezik a belső infrastruktúrával, amely figyelembe veszi az intézmény képzési struktúráját, a nevelőmunka feltételeit és pedagógiai céljait.
- Az óvodapedagógusok valamennyien rendelkeznek az előírt iskolai végzettséggel, a hét évenkénti továbbképzésüknek eleget tesznek, változatos szakirányú továbbképzéseken vesznek részt.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában, a megfogalmazott elvárásoknak és a pedagógiai programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

- Az intézmény pedagógiai programja összhangban áll az Óvodai nevelés országos alapprogrammal.
- A pedagógiai program a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmazza meg az intézmény sajátos nevelési-oktatási feladatait, céljait.

4.1.6. Pedagógus Kompetenciák

k) Pedagógiai módszertani felkészültség

- ismeri a tevékenység. központú program alapelveit, módszereit.
- A pedagógiai módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően komplex tevékenységekbe ágyazva alkalmazza.

l) Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

- A pedagógus tervezése (tematikus terv, nevelési terv, ütemterv) koherens az Országos Óvodai Nevelés Alapprogrammal, és az óvoda pedagógiai programjával.

A saját munkájára képes reflektálni annak erősségeit, gyengeségeit felismerni, javítani.

m) A tanulás támogatása

- Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és önálló felfedezés.
- a szabadjátékhoz megfelelő eszközöket, biztosit.
- Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt, bizalommal teli légkört és környezetet teremt, ahol a pozitív visszajelzéseknek köszönhetően minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
- A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.

A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség

- A gyermekek személyiségét önmagukhoz viszonyított fejlődésében szemléli, sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékukon keresztül tárja fel.
- A gyermekek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási, fejlődési folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, felismeri a gyermek személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani.

A gyermek csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység

- **Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai napok biztosítása, megfelelő szokás és** normarendszer
- A felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban, inkluzív pedagógiai irányelvek ismerete, alkalmazása.
- A gyermekcsoporton belül és a gyermekcsoportok között az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének, a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet kialakítása és gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak az eltérő kulturális, illetve társadalmi hátteréből érkező társak irányában is.
- Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktus-megelőzés módszereit, a felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.

Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.
- Tudja, ismerje az óvodában alkalmazható mérési, értékelési, elemzési eszközöket.
- Tudja a gyermek életkornak megfelelő mérési, értékelési módszerek alkalmazását (megfigyelés, értékelés, tudás és neveltségi szint)
- Az érékelés hozzájárul a gyermek csoportban elfoglalt helyének, társai és a felnőttek róla alkotott

véleményének alakulásához.

- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos pozitív visszajelzésekre.

Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

- A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel, kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- A gyerekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki, tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

- Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz, saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- Rendszeresen tájékozódik az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, képesség fejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza azokat.
- Kihasználja a továbbképzési lehetőségeket, élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.

4.1.7. Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény speciális feladatai:

Helyi nevelési programjába beépítésre kerültek a TÁMOP 3.1.4-08/2-2008-0072 Új Magyarország pályázat Kompetencia Alapú Óvodai Nevelés elemei:

A Tevékenységközpontú óvodai helyi nevelés alapfeladatai

- Tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának.
- Az óvoda, **nevelő** intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatását, nevelését, fejlesztését helyezi előtérbe: tudatos, tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtése, a kooperációra és kommunikációra nevelés a szabadjáték feltételeinek megtartásával, párhuzamos tevékenységek lehetőségének felajánlásával.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A négyes feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

4.1.8. Játék és tanulási tevékenység

A **játék** olyan **komplex tevékenységforrás**, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában, célja eléréséhez.

A játék a kisgyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége, ahol kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket, ugyanakkor megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyben az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja, az indirekt irányítás felelősségét. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az csoportokban jól kialakult szokás az óvónők által készített és alkalmazott szabályjátékok felhasználása a játék és a tanulási tevékenységekben. A környezetünkre jellemző sajátos élményvilág feldolgozása a szerepjátékok során. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű elmélyült gyermekjáték kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellet a szükség és igény aszerinti együttjátszásával támogató, serkentő, ösztönző magatartásával indirekt reakcióival éri el. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében időbeosztásában továbbá a játékos tevékenység szervezésében is meg kell mutatkoznia.

A játék kicsiben maga az **„ÉLET”**, éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesedhet ki. Legfőbb célkitűzésünk a több érzékszervet igénybevevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetés, a közvetlen környezet folyamatos megismerése.

Az óvodában előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségű az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati probléma megoldás,
- az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékelléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- a gyermeki önkifejezés, alternatív lehetőségeinek biztosítása, önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését segítő attitűd.

A tanulás szervezés módjai

Kötetlen kezdeményezés:

- Meghatározó tanulási forma.
- Mozgás
- Tanulmányi séta és kirándulás alkalmanként, témától függően szervezhető.

A tanulás területei	Mindennap jelenlévő Verselés, mesélés, mozgás.	Tervszerűen kezdeményezett hetente A külső világ tevékeny megismer ése.	5-6-7 évesek A külső világ tevékeny megismer ése matemati kai tartalmú tapasztala tokkal.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült szabad játékhoz
- feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő **eszköz, idő, hely** biztosítása a játékhoz.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében, együttjátszás.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- A személyiségfejlesztés építse a gyermekek egyéni érési ütemére

A **játék és tanulás** teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. Játék közben szinte észrevétlenül tanul, ezért a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az.

Az óvodai tanulás során elsődleges célunk az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A gyermek a világot **komplex** módon érzékeli a tanulás során is ebből kiindulva, **komplex foglalkozások** rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet jelent.

Az óvodáskorban szerzett tanulási tapasztalatok hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is, ezért nem mindegy milyen érdeklődés fejlődik ki bennük a tanulás iránt.

Szeretnénk elérni, hogy **örömmel és önként** vegyenek részt ebben a folyamatban.

A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, életkori sajátosságaihoz, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Az anyanyelvi, értelmi képességek fejlesztése
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- Sokszínű tevékenységek biztosítása
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése
- Sikerélményeket nyújtani a gyermeknek, ami az önbizalmát, önértékelését, bátorságát erősíti.

A fejlődés várható eredménye:

- A gyermek örömmel játszik, melyben észrevétlenül tanul és kiéli, kipróbálja, feldolgozza, gyakorolja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.
- A játékban társas kapcsolatai alakulnak, fejlődnek, melyeket a későbbi élete során kapcsolataiban alkalmazni tud.
- A nevelési folyamat egészében spontán erőltetés nélkül vagy irányított módon tanul a gyermek.
- Kompetencia alapú tanulás jellemző jegyei jelen vannak az óvodai nevelésben.

4.1.9. Társas és közösségi tevékenység

A társas és közösségi tevékenység a teljes nevelési folyamatot átszövi, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítést, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, esélyegyenlőség megteremtését, az életre való nevelést szolgálja.

Célja olyan érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés megteremtése, ahol a kisgyerek jól érzi magát, megvalósíthatja önmagát, úgy hogy alkalmazkodik társaihoz és a felnőttekhez, szabadon alakítja baráti kapcsolatait, tiszteletben tart másokat, az interkulturális szemlélet alakításával, a nemek társadalmi egyenlőségének támogatásával.

Az óvodapedagógus feladata a társas közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai napok biztosítása.
- A felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül és a gyermekcsoportok között az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.

- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társak irányában.

A beszoktatás-befogadás

A beszoktatás óvodánkban folyamatos, kisebb csoportokban történik. Az óvodába lépéskor – igény szerint – a gyermek a szülővel együtt kezdheti az óvodai életet. Minden gyermeket meglátogatnak otthonában az óvónők.

A beszoktatás első napjaiban a csoport mindkét óvónője együtt foglalkozik a gyerekekkel. A régi óvódásokat felkészítjük az új gyermekek fogadására.

Egyéni bánásmód a közösségben

A megvalósítás alapvető feltétele a gyermek életkori és egyéni jellemzőinek alapos ismerete. z egyéni különbségek leginkább a társas kapcsolatokban tűnnek ki. Külön figyelmet fordítunk azokra a gyerekekre, akiknek fejlődését a negatív környezeti hatások gátolják. Figyelmet érdemelnek HH, HHH, SNI, interkulturális és a kiemelkedő képességű gyermekek is. Az egyéni bánásmód nem feltétlenül külön foglalkozást jelent, a gyermekek egy részének éppen a csoporton belül van szüksége egyéni bánásmódra.

Az értékelés

Az értékelés hozzájárul a gyermek csoportban elfoglalt helyének, társai és a felnőttek róla alkotott véleményének alakulásához. A pozitív értékelés megerősíti a helyes magatartást, elősegíti az óvónői elvárások belsővé válását, ezáltal elősegítve a gyerek önértékelését, pozitív énkép kialakulását.

A jutalmazás kiterjedhet a dicséretkülönböző módjaira. – a testi közelségtől, a dicséretet jelző pillantástól, gesztustól, mimikától a szóbeli megfogalmazásig.

A fejlődés várható eredménye:

- kialakul a gyermekek Én tudata, pozitív önértékelése és érvényesítési törekvései,
- képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre,
- elfogadják a másságot,
- szívesen tevékenykednek társaikkal együtt, elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt normákat, magatartásformákat,
- a kooperatív viselkedés erősítése
- érdeklődnek egymás iránt tekintettel vannak egymásra,
- meghallgatják a felnőtteket és társaikat,
- türelmesek önállóan keresik a segítségnyújtás formáit,

- örülnek a közösen elért sikereknek, ötleteikkel alakítják környezetüket,
- bíznak önmagukban és társaikban,
- udvariasak köszönnek,
- alkalmazkodnak a szabályokhoz, tudják késleltetni szükségleteik kielégítését,
- készen állnak az iskolai életre, az új környezet elfogadására.

4.1.10. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodákban a munkatevékenységek olyan munkavégzést jelentenek, amelyek tényleges tevékenykedtetéssel, játékos jelleggel, rendszeresen folyamatosan a mindennapokban beépítve valósulnak meg.

Végezzenek szívesen, önállóan, önként, saját magukért és a közösségért minden olyan munkát, melyet el tudnak végezni.

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. nevelőértéke elsősorban az együttműködési képességek fejlesztésében rejlik. Elsősorban nem a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejti ki a már említett nevelő-fejlesztőhatást. Alapvető követelmény az önállóság, a gyermek saját magához viszonyított értékelésének fontossága.

A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételei:

- az életkorhoz, a fejlettséghez igazodó munkalehetőség,
- megfelelő méretű, minőségű, mennyiségű munkaeszköz,
- elegendő hely és idő a munkavégzésre,
- nyugodt légkör,
- a felnőtt mintája.

Az óvodákban az alábbi munkajellegű tevékenységeket végezhetik a gyerekek:

• önkiszolgálás • gondozási feladatok	egyéni szükséglet kielégítése
• naposi munka • felelősi munkák • kerti munka • egyéni megbízatások	közösségért végzett munkák

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömöt jelentsen a gyermeknek és teljes önállósággal végezhessék azokat.
- Tartsa szem előtt a környezettudatos magatartást, a környezet védelmét.
- A gyermeki munkát az óvodapedagógus tudatosan szervezi a gyermekkel való együttműködést, és a folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztően értékeli.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha önként vállalt feladataikat teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Szívesen működnek közre a növények és állatok gondozásában.
- Szívesen részt vesznek külső és belső környezetük esztétikus kialakításában, rendben tartásában.

4.1.11. Szabadidős tevékenység

A szabadidős elfoglaltságok biztosítják a gyermek számára, hogy szabadon, kedve szerint tevékenykedhet pihenés, szórakozás vagy önfejlesztés céljából. Ilyen értelemben kedvezően hat a gyermek sokoldalú fejlesztésére. A szabadidő négy funkciója: lazítás; szórakozás; fejlődés; kapcsolatok bővítése. A szabadidőben a gyermek kipróbálhatja választási lehetőségeit, megismerheti, megmérheti önmagát, meleg baráti kapcsolatokat alakíthat ki. A szabadidő igazi tartalma: a tevékenységi idő, felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Elsősorban délelőtt és délután jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés-rajzolás, zene-tánc, társasjáték, filmvetítés, mese –vers… stb.) szabadon választhassanak.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Ismerje meg a gyermekek egyéni érdeklődését, kedvenc időtöltését.
- Törekedjen a csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keressen lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét, és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyerekek képesek az idejükkel és az érdeklődésüknek megfelelő lehetőségekkel okosan gazdálkodni.
- Bátran élnek a felkínált szabadidős tevékenységekkel a saját, vagy más csoportszobákban és az udvaron egyaránt.
- Önállóan szabadon tudnak dönteni a kiválasztásban, nyitottak az új tevékenységi formák megismerésére.
- Kéréseiket, igényeiket bátran közlik, egyéni foglalkoztatáskor képesek az együttműködésre.

4.1.12. Egészséges életmód alakítása

Az egészség megvédése társadalmi és egyéni feladat. A kisgyermek egészségéért a család mellett intézményünk is felelősséggel tartozik.

Óvodánkban hagyomány az ősszel és tavasszal megrendezendő „Egészség hét”- Bázis napok. 2010-től Tagintézményük a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt Bázisovi címmel rendelkezik, melynek kiemelt feladata az egészséges életmódra nevelés. A **Magyar Ifjúsági Vöröskereszt Bázisovi Programján alapuló szakmai hálózat**, a mozgalom értékeinek és tevékenységének terjesztésén és „élővé tételén” túl az egészséges életmódra nevelést célozza meg az óvodai közösségek (pedagógusok, szülők, családok) valamint a kisgyermekek körében.

A közösségi alapú gondolkodás jegyében önállóan tevékenykedünk a Vöröskeresztben, teret adva a nevelőmunkában a mozgalom eszméinek és tevékenységeinek:

- Odafigyelünk, hogy a tagintézményünk dolgozói **elsősegélynyújtó ismeretekre** tegyenek szert.
- Ismeretszerző tevékenységeket tartunk a gyerekeknek **a Vöröskeresztről, a napsugárzásról, és az egészségnevelés** témáról.
- **Nyitott fórumokat, egészségnapokat** szervezünk a szülők bevonásával, egyszerre aktivizálva őket önkéntesként, és egyszerre tájékoztatva őket fontos témákról (pl. nem kötele védőoltások/pandémia, közlekedésbiztonság/balesetmegelőzés stb.
- Helyet adunk, vagy segítünk a közeli véradások szervezésében

- Gyűjtéseket szervezünk, (pl. karácsonyra használt játékot, vagy ruhát a rászorulóknak, illetve évközben, a nehéz helyzetben lévő családok számára).
- Népszerűsítjük a Vöröskereszt munkáját, óvodánk valamennyi dolgozója és gyermeke Vöröskereszt tagsági igazolvánnyal rendelkezik ezzel is támogatva e nemes célt, helyet adunk vöröskeresztes kampányoknak.

Cél:

A testi, lelki és szociális harmónia állapotának megteremtése azoknak a képességeknek a megalapozása, amelyekkel a megteremtett harmóniát gyermekeink a későbbi életük folyamán képesek lesznek megőrizni, egészségüket megvédeni. a gyermek egészséges életvitel – igényeinek alakítása, testi fejlődésük elősegítése. Magában foglalja a szervezet ellenálló képességének megalapozását, az óvoda körülményei között megoldható környezetvédelem és egészségvédelem szokásainak kialakítását.

Feladat:

Optimális, az életkornak megfelelő óvodai életritmus kialakítása, a rendszeres tevékenységek biztosítása által a testi és szellemi fejlődés feltételeinek megteremtése.

Fontosnak tartjuk: az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzését, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítását

Óvodapedagógus feladata:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgás igényének kielégítése
- a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme edzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészség megőrzés szokásainak alakítása, az étkezés, az öltözködés a betegség megelőzés.
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával, speciális gondozó prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása
- a környezet védelméhez és megóvásához, fenntarthatóságához kapcsolódó szokások kialakítása.

Egészséges táplálkozás

A helyes táplálkozási szokások kialakításának érdekében együttműködünk a családdal és a szakemberekkel (dietetikussal, gyermekorvossal). Az egészséges táplálkozás érdekében az étrendet kiegészítjük a szülők által hozott zöldséggel, gyümölccsel, az ezekből készített csemegékkel, salátákkal, gyógyteákkal, gyümölcsteákkal, tartósítószert nem tartalmazó gyümölcslevekkel.

Szokásalakítás szempontjából fontosnak tartjuk:

- a nyugodt, kulturált étkezés feltételeinek megteremtését,
- fogadják el az új ételeket, ízeket,
- tudatosodjon bennük a gyümölcs- és zöldségfogyasztás szükségessége.

A helyes étkezési szokások kialakulásának fokmérői:

- fokozatos önállóság: önkiszolgálás, kínálás, ételkészítés,
- rendeltetésszerűen, helyesen használják az eszközöket,
- szívesen fogyasszák el a kínált ételt,
- életkoruknak megfelelően, kulturáltan étkezzenek.

A testápolás magába foglalja testünk, ruházatunk gongozását szükség szerinti tisztálkodásukat, tisztaság igényük, rendszeretetük kialakítását.

Arra törekszünk, hogy a testápolási teendők elvégzése /kézmosás, törölközés, fésülködés, fogápolás/ az óvónő-gyermek közötti bensőséges viszony elmélyülését szolgálja. Igyekszünk össze hangolni a családi gondozási szokásokat az óvodában kialakult szokásrendszerrel, hiszen a testi szükségletek kielégítésének segítésében az óvónő vagy a dajka – az óvodában töltött időben – az anyát helyettesíti.

A pihenés feltételeit biztosítjuk:

- friss levegőjű, megfelelő hőmérsékletű csoport szoba
- tiszta, rendezett környezet
- kényelmes fekvő helyek
- nyugodt, elalvást segítő légkör
- altató dal, mese, halk zene
- dolgozók kulturált, halk munka végzése

A kevesebb alvásigényű gyermekek számára – rövid idejű pihenés után – amennyiben ez megoldható csendes, másokat nem zavaró tevékenységet biztosítunk.

Az **öltözködési szokások** kialakításához fontosnak tartjuk, hogy megismertessük gyermekeinket:

- az időjárásnak megfelelő réteges öltözködéssel
- az öltözés-vetkőzés helyes sorrendjével
- a ruhadarabok összehajtásával, saját jellel ellátott szekrényében, polcán való esztétikus elrendezésével.

Mindezek közben formálódjon ízlésük, igényességük, fejlődjön önállóságuk. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy gyermekeik óvodai öltözéke célszerű, kényelmes, önállóságukkal és az óvodai élettel összhangban legyen. Így bátran játszhat, mozoghat megteremtve ezzel jó közérzetének egyik fontos feltételét.

A szervezet edzése:

A szervezet edzését a mozgásszükséglet kielégítésével, az évszaknak, időjárásnak megfelelő nap-, lég- és vízfürdőzéssel szolgáljuk. Nagy hangsúlyt fektetünk a **mozgás** megszerettetésére.

A szervezet edzésének helyszínei:

- szabadban – az óvoda udvarán, erdőben, parkban, séta, kirándulás alkalmával,
- önálló mozgásos tevékenység – szabadlevegőn, - eszközzel – teraszon, - teremben, eszköz nélkül.

A fejlődés várható eredményei:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fésülködnek, fogat mosnak.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan döntenek, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Környezetükben mindenütt igyekeznek rendet tartani.
  - Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
  - Az eszközökkel berendezésekkel óvatosan bánnak, a rendetlenséget megszüntetik.
  - Szívesen tartózkodnak az udvaron, szeretnek MOZOGNI, és önállóan részt vesznek mozgásos játékokban.

4.1.13. Baleset megelőzésre nevelés

A baleset megelőzésre nevelés természetes módon épül be az óvoda mindennapi tevékenységébe, különösen a játék, gondozás, környezet megismerés területeibe.

Baleset megelőzés: a nevelés folyamatában olyan magatartásformák kialakítására törekszünk mellyel a balesetek, elkerülhetők. Az óvónő kötelessége, hogy rendszeresen felhívja a gyermekek figyelmét a környezetben lévő veszélyhelyzetekre, alakítson ki, tanítson meg a gyermekekkel veszélyelkerülő technikákat. Ebbe a szülőket is feltétlenül be kell vonni. A baleset megelőzés érdekében a család és az óvoda nevelési feladatainak összehangolása szükséges.

A védő-óvó intézkedések konkrét feladatait az óvoda Házirendje és az SZMSZ tartalmazza.

Feladatok:

- a veszélyhelyzetek felismertetése, elkerülése,
- az eszközök balesetmenetes használata,
- biztonságos közlekedésre nevelés.

4.1.14. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága, a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül.

A szociális és érzelmi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, kibontakoztatása

a közösségen belül a csoport normái alapján, tevékenységen keresztül. Fejleszteni azokat a képességeket, amire szüksége van a gyermeknek, hogy hatékony felnőtté váljon, hogy jól boldoguljon a társas kapcsolatokban, hogy boldog és sikeres ember legyen.

Az óvoda nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nyitott légkör szeretetteljes irányítás segítségével döntési képességek fejlesztésével szokás és norma rendszer megalapozására törekedjen.

Ezek a következők:

- kreativitás és fantázia,
- az érzelmek szabadkifejezése,
- öntudat – önbizalom,
- megfelelő frusztrációtűrés,
- szabadjon nemet mondani,
- szükséges határok elfogadása,
- az örömérzés átélésének képessége,
- az erkölcsi szociális érzékenység fejlődése.
- gyermek – dajka közötti érzelmi viszony erősítése

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermekeket, hogy megismerje a szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre mindazok megbecsülésére. A gyermeki magatartása alakulása szempontjából az óvodapedagógus az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

- Az anyás-apás befogadással teremtse meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermek közösségbe való beilleszkedéséhez.
- Teremtse meg az ideális fogadás feltételeit (Jel választása, otthonról hozott kedvenc tárgyak, mondóka, vers.)
- Ismertesse meg a gyermekekkel a csoportszobát, barátságos és vonzó játékfeltételeit.
- Beszéljék meg az óvodakezdés ütemezését
- A csoport mindkét óvónője látogassa meg otthonában a gyermekeket.
- Készítsen anamnézist a gyermekről és kérje meg a szülőket, hogy mutassák be gyermeküket írásos formában.
- Fogadják először a bölcsődéből jött gyermekeket, majd az otthonról jövőket.
- A gyermek sajátos szokásait megjegyzés nélkül fogadják el, érvényesítsék az elfogadás elvét.
- Figyelje meg a gyermeket a befogadási időszakban, tapasztalatait rögzítse. (Hogyan szokta meg az új környezetet, hogyan vált el a szülőtől, választott-e magának játéktevékenységet, hogyan alakult a kapcsolata az óvónőkkel, hogyan illeszkedett be az óvodai életritmusba, mi okozott számára örömet

vagy nehézséget, hogyan reagált társaira.)

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtésével segítse a gyermekek társas kapcsolatainak alakítását, „én tudatának”, „én érvényesítő” törekvéseinek fejlődését.
- Szülői értekezlet keretében tájékoztassák a szülőket az óvoda napi életéről, arról hogy milyen téren számítanak segítő munkájukra, mutassák be az óvoda nevelési törekvéseit.
- Alakítson ki a gyermekek által jól követhető szokás és szabályrendszert (viselkedési normák, erkölcsi szokások).
- Kísérje figyelemmel a közösségen belül az egyes gyermekek fejlődési ütemét.
- Alakítsa ki saját csoportja hagyományait, szokásrendszerét, jelképrendszerét, amely mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.
- Biztosítson a gyermekek számára saját tároló helyet, ahová eszközeiket, játékaikat, „értékeiket” betehetik, önállóan kezelhetik.
- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.
- Kiemelten figyeljen azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív hatások, társadalmi-interkulturális hátrányok gátolják.
- Működjön együtt a családdal, a gyermekvédelmi szolgálattal, a nevelési tanácsadóval, családgondozóval, a veszélyeztetettség enyhítése, a hátrányok csökkentése miatt.
- Segítse a gyermekbarátságok kialakulását.
- Segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.
- Szervezzen közös tevékenységeket a gyermekek és a családok számára.

Az óvónő személyisége:

A gyermek érzelmi stabilitása nagymértékben függ az óvónő személyiségétől.

Ennek érdekében fontos, hogy az óvodapedagógust jellemezze:

- a gyermek feltételnélküli szeretete,
- legyen probléma érzékeny, segítőkész,
- rendelkezzen nagyfokú empátiával,
- tevékenységében, viselkedésében legyen őszinte, emberi, nevelési helyzetekben példamutató,
- a családokkal a gyermekek érdekében alakítson ki nevelőpartneri kapcsolatot.

A fejlődés várható eredményei:

- Ismeri szűkebb, tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kapcsolódás alapja.
- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedési szabályok betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak.
- Közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktus helyzetben társaikkal megegyeznek.
- Érdeklődnek barátaik, társaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, megfelelő önbizalommal rendelkeznek, de a kudarcot is el tudják

fogadni.

- Érvényesítik saját kezdeményezőkészségüket, kimerik nyilvánítani érdeklődésüket, vagy tudnak nemet mondani.
- Legyőzik az akadályokat, de a szükséges határokat elfogadják.
- Örömérzésüket szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.

4.1.15. Komplex tevékenységek

A komplex foglalkozások rendszere:

- Verselés, mesélés
- A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatokkal
- A külső világ tevékeny megismerése
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mozgás

4.1.15.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodai anyanyelvi nevelés, mint komplex folyamat segítse a szociális kapcsolatok kiépítését, valamint legyen az egymás közötti kommunikáció legfontosabb eszköze.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi nevelés közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat minden mozzanatában. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdéséhez. A beszéd a környezettel való érintkezésnek, az önkifejezésnek és a gondolkodásnak a legfőbb eszköze.

Fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulnia, hisz a gyermek beszédét elsősorban az otthoni nyelvi környezet határozza meg. Az egyéni képességek megismerése tudatos és folyamatos kell, hogy legyen, az újabb fejlettségi szint felismerése érdekében. Minden adódó lehetőséget ki kell használni beszélgetésre.

Az óvoda pedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- fejlessze a gyermekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket,
- válaszoljon a gyermekek kérdéseire, elégítse ki kíváncsiságukat,
- a beszédkedv, beszédöröm biztosítása, gyakori beszédkezdeményezés,
- ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját,
- hívja fel a szülők figyelmét az otthoni beszélgetések fontosságára,
- ismerje meg az óvodába kerülő gyermek szókincsét,

- bővítse aktív, és passzív szókincsüket a gyermekeknek,
- fejlessze a beszédszerveket (játékos légző gyakorlat, hangutánzó gyakorlat, nyelv és ajak gyakorlatok),
- fejlessze a gyermekek beszédértését, mondat alkotási készségét,
- késztesse a gyermeket gondolatainak, érzelmeinek, szükségleteinek, kívánságainak szóbeli kifejezésére,
- törekedjen arra, hogy a gyerekeknél a tevékenységek során kialakuljon a párbeszéd az egymásra figyelés,
- érje el, hogy a gyermekek az udvarias beszédformát használják,
- használja a bábjátékot, mint az anyanyelvi nevelés egyik fontos eszközét,
- gondolja át az anyanyelvi nevelés feladatit,
- az egyes nevelési tartalmak területén fejlessze a gyermekek képességeit,
- segítse a gyermekeket a másság elfogadásában, törekedjen arra, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény, és képesség, a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködésre.

Elvárások az óvónő kommunikációjával szemben:

- beszéde legyen követésre méltó, kifogástalan,
- mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos,
- tartózkodjon a túl erős, és a túl halk monoton beszédtől,
- törekedjen a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására,
- hallgassa meg a gyermekeket,
- legyen türelmes érdeklődő, figyelmes és közvetlen, legyen képes a gyermekekkel meghitt beszélgetést folytatni.

Gyermekek tevékenységei:

- beszélgetést kezdeményeznek a felnőttekkel, társaikkal,
- az együttes tevékenységek alkalmával kérdeznek, beszélgetnek, hallgatják az óvónőt és társaikat,
- játék közben beszélgetnek,
- szerepet vállalnak,
- mesélnek, báboznak, mondókáznak, verset mondanak,
- képeskönyveket nézegetnek,
- anyanyelvi játékokat játszanak,
- megbeszélik a munkafolyamatokat, használják a munkafolyamatokhoz kapcsolódó fogalmakat, kifejezéseket,
- Értékelik önmaguk és egymás munkáját,
- használják a környezetükhöz kapcsolódó fogalmakat, kifejezéseket (jelzők, névelők stb.),
- megértik a felnőttek kérdéseit, magyarázatait,
- a kérdésekre válaszolnak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- összefüggően beszélnek, bátran nyilvánítanak véleményt, elbeszélésük folyamatos,
- a feltett kérdésekre pontosan, adekvátan felelnek,
- motiváltak a szóbeli közlésre,
- képesek a hallott szöveg megértésre,
- képesek az ok-okozati összefüggések megfogalmazására, következtetések levonására,
- szókincsük életkoruknak megfelelő,
- beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal, és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fent a kapcsolatot,
- figyelmesen végighallgatják társaikat, és a felnőtteket,
- a tanult mondókákat, verseket, meséket felidézik, eljátsszák,
- alkotás közben beszélgetnek, énekelnek, mondókáznak.

Verselés, mesélés

Célja: az, hogy része legyen az egész óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek, váljon természetes igényükké az irodalmi művek hallgatása, mondása, ugyanúgy, mint a játék.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt körülményeket teremtsen a mindennapi irodalmi tevékenységhez.
- Fokozatosan kialakított ismétlődő szokásokkal motiváljuk a gyerekeket (gyertyagyújtás, furulyajáték).
- Az óvónő előadásmódja valóban élményt nyújtó legyen kommunikációs és metakommunikációs eszközökkel egyaránt.
- „Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye legyen.”
- Olyan esztétikus eszközöket használjon, amelyek nem korlátozzák a gyerekek fantáziáját. (bábok, meseillusztrációk). Az érzéki benyomásokból támadó élmény érzelmi állapotokat hozzon létre.
- Mesék, versek megszerettetése, a velük való találkozás által örömérzés keltése.

  Az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzásvilágát megfelelő formában közvetítse a népi mondókák, népmesék által.
- Tanítson az emberi kapcsolatokra, mélyítse az önismeretet, segítse a világ megismerését.
- Közvetítsen belső indulati élményeket, alakítson pozitív világképet a népi eredetű, kortárs, mesék erkölcsi tartalma által.
- Tanítson belső képteremtésre, az indulatok feldolgozására, a szorongások feloldására.
- Tanítson a tiszta, szép magyar beszédre.
- Segítse elő a belső képteremtés képességének fejlődésével az intenzív belső fantáziakép megjelenítésére képes olvasóvá válást.
- Alakítsa ki a könyvek iránti szeretetet.
- A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A külső világ tevékeny megismerése

Célja „Az óvodás korú gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozása **Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére**

Szeresse és óvja az őt körülvevő környezetet, alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a természettel.

Az óvoda pedagógus feladatai:

- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek megismerje azt a környezetet, amelyben él, hívja fel a figyelmét annak értékeire, szépségeire.
- Biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a szabad természetben a folyamatos tevékenykedtetéshez, a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzéshez.
- Teremtsen lehetőséget különböző gyűjtőtevékenységekre, egyszerű vizsgálatok, kísérletek végzésére.
- Alakítsa ki a szülőföldhöz nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszonyt, tegye lehetővé, hogy megismerjék városunk és környékeinek lehetőségeit kiránduló helyeit.
- Segítse elő, hogy természet szerető, természettisztelő- értékeit megbecsülő, óvó-védő emberré váljon, személyes példamutatással járuljon hozzá ennek megvalósításához.
- Biztosítson a természetsarokban élőlényekről, megfigyelt természeti jelenségekről stb.… szóló folyóiratokat ismeretterjesztő könyveket.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartás formálására, alakítására.

A fejlődés várható eredménye:

- Megkülönbözteti egymástól az évszakokat, ismeri néhány jellegzetességeit, ismeri a napszakokat.
- Tudja csoportosítani az állatokat élőhelyük szerint. Ismeri azok védelmét.
- Összehasonlítja a házi szárnyasokat az ismert madarakkal külső jegyeik, hasznosságuk alapján.
- Alkalmazza a gyűjtő fogalmakat, tudja, hogy mi tartozik oda (fa, bokor virág, gyümölcs… stb.)
- Alkalmazza a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Ismeri társadalmi és családi környezete legfontosabb adatait. (szüleik nevét, foglalkozását, lakcímüket, óvodájuk nevét…).
- Ismeri és megnevezi a környezetben lévő néhány intézményt és azok rendeltetését.
- Alkalmazza az elemi közlekedési szabályokat, ismer többféle közlekedési eszközt.
- Ismeri a testrészeket, a test felépítését.
- Képes az általánosításra, következtetések levonására, ok-okozati összefüggések felismerésére.
- Észreveszi a természetben rejlő szépséget, vigyáz a környezetre.

4.1.15.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél:A gyermekekben alakuljanak ki az alkotás, önkifejezés (képi, plasztikai) esztétikai igényei. Tevékenység során egyéni ütemnek megfelelően alakuljanak képességei, a tér, forma, szín kifejezésben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek érdeklődésének felkeltése, a környezet tér-, szín- és formavilága iránt.
- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés a gyermeki személyiség fejlesztése érdekében.
- Vizuális készség-, képességfejlesztés (szem-kéz koordináció, finommotorika, önkifejezés).
- Esztétikai érzék alakítása, ízlésformálás, művészeti népművészeti elemek, alkotások megismertetése.
- Alkotó fantázia fejlesztése, kreatív önkifejezés,
- Környezettudatos anyaghasználatra szokatás.
- „Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására."

A fejlődés várható eredményei:

- Képesek legyenek az őket körülvevő világ, képi, plasztikai megjelenítésére.
- Élmények, jelenségek, emlékképek felidézésével, szabad képzelettársításával formákat, alakzatokat, hozzanak létre.
- Tájékozottak legyenek jártasság szintjén az alaptechnikákban, ismerjenek és tudjanak kevert technikákat is alkalmazni.
- Ismerjék az egyes eszközök, anyagok helyes használatát, felhasználásuk módját.
- Örömmel vegyenek részt az ábrázoló tevékenységekben, fejlettségüknek megfelelően.
- Alakuljon igényük az esztétikus, szép munkák készítése, környezetük díszítése iránt, legyenek képesek saját és társaik alkotásainak értékelésére.

4.1.15.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az éneklés, énekes játék, zenehallgatás az egész napi tevékenység része, mely a szabadban és a csoportszobában is kezdeményezhető. Az élményszerű éneklés, zenélés, közös játék alapfeltétele a jó hangulatú oldott légkör.

Cél: Zenét kedvelő, zenét szerető emberek nevelése, a zenei anyanyelv megalapozása, a gyermekek hallásának, ritmusérzékének, harmonikus szép mozgásának fejlesztésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Jutassa zenei élményhez a gyerekeket.

- Biztosítsa a nyugodt és oldott légkört.
- Fejlessze a gyermekek zenei alkotó kedvét.
- Hasson a zenei neveléssel a gyermekek érzelmére, értelmére.
- Tudatosan készüljön fel a zenei élmény átadására.
- Az óvodapedagógus a zenei anyag kiválasztásánál figyelembe veszi az énekes népi játékokat, az igényesen válogatott kortárs, nemzetiségi, etnikai, kisebbségei nevelés esetében a gyermekek hovatartozását, művészeti alkotásokat.

A fejlődés várható eredményei:

- Részt vesz az ének-zeneikezdeményezéseken.
- Szabadidőben szívesen énekel.
- Bekapcsolódik dalos játékok játszásába.
- Adottságaihoz mérten tisztán énekel (hangszín, hangerő, hangmagasság…).
- Folyamatosan fejlődnek zenei készségei, képességei (ritmus és hallásérzéke, egyenletes lüktetés…).
- Szívesen hallgat zenét, zeneműveket.
- Érdeklődik a hangszerek iránt, egyszerűbb ritmushangszereket tud használni.
- Zenére képes mozgást, táncos mozdulatot előadni, mozgását képes társaihoz igazítani.
- Képes egyszerű zenei motívumok alkotására.
- Élvezettel figyelik a zenehallgatást.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat (halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú).

4.1.15.4. Mozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényege a testi fejlesztés. A 3 -7 éves gyermek egészséges fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeknek megfelelő kellő aktivitást biztosító mindennapi testnevelésben. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A program kiemelten fontosnak tartja az egészséges életmód szokásainak megalapozását, a mozgás megszerettetését, melynek eredményes megvalósításához jelentősen hozzájárul a mindennapi testnevelés. A foglalkozások időtartama az óvodában eltöltött évek során fokozatosan emelkedik, mindenkor igazodva a gyermekcsoport összetételéhez és a gyermekek fejlettségi szintjéhez.

Célja:

Fejlessze a gyermekek természetes mozgását, segítse a mozgástapasztalatok bővítését. Alkalmazkodó akarati tulajdonságaikat úgy fejlessze, hogy a gyermek szabad mozgáskedve megmaradjon. Alakítsa testi képességeiket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség). Segítse elő a gyermek biológiai fejlődését.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását nem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani.

A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált

fejlesztéséhez is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a motoros képességek, a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakítása,
- a mozgás és játékigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítése.
- Az óvodában tartózkodás teljes időtartama alatt biztosítson megfelelő helyet, időt, eszközt (mozgásfejlesztő játékok) tiszta környezetet a gyermek mozgásfejlődésének kielégítésére.
- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyerekek számára.
- Szervezze úgy a csoport napirendjét, hogy helye legyen a napi mozgásnak, edzésnek.
- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait.
- Adjon lehetőséget, hogy az egyes gyakorlatokat, mozgásokat ki-ki saját képességei szintjén hajthassa végre.
- Szervezzen mozgásos játékokat, sport és verseny játékokat az udvaron.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyermek szeressen mozogni, kitartó legyen a mozgásos játékokban.
- Tartsák be a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- Ismerjék az irányokat, tudjanak térben tájékozódni.
- tudjon ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni, labdajátékokat játszani.

4.1.16. Esélyegyenlőség és gyermekvédelem az óvodában

Célunk: hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával intézményünk biztonságot nyújtó természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, nemtől függetlenül hovatartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől. A differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával, alapozódjanak meg az életben való eligazodást segítő alap készségek. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak az előre lépésükhöz, szükséges képességekhez, ismeretekhez. Az együttnevelés célja a teljes integráció.

Inkluzív pedagógia

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek:

- **tanulási nehézséggel küzdők** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)

- **tanulási zavarral küzdők** (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek:

- **visszahúzódó** (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó stb.) Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb.
- **ellenséges** (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélt egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás.

Óvónők feladatai a gyermekvédelem és a sikeres integráció megvalósításában

- Elősegíteni a veszélyeztetett, a halmozottan hátrányos helyzetű, a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- A gyermekeket és családjukat minél jobban megismerni.
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájuttatást javaslattal elősegíteni.
- Segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- Együttműködő kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.
- Az óvodapedagógusok legyenek felkészültek a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek nevelésére (szakirodalom ismerete, beszélgetés-, kapcsolattartás a szülővel, szakemberekkel).
- Személyes példamutatással elfogadtatja a gyermekcsoporttal, szülőkkel, munkatársakkal az integrációs nevelés elveit.
- Konzultál a szakemberrel, igénybe veszi a segítségét, a gyermekek egyéni szükségleteihez igazított fejlesztési tervet készít.
- Differenciált fejlesztéssel biztosítja, hogy a gyermek a maga szintjén és ütemében, képességei szerint tudjon kibontakozni, fejlődni.
- A cselekvésbe ágyazott tevékenységhez kellő időt, alkalmat biztosít.
- Nagy mennyiségű, változatos (taktilis, mozgásos, látási, hallási) ingerek biztosításával bővíti a gyermekek tapasztalati és ismereti körét.
- Az alapmozgások, a szociális készségek, az önkiszolgálás, a kognitív funkciók fejlesztése.
- A nevelőmunkát közvetlen segítő munkatársak tájékoztatása nevelési elképzeléseiről, módszereiről, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánja a gyermekek fejlesztését megvalósítani.

Az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát az Intézmény Igazgató megbízásából a tagintézményekben és a telephelyeken gyermekvédelmi felelősök végzik.

Szociális segítő tevékenységei:

- Egyéni segítségnyújtás, tanácsadás pl hivatalos ügyek intézése, szülői segitése
- Csoportban végzett tevékenységek pl : pedagógus kérésére gyermek megfigyelése

csoporthelyzetben

- Közösségi tevékenységek pl : részvétel óvodai rendezvényeken
- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű családok támogatása
- BTMN gyerekek szakemberhez való irányítása

4.1.17. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az Sajátos Nevelési Igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

Óvodapedagógus feladatai:

- A integrálás keretében a Sajátos Nevelési Igényű és ép gyermekek együttélésének természetessé tétele.
- Differenciált, személyre szabott fejlesztéssel a különleges gondozási igény kielégítése.
- Egységes Pedagógiai Szakszolgálatokkal történő folyamatos kapcsolattartás.
- Olyan óvodai környezet kialakítása, ahol a másság elfogadása mindenki számára természetes.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Egyénre szabott folyamatos fejlesztőmunkával csökkenjen vagy szűnjön meg a gyermek egy-egy területen történő lemaradása.
- Fejlődjenek mindazok a készségek, képességek, amelyek az iskolai életbe való problémamentes beilleszkedéshez, a korai kudarcélmények elkerüléséhez nélkülözhetetlenek.
- A gyermek kapjon egészséges önbizalmat. Pozitív énképe erősödjön.

4.1.18. Tehetséggondozás

Cél: A különböző területeken tehetséget mutató gyermekek feltérképezése.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek:

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.)
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

Óvodapedagógus feladata:

- A szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére.
- Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához.
- Folyamatos felkészülés a speciális képességek támogatásához.
- Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása.

Fejlesztés tartalma:

A prevenciós program alkalmazása során jobban felfedezhetőek azok a gyermekek, akik bizonyos területen kiemelkedő képességekkel rendelkeznek. A különböző területeken tehetséges gyermekeket a csoporton belül fejlesztjük, törekedve, hogy meglévő képességeit kibontakoztassuk, erősítsük. Olyan széles tevékenységrepertoárt biztosítunk számukra, amely elősegíti tehetségük kiteljesedését.

Ráirányítjuk a szülők figyelmét a kiemelkedő képességre és segítséget nyújtunk a további fejlesztés lehetőségeinek megtalálásában. Pl.: szakemberekhez való irányítás, versenyeken való részvételi lehetőség, pályázatokon való részvétel.

4.1.19. Az óvodai élet megszervezése

Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Tárgyi feltételek:

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógia program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését úgy kell kialakítani, hogy az szolgálja, a gyermekek biztonságát kényelmét megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését.

A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. **A teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek mindegyikét óvoda pedagógus tartja.**

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedik a tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés,
- tevékenységekben komplexen megvalósuló készségek, képességek fejlesztése,

A nevelés időkeretei

A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

A gyermek egészséges a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket melynek megfelelő időtartamú párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek valamint a gyermek együttműködő képességét feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével szervezésével valósulnak meg.

A napirend az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

A rugalmas helyzethez alkalmazkodó napirend feltétlenül tartalmazzon állandó mindig ismétlődő elemeket, ez növeli a gyermekek biztonságérzetét, azon kívül az időérzék alakulását is segíti, támpontokat nyújt. A jól kidolgozott napirend a maga rugalmasságával lehetőségeket biztosít az óvodai

élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, szabadlevegőn való hosszú idejű tartózkodásra és legtöbb időt a játék kapjon. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is neveli, építi, kapcsolatait a gyermekekkel egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A napirend és a heti rend általános időkeretei

A napirend általános időkeretei:

- játék és szabadidős tevékenység: 5 óra.
- étkezés, pihenés: 3 óra.
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység, gondozás 1, 5 óra.
- komplex foglalkozások naponta: 5- 35 perc.

A heti rend általános tartalma és maximális időkeretei:

	Naponta 20 – 30 perc	**Naponta 5 – 35 perc**
Hétfő:	mozgás verselés, mesélés,	ének, zene, énekes játék, gyermek tánc
Kedd:	mozgás verselés, mesélés	a külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatokkal
Szerda:	mozgás verselés, mesélés	rajzolás, festés,mintázás, kézimunka
Csütörtök:	mozgás verselés, mesélés	a külső világ tevékeny megismerése.
Péntek:	mozgás verselés, mesélés	mozgás

A heti rend felépítésében a fő tevékenységek napi beosztása intézményenként eltérő lehet.

A heti rend kialakításában számtalan variáció lehet az adott csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével. Másképp alakulhat a nevelés az év elején és végén. A beszoktatás idején legyen lazább, rugalmasabb, alkalmazkodóbb. Az iskolára felkészítés feladatai pedig a heti rend, napirend pontosabb betartását helyezi előtérbe.

Természetesen minden esetben arra kell figyelni, hogy jusson elég idő a gyermeki tevékenységek, kedvezményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására

A heti rend napi fő tevékenységei a rugalmasság és a spontaneitás jegyében bármikor felcserélhetőek.

4.1.20. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az óvoda közös ünnepei, rendezvényei:

Mikulás, Karácsony, Farsang, Március 15. Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, Évzáró, „Kiszebáb égetés"; „Egészség hét";

Környezetvédelmi jeles napok:

- Takarítási világnap (szeptember 20.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Víz világnapja (március 22.)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Környezetvédelmi világnap (június 5.)

Kertvárosi Csicsergő Tagintézményben:, „Bázisovi- hét"(évente 2x); „Apák-napja"; „Szüreti – hét"; „Oviparádé – családi nap";

A legtöbb rendezvényünk nyitott a szülők számára, melyek kiválasztása azonban intézményenként eltérőek lehetnek.

Az óvoda kirándulásai:

Csoportos kirándulások a közvetlen és tágabb környezet megismerésére:

Bujtosi-tó, Múzeumfalú, Sóstó-vadaspark, Botanikus kert, Bihari-tanya.

A kirándulásokba szívesen bekapcsolódnak a szülők is, mely programunk céljával és feladatával nagyon jól azonosulnak.

Sportrendezvények:

A Fenntartó által meghirdetett versenyek, rendezvények.

Az óvoda egyéb közös programjai

(óvodánként az eddigi hagyományok szerint):

- tagintézményen belüli gyakorlati tapasztalatcserék,
- közös pedagógusnapi és karácsonyi összejövetel
- idősek köszöntése a szomszédos idősek otthonában, karácsonykor nyugdíjas dolgozók meghívása rendezvényeinkre

- kiállítások megtekintése
- színházlátogatás
- Dolgozói kirándulás

Néphagyományőrző ünnepek:

- Szüretelés, szőlőpréselés, mustkóstolás
- Advent, betlehemezés, újévi köszöntő
- Farsangi állatalakoskodó
- Télűző kiszézés
- Húsvét (tojásfestés, locsolkodás, legényavatás)
- Májusfaállítás,

Az óvoda és a család közös rendezvényei, tevékenységei:

- Évi két alkalommal munkadélutánok
- Gyümölcsszüret, Mikulás-nap, Mikulás torna, Farsang, Kirándulások, Oviparádé, Jótékonysági bál, Zöldnapok

Az óvoda egyéb közös rendezvényei:

- Szakmai cserelátogatások csoportok között
- Egészségügyi- Környezetvédelmi- Közlekedési napok
- Idősek köszöntése – Anyák napján
- Előadások helyben
- Színházlátogatás

4.1.21. Az óvoda kapcsolatai

Intézményünkben fokozott figyelmet fordítunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. A Móricz Zsigmond Általános Iskola Kertvárosi Tagintézményével kötött Együttműködési Megállapodásunk szerint különböző tevékenységeket, programokat szervezünk, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába. Emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének megismerésére is. A gyermekhez illesztett iskolakezdést, a kudarcok és a majdani lemorzsolódás megelőzését szolgálják a pedagógiai programban azok a speciális, pedagógusokra vonatkozó feladat-meghatározások is, amelyek általános hatókörű szabályozóként érvényesek az intézmény teljes nevelőtestületére.

Szülőkkel:

- szülői értekezletek
- SZMK választmányi megbeszélések
- munkadélutánok
- fogadó órák, nyílt napok
- kérdőívek kitöltése
- személyes kontaktus minél többször (kirándulások, rendezvények, stb.)
- sport és játéknapok

Egyéb külső kapcsolatok

- Gyermekek Háza Déli Óvoda Intézmény Igazgatójével, titkársággal, ill. az Intézmény Igazgató engedélyével a Fenntartóval.
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság
- Megyei Pedagógiai Közművelődési és Képzési Intézet
- Nyíregyházi Egyetem
- Könyvtár,
- Múzeum
- Színház
- Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ
- Védőnő
- Gyermek fogorvos
- Móricz Zsigmond Általános Iskola Kertvárosi Tagintézménye
- Idősek Othona

4.1.22. Az óvodába és iskolába lépés feltételei:

53.§ (1) Megszűnik az óvodai elhelyezés, ha

a) a gyermeket másik óvoda átvette, az átvétel napján

b) a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyt adott a gyermek óvodából történő kimaradására

c) a gyermeket felvették az iskolába, a nevelési év utolsó napján

n) az óvodába járási kötelezettségét külföldön teljesítő gyermek eléri a tanköteles kort.

Az iskolába lépés feltételei: az iránymutatást az Nkt.45 §-a alapján.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat vagy Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tanulási Képességvizsgáló Bizottság szakvéleménye alapján.

5. Butykatelep Telephely, Rozsrétbokor Telephely KOMPLEX PREVENCIÓS NEVELÉSI GYAKORLATA

5.1.1. Óvodánk adatai

Óvoda neve:	**GYERMEKEK HÁZA DÉLI ÓVODA BUTYKATELEP TELEPHELY**	**GYERMEKEK HÁZA DÉLI ÓVODA ROZSRÉTBOKOR TELEPHELY**
Óvoda címe:	Nyíregyháza, Bajcsy Zsilinszky u. 12.	Nyíregyháza, Rozsrétbokor 17.
Székhelye:	4400 Nyíregyháza, Kereszt u. 8.	
Telefonszáma:	(06-42) 512-915	(06-42) 512-916
E-mail címe:	ovodabutyka@netra.hu	ovodarozsret@netra.hu
OM azonosító:	033090	

Az óvoda a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában a Közgyűlés felügyelete alatt működő nevelési intézmény.

Bevezetés

A 2011. évi CXC. törvény és a Kormány 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

A Korm. rendeletnek megfelelően módosítottuk a helyi nevelési programunkat.

Munkánkat az alapító okiratban, az Alapprogramban meghatározott feladatok tükrében végezzük, összhangban a fenntartó elvárásaival, az óvoda törekvéseivel.

Valljuk, hogy a mai gyermek számára az aktív, örömteli óvodás évek, a későbbi kapcsolataikat is befolyásoló szeretetteljes légkör az, amire felnőtt életüket alapozhatják, és ehhez minden feltételt és segítséget meg kell adnunk.

Hisszük, hogy a mai társadalmi környezetben minden gyermeknek szüksége van arra, hogy képességeit a legoptimálisabb szinten alkalmazni tudja, a képességei lassúbb fejlődése

miatt későbbi életében ne kerüljön hátrányos helyzetbe-esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be-, egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az egyenlő hozzáférés biztosításával az egyéni értékek kibontakoztatása programunk gyermekközpontúságát jelképezi.

Pedagógiai gyakorlatunk a gyermekek érdekének védelmében, a gyermekek harmonikus fejlődésének érdekében az óvodapedagógusok értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését biztosítja.

5.1.2. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép

Életfilozófiánk:

A mozgás, a játék, a változatos tevékenység, az egyéni bánásmód biztosítja az örömteli óvodai éveket, melyek alatt a gyermek számára észrevétlenül alakulnak, fejlődnek későbbi sikeres életéhez szükséges készségei-képességei.

Gyermekkép:

Gyermekközpontú, befogadó környezetben olyan gyermekek nevelése, akik érzelmileg gazdagok, tudnak örülni, felfedezni, csodálkozni. A környezetben jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő. Olyan óvodások nevelése, akiknek pozitív tulajdonságait erősítve, viselkedési formáit fejlesztve megfelelnek szűkebb és tágabb társadalmi elvárásoknak; egyformán magas színvonalú szeretetteljes nevelésben részesülnek mindenféle előítélet nélkül, csökkenjenek esetlegesen meglévő hátrányaik. Óvodánk vállalja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását, fejlesztését is, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik. Nevelésünk gondoskodik a gyermekek életkorának és fejlettségének megfelelő a mással nem helyettesíthető szabad játékról.

A nemzetiségüket vállaló és a migráns gyermekeknek igény szerint biztosítjuk a hagyományaik megismerését, őrzését, ápolását; társadalmi integrálódásukat.(nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának)

Óvodakép:

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől (a gyermek fejlettségétől függően) az iskolába lépésig.

Óvodánk a gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztését, készségeik, képességeik kibontakoztatását, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségjegyek fejlesztését valósítja meg. Tetteinkkel sugározzuk a feltétel nélküli szeretetet, és azt, hogy

„Tisztellek Téged, fontos vagy Nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.” Az óvodakép pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének, és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit a családi nevelés kiegészítőjeként.

Helyzetelemzés:

Az óvoda bemutatása:

Intézményünk Butykatelepen Nyíregyházától 10 km- re, szétszórt településen található. Az épület az 1970-es években szolgálati lakásokból lett átalakítva; azóta működik óvodaként. Az óvoda környezetében a szülők iskolázatlanok, többségük napszámból, szociális támogatásból él. Magas az etnikai kisebbséghez tartozók száma. Helyi nevelési programunkat a Komplex Prevenciós Óvodai Program adaptálásával készítettük. 2003. januárjától kiépítettük COMENIUS 2000. I. partnerközpontú minőségbiztosítási rendszert és az óta is működtetjük.	Óvodánk Rozsrétbokor telephelyen működő 2, csoportos integrált intézmény. 1980-ban szolgálati lakásból átalakított, s az óta óvodaként működik, külterületen található. Szerencsésnek mondható ez, mivel a főúttól való távolsága a megközelítés szempontjából ideális, ugyanakkor a forgalom és az ezzel járó kellemetlen szennyeződések nem érintik közvetlenül az intézményt Helyi nevelési programunkat a Komplex Prevenciós Óvodai Program adaptálásával készítettük. 2003. januárjától kiépítettük COMENIUS 2000. I. partnerközpontú minőségbiztosítási rendszert és az óta is működtetjük

Az óvoda tárgyi, infrastrukturális feltételrendszere:

Csoportszobáink tágasak, világosak, egymástól részben elkülönítettek, a nap folyamán bármikor használhatók; Rozsrét rendelkezik külön tornaszobával; Butykatelepen a helyi művelődési központ biztosítja a téli időszakban a mozgásos tevékenységekhez szükséges helyiséget. A szociális helyiségek korszerűek, esztétikusak.

Az udvaron homokos, füves, játszóterületek biztosítják a különböző változatos mozgáslehetőségeket; udvari játékaink környezetbarátok. A csoportszobák berendezési tárgyai megfelelőek.

A programunk működéséhez minden területen biztosítottak az eszközeink.

Törekszünk arra, hogy a mozgáson és a játékon túl, minden tevékenységhez egyenletesen biztosítsuk a feltételeket.

Az eszközök beszerzése részben költségvetési keretből, ill. egyéb forrásból, támogatásokból valósul meg.

Óvodánk személyi feltételei (mindkét Telephelyen)

Óvodapedagógus	3 fő
Szakképzett dajka	2 fő
Óvodatitkár	- fő
Karbantartó	- fő
Udvartakarító	- fő
Konyhalány	0,5 fő

Szakvizsgázott óvodapedagógusaink: Butykatelepen 3 fő; Rozsréten nincs. Ped.II. besorolású pedagógusaink száma Butykán 1, Rozsréten 1

Óvodapedagógusaink a nevelőmunkához kapcsolódó egyéb tanfolyami végzettséggel is rendelkeznek (többek között):

- Komplex Prevenciós Óvodai program ismerete és adaptációja
- A játék szerepe az idegrendszer fejlődésében
- A vizuális nevelés lehetőségei az óvodában, korszerű eszközökkel, technikákkal.
- Tánc az óvodában
- Fejlesztőpedagógus intenzív előkészítő
- Minőségbiztosítás az óvodai gyakorlatban

- Minőségfejlesztési alapismeretek és azok alkalmazása a közoktatásban
- Számítástechnikai alapismeretek
- Kompetencia alapú oktatási programcsomag alkalmazása
- Óvodáskorú gyermekek érzelmi és szociális képességeinek mérése és fejlesztése mentálhigiénés módszerekkel, játékokkal.
- Tanulási zavarok felismerése és kezelése
- Egészségfejlesztő Mentálhigiénés szakvizsga
- Közoktatás vezetői szakvizsga
- Speciális német nyelvtanfolyam
- Sindelar tanfolyam
- Differ mérések tanfolyam
- IPR tanfolyam
- Gyermektorna vezetés továbbképzés

Testületünk tagjaira a szakmai igényesség, az új iránti fogékonyság a jellemző.
A nevelőmunkánkat közvetlenül segítő dajkák szakképzettek.
A fejlesztés érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk az arra szakosodott fejlesztő pedagógusokkal, a Szakszolgálat dolgozóival.

Szakmai feltételek:

Az óvodánkba maximálisan felvehető gyermeklétszám 38 fő.
A családok szociokulturális háttere heterogén képet mutat. A szülők iskolázottsága, lakáskörülményei, jövedelemszintje megosztottságot mutat. Minden csoportban jelen van a szegény és a jó módban élő családok gyermeke is.
A családok többsége együttműködő, jó partnerként segíti nevelőmunkánkat. Rendszeres segítséget, támogatást kapunk. A szülők érdeklődést tanúsítanak óvodánk iránt, pozitív a pedagógiai munkánkról alkotott kép.

Programunk alapelvei:

- Óvodai nevelésünk az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul.
- A gyermek személyiségéből, egyéni képességeiből kiindulva olyan szeretetteljes és érzelem gazdag óvodai légkört teremtünk, amelyben a gyermeket megbecsülés, szeretet övezi. Biztosítjuk a feltételt az egészséges öntudat kibontakoztatásához és az önmegvalósítás lehetőségéhez. Előtérbe helyezzük a szabad és szervezett mozgást, szabad játékot.

- Nyugodt, családias, biztonságot nyújtó légkörben megteremtjük a feltételt az egyéni bánásmód, a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez, képességük fejlesztéséhez.
- Óvodánk valamennyi dolgozója tiszteli, szereti és megbecsüli a fejlődő személyiséget, elfogadja a különbözőségeket.

5.1.3. Óvodai nevelésünk célja, feladata

Célunk:
A 3-7 éves gyermek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével:

- Egészséges, harmonikus személyiség fejlesztése.
- Testi-lelki, szociális, értelmi érettség kialakítása mozgáson, játékon keresztül.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítása
  A fejlesztő programunk alapja: Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex Prevenciós Óvodai Program adaptációja); az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése a mozgáson keresztül.
- A gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása
- A migráns gyermekek interkulturális nevelése

<u>Nevelési feladatunk</u>

A 3-7 éves gyermekek testi, lelki és szellemi szükségleteinek kielégítése.

- Az egészséges életmód alakítása.
- Az érzelmi nevelés az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása.
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Testi nevelés

- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetét biztosítjuk.
- A természetes mozgáskedvet fenntartjuk, az új mozgásos tevékenységeket megszerettetjük.
- A mindennapi testi-lelki edzés biztosításával fejlesztjük a gyermekek erőlétét, alkalmazkodó képességét, testi fejlődését.
- Harmonikus, összerendezett mozgás gyakoroltatásával elősegítjük az esztétikus, szép mozgást.
- A fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges biztonságos, egészséges környezet biztosítása; a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Egészségmegőrzés, betegség megelőzés szokásainak alakítása (egészséges életmód, testápolás, öltözködés, fogmosás, pihenés). Az egészséges életmód alakítása érdekében

a magas cukortartalmú ételek, italok fogyasztásának, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése; a zöldségek, gyümölcsök, ill. tejtermékek fogyasztásának szorgalmazása.

Az érzelmi nevelés és szocializáció, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt családi légkört teremtünk.
- A közös élmények, a közös együttlétek, a közösen végzett tevékenységek szervezésével erősítjük az egymás iránti figyelmességet, megértést, felelősségérzetet, toleranciát, őszinteséget, önfegyelmet, szorgalmat, kitartást, szabálytartást, önzetlenséget, igazságosságot, igazmondást.
- Segítjük, támogatjuk a gyermekek között létrejövő kapcsolatok, barátságok, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek kibontakozását. Építünk a gyermekek nyitottságára, hogy ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, mely alapja a nemzeti identitástudatnak, a keresztény kulturális értékek hordozója, a hazaszeretet a családhoz való kötődés alapja.
- A szociális érzékenység alakításával megalapozzuk a különbözőségek elfogadását, önmaguk és mások szeretetét, megbecsülését. Az együttéléshez szükséges alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok kialakítását. A gyermekeket arra neveljük, hogy fogadják el: - az emberek különböznek egymástól.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

- A gyermekek kíváncsiságára, érzelmeire, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel lehetővé tesszük, hogy egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb-tágabb környezetről.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységekkel, a tapasztalatok élményszerző átélésével, újrarendezésével problémahelyzeteket teremtünk, melyek megoldásával segítjük az egyszerű gondolkodási műveletek kibontakozását, kreativitásuk, problémamegoldó képességük, logikus gondolkodásuk fejlődését.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó kommunikatív formák – ölbeli játékok, arcsimogatók, hintáztatók – majd a meghitt beszélgetések, kommunikációs játékok alkalmazásával alakítjuk, erősítjük a gyermekek beszédkedvét, beszéd aktivitását.
- A biztonság, szeretet, védettségérzet biztosításával segítjük a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással, vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

- Minden gyermek számára egyenlő lehetőséget biztosítunk a minőségi neveléshez és tanuláshoz, valamint az inkluzív nevelés előtérbe helyezésével az egyéni differenciált bánásmódon alapuló fejlesztéshez.
- Az értelmi nevelés feladatai. a gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése; az értelmi képességek fejlesztése, a fejlődést, a képzeletet, kreativitást elősegítő környezet biztosítása.

NEVELÉSI GYAKORLATUNK RENDSZERÁBRÁJA:

5.1.4. A nevelés alapvető keretei

5.1.4.1.Az egészséges életmód alakítása (Testápolás, étkezési szokások, öltözködés, pihenés)

Feladataink:

- A testi-lelki egészség alapvető feltételeinek biztosítása a gyermek komfortérzetének kielégítésére.
- A gyermekek életkorának megfelelő optimális óvodai életritmus kialakítása.
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, edzettségének megőrzése, biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása; környezettudatos magatartás megalapozása.
- A gyermekek speciális gondozása, szükség esetén megfelelő szakember bevonása a prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátásában.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges stresszmentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása.

Az óvodába történő felvétel után a gyermekek megismerésére, testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt. A gyermekek gondozásakor megértő, meghitt viszonyt teremtünk, tapintatosan közeledünk hozzájuk. A testápolási teendők sorrendjét az egészségügyi szokások pontos menetét, a csoportban dolgozó dajka nénikkel együtt végezzük az azonos gyakoroltatás miatt. A fokozatosság betartásával biztosítjuk a gyermekek számára az önálló testápolás, öltözködés lehetőségét.

A napi háromszori étkezést azonos időpontban, három órás időközökre elosztva, kulturált körülmények között végzik óvodásaink. A tízórai és az uzsonna folyamatos, az ebéd kötött időtartamú, de figyelembe vesszük a gyerekek tempóját, egyéni szükségleteit.

Igyekszünk különös figyelmet fordítani a különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére; a zöldségek és gyümölcsök, ill. a tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére

Az öltözködésnél a rétegességet, a cipőnél a lábboltozat egészségét szolgáló lábbelit hangsúlyozzuk a szülők körében. Fontosnak tartjuk, hogy óvodásaink ruházata tiszta, praktikus legyen.

A nyugodt pihenéshez optimális feltételeket (szellőzés, csend, nyugalom) teremtünk. Mesével, altatózenével csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyermekeket. A különböző alvásigényeket figyelembe vesszük, nem erőltetjük. Lehetővé tesszük, hogy folyamatosan ébredhessenek, felkelhessenek, és csendesen tevékenykedhetnek.

Az óvodai élet nélkülözhetetlen elemének tartjuk a mindennapi szabad mozgást. Sokféle mozgásfejlesztő eszközzel – csoportban, tornaszobában, udvaron – biztosítjuk a különböző mozgáselemek gyakorlásának lehetőségét. Szervezett mozgásos tevékenységekkel a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését végezzük. A napi prevenciós fejlesztő tornákkal segítünk a hanyag testtartás, a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartását javítjuk.

A gyermekek edzettségét a rendszeres szabadban való tartózkodással is biztosítjuk (kivéve ködös, zuhogó eső, erősen szeles időjárás). A füves, udvarrészeken, pályákon végzett labdajátékokkal, futásokkal, testnevelési játékokkal fejlesztjük a gyermekek rugalmasságát, állóképességét.

Az óvodában a beteg gyermekeket elkülönítjük, míg a szülő az értesítést követően megérkezik. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, szakszerű fertőtlenítéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, saját eszközök (törölköző, fésű, ágynemű) használatával próbáljuk elkerülni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, amikor azt szükségesnek érzik.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- A zsebkendőt önállóan használják.
- Esztétikusan megterítenek, vigyáznak az asztal rendjére, tisztaságára.
- Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést.
- Önállóan tudnak szedni az ételből, önteni a folyadékból, eldöntve, hogy mennyit tudnak fogyasztani.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Kialakul bennük a tiszta, esztétikus környezet igénye, vigyáznak arra.

5.1.4.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció, erkölcsi az értékorientált és közösségi nevelés alakítása

<u>Feladataink:</u>

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beilleszkedési szakasztól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a

társas kapcsolatok alakítása érdekében.

- A szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógus attitűd a gyermek szűkebb és tágabb környezetéhez
- A gyermekek nyitottságára építve elősegíteni a szűkebb és tágabb környezet megismerését, alakítani, formálnia nemzeti identitástudatot, közvetíteni a keresztény kultúra értékeit, kialakítani, és formálni a családhoz való kötődést

Fontosnak tartjuk és megteremtjük a biztonságot nyújtó, derűs, családias légkört, mivel a gyermekek személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Már a beilleszkedési szakaszban tapintatos figyelemmel törekszünk arra, hogy a gyermekeket kedvező hatások érjék.

Játékos formában gyakoroltatjuk a különböző tevékenységeket, figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját.

A nehezen beilleszkedő gyermekeket mondókával, dallal, ölbeli játékkal nyugtatjuk meg, bátortalanabbakat odafigyeléssel, bátorítással segítjük az előrelépésben, örülünk apró sikereiknek. Meleg, érzelmi támaszt nyújtó környezetet alakítunk ki, ahol a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesülnek.

Közös élményekkel, sokszínű tevékenységekkel biztosítjuk a gyermekek együttműködését, formáljuk egymáshoz való viszonyukat, neveljük őket annak megértésére, elfogadására, hogy az emberek különbözőek.

A gyermekek pozitív kapcsolatainak alakulását azzal segítjük, ha csoportjukban jól érzik magukat. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását a gyermekközösséggel közösen végezzük.

Az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára érthetővé, vonzóvá tesszük, egyéni sajátosságaik figyelembe vételével.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos feladatunk, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk pontos határok megjelölésével. Elvárásainkat röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg, lehetőséget adunk a javításhoz.

A kapcsolat erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a „személyes perceket”, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzéseinek meghallgatására, elfogadására.

A közös élményekre épülő tevékenységekkel, a közösen végzett munka örömével, a közös együttlétekkel erősítjük az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség tulajdonságokat.

Fejlesztjük akaratukat, önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.

Példamutatással, bátorítással, türelemmel fejlesztjük a gyermekek viselkedéskultúráját, valamint elősegítjük a szokás-, és normarendszer megalapozását. Biztosítjuk a kiemelkedő képességű gyermekek tehetségének kibontakoztatását.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.(pszichológus, logopédus, védőnő, EPSZ szakemberei. Gyermekjóléti szolgálat megbízott szakemberei).

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, csoporttársukhoz, a felnőttekhez
- Ragaszkodásukat az érzelmeikben, szavaikban és tetteikben is kifejezik. Érzelmein, indulatain életkorának megfelelően tud uralkodni, kivárásra képes, toleráns.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés szabályainak betartása. Figyelmeztetik egymást a szabályok megszegése esetén.
- Kérés nélkül is segítenek egymásnak, szívesen dolgoznak a közösségért.
- Meghallgatják egymást és a felnőtteket.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- Elismerik saját hibájukat, a konfliktus helyzetekben tudnak egyeztetni.
- Tudnak kezdeményezni a tevékenységeket türelmesen, befejezik.
- Tudják és fogadják el, hogy különbözőek vagyunk.
- Képes társaival kooperatívan együttműködni, kommunikálni.
- Kialakul, az én-tudat, mi-tudat, az enyém tudata.
- Alakulóban van a feladattudata, feladattartása, megjelenik a kötelességtudat.

5.1.4.3.Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelést az egész nap folyamán megvalósuló, minden tevékenységet átszövő folyamatnak tekintjük.

A gyermekek életkorának megfelelő, különböző tevékenységek és élethelyzetek biztosításával teremtjük a szellemi fejlődés feltételeit.

Életkori sajátosságaikhoz igazodva egyaránt alkalmazzuk a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveket.

Feladataink:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- A gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.

- A kultúra átadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ez által bővüljenek megismerő kognitív képességei. (egyre pontosabb valósághű észlelés, figyelemösszpontosításra való képesség, valósághoz közeli képzeleti működés, problémamegoldó és kreatív gondolkodás), alkotóképesség.
- Feladataink megvalósítása érdekében fejlődésüket elősegítő, ösztönző környezetet biztosítunk

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Egyre pontosabb, valóság hűbb az észlelés.
- Figyelemösszpontosításra való képesség.
- Valósághoz közeli képzeleti működés.
- Reproduktív emlékezet.
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás
- Alakuló fogalmi gondolkodás fejlődése a jellemző.
- A migráns gyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.

5.1.5. Az óvodai élet megszervezése: Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Óvodánk tevékenységi formái, a tevékenységben megvalósuló tanulás:

1. Mozgás, mozgásfejlesztés
2. Játék, játékba integrált tanulás
3. Verselés, mesélés, dramatikus játék
4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
6. A külső világ tevékeny megismerése
7. Munka jellegű tevékenységek

5.1.5.1.Mozgás, mozgásfejlesztés

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagy mozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal. Kedvezően befolyásolja a szociális és értelmi képességek alakulását, elősegíti az egész személyiség fejlődését, a pszichomotoros készségek és képességek kialakítását, formálását, fejlesztését.

Feladataink:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy gyermekeink szabad mozgásvágyát megőrizzük.
- A 3-7 éves korban tervezhető mozgásos játékok, mozgásos tevékenységek összeállítása a gyermek mozgásszükségleteinek kielégítése.

A mozgásfejlesztés elvei:

- Elfogadjuk az egyéni eltéréseket, és mindent megteszünk azért, hogy a gyermek képességei optimálisan fejlődjenek.
- Megfelelő játékos élethelyzetben, tevékenységben fejlesztjük a képességeket.
- A fejlesztés eredményessége érdekében figyelembe vesszük a gyermekek motiváltságát, aktivitását, a differenciálás lehetőségét.
- Erőfeszítésre, szorgalomra, önállóságra serkentjük óvodásainkat. A próbálkozás, gyakorlás, korrekció közben elért apró sikereket stabilizáljuk, és újabb teljesítményre ösztönözzük.

A mozgásfejlesztés fő területei:

- A testnevelés és a mindennapos frissítő torna
- A szabad játék

A testnevelés feladatainak megvalósításához a gyermekek mozgásos tevékenységét, mozgásos játékát, a mozgástér kialakítását, az eszközök kiválasztását mindig a gyermekek általános fejlettségéhez, a fejlődés üteméhez igazodva tervezzük meg. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladatvégzés alatt többször ismételjük. Az ellenőrzés, értékelés során megerősítést kapnak a gyermekek.

A 2,5-7 évesek korcsoportjában a mindennapos frissítő tornán túl kötelező foglalkozást tartunk, egyéni képességeknek, és fejlettségeknek megfelelően.

A mindennapi frissítő tornára naponta legalább egyszer, jó idő esetén, az udvaron, egyébként a csoportszobában, illetve a tornaszobában kerül sor. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként alkalmazzuk. A mindennapos frissítő torna anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlat ismétlésével. A játékot képességükhöz mérten és a foglalkozások anyagához igazítva választjuk ki.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

Óvodánkban megfelelő mozgásteret, helyszínt, alkalmat, időt biztosítunk, hogy a gyermekek szabadon próbálhassák ki a különböző mozgásformákat. Rozsréten a tornaszoba mérete lehetővé teszi, hogy a különböző mobil, mozgásösztönző szereket bevigyük és ott a gyermekek, használják. Butykatelepen erre a célra az öltöző helyiségét veszik igénybe. Mozgásformák gyakorlására az udvaron is lehetőséget biztosítunk ugyanezeknek az eszközöknek a kivitelével, továbbá az udvarra telepített változatos mozgáslehetőségre inspiráló játékok segítségével.

A játékkal fejlesztjük a gyermek mozgását, segítjük új mozgásformák kialakulását, gyakorlását, ismert mozgások tökéletesítését, fejlesztjük kézügyességét. A változatos mozgással ügyesebbé tesszük a gyermeket, növeljük önállóságát, kitartását, hozzáértését, a társra figyelést. Lehetőséget biztosítunk a veszélyhelyzetek felismerésére, annak kiküszöbölésére, mellyel kiegyensúlyozott, félelemmentes közérzetet biztosítunk.

Nagymozgások fejlesztő eszközei:

Bújásra, mászásra, kúszásra, gurulásra a gyermekek érdeklődésének megfelelően különböző eszközöket kínálunk. (Greiswald szer, tornaszőnyegek, karikák, rudak, padok, bordásfalak stb.)

Szem-kéz koordináció fejlesztéséhez:

Különböző méretű, súlyú labdákat, homokozó eszközöket, kézi szereket, köteleket, stb., valamint ugróiskolákat használunk.

A vesztibuláris rendszer ingerlése ennek a korosztálynak (2,5-7-ig) alapigénye. Erre rendelkezésre állnak a tölcsérek, forgók, tányérhinták, kötéllétrák, háló, mind a csoportszobákban, mind a tornaszobákban, mind az udvaron.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Mozgáskedvük, mozgásigényük, életvitelük részévé válik.
- Kialakul testsémájuk.
- Tudnak tájékozódni téri helyzetekben, ismerik a téri irányokat.
- Mozgásukat irányítani és helyzetben tartani tudják, tempóját szabályozzák.
- Finommotorikájuk fejlettsége révén felkészülnek az írás-tanuláshoz.
- Érzékelésük, észlelésük fejlettsége révén kialakul alaklátási, formaállandósági észlelésük.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.
- Egészséges versenyszellemük kialakul.

5.1.5.2.Játék, játékba integrált tanulás

Játék

A gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük, hangsúlyozva a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását. A játékra jellemző az izgatottság és az öröm érzése, kísérője a jó hangulat és a könnyedség. A játéknak és a tanulásnak is a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, az önállóságra törekvés szándéka az alapja, erre épül a játékba integrált tanulás.

Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermeke közötti kapcsolatok kialakulását. Célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.

Cél:

- A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciáinak fejlődése.
- Érzelmi, akarati tulajdonságainak alakulása.
- Formálódjon szociális, társas viselkedése, magatartása.
- Érvényesüljön a szabad játék elsődleges szerepe.
- Az egyes játékfajták személyiségformáló hatása

Feladataink:

- A játék feltételeinek biztosítása.
- Az óvónő modellértékű módszereinek alkalmazása.
- A gyermek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével a játékfajták tartalmának gazdagítása.
- A beszédkészség fejlesztése játék közben.

A játék feltételeinek biztosítása:

Biztonságos, nyugodt légkört teremtünk, ahol a gyermek játékigényének megfelelően szabadon választhat és dönthet. A gyermek játszóhelyeit úgy alakítjuk ki, hogy figyelembe vesszük, hogy az adott korcsoport gyermekei mit szeretnek játszani, illetve mivel szeretnek foglalatoskodni. Állandó és variálható kuckókat és sarkokat hozunk létre.

Arra törekszünk, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a játékidő. A reggel kialakuló játéktevékenység folyamatát csak az étkezések, az önkiszolgáló tevékenységek, és a pihenés szakítja meg. Figyelünk a több napon át tartó játékra, biztosítjuk annak feltételeit, a csoportszobákban és az udvaron egyaránt.

Olyan esztétikus, tiszta és könnyen elérhető anyagokat, játékeszközöket biztosítunk,

amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, kedvet csinálnak a játékhoz. Együtt gyarapítjuk a „kincsesláda” tartalmát a különböző játékfajtákhoz szükséges kellékekkel.

A játék tartalmának gazdagítása érdekében úgy szervezzük a gyermekek napirendjét, hogy minél több élményhez jussanak a nap folyamán. Élményszerző sétákon, kirándulásokon olyan tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek, amelyhez érzelmileg is kötődnek és tovább él gondolkodásukban, megmozgatja képzeletüket.

Az óvónő modellértékű módszereinek alkalmazása:

Arra törekszünk, hogy hagyjuk a gyermekeket cselekedni, de ha szükség van rá modellnyújtó játszótársak legyünk, a gyermek játékát figyelemmel kísérjük, ötleteket adunk, ha durvaság adódik, tapintatosan segítjük a probléma megoldását.

Szemléletünk jellemzői, hogy elsősorban a jót látjuk meg minden gyermekben, a játék során is mindig a pozitív megnyilvánulásaira építünk. Óvodásaink képességeinek kibontakoztatását minden eszközzel biztosítjuk, éppen ezért minden apró sikerének, fejlődésének örülünk. Ösztönözzük őket a választott tevékenységek megismétlésére és az újrapróbálkozásra.

A gyermek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével a játékfajtáknak gazdagítása. A *gyakorlójáték* során lehetőséget adunk, hogy önállóan próbálkozzanak a játékeszközök rendezgetésével szőnyegen, asztalon és az udvaron, hogy alkalmuk legyen újabb ötletek kitalálására. A finommozgások elemeit különféle változatokban próbálhassák ki, gyakorolhassák, még biztosabban bánjanak az összerakható, szétszedhető játékokkal. Eközben fejlődnek érzékszerveik: gyakorolják a látást, hallást, tapintást, mozgásuk összerendezetté válik. A hangok ismételgetése pozitív élményeket vált ki, ami elősegíti a beszédkészségük fejlődését.

A manipulációs *gyakorlójáték fejlesztési lehetőségei:*

A gyermekek ismerkednek a körülöttük lévő világgal – a tárgyakkal, anyagok tulajdonságaival, (felület, szín, forma, nagyság), szem-kéz koordinációját – a tépés, öntögetés, a testséma fejlesztését – a tárgyakhoz való viszony, a percepciót- ugyanolyan szempont szerinti rakosgatás, vizuális ritmus fejleszti.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték, amikor valamilyen szerepet vállalnak a gyerekek. Megteremtjük azokat a lehetőségeket, amelyekben kijátszhatják pozitív és negatív élményeiket. A gyerekek játékát figyelemmel kísérve, a szituációtól függően bekapcsolódunk és segítjük a „mintha” helyzetek alakulását.

A szerepjáték lényegi sajátossága az utánzás. Mivel a gyermekek mindig azt utánozzák, amelyek érzelmileg fontosabbak számukra, ezért ügyelünk arra, hogy mi felnőttek mintát adjunk. Figyelünk a játék törvényszerűségére, amelyek más szabályokat is állítanak. A

szerepjátékban a gyermekek élethelyzeteket alkotnak újra. Ehhez számos eszközre van szükség. Éppen ezért kialakítjuk azt az igényt, hogy alkalomszerűen a gyermekek maguk is készítsenek a játékhoz szükséges eszközöket. Olyan anyagokat gyűjtünk ehhez a tevékenységhez, amelyekből egyszerűen, könnyedén barkácsolhatnak kiegészítő kellékeket és a dramatizáláshoz szükséges eszközöket.

A szerepjáték fejlesztési lehetőségei:

Szociális tanulás, erkölcsi értékek, együttélés szabályainak elsajátítása. Fejlődik képzeletük, alkalmazkodóképességük, önuralmuk, empátia- és kommunikációs képességük, toleranciájuk.

Lehetőséget adunk az esztétikai élményt nyújtó irodalmi alkotások eljátszására, saját, vagy irodalmi élmények feldolgozására játékos formában, kötött, vagy kötetlen szituációs játékban. Többszöri ismétléssel megismertetjük a mese hőseinek tetteit, hangját, mozdulatait. Alkalmat adunk, hogy a gyerekek saját elgondolásaik alapján játszhatják el az önként kiválasztott darabot. Mindezek feltétele az érzelmileg megalapozott élményháttér, a megfelelő kelléktár.

Érdeklődést felkeltő bábjátékkal kedvet ébresztünk a gyermekekben a bábozáshoz. Lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy a látottakat ők maguk is eljátszhassák, ezzel is segítve az önkifejezést, önmegvalósítást. Alkalmat adunk a kedvenc bábok mozgatásának gyakorlására is, ahol maga a mozgás jelent vizuális élményt a gyermekeknek.

A dramatizálás, bábozás fejlesztési lehetőségei:

A gyermekek emlékezetének, képzeletének, tapasztalatainak, mozgás és kommunikatív készségének fejlesztése.

A szabályjáték fejlesztési lehetőségei:

A szabályjáték játszása közben formáljuk a gyermekek szabálytudatának alakulását, kitartását, kudarctűrés erősítését, az indulatok fékezését. A mozgásos, a verbális és értelemfejlesztő játékokkal elősegítjük a gondolkodás fejlesztésében a memória, a kombinációs készség, a figyelem, az analizálás, szintetizálás folyamatát, a fogalmakkal való műveletek alakulását.

A gyermeket az alkotás öröme ösztönzi a konstruálásra, ezért elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a neki legmegfelelőbb építőelemeket, amelyek segítségével képesek elmélyülten játszani és sikerélményhez jutni.

Az építő-konstruáló játékfejlesztési lehetőségei:

Kreativitás, megfigyelő képesség, egyensúlyérzék, szem-kéz koordináció, rész és egész viszonyának megtapasztalása, türelem, percepció, térészlelés, formák, színek fogalmának megismerése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek szabályokat betartani, a növekvő feszültség és megnyugvás állandó változásai között.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak és a szerepek, eszközök kiválasztását is önállóan tudják végezni.
- Ismert meséket szívesen báboznak és dramatizálnak.
- Esetenként barkácsolást kezdeményeznek, amit felhasználnak más játékokban is.
- Egyéni ötletek alapján képesek olyan építményeket létrehozni, amelyek egyre pontosabbak és kombináltabbak.
- A gyakorlójáték csak a konstruáló és szerepjáték elemeként jelenik meg.
- Igényükké válik a társakkal való együttműködés is.
- Örömmel, önfeledten játszik.
- Játéka elmélyült, kitartó.
- Képes egyéni ötlet, vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Szívesen vállal szerepet.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.
- Tudják vágyaikat késleltetni.

A játékba, tevékenységbe integrált tanulás

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes, és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.

Programunkban a kultúra átadást a külső világ megismerése köré építjük, figyelembe véve a természet változásait, a hagyományokat, az aktualitásokat. Ezen belül jelennek meg a matematikai tartalmú tapasztalatok.

A komplexitást figyelembe véve rendeljük hozzá az anyanyelv, irodalmi nevelés, a vizuális nevelés, az ének zenei nevelés, feladatait és tevékenységeit, illetve anyagát.
Mindegyik terület áthatja a másikat, de minden napnak meg van a fő tevékenységi formája.

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon valósul meg. A kezdeményezett és irányított tevékenységeket a játékból indítjuk, játékidőben végezzük. A gyermekek érdeklődését figyelembe véve mikrocsoportos formában végezzük az ismeretek bővítését, az egyéni képességfejlesztést.

Butykatelep telephelyen kapcsolódási pontok a kompetencia alapú óvodai programcsomaghoz a tárgyi eszközök meglétének, lehetőségek arányában.

Komplex fejlesztési tématervek:

- Integráló nevelési terület:

Külső világ tevékeny megismerése- matematikai tartalmú tapasztalatok

- Integrált nevelési terület:
  - Anyanyelvi, irodalmi nevelés
  - Vizuális nevelés

Levegő

Tűz

Víz

Föld

Kiegészítő anyag a világ befogadásának elérhetősége

Fehér Anna: játszunk? Természetesen

Reikort Ildikó: Zenevarázs

Székely Andrea: Bábjáték

Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány

Kiegészítő segédlet komplex tervekhez

Székely Andrea: Játék bábokkal

Zóka Katalin: Varázseszközök az óvodában

Zóka Katalin: Kóstolgató

Túri György: Játék, tánc, élet

Feladataink:

- A tanulást támogató környezet megteremtésével a gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak megalapozása, kompetenciáinak fejlesztése.
- Jártasságainak, készségeinek és képességeinek kialakítása és fejlesztése.
- A kultúra átadás hatásrendszerében – a nevelési módszerek segítségével – a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak és ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, oly

módon, hogy azon keresztül fejlődjenek megismerő, kognitív képességei.

- Eljuttatni a gyermekeket az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodási szintről a fogalmi gondolkodás szintjére.
- A felfedezés lehetőségének biztosításával kreativitásuk erősítése.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák:

- Az utánzásos tanulás, a minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- A cselekvéses tanulás.

Óvodánkban a tevékenységaktivitás elvére építve foglalkozunk a gyermekekkel. Hangsúlyt fektetünk arra, hogy fogja meg, tapogassa meg az eszközöket, manipuláljon a tárgyakkal, kóstolja meg, pl. a gyümölcsöt stb.

A kíváncsi, cselekvő együttműködést az erre való beállítottságot használjuk fel az ismeretnyújtáskor. A fejlődést állandó folyamatnak tekintjük, ezért nem szabunk merev időbeli határokat.

Minden gyermek a saját képességeinek fejlettségi szintjén érhet el eredményeket, teljesítheti a kimeneti elvárásokat.

Nevelőmunkánk és az ehhez kapcsolódó képességfejlesztő tendencia azt kívánja, hogy a tevékenységek láncolatában ne csupán a végeredmény legyen a fontos, hanem az, hogy a gyermekek az eredményhez hogyan jutnak el.

Az önállóság, az erkölcsi, akarati tulajdonságuk éppen úgy, mint a képességek, akkor kapnak lehetőséget a fejlődéshez, ha a tanulási folyamatban létrejön a bizalomra, megértésre épülő kapcsolat az óvodapedagógus és a gyermek között.
Biztosítjuk azt a légkört, amelyben a gyermek minél természetesebben, szorongások nélkül és érdeklődéssel fejti ki tevékenységét.

A kötött tevékenységek alapelve (ének-zene, testnevelés) a játékosság, az élményt adó oldott légkörben való cselekvés. 5-6-7 évesek esetében követelménynek tartjuk a csoporthelyzetben kialakult önfegyelmet, szándékos figyelmet, kitartás, feladattudatot, feladattartást.

Kötetlen mikrocsoportos, egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet szervezünk a gyermekek számára azonos anyaggal, egyénre szabott módszerekkel (mozgásos, logikai fejlesztő játékok segítségével).

A tanulási nehézséggel rendelkező gyermekek korai kiszűrésével, egyéni, differenciált fejlesztésével, valamint szükség szerint szakemberhez való irányításával biztosítjuk az esélyek kiegyenlítettségét, a sikeres iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek kialakítását.

A kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek számára biztosítjuk tehetségük kibontakozását, egyéni fejlesztéssel, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával, értékeik pozitív megerősítésével.

Az irányított megismerési folyamat időkeretei:

2,5-4 évesek	10-15 perc
4-5 évesek	20-25 perc
5-6-7 évesek	30 perc

Az irányított megismerés módszerei:

Tapasztaltatás, érzékeltetés, bemutatás, szemléltetés, magyarázat, beszélgetés, elbeszélés, didaktikus játék, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, ismétlés, mérés.
2,5-4 éves korban:
A sokoldalú érzékeltetés, tapasztaltatás, bemutatás, ismétlés, gyakorlás, értékelés, mérés dominál.
4-5 éves korban:
Bővülnek a módszerek a bemutatással, magyarázattal, didaktikus játékkal.
5-6-7 éves korban:
Elbeszéléssel, leírással.

Alapelvek a tevékenységek értékeléséhez:
Nevelésünk fontos elve az egyéni értékek felszínre hozása, kimunkálása, ehhez szervezzük a tevékenységeket, amelyek értékelésénél alapelv:

- Differenciált, a gyermek önmagához mért fejlődése.
- Reális értékelés.
- Pozitív megerősítés.

A szülői igényeken alapuló *tehetséggondozás* tanköteles korú gyermekek számára.
Érintettek köre: tanköteles korú gyermekek
Szervezeti keretek: mikrocsoportos forma
Megvalósítás: szülői támogatással
Tevékenységi forma (Rozsrétbokorban):
- német

5.1.5.3.Verselés, mesélés

Feladatunk:

A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása, csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. Művészi értékű a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi a klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élmény mélységét.

- A mese-vers tevékenységgel az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédkészséget alakítjuk.
- A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, a nyelv hangzásával, dallamosságával, mondatszerkesztésével segítjük a biztonságos önkifejezés megalapozását, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtását és az irodalmi érdeklődés felkeltését.
- Az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl, a változatos (vers-mese, bábjáték, dramatizálás, szituációs játék, helyzetjátékok, mimetikus játékok) tevékenységeken keresztül feltárja a gyermekek előtt az emberek külvilághoz való viszonyát; egymás közötti érzelmi viszonyokat; megismertet a viselkedési formákkal. A valós élet szerepköreinek elsajátítását játékos formában végezzük.

A mese-vers tevékenység a gyermeki igénynek megfelelően spontán, vagy szervezett és tervezett módon jelenik meg az óvodai életünkben. Mindkét formában hellyel és idővel ideális körülményeket teremtünk.

Folyamatismertetés

2,5-4 éves korban:

- Mondókák, egyszerű mondókamesék.

- Hőcögtetők, simogatók, tapsoltatók, hintáztatók, vigasztalók.
- Rövid, rögtönzött történeteket halmozó láncmesék.
- Dramatizálás, állatok hangjának utánzása.
- Egyszerű állatokról szóló népmesék és műmesék.

Elemenként kezeljük az ismétléseket, alliterációkat. A meséhez a hétköznapi élettől eltérő, különös beszéddallam tartozik, ami utánozható. A kicsik dramatizáló játéka kimerül egy-egy szerep kiválasztásában, az ehhez szükséges kellékek felvételében, egy-egy jellemző mozzanat eljátszásában.

4-5 éves korban:

- Egyszerűbb, de több versszakos mondókák
- Állatokról szóló népmesék, egyszerűbb szerkezetű műmesék.
- Rövidebb ismétlésekkel, refrénekkel tagolt, vidám, pattogó ritmusváltó, ringató, lépegető, táncos ritmusú versek.
- A versek témái között az évszakváltás, a gyermekek, felnőttek világa jelenik meg.

A mesék életre keltésében megfelelő a dramatizáló játék, ami nem a cselekmény végigjátszását jelenti, hanem az egyes szereplő kiválasztását, a felöltözést és a szerepnek megfelelő viselkedést.

5-6-7 éves korban:

- a mondókák köréből, a változatos kiszámolók, menetelők, vonulósdik, szoknyafogó;
- mozgásos játékot kísérő kiszámolók, ugrók;
- találós kérdések, mulattató mondókák, beugratók, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások;
- bonyodalmas, tréfás állat- és tündérmesék a népmesék és műmesék köréből;
- műmesék, folytatásos elbeszélések, történetek;
- több versszakos, természetről, állatokról, családról, gyermekekről szóló érzelmi töltésű, vagy humoros rímelő versek;
- dramatizálásnál a kelléktár a gyermekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül: a résztvevők a szerepeket egymás között felosztják, saját, vagy társuk viselkedését kommentálják.

A mese, vers tevékenysége során kiemelt szerepet kap a kommunikációs készség fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakulnak az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédkészségnek az alapjai.
- Várják, kérik a mesemondást. Maguk is segítenek a mesehallgatás feltételeinek megteremtésében.
- Beépülnek a magyar népmesei szófordulatok a passzív/ aktív szókincsükbe.
- Használják a metakommunikatív jelzéseket, a környezetükben élőkkel jól kommunikálnak.
- Fejlődik gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük, beszédkészségük, beszédkedvük, erősödik erkölcsi tudatuk.
- Kialakul beszédfegyelmük.
- A dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközöket önállóan használják, a szerepeket önállóan osztják fel maguk között, a történeteket játékukba is beleszövik.
- A bábok, eszközök, díszletek elkészítésében aktívan vesznek részt.
- A dramatikus, szituációs játékokban önálló, kreatív ötleteiket alkalmazzák.
- Önállóan mondanak hosszabb, több versszakos verseket, megjelenik a versek hangsúlyozása.
- Képesek önálló mesemondásra, azt többnyire szöveghűen adják elő.
- Képesek megkezdett történet, mese folytatására: saját fantáziájukkal kiegészítve azt.
- Képesek saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére.

5.1.5.4.Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc

Cél:

A közös énekes játék örömével a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlődése, a zenei anyanyelv kialakulása. A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

Fő területei:

- hallásfejlesztés;
- ritmusérzék fejlesztés;
- mozgásfejlesztés

A hallásfejlesztés elsődleges területének az éneklési készség, tiszta, szép éneklés fejlesztését tartjuk.

Részfeladataink:

- a magas és mély hang különbségének érzékeltetése.
- Halk és hangos közötti különbség érzékeltetése.
- Hangszínek felismertetése.
- Belsőhallás fejlesztése.

A gyermekek ritmusérzékét fejlesztjük az egyes részterületek gyakorlásával.

- Egyenletes lüktetéssel.
- Mondókák és dalok ritmusának gyakorlásával.
- Az egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolásával.
- Tempóérzékeltetéssel.
- Gyermekhangszerekkel.

Mozgásfejlesztés: a zenéhez kapcsolódó mozgást a közös játék érzelmi töltésére építjük.

Feladatunk:

A zenei nevelésnek a gyermek mindennapi tevékenységét át kell hatnia. A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása a népi gyermekdalok, valamint Forrai Katalin: Ének az óvodában könyve alapján történik. Ehhez illesztjük az önkifejezés és a zenei kreativitás eszközeként a Zenevarázs kompetencia alapú óvodai program kiegészítő segédletét. A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismerésére is.

A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének és esztétikai fogékonyságának formálása.

A gyermek szeressen énekelni, játszani, szívesen hallgasson zenét.

Használjuk a néphagyomány gazdag, változatos mozgásanyagát. Az egyenletes szép járással, utánzó mozdulatokkal, a dalos játékok mozgássoraival megalapozzuk a későbbi tánclépéseket. Megismertetjük a gyermekekkel a magyar népi játékkincs egy-egy szép változatát, kortárs művészeti alkotásokból is merítünk (pl. Gryllus Vilmos zenéi).

Megszerettetjük a népzenét. A népszokásokból annyit merítünk, amennyi a „kisvilágukba” belefér és nem kelt zavart bennük (Lucázás, Betlehemezés, Pünkösdölés stb.).

A zenei anyag összeállításának szempontjait elsősorban az életkori sajátosságokat figyelembe véve határozzuk meg. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük az esetleges migráns, ill. nemzeti hovatartozást is.

A korosztálynak összeállított zenei anyaggal szembeni követelmény az érzelmi közelség, hangterjedelem, hangközlépések, a ritmus kombinációk és a mozgásanyag megfelelőssége.

Zenei anyag korcsoportonként

2,5-4 éves korban	4-5 éves korban	5-6-7 éves korban
Dalok megoszlása: s-m 3-4 l-s-m 3-4 m-r-d 2-3 s-m-r-d 2 d-l,-s, 1 6-8 ölbeli játék, mondókák	Dalok megoszlása: s-m 2-3 l-s-m 2-3 m-r-d 2-3 s-m-r-d 2-3 d-l, -s, 1-2 m-r-d-l, 1	Dalok megoszlása: s-m 2 l-s-m (fá) 2 s-m-d (lá) 1-2 m-r-d 1-2 s-m-r-d-(fá) 2-4 l-s-f-m-r-d 6-8 m-s-d-l, (fi) 2 m-r-d-l, -s, 2-3 r-d-l, -s, 2
Mozgás: Álló helyzet, kéz-láb mozgás, körforma, áll, indul, játékos és utánzó mozdulatok	Mozgás: Kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps, utánzómozgás, improvizált egyenletes mozdulatok	Mozgás: Bonyolultabb játék, párcsere, hidas, kapus, sorgyarapító, ugró, egyszerű tánclépések, improvizált mozdulatok ritmus kifejezéséhez

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képessé vállnak a zenei élmények befogadására.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Zenei ízlésük a művek egyre szélesebb körű megismerésével az igényesség felé halad.
- Képességeikhez mérten tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek.
- Képesek zenei fogalmak, fogalom-párok megkülönböztetésére, felismerésére, megnevezésére.
- Felismernek hangszereket, ritmushangszerek, azokat formájuk/ hangjuk alapján tudják azonosítani: furulya, metallofon, triangulum, cintányér, dob, zongora, csengő.
- Ritmusérzékük kialakul, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik, amelyet tapssal, járással és ezek kombinációjával is ki tudnak fejezni.
- Ismernek egyszerű ritmus és dallammotívumokat, képesek azokat visszaadni.
- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.
- Képesek zenei improvizációra (ritmus - dallam - szöveg).
- Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.

5.1.5.5.Rajzolás – festés – mintázás - kézimunka

Feladatunk:

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér-forma-szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk,

igényességük alakítása.

Kifejezik élményeiket, érzelmeiket az ábrázolás eszközeivel. Ismerkednek szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermekek számára, ill. biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a gyermeki alkotások bemutatásra kerüljenek közösségi rendezvényeken; és törekszünk a tehetségek bátorítására

A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése:

A tevékenység gyakorlásához megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk. A kiválasztásnál szem előtt tartjuk a praktikumot, a célszerűséget és az esztétikumot. Fontosnak tartjuk, hogy a csoportszobában megfelelő hely legyen az alkotó-alakító tevékenységekhez. A gyermekek kényelmesen elférjenek az asztalnál, a játszó gyermekek ne zavarják őket.

Nyugodt légkörben tudjanak bekapcsolódni a tevékenységbe, ahol elegendő idejük van az alkotáshoz. Az eszközöknek állandó helye van, ahol a gyermekek elérik.

Megtanítjuk a különböző eszközök biztonságos használatát. A mindennapi szabad játékban biztosítjuk a különböző technikákhoz szükséges feltételeket.

A 2,5-4 éves gyermekeknek biztosítjuk, hogy játékosan ismerkedjenek meg az anyagokkal és a különböző technikákkal. Elindítjuk az esztétikai érzékenységet, és az értékelő-képesség kialakulását.

Együtt gyönyörködünk saját és mások alkotásaiban. A tevékenységet a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendeljük. Ezek nem különülnek el egymástól.

Lehetőséget adunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő technikák kipróbálásához – festés, zsírkrétával, ragasztással, agyagba, homokba karcolással, nyomattal.

4-5 éves korban továbbra is kiemelkedő a pozitív érzelmi hozzáállás erősítése, a technikák gyakorlása, tökéletesítése. Megjelenik a gipszöntés, a gipszmunkák festése, a térbeli ábrázolás, makett-munkák, bábok stb. készítése. Az eszköztár bővül a vastag ceruzák használatával, a különböző papíranyagok megismerésével, a különböző vastagságú ecsetek használatával. Az egyéni képalakítás fejlesztési iránya, a forma, a nagyság, a háttér alakítása.

5-6-7 éves korban: a technikák tovább bővülnek- viaszozás, márványozás, festés különböző anyagokon, textilbatikolás. Kiemeljük a varrást és az ollóval történő vágást, amely ebben az életkorban nagy szerepet kap.

Új eszközként megjelenik a vékony, háromszögletű grafit, színes és fekete-fehér ceruzák használata, a színezések. Ebben az életkorban a technikákat egyre önállóban alkalmazzák. Megjelennek a különböző formájú, irányú vonalak alkalmazása. A technikák

összekapcsolása révén egyre aprólékosabb, precízebb, nagyobb odafigyelést igénylő munkák kerülnek megvalósításra.

A népművészettel és annak használati tárgyaival – kancsók, vázák, kosarak, tálak, terítők – a hagyományos ünnepek alkalmával találkoznak a gyermekek. A népművészettel való ismeret bővítését segítik az agyagozó munkák, a szövés, a fonás, a körmözés.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A rajzolás, a mintázás, a kézimunka kedves örömteli tevékenységgé, fantáziájuk, kreativitásuk kifejezési eszközévé válik.
- Tökéletesedik önkifejezésük.
- Tudnak apróbb mozdulatokat kívánó feladatokat elvégezni.
- Ismerik az alábbi eszközöket (gyurma, ceruza, ecset stb.), és ezeket biztonsággal használják térben és síkban egyaránt.
- Ismerik az ábrázolás anyagait (papírok, textilek, pamutok stb.) és azokat biztonsággal önállóan választják és használják.
- Megismerkednek a népművészettel, népi használati eszközökkel, kézműves technikákkal, népi motívumokkal.
- Meg tudják fogalmazni, hogy nekik mi tetszik, mi szép.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete intermodalitása korának megfelelő.
- Ábrázolása közben ügyel környezte és saját maga, munkája tisztaságára.

5.1.5.6.A külső világ tevékeny megismerése:

A gyermeki megismerés ebben a korban a folyamatos észlelés, érzékelés, tapasztalás, cselekvés.

Feladataink:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi-családi-tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítása, a szülőföldhöz való kötődés megalapozása. A gyermekeket először a közvetlen környezetükkel ismertetjük meg, megfigyeljük az óvodánk udvarán lévő fákat, virágokat stb.. A környező utcákban tett rövid séták során megfigyeljük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás változását, annak hatását az öltözködésünkre. Igyekszünk gazdagítani az élősarkunkat, az élményszerzés során gyűjtött termésekkel, levelekkel, bogyókkal,

kavicsokkal.

Felfedeztetjük, megismertetjük a gyermekekkel az apróbb bogarakat (katica, méhecske, bodobács), csigákat, madarakat. Sétát, kirándulást teszünk a sóstói állatparkba, a bujtosi tóhoz, a botanikus kertbe, ahol természetes környezetben megismerhetjük a vadállatokat, vadon élő állatokat, növényeket, virágokat. Az erdőben tett séták során megfigyeljük az évszakok szépségét, a színek árnyalatát, az erdő szépségét, a környezet esetleges szennyeződését (víz-föld-levegő).

Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, helyi hagyományok és néphagyományok, szokások a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Megtapasztaljuk az időjárás változásainak hatását az öltözködésünkre, a madarak, fák életére. Folyamatosan gyűjtjük a természet kincseit, amit lehet, felhasználunk belőle (befőtt, savanyúság, lekvár, gyümölcssaláta). Ágakat hajtatunk, növényeket csíráztatunk, megfigyelve így a fejlődéshez szükséges feltételeket.

Egyszerű kísérleteket végzünk a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel.

Közösen emlékezünk meg az Állatok (október 4.), a Víz (március 20.) és a Föld (április 22.) világnapjáról. Ezekre folyamatosan készülünk és hozzárendeljük a többi tevékenységformát is. Minden jelenséget, állatot, növényt természetes környezetében figyelünk meg. összehasonlításokat végezhetnek közvetlen tapasztalatokat, ismereteket szerezhetnek a gyerekek.

Ellátogatunk az iskolába, művelődési házba, múzeumba, vasútállomásra, piacra, boltokba.

Megismertetjük őket a felnőttek munkájával.

Közlekedéssel kapcsolatos ismereteiket bővítjük, hogy sok információjuk legyen a szárazföldi, légi közlekedésről. Ismereteiket rendszerezzük. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy kiskertünkben kerti munkát végezhessenek, segíthessenek a növények ültetésénél, gondozásánál. A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetővé teszi, hogy beszéljük a környezetünkben látható, felfedezhető formák nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőiről.

Környezettudatos magatartásunk közvetítésével törekszünk az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedésének, környezetvédő, természetszerető személyiségének kialakítására, megalapozására. Tiszteljék környezetüket, és bátran alakítsák azt anélkül, hogy kárt okoznának benne.

Óvodánk környezetvédelmi programmal rendelkezik.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

A szókincs, a szókészlet bővítését a gyermekek tapasztalatai, élményei szolgálják. A mikrocsoportos séták lehetőséget adnak a gyermek-óvónő, a gyermek-dajka személyes beszélgetésére. Minden gyermekre oda tudunk figyelni, kérdéseire, megnyilvánulásaira, észrevételeire azonnal tudunk reagálni.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a csoportok osszák meg egymással a tapasztalataikat, összefüggően tudják elmondani gondolataikat, érzelmeiket, észrevételeiket. A séták során gyakoroljuk a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást. Megfigyelések alkalmával lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

Feladataink:

- A gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira építve, és mi magunk is biztosítunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való tevékeny részvétet.
- Tudatosan figyelünk a környezetre és természetvédelemre, a gyermekek természetszemléletének formálására.
- Az óvodai életbe olyan hagyományokat alakítunk ki, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét. Például: Állatok napja, Víz napja, Föld napja, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap.
- Kialakítjuk a kulturális élet szokásait, általános tájékozottságukat.
- A környezeti értékek, a természeti kincsek megismertetése, illetve nyelvi-, irodalmi-, kommunikációs készségek fejlesztése
- Fontos, hogy a gyermekcsoport korát, fejlettségét, adottságait, figyelembe véve válasszunk a hagyományos, illetve szokásoknak megfelelő lehetőségek közül.
- Környezetünk mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása, alkalmazása a tevékenységekben, játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása. Pozitív viszonyok kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.
- Mennyiségi és formai összefüggések témakörei:
- A halmazok képzése, összehasonlítása, szétválogatása, bontása részhalmazokra, sorba-rendezése; összemérése becsléssel, párosítással, másolással.
- Mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, tömeg, mérések; űrtartalom, terület,

szélesség, vastagság, bőség.

- Kis számok összkép alapján: sorszámok, tapasztalatok darabszám változásairól.
- Tevékenységek tükörrel.
- Tájékozódás a térben.
- Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják a lakcímüket, a szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség –nagyság –forma - szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a névutókat.
- Kialakul a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszéd.
- Ismeri a következő gyűjtőfogalmakat: növény, állat, jármű, élő- élettelen stb.
- Séták, kirándulások élményeit képek segítségével képesek időbeli sorrendbe helyezni (szerialitás)
- Kialakul igénye a természeti környezet megóvására.

5.1.5.7.Munka jellegű tevékenységek

Cél:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása.

- **Kognitív:** pontosan értsék meg, mit várhatunk tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- **Érzelmi-akarati:** alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- **Szociális-társas**: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

Feladataink:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése és azok feltételének biztosítása.

A gyermekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezhessenek olyan munkát, amelyre képesek. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik ezeket a tevékenységeket.

Ügyelünk arra, hogy tevékenységünk mintaértékű legyen a gyermekek számára. Értékelésünk mindig buzdító, megerősítő, konkrét, reális a gyermekeknek saját magukhoz mérten fejlesztő legyen. Minden gyermeknél fontosnak tartjuk az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést, étkezést, környezetgondozást.

A 2,5-4 éves gyermekek figyelemmel kísérik a kiskertünk és csoportszobánk gondozását. Tavasszal segítenek a veteményezésben, ősszel a falevelek összegyűjtésében. A gyermekek rendszeresen részt vesznek a játékok összeszedésében, elrakásában, a csoport rendbetételében, alkalomszerű átrendezésében.

A 4-5éves gyermekek együtt végzik az alkalomszerű, illetve ismétlődő munkákat. Segítenek a szobanövények locsolásában, az élősarok ápolásában, szívesen gyűjtik, bővítik annak kincseit. Tevékenyen részt vesznek az udvar gondozásában. Apróbb megbízatásokat szívesen vállalnak, a kért eszközöket behozzák, kiviszik, üzenetet adnak át.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy mi magunk is példát mutassunk a gyermekeknek.

5-6-7éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amelyet önállóan végeznek. Esztétikusan terítenek meg, étkezés után segítenek az asztal leszedésében, a terítő összehajtogatásában, a pihenéshez szükséges feltételek megteremtésében. A gyakori dicséret, elismerés hatására szívesen vállalnak alkalomszerű munkákat. Segítenek a csoportszoba díszítésében, a játékok tisztításában, javításában. Tevékenyen részt vesznek a vitamin- és gyümölcssaláta készítésében. Az élősarkok gondozásában nagyobb önállóságot biztosítunk, ültetnek virágokat, magvakat, azokat gondozzák, gyűjtenek terméseket, leveleket stb.. A kiskertben nekik megfelelő szerszámokkal önállóan dolgoznak. Ősszel segítenek a levél összegereblyézésében, a virághagymák felszedésében, homokozó szélének lesepréseben, gumilapok tisztántartásában. Télen gondoskodnak a madarakról, irányításunkkal madáreleséget készítenek és részt vesznek a madáretetésben.

A munkajellegű tevékenység feltételei:

- Megfelelő munkaeszközök biztosítása, rendben tartása (célszerűség, méret, anyag).

- Elegendő munkalehetőség (életkori sajátosságukat figyelembe véve, amit csak tud, a gyermek végezzen).
- Kiegyensúlyozott légkör, megfelelő hely, elegendő idő biztosítása

Munkajellegű tevékenységek

- Önkiszolgálás
- Naposi munka
- Környezet rendjének megőrzése
- Egyéb munkatevékenységek a gyermekekkörében
- Növény - és állatgondozás

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Kialakul munkatempója, kitartása a munkatevékenységek során, mely alapja az iskolai élet elvárásainak.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.
- Örömmel segítenek a társaiknak.
- Szeretnek meglepetést készíteni szüleiknek.
- Kialakulnak azok a munkaképességek, amelyekkel saját személyét és használati tárgyait rendben tudja tartani.

5.1.6. Óvodánk csoportszerkezete

Az óvodánk adottságainak megfelelően nevelőtestületünk a heterogén csoportok szervezése mellett döntött. Szűkebb óvodai környezetünkben bölcsőde nem található, ezért 2,5 éves kortól foglakozunk a gyermekekkel. A negyedik óvodai évet azoknak a gyermekeknek szervezzük, akik fejlettségük révén az iskolai életet nem tudják megkezdeni.

5.1.7. Az óvodai élet megszervezése

„ A teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus tartja.”
A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a jól megszervezett, folyamatos (rugalmas) napi-, és heti rend által biztosítjuk a feltételeket

Szokás-szabályrendszer

A jól kidolgozott szokás-szabályrendszer biztonságérzetet ad gyermeknek és felnőtteknek egyaránt. Erősíti a két óvodapedagógus és dajka közötti összhangot, egyező nevelő hatás megteremtését eredményezi.

A szokás –szabályrendszer alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere.

A szokás-szabályrendszer követi a napirendet, igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek az egészséges életmód, a társas kapcsolatok, a játék, a tanulás területén szokásként, szabályként jelennek meg az óvodai életben.

Differenciált tevékenységekkel, fokozatosan növekvő időtartammal (5-35') szervezzük egyéni-, mikro- és makrocsoportos foglalkozásainkat, fejlesztve a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát.

Napirend

06.30 – 10.30	Közös gyülekezés, szabad játék, játékba integrált fejlesztés, folyamatos tízórai, tevékenységekben megvalósuló tanulás, mindennapos testnevelés.
10.30 – 12.00	Testápolási teendők elvégzése, öltözködés, udvari játék, szabad játék
12.00 – 13.00	Ebéd, testápolási teendők, készülődés a pihenéshez.
13.00 – 15.30	Mindennapi mese, pihenés, testápolási teendők, uzsonna.
15.30 – 17.30	Szabad játék, mozgásfejlesztés, szabadon választott tevékenységek.

Napirend javaslat június 01.-augusztus 31.-ig.

Időtartam	**Tevékenységek**
6.30- 7.00	Összevont gyülekezés, levegőzés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység
7.00-8.30	Gyülekezés, levegőzés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység

8.30-	Étkezés előkészítése, tízórai, öltözködés, komplex tapasztalatszerzési lehetőségek a szabadban, pancsolás, napfürdő, séták, kirándulások, egyéb szabadon választott tevékenység
12.00-	Öltözködés, étkezés előkészítése, ebédeltetés, tisztálkodás, pihenés, az alvást nem igénylő gyermekeknek szabad tevékenység biztosítása
14.30-15.30	Folyamatos ébredés, tisztálkodás, étkezés előkészítése, uzsonna
15.30-17.30	Játék, levegőzés, szabadon választott tevékenységek

Heti rend:

	Kötött	Kötetlen
2,5-4	Testnevelés Mindennapos testnevelés	Játékba integrált fejlesztés Ének-zene Mese-vers Vizuális nevelés Külső világ tevékeny megismerése
4-5	Testnevelés Ének-zene Mindennapos testnevelés	Játékba integrált fejlesztés Mese-vers Vizuális nevelés Külső világ tevékeny megismerése
5-7	Testnevelés Ének-zene Külső világ tevékeny megismerése Mindennapos testnevelés	Mese-vers Vizuális nevelés Játékba integrált fejlesztés

Az 5-7 évesek körében a nevelési év második felében a zenei nevelés, a külső világ tevékeny megismerése is kötött tevékenység.

<u>Az óvoda gyermekvédelmi tevékenysége</u>

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységeket a 2003. LXI. Közoktatási törvényben meghatározottak szerint végezzük.

Feladataink:

Feltárni azokat a körülményeket, amely a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják. Az óvodai kereteknek megfelelően minden segítséget (tájékoztatás, fórum, hirdetőtábla stb.) megadni a hátrányok csökkentéséhez, és lehetőségeink szerint kompenzálni azokat.

A különböző igényeknek, az elvárásoknak a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek

figyelembevételével a HH, HHH gyermekek fokozott óvásával, esélyegyenlőségük biztosításával, egyéni bánásmóddal illetve differenciáltan, egyéni fejlesztéssel teszünk eleget.

Elveink:

A gyermek mindenekfelett álló érdekeinek képviselete, óvása, biztosítása, a családi nevelés kiegészítése. Együttműködő kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak. A titoktartási kötelezettség megtartása minden családot érintő kérdésben érvényesül. Gyakorlatunkban a gyermek családi körülményeinek figyelemmel kísérése fejlődésének követésével együttesen történik. A szülő nyitottsága, vagy zártsága határozza meg a probléma közös megoldását. Amennyiben a szülői együttműködésen túl szükséges valamilyen külső segítség igénybevétele, akkor azt az óvodavezető közösen kezdeményezi a szülővel. A fentiek valamennyi csoportban, valamennyi óvodapedagógusnak családgondozási feladata.

A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el.

Feladat	**Felelős/határidő**	**Aláírási jogkör**	**Intézkedési jogkör**	**Megjegyzés/ összegzés**
A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, szűrés	Csoportban dolgozó óvónők Évente 09.15.			
A gyermekvédelmi nyilvántartások összesítése, értékelése, adatszolgáltatás az óvodavezetőnek	Gyermekvédelmi felelős Félévente /tanévnyitó, tanévzáró/			
Környezettanulmányok, szakvélemények készítése szakhatóság felkérésére.	óvodapedagógus alkalomszerűen	Óvodavezető	Szakhatóság	
Kapcsolattartás az önkormányzat szociális irodájával	Óvodavezető	Óvodavezető	Szakhatóság	
Kapcsolattartás az Egységes Pedagógiai Szakszolgálattal	óvodapedagógus	Óvodavezető	Egységes Pedagógiai Szakszolgálat	
Kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal	Gyermekvédelmi felelős	Óvodavezető	Családsegítő szolgálat	

A jelzőrendszer folyamata:

- A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, a feladatok koordinálása (egyéni eset

megbeszélések révén), a gyermekvédelmi szempontból szükséges nyilvántartások vezetése, adatszolgáltatás az óvoda vezetőjének, aki szükség szerint jelzi a Gyermekjóléti Szolgálat, vagy a jegyző felé.

- A folyamatot végzik: óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető.
- Környezettanulmányok, szakvélemények készítése a szakhatóságok felkérésére. Kapcsolattartás az önkormányzat szociális irodájával, az Egységes Pedagógiai Szakszolgálattal. Családsegítő Központtal.
- Végzi: óvodavezető
- Pedagógiai munka koordinálása a gyermekvédelmi esetekben, valamennyi csoportban.
- Végzi: gyermekvédelmi felelős, óvodavezető
- Óvodánk körzetében a halmozottan hátrányos helyzetű 3 éves és az 5. életévet betöltött, de óvodába nem járó gyermek felkutatása, illetve hosszabb ideig igazolatlan hiányzása esetén környezettanulmány végzése. A három sikertelen felszólítás után az óvodavezető a jegyző felé jelenti a hiányzást.
- Végzi: óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős
- A gyermekvédelmi felelős nyilvántartásba veszi a gyermeket az alábbi szempontok alapján:

- Súlyos anyagi nehézséghez kapcsolódó elhanyagoló nevelés;
- Elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi-lelki bántalmazás;
- Súlyos érzékszervi károsodás, illetve tartós betegség.

A gyermekvédelmi felelős minden évben egy alkalommal beszámol munkájáról a nevelőtestületnek, az ügyek intézéséről az óvoda vezetőjét folyamatosan tájékoztatja.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése.

A nevelési év folyamán a szülő által jelzett érzelmi vagy anyagi okok miatti hátrányt a csoportban dolgozó óvónők családlátogatáson vagy egyéni beszélgetések során megismerik és a szükséges intézkedést (fejlesztési terv, étkezési kedvezmény), megtervezik vagy továbbítják az óvodavezető felé.

- Nyugodt, biztonságos, szeretetteljes légkörben sokszínű játéklehetőségek, beszélgetések, drámapedagógiai foglalkozások segítségével, a felnőttekkel és a csoporttársakkal való érzelmi kapcsolatukat tapintatosan erősítjük.
- Az anyagi okok miatti hátrány esetén tájékoztatjuk a szülőt az étkezési támogatás lehetőségeiről (jövedelemigazolás esetén az összeghatártól függően intézményi kedvezmény vagy önkormányzati támogatás)

5.1.8. A szülő a gyermek a pedagógus együttműködésének formái

Az óvodába lépés

Az óvodába lépés feltétele:

- A 2,5. életév betöltése.(Külterületi óvodaként lehetőség van a 2,5 éves gyermekek beóvodázására abban az esetben, ha minden, a körzetben élő 3 éves gyermek számára biztosított az óvodai elhelyezés.)
- A gyermekek felvételét a mindenkori tanügyigazgatási feladatoknak megfelelően végezzük.

<u>Óvodakezdés segítése:</u>

A szülők tájékoztatása.

A jelentkezéskor lehetőséget biztosítunk az óvodai életbe való betekintésbe, szakmai munkánk megismerésére. A beíratás után (augusztus utolsó hetében) szülői értekezletet szervezünk, ahol megismertetjük házirendünket, bemutatjuk a csoportok óvodapedagógusait, dajkáit. Elmondjuk, hogy az óvodakezdést hogyan segítjük, segíthetjük a szülőkkel (a beilleszkedési szakasz ideje, rendje, módja), minden felmerülő kérdésükre igyekszünk megnyugtató választ adni.

<u>A beilleszkedési szakasz rendje, módja:</u>

- Szeretetteljes légkörben fogadjuk a gyermekeket, hogy a szülőtől való elválás egyre zökkenő mentesebbé váljon.
- Segítjük az óvodai élettel való ismerkedést, az óvodai élet rendszerének megismerését, a szokás és szabályrendszer gyakorlását.

Visszaszoktatás (folyamatosan)

- A 4-5 és 6-7 éves korú gyermekek részére visszaszoktatással kezdődik a nevelési év, a biztonságot nyújtó légkör megalapozása érdekében.
- Fontos szerepet kap az egymás iránti érdeklődés csoporttársak várása, a nyári szünetről visszatérő gyermekek fogadása.

Szülők tájékoztatása

- Évente háromszor minden csoport szülői értekezletet szervez.
- Havonta, illetve szükség szerint fogadóórát tart (szülőkkel egyeztetett időpontban) minden óvodapedagógus.
- Az 5-6-7 éves gyermekek szüleinek nyílt napot tartanak a csoport óvodapedagógusai (március 2 nap).
- A gyermeköltözőben kihelyezett faliújságon a napi, heti aktualitásokat közli a

témáért felelős óvodapedagógus.

- Az óvodát, a gyermekcsoportot érintő eseményekről az SZMK tagja tájékoztatja a szülőket faliújságon, megbeszélésen.
- A csoportok kirándulásait, színház és bábműsor látogatásait (a költségek miatt) az SZMK-val közösen tervezzük szeptemberben.

5.1.9. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Célunk:

A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésük elősegítése befogadó környezet megteremtésével.

Alapelvünk:

A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.

Fejlesztés területei:

- Az értelmi funkciók fejlesztése.
- Alapmozgások kialakítása, a nagy mozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése.
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése.
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
- Minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése.

Olyan sajátos nevelési igényű gyermek integrálását tudjuk biztosítani, akinek fejlesztéséhez megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusunk van (pl. tanulási zavarok preventív pedagógusa, mentálhigiénikus, drámapedagógus) Ezeknek a pedagógusoknak a szakképesítése lehetővé teszi, hogy felvállaljuk azoknak a gyermekeknek a kiszűrését, fejlesztését, akik a tanuláshoz szükséges részképesség zavarral rendelkeznek (dyslexia, disgraphia, diskalkulia, hiperaktivitás), enyhe értelmi fogyatékosok, magatartászavarosok, megkésett beszédfejlődésűek, kis mértékben látássérültek.

Az épületek adottságai (akadálymentesítés hiánya) is befolyásolják a befogadás lehetőségét.

A fejlődés várható jellemzői:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket.

- A bemeneti méréshez képest a fejlődés kimutatható.

Feladatunk

A gyermekekben olyan különbözőséget elfogadó viselkedés, magatartás alakítása, ahol érvényesül a tolerancia, türelem, figyelmesség, segítőkészség.

Tárgyi feltételek biztosítása, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateritást, téri tájékozódás, beszédészlelés, megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközök.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének érdekében az óvodapedagógusok ismereteinek bővítése. (fejlesztőpedagógia, gyógypedagógia)

Tudatosítani a dajkák személyének fontosságát: példamutató bánásmód, magatartás, kommunikáció.

Figyelembe kell venni a gyermek terhelhetőségét, mindig annyi segítséget kapjon, hogy önállóan tudjon cselekedni.

Migráns, ill. nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése

Alapelveink:

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.

Érvényesítjük az egyéni bánásmód elvét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Feladatok:

Az érkező gyermek empátiás fogadása, érzelmi biztonságának megteremtése.

A magyar gyermekek megismertetése az ő kultúrájukkal, szokásaikkal stb.

A migráns gyermek segítése játékon keresztül a magyar nyelv elsajátításában.A fejlődés várható jellemzői:

- Szívesen jár óvodába
- Örömmel játszik társaival
- Megérti a magyar szavak jelentését, tőmondatokban kifejezi magát.

Kapcsolatok

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését.

Az egészséges együttműködés érdekében az óvoda szoros kapcsolatot igyekszik kialakítani a családdal.

Óvodapedagógus - gyermek, dajka-gyermek kapcsolata:

A felnőtthöz fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Az óvodapedagógus első számú modell, példakép a társas viselkedés alakulásában. Az óvodapedagógus és a munkáját segítő dajka feladata a közvetlen érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül, a csoport közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszernek a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó kialakítása.

Gyermek - gyermek kapcsolata:

A gyermekközösségbe való beilleszkedést egyéni bánásmóddal, az egyéni kapcsolatok szélesítésével kívánjuk ösztönözni. A gyermek-gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőség megismerésére és elfogadására irányul nevelésünk. Társas együttműködés közben tanulják meg az egymás felé fordulást, egymás segítését, vagyis az értelmes szeretetet.

Óvoda – iskola kapcsolata:

Az iskolákkal való kapcsolattartás a hagyományok alapján alakult ki. A kapcsolatra a rendszeresség és a folyamatosság a jellemző.

Váci Mihály Általános Iskola; és Vécsey Károly Tagintézmények

- Nyílt napok szervezése, kölcsönös látogatása.
- Mikulás ünnepség (az iskolások műsora az óvodásoknak).
- Hagyományőrző programok (téltemetés, májusfa).
- Közös bábelőadás látogatás.
- Szülői értekezlet az igazgató- és tanítónők részvételével.

Az iskolakezdéshez szükséges fejlettség jellemzői:

Az iskolába lépés feltétele a gyermek testi értelmi és szociális fejlettsége.

Az egészséges életmód kialakulását tekintve

- Önállóan végezzék (a személyük körüli) tisztálkodási, öltözködési feladatokat szükség szerinti segítségadással.
- Erősödő egészségük, mozgáskészségük, testi képességeik fejlődését eredményezze.
- Tapasztalataik révén alakuljon ki igényük az egészséges életmódra, a testápolásra és az egészségmegőrzés szokásaik iránt.

Testi fejlődést tekintve:

- Eljutnak az első alakváltáshoz, mozgásuk összerendezetté válik.
- Képesek legyenek viselkedésüket, testi szükségleteiket irányítani.

Értelmi fejlesztés, nevelést tekintve:

- Anyanyelvi készültségük révén legyenek képesek gondolataik, érzelmeik kifejezésére, a folyamatos beszédre. Értsék és használják a kommunikatív jelek.
- Tudják végig hallgatni egymást.
- Alakuljon ki képességük a részekre bontásra és az általánosításra fogalmi szinten.
- Alakuljon ki a szándékos figyelem és az emlékezés.
- Kreativitásuk érvényesüljön minden kifejezési formában.
- Szocializáltságot tekintve:
- Legyenek képesek kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatában.
- Tudjanak szabályokhoz alkalmazkodni.
- Rendelkezzenek megfelelő önbizalommal, erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonságokkal, a különbözőség iránti tolerancia képességével.

A gyermekek fejlettségét egyéni mérőlapon vezetik a csoport óvodapedagógusai, az óvodába érkezéstől az iskolába távozásig. A nevelésben a tervezett fejlesztő hatások mérhetővé váltak, a vizsgálatok bizonyítják, hogy a mozgásra és játékra épített egyénre szabott fejlesztések eredményesek.(mellékletben található).

5.1.10. Óvodai ünnepeink rendje, tartalma

Őszi ünnepkör:

- Szüreti mulatság csoportonként (szőlőpréselés - egy közeli családnál -, mustkóstolás, népzene hallgatás, tánc).
- Mihály napi vásár
- Őszi gyümölcsök, termések kóstolása, termésbábok készítése.

Téli ünnepkör:

- Mikulás – dalokkal, versekkel fogadjuk. (a mikulás szerepét egy-egy szülő vállalja, aki ajándékokkal kedveskedik a gyermekeknek). Az óvodapedagógusok mesedramatizálása, bábjátéka teszi örömtelibbé ezt a napot.
- Karácsony (közösen a gyermekekkel karácsonyi díszeket, ajándéktárgyakat készítünk). Mézeskalácssütés csoportonként. Betlehemes játék.
- Butykatelep:- Lucázás és Kántálás
- Farsang (egész napos jelmezes mulatságot szervezünk, az önként jelentkezők

mókás ügyességi játékokban mérhetik össze tudásukat.

Tavaszi ünnepkör:

- Március 15.
  Az ünneplés csoportonként történik. A megemlékező műsorokat a gyermekek által ismert versekből és az ünnep tartalmának megfelelő mesékből állítjuk össze. Elsétálunk a Kossuth, Petőfi szobrokhoz, ahol virágokat és a gyermek által készített zászlókat helyezzük el.
- Húsvét előtt a gyermekekkel közösen nagytakarítást végzünk a csoportszobában. Az óvodát a tavasz és a húsvét jelképeivel díszítjük, változatos technikákkal hímes tojást festünk, a fiúkkal locsolóverset tanítunk, akik a hagyományainkhoz híven meglocsolják a lányokat.
- Majális – az óvoda udvarán májusfát állítunk, játszóházat szervezünk.
- Anyák napja – rövid köszöntővel és saját készítésű ajándékokkal köszöntik az édesanyjukat az óvodában
- Gyermeknap – családi nap
  Ezt a napot a szülőkkel, hozzátartozókkal közösen ünnepeljük. A péntek délutáni gyermeknapunkra a felnőttek és a gyermekek egyaránt készülnek. Kézműves foglalkozások, játékos sportvetélkedők, meghívott vendégek színesítik programunkat. Az „estebéd" főzéséről az óvoda dolgozói és a szülők képviselői közösen gondoskodnak.
  Helyszín:
  Az óvoda udvara

- Évzáró ünnepély
  A nevelési év során megismert versekkel, dalokkal, körjátékokkal búcsúznak az óvodától az iskolába menő nagycsoportosok

5.1.11. Környezetvédelmi program

Célunk: olyan gyermekeket nevelni, akik ismerik, szeretik és védik a természetet.

Óvodásainkban azt a tudatot megalapozni, hogy bár még kicsik, de már tettek valamit a természet védelmében pozitív hatást vált ki, és egy életre szóló indíttatást jelent.

Feladataink:

- Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítsunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermek számára a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való tevékeny részvételt.
- Figyeljünk tudatosan a környezetre és természetvédelemre, a gyermek természetszemléletének formálására.
- Építsünk az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét.

Eseménytervet készítünk, mindez az évszakok változásaira, a minden napok realitására, ünnepekre, aktuális eseményekre épül.

Fontos, hogy a gyermekcsoport korát, fejlettségét, adottságait figyelembe véve válasszunk a megfelelő lehetőségek közül.

Eseménytervünkbe a következő játékokat, tevékenységeket, kísérleteket építjük be:

- Közvetlen környezetünk, játszóhelyünk megfigyelése, rendbetétele
- Kirándulások, környezetvédelmi túrák szülőkkel közösen
- A szülői értekezletek témái között jelenjenek meg a környezettudatos életvitel témakörei
- Problémahelyzetek közös megoldása (állatok védelme, természeti értékek védelme iránt)
- Óvoda csoportjaink részvétele az őszi, tavaszi udvari takarításban (levélgyűjtés, szemétgyűjtés, virágok elhelyezése és gondozása)
- Rovarok megfigyelése
- Légszennyeződés: - megfigyeljük az út mellett a port a fákon, virágokon; összehasonlítjuk az erdő fáival
- Téli madárvédelmi munka, az állatvédelem legfontosabb szabályainak hangsúlyozása
- Sétáink során figyeljük a sózott úttest melletti növényzetet
- Megfigyeljük az összegyűjtött hó tisztaságát, szennyezettségét
- „Jeles Napok”programjainak beépítése eseménytervünkbe
- Élősarok gondozása
- Mindig figyelmet fordítunk a víztakarékosságra
- Szelektív hulladékgyűjtés

Érvényességi rendelkezés

A Gyermekek Háza Déli Óvoda Pedagógiai programja 2024-ben készült, a törvényi megfelelések figyelelmbe vételével.

Érvényessége:
Az intézmény igazgató jóváhagyását követően a kihirdetés napján 2024.09.01. lép életbe és visszavonásig érvényes. Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a 2020.10.30. jóváhagyott Pedagógiai Program.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata:
A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. Az óvodapedagógusok szakmai munkaközössége minden nevelési év végén, írásban értékeli a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok és feladatok megvalósulását.

A Pedagógiai Program módosítása:
A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet a (z):

- intézmény igazgató
- szakmai munkaközösség
- szülői szervezet
- intézmény fenntartója

A Pedagógiai program módosítását az érvényes és hatályos jogszabályok alapján a nevelőtestület fogadta el és az intézmény igazgatója hagyta jóvá. A módosított és jóváhagyott Pedagógiai programot, 2024.09.01.napjától kell bevezetni.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala
A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
Egy – egy példánya a következő személyeknél, intézménynél, illetve további helyeken tekinthető meg:

- intézményfenntartójánál,
- intézmény irattárában,
- intézmény igazgatónál
- intézmény honlapján,

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatal

1 – 1 példányát a nevelői szobában, ill. az óvodatitkár irodájában helyezzük el, ahol bárki megnézheti az óvoda nyitvatartási idejében. Ezen kívül az óvoda honlapján is megtekinthető: www.gyermekehazadeliovoda.hu

Módosításának indoka lehet

- törvényi jogszabályi változás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás
- a nevelőtestület munkatervében szereplő évenkénti felülvizsgálat eredménye alapján tett javaslat

Tájékoztatás a pedagógiai programról

A kiscsoportos gyermekek szülei számára tartott első szülői értekezlet alkalmával az intézmény igazgató vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy átfogó tájékoztatást nyújt a pedagógiai program tartalmáról.

Az intézménnyel később jogviszonyt létesítő gyerekek szüleinek az intézmény igazgató vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy előre egyeztetett időpontban nyújt tájékoztatást az óvoda pedagógiai programjáról, mely az óvoda honlapján is folyamatosan megtekinthető.

A fentieken túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az intézmény igazgatótól,,igazgató helyettesektől,a csoport óvodapedagógusaitól.

A pedagógiai programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor felteheti az intézmény igazgatójának, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra.

Szóbeli érdeklődésre, szóbeli tájékoztatást kaphat az intézmény képviseletére jogosult személyektől. Írásbeli kérés a nevelési év ideje alatt bármikor benyújtható az intézményi igazgató,intézmény igazgató helyetteseknek címezve, aki az ügyintézési határidőn belül írásbeli tájékoztatást nyújt.

Legitimációs záradék

1.) **Készítette**: Skarbit Józsefné

Dátum: Nyíregyháza. 2024.05.06.

……

Intézmény Igazgató

Ph

2.) A Gyermekek Háza Déli Óvoda módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban – 20/212. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) bek. a) pont. – biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról **szakmai véleményt alkotott** az intézményben működő szakmai munkaközösség.

Dátum: Nyíregyháza, 2024.05.06.

……

szakmai munkaközösség-vezető

3.) A Gyermekek Háza Déli Óvoda módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban az óvoda nevelőmunkát segítő alkalmazottai a **tájékoztatást megkapták**.

Dátum: Nyíregyháza, 2024.05.06.

……

a nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

4.) A Gyermekek Háza Déli Óvoda módosított pedagógiai programjáról magasabb jogszabályban - Nkt. 72. § (5) bek.- biztosított jogok alapján a szülői közösség a **tájékoztatást megkapta**.

Dátum: Nyíregyháza, 2024.05.06.

……

a szülői közösség nevében

5.) A Gyermekek Háza Déli Óvoda módosított pedagógiai programjában a magasabb jogszabályban - 20/2012. (VII. 31.) 128. § (6) bek. – megfogalmazott elvárás alapján kidolgozott helyi egészségnevelési programot, a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el, melyhez az Intézmény Igazgatója beszerezte az óvodapszichológus véleményét is.

Dátum: Nyíregyháza, 2024.05.06.

…..…… ……

védőnő óvodapszichológus

6.) Az **Nkt. 26. § (1) bekezdése** alapján a módosított pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, tételesen **a fenntartó egyetértését megadta,** a rá háruló többletkötelezettség finanszírozását vállalja.

Dátum: ……..

……../**2024. (…….)** határozatszámon

……

a fenntartó képviseletében

Ph

7.) Az óvoda nevelőtestülete magasabb jogszabályban meghatározott elvárás alapján, át nem ruházható jogkörében –(Nkt. **26. §** (1) bek, és **Nkt. 70. § (1)-(2)** – biztosított döntési hatáskörében …..-2024/….. iktatószámon **elfogadta .**

Dátum: Nyíregyháza, 2024.05.06.

…….

a nevelőtestület nevében

8.) Az óvoda nevelőtestülete által elfogadott módosított pedagógiai programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban (Nkt.26. § (1) meghatározott **döntési hatáskörében** …..-2024/….. iktatószámon **JÓVÁHAGYTA.**

Dátum: Nyíregyháza, 2024.05.06.

……

Intézmény Igazgató

1/A. sz. melléklet

A montessori nevelési gyakorlat kiegészítő melléklete

Verselés-Mesélés

Mese-vers tartalma

3- 4 évesek	
Mondóka	Ismerjenek meg a gyermekek olyan népi mondókákat és dajkarímeket, amelyeket felnőttekkel vagy társaikkal párban játszhatnak. Az óvónő-gyermek kapcsolatot erősítik az arcsimogató, hőcögtető, tenyércirógató játékok.
Vers	Fokozatosan jelenjenek meg a legismertebb költőink rövid, ritmizált, az állatokról és a természet változásairól szóló versei. Kísérjék természetes mozdulatokkal a verseket, mindig a mozgás legyen az elsődleges, s a szöveg annak tartozéka. A versek és vidám rigmusok megfelelő helyzetből kiinduló gyakori ismételgetése által kedveltesse meg a gyermekekkel a verseket
Mese	Meséléshez a gyermekek érzelemvilágához közelálló egyszerű cselekményű, ritmikus nyelvezetű meséket válasszunk. A mese többszöri meghallgatása után a gyermekek mondják a refrént, hangutánzó szavakat, a láncmesék esetében tudják követni a cselekményt. Fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására olyan állatmeséken keresztül, melyekben az állatok cselekedetei megérthetőek, s nincs bennük ijesztő motívum.
Irodalmi élmény feldolgozása	A kicsik dramatizáló játékainak feltételeit egyszerű bábok felkínálásával teremtjük meg. A bábokat rövid improvizált jelenetek során ismerjék meg, s fokozatosan növeljük a bábok számát a megismert meséknek megfelelően. Vegyenek részt a kicsik az óvodai ünnepeken, melyeken a nagycsoportos gyerekek és az óvónők dramatizáló játékát, bábozását kísérhetik figyelemmel.
4-5 – évesek	
Mondóka	A népi mondókák tartalma a gyermekek játékaihoz, élményeihez és a természeti jelenségekhez kapcsolódnak. Megjelennek a nyelvgyakorló mondókák, tréfás köszöntők, találós kérdések.
Vers	A gyermekek időben való tájékozódását segítjük az évszakokhoz, napszakokhoz kapcsolható versek ismételgetésével. Válasszunk állatokról szóló verseket, melyek elősegítik megismerésüket és megalapozzák az állatokhoz való pozitív viszonyulást. Mondjunk verset egy-két gyermeknek is helyzetből adódóan, melynek játékos ismételgetésébe bekapcsolódhatnak a többiek is. Eleinte mondjuk hangosabban, jól tagoltan, érthetően a verset, majd fokozatosan húzódjunk háttérbe.
Mese	Továbbra is hallgassanak egyszerű állatmeséket, és jelenjenek meg a csodás elemeket tartalmazó népmesék. A mesék mondanivalóját erősítsük meg egy-egy közmondással a pozitív személyiségjegyek megalapozása érdekében. Mondjunk kitalált történeteket azokról az eseményekről, amelyeket maguk a gyermekek is átéltek, láttak, meséljünk gyermekkori élményeinkről. Nézegessenek képeket, mert ezek segítséget nyújtanak a gyermekek meséltetéséhez, az ismert mesékről folytatott beszélgetésekhez.
Irodalmi élmény	Rögtönözzenek bábjátékot, melyekben a meseélményen túl

feldolgozása	egyéni élmények, érzések is a felszínre kerülhetnek. Legyünk a gyermekek segítségére egy-egy megkezdett mese vagy bábjáték befejezésében. Biztosítsuk számukra a dramatizáláshoz szükséges eszközöket, jelmezeket, díszleteket.
5-6 évesek	
Mondóka	A népi mondókák játékba építhető kiszámolókat, felelgető és kikiáltó rigmusokat tartalmazzanak. Ismerkedjenek népi szólásokkal, közmondásokkal, névcsúfolókkal, rímes találós kérdésekkel és rímjátékokkal.
Vers	A gyermekek versanyagának témái legyenek változatosak, kapcsolódjanak a gyermekkor élményvilágához és ünnepi alkalmakhoz. Hallgassanak lírai hangulatú verseket, versrészleteket nagy költőink műveiből, amelyek megéreztetik a természet és hazánk tájainak szépségét. Ebben az életkorban megjegyzik, és bátran mondják a verseket, az ismétlésekre teremtsünk lehetőséget változatos módon. Ügyeljünk a szavak tiszta kiejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.
Mese	A nagyobb gyermekek már megértik a cselt, furfangot, szívesen hallgatnak vidám állatmeséket. Válasszunk elbeszéléseket, folytatásos meseregényeket, hosszabb népmeséket. A mesék mondanivalóját erősítsék meg egy-egy szólással, közmondással, s azonosuljanak a művek morális üzeneteivel a kezdetektől a végkifejletig. Kerekítsenek meséket, érthető, összefüggő történeteket velük vagy társaikkal megtörtént eseményekről.
Irodalmi élmény feldolgozása	A mese cselekményét fejezzék ki mozgással, dramatikus játékokkal. A bábozás, dramatizálás kellékei álljanak a gyermekek rendelkezésére folyamatosan. Segítsük a gyermekeket a szerepek egymás közötti kiosztásában, helyszín berendezésében. Erősítsük a mesejátszás illúzióját egy-két szimbolikus tárggyal, mesei kifejezések felidézésével. Készítsenek mesealbumot, versgyűjteményt az óvónénivel közösen, mert az átélt élményeket vizuálisan is szívesen kifejezik a gyerekek. Elősegíti a hallottak felelevenítését a mesealakok megjelenítését. A legkedvesebb meséjüket alkalmanként játsszák el a szomszéd csoport gyerekeinek vagy ünnepeken az ünnepi hangulat fokozásaként.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
A dal és mondókaanyag egymásra épülő zenei jellemzői

Hangterjedelem	3-5 hang	3-6- hang	3-6 hang lefutó dallamokban a-(á és ti is)
s-m	3-4 dal	2-3 dal	2 dal
l-s-m	3-4 dal	2-3 dal és lefutás d-re	2 dal (fá)
s-m-d		2-3 dal	2 dal
m-r-d	3-4 dal	3-4 dal	2-3 dal
s-m-r-d	2 dal	2-3 dal	2-4 dal (fá)
l-s-m-r-d			6-8 dal (fá)
m-r-d-l		1 dal	2 dal (ti)
d-l-s	1 dal	1-2 dal	
r-d-l-s			2 dal
m-r-d-l-s			2 dal
Mondóka		7-8 mondóka5-7 mondóka	7-8 mondóka
Dal	10-14 gyermekjáték dal, 3-4 műdal (10-etjól)	12-15 gyermekjáték dal, 3-4 műdal (10-etjól)	16-20 gyermekjáték dal, 5-6 műdal (10-etjól)
Ritmus			
A mondókák hossza	2-4 motívum	4-6 motívum	6-12 motívum
A dalok hossza	4-6 motívum	6-8motívum	6-9motívum
Abszolút magasság	d-h	c-c’	c-d’
Normál tempó	= 66-80	= 80-92	= 92-108
Zenehallgatás	Népdalok és műdalos énekes és hangszeres előadásban.	Magyar és más népek dalai, énekes és hangszeres műzene. Könnyű kánonok, kétszólamú darabok.	Régi és mai zene szemelvényei egyaránt lehetnek. Mind több hangszeres előadás, többszólamú mű énekes és hangszeres előadása (esetleg vendégelőadók kal).

Hallásfejlesztés egymásra épülő zenei jellemzői

Képességfejlesztések			
Magas-mély reláció	Oktáv távolságban megkülönböztetik, térben is mutatják.	Oktáv és kvint távolságban felismerik, térben mutatják, dal kezdő hangjának váltását átveszik. d-s	Ismert egyszerű dallamok, motívumok dallamvonalát próbálják mutatni (lassú tempó).
A halk és hangos különbsége	Felismerése beszéden, éneken, zörejen.	Felismerése éneken, beszéden, zörejen, tapsolva alkalmazzák (váltakozva is).	a halk és hangos, gyors és lassú fogalom párok együtt gyakorlására is képesek.

Dallamfelismerés		Jól ismert dalokat felismernek dúdolásról vagy hangszerről.	Dallamfelismerés kezdő motívumról, erősen eltérő belső vagy játékos záró motívumokról, dúdolásról vagy hangszerről.
Dallambújtatás		Motívumok, váltva (belső hallással) halkan, hangosan.	Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempótartással.
Motívum-visszhang Dallam-visszhang játék		Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek.	Motívum visszaénekl és improvizált szövegg el, csoportosan és egyénenként.
Hangszínek- hangok zörej megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer	Finomabb zörejek és egymás hangjának felismerése, a	Sokfé zörej, zenei le hang, egym hangjának ás

	hangszínének megkülönbözte tése	természet, környez et zörejeinek megismerése.	felismerése kis eltéréssel, zaj irányának, távolságán ak meghatározása.
Zenei alkotókedv		Dallamfordulatok kitalálása (név, köszöné s) motívumokkal.	Zenei kérdés-felelet kitalálása (motívumként), mondókára, dallamkitalálás. Saját szöveg, mese énekelve.

Ritmusérzék fejlesztés

Képességfejlesztések			
Utőhangszerek	Egyszerű ritmus hangszerek használata az egyenletes lüktetés érzékeltetésére.	Dob, cintányér, háromszög, maguk készítet te „hangszerek” használata a lüktetés és ritmus kifejezésére.	Dob, háromszög, cintányér egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazva, új ritmus hangszerek i s lehetnek.
Egyenletes lüktetés	Játékos mozdulatokkal az érzékeltetése.	Egyenletes lüktetés járással és tapssal.	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása.
Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése	Dalritmusok különbség e, kapcsolata, kiemelés e, dallamfelismerés ritmusról..
Tempókülönbségek: gyor s- lassú tempó		Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás.	Gyors és lassú különbsége önálló irányítással és tempótartás.
Zenei formaérzék		Ritmus és dallamvisszhang.	A motívumok kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal. Ritmus és dallamvisszhang. (Esetleg két egységig is.)

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Tevékenységi formák egymásra épülése és az eszközök használata
Rajzolás
Tevékenységi forma:

- Firkálgatás homokban, papírra.
- Nagyméretű rajz az udvaron (aszfaltra, hóba, homokba).
- Saját elképzelés, érzelem alapján egyszerű formák megjelenítése (ház, fa, virág, nap).
- Emberábrázolás megjelenése.
- Emberábrázolás fejlettebb megjelenítése, mozgások, cselekvések kifejezése mindennapi környezetükben.
- Mese, vers, jeleneteinek megrajzolása.
- Különböző és változatos témájú rajzok készítése háttér általi kiemeléssel.

Eszközök:
Bot, ceruza, zsírkréta, kréta, kövek, pálcák, filctoll, zselés toll.

Festés
Tevékenységi forma:

- Tenyérrel, ujjal való festés.
- Nagyfelület és kivágott formák mázolása, festése.
- Egyszerű formák festése (nap, felhők, ház, fa, virág, stb.).
- Eseményeket, történéseket kifejező képalakítás, háttérfestés különböző színekkel, színárnyalatokkal, érzelmek, élmények képzelet alapján.
- Vers és mese jelenetek festése.

Zenefestés

- Színkompozíciók készítése festéssel, színkeveréssel (érzelmek, hangulatok kifejezése).
- Képek kompozíciók készítése csoportos munkával.

Eszközök:
Különféle színű méretű, minőségű papírok. Különféle festékek (tempera, vízfesték, üvegfesték).
Fonal, fonalak, textilek, fogkefe, gyertya, ragasztó, gipsz.

Plasztikai munkák
Tevékenységi forma:

- Gyurmázás, formázás tetszés szerint és díszítés.
- Emberalakok, állatformák különféle tárgyak, eszközök, virágok, képek megformázása és díszítése síkban, térben.
- Térben elhelyezett plasztikai munkák elkészítése (házak, fák, emberalakok, állatok stb.).
- Agyagkompozíció készítése „dombormű” (lenyomatok, karcolás).

Eszközök:
Agyag, gyurma, lisztgyurma, természetes anyagok, termések, magvak, homok, hó, gipsz, drót.

Kézimunka

Tevékenységi forma:

- Papírtépéssel, vágással egyszerű formák képi megjelenítése.
- Papírvágással különböző formák
- Papírhajtogatás egyszerű formáinak elsajátítása (félbe, negyedbe, háromszög).
- Origami (bonyolultabb formákat létrehozó hajtogatások pl. virág, ház, állatformák***).***
- Térbeli rendezés, esemény – cselekmény kifejezése.
- Textil felhasználásával a forma és képzeletvilág kifejezése különböző alakzatokkal.
- Varrás színes fonállal egyszerű formát ábrázoló papírra (virág, katicabogár stb***.).***
- Fonás, szövés keretre.
- Díszítő munkák végzése népi motívumok alkalmazásával különböző anyagokon ünnepekre, eseményekre.

Eszközök:

Színes papírok, origami papírok, torta papír, textil, színes fonalak, szövőkeret, ragasztó, tű, olló, természetes anyagok.

Barkácsolás

Tevékenységi forma:

- Természetes anyagokból, termésekből állatfigurák készítése.
- Őszi levelekből színes képek alkotása.
- Csoportmunkában építmények, termésekből állatformák, különböző figurák összeállítása.
- Térhatású kompozíciók megvalósítása.
- Bábok készítése (fakanál, ujjbáb, zacskóbáb).

Eszközök:

Természetes anyagok, termések, dobozok, papír, textil, hurkapálca, ragasztó, olló, fakanál.

Építés

Tevékenységi forma:

- Nagyterek alakítása, átrendezése.
- Várak, alagutak építmények, hóember készítése.
- Térbeli alakzatok, torony, kerítés, kuckó, építése.
- Nagyterek beépítése nyitott-zártkörök, „kapuk” egyenes és kanyargós sorok stb.
- Makettek építése.
- Várak, különböző építmények konstruálása.

Eszközei:

Bútorok, nagyméretű dobozok, textilek, építőjátékok, természetes anyagok, különböző tárgyak. Szelektív hulladékgyűjtésből származó anyagok (papír, fém, műanyag).

Mozgás

Mozgás anyag fajtája	**I. fokozat**	**II. fokozat**	**III. fokozat**
Járások	Természetes járás.	Járás ütemtartással. Járás irányváltoztatássa l. Járás különböző kartartásokkal. Járás lábujjon.	Járás sarkon. Járás külső-belső talp élen. Járás guggolásban. Járás oldalirányban és hátra. Járás fordulatokkal. Járás csukott szemmel.
Futások	Lassú futás közepes iramú futás.	Belegyorsuló futás. Futás tempóváltoztatássa l. Futás irányváltoztatással. Futás versenyszerűen.	Gyorsfutás. Futás magas térd- és sarokemeléssel. Futás versenyszerűen.
Dobások	Hajítás távolba kislabdával vagy babzsákkal terpeszből.	Hajítás vízszintes és függőleges célba terpeszből.	Hajítás vízszintes és függőleges célba kidobó terpeszből.
Kúszások	Kúszás talajon. Kúszás irányváltoztatással talajon. Kúszás vonalak között. Kúszás valami alatt.	Kúszás padon. Kúszás rézsútos padon felfelé, lefelé. Kúszás két egymástól kb.20 cm távolságra lévő padon.	Kúszás két egymástól kb.20 cm távolságra lévő rézsútos padon. Kúszás hátrafelé. Kúszás oldalirányban talajon és padon különböző magasságú eszközökön keresztül.
Csúszások	Csúszás ülésben talajon. Csúszásülésben irányváltoztatással talajon. Csúszás ülésben vonalak között. Csúszás ülésben, ölben könnyűszerrel talajon.	Csúszás hátrafelé. Csúszás ülésben padon. Csúszás ülésben rézsútos padon lefelé. Csúszás ülésben, ölben könnyűszerrel, padon.	Csúszás rézsútos padon eszközhordással. Csúszás ülésben padon hátrafelé.
	Csúszás hason fekvésben padon.	Csúszás hason fekvésben rézsútos padon felfelé.	Csúszás hanyattfekvésben padon , rézsútos padon.
Mászások	Mászás talajon mászás irányváltoztatással talajon. Mászás két vonal között talajon.	Mászás hátrafelé és oldalirányba talajon. Mászás padon Mászás rézsútos padon felfelé és lefelé. Mászás egymástól kb.20 cm távolságra lévő padon. Mászás különböző magasságú eszközök fölött.	
	Pókjárás talajon.	Pókjárás talajon irányváltoztatással, eszközhordással. Pókjárás talajon két vonal között. Pókjárás padon. Pókjárás padon eszközhordással.	Pókjárás rézsútos padon. Pókjárás rézsútos padon eszközhordással

	Rákjárás talajon.	Rákjárás eszközhordással. Rákjárás talajon irányváltoztatással. Rákjárás padon. Rákjárás padon eszközhordással	. Rákjárás rézsútos padon eszközhordással.
Függések	Függés érintő magas szeren. Mászás fel-le bordásfalon.	Függésben lábmozgások.	Lajhárfüg gés. Lajhármás zás.
Egyens úly feladat ok	Egyensúlyozó járás padon Egyensúlyozó járás fejtetőn babzsákkal Egyensúlyozó járás eszközzel a kézben	Egyensúlyozó járás rézsútos padon felfelé és lefelé Egyensúlyozó járás megemelt vízszintes padon	Egyensúlyozó járás rézsútos padon felfelé és lefelé, fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Egyensúlyozó járás megemelt vízszintes padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Egyensúlyozó járás hátrafelé és oldalirányban. Rézsútos és megemelt padon egyensúlyozó járás fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Egyensúlyozó járás felfordított padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Egyensúlyozó járás megemelt felfordított padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben.

Hosszten gely körüli gurulás	Hossztengely körüli gurulás talajon (szőnyegen). Hossztengely körüli gurulás magas tartásban kézkulcsolással. Hossztengely körüli gurulás eszközzel a kézben.	Hossztengely körüli gurulás boka között eszközzel.	Hossztengely körüli gurulás kézben és boka között eszközzel. Hossztengely körüli gurulás párosával.
Guruló átfordulás előre		Guruló átfordulás előre kis hajlított terpeszállásból nyújtott ülésben. Gurulóátfordulás előre terpeszguggoló támaszból guggoló támaszba. Guruló átfordulás előre guggoló támaszból guggoló támaszba	Gurulóátfordulás előre terpeszállásból guggoló támaszba. Ikerbukfenc. Guruló átfordulás padról kéztámasszal a szőnyegen. Guruló átfordulás előre kétszer. Guruló átfordulás rézsútos szerről előre.
Guruló átfordulás hátra			Guruló átfordulás hátra nyújtott ülésből térdelésbe. Guruló átfordulás hátra guggoló támaszból guggoló támaszba. Guruló átfordulás hátra kétszer.
Fellendülés kézállásba		Guggoló támaszból csípőemeléssel láblendítések hátra.	Fellendülés kézállásba segítséggel Fellendülés kézállásba falnál.
Tarkóállás			Tarkóállás segítséggel. Tarkóállás
Gyakorl atok ugrószek ré- nyen			Gyertyaugrás: kéztámasszal: az ugrószekrényen helyből felguggolás egyrészes ugrószekrényre és felugrás karlendítéssel felfelé, érkezés hajlított terpeszbe. Néhány lépés nekifutással felguggolások egyrészes ugrószekrényre. Zsugorkanyarlati átugrás egy- és kétrészes szekrényen széltében állítva. Hosszába állított szekrényen guruló átfordulás előre: helyből felguggolás és guruló átfordulás előre.
Nyusziugrá s		Nyuszugrás talajon.	Nyusziugrás padon tovahaladással. Nyusziugrás leterpesztéssel.
Zsugorkany arla ti átugrá s	Kézfogással a pad két oldalán felguggolás páros lábbal a padra, másik oldalra	Kézfogással a pad két oldalán felugrás páros lábbal majd leugrás át a pad másik oldalára.	Kézfogás a pad két oldalán ,páros lábbal átugrás a pad másik oldalára.

padon	leugrás.		
Labdával végezhető gyakorlatok	Labdagurítás kézzel a test körül térdelésben, guggolásban. Labdagurítás kézzel járás közben Labdagurítás társnak ülésben egy és két kézzel. Guggolásban, térdelésben, ülésben labda feldobás elkapás két kézzel.	Labdagurítás lábbal járás közben. Labdagurítás társnak állásban egy és két kézzel. Labdavezetés járás közben.	Labdagurítás lábbal lassú futás közben. Labdagurítás társnak lábbal állásban és járás közben. Labdagurítás kézzel és lábbal vízszintes és függőleges padon. Labdafeldobás és elkapás két kézzel járás és lassú futás közben. Labdafeldobás és elkapás. Két kézzel vízszintes és rézsútos padon. Labdavezetés helyben, labdavezetés lassú futás közben. Labdavezetés vízszintes és rézsútos padon.

Külső világ tevékeny megismerése, kozmikus nevelés

Tartalmak egymásra épülése témakörönként

Idő

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Az időjárás és a természet változásának egyszerűbb jelei összefüggései: Ősz: eső, szél, levelek színe, hullása Tél: hideg, hó hullása, színe, madarak etetése Tavasz: napsütés, olvadó hó, rügyező fák, első virágok Nyár: hőség, zivatar, gyümölcsök Az ember alkalmazkodása: öltözködés, fűtés, világítás stb. Volt, van, lesz fogalma. Időmérés egyszerű eszközök felhasználásával.	Évszakok jellemzői: Ősz: változékony időjárás jellemzői, a természetben bekövetkező változások. Tél: hideg hatása az élő és élettelen természetre. Tavasz: összefüggések a felmelegedés és a természet változása, az időjárás és az emberek tevékenysége között Nyár: időjárás jellemzői, emberek, állatok, növények alkalmazkodása Hónapok nevei tegnap, ma, holnap időmérés változatos eszközökkel ismerkedés az órával Kísérletek: időjárási jelenségek, szél, eső, hó	Évszakok jellemzői: ok-okozati összefüggések, évszakok összehasonlítása. Időjárási jelenségek: vihar, zivatar, villám, szivárvány Kísérlet: évszakok, napszakok váltakozásának oka, a Föld és a Nap viszonyának bemutatása Hét napjai (mozgónaptár). Tegnap előtt, holnap után. Időmérés: óra, perc, másodperc Kísérlet: Föld keletkezése, a vulkán működésének szemléltetése a Föld rétegei Az ember, és az állatvilág fejlődése, korok órája. Kísérletek: az anyagok tulajdonságai (halmazállapot, fajsúly, szilárdság, mágnesesség)

Állatok

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Házi állatok: kutya, macska, tyúk, kakas Külső jellemzőik, hangjuk, táplálkozásuk, hasznuk. Erdei állatok: őz, róka, medve, nyúl, farkas Külső jellemzőik, életmódjuk. Az ember környezetében élő madarak megfigyeltetése külső jegyeik, hangjuk galamb, veréb, rigó, cinege. Nézzenek bogarakat, csigákat nagyítóval. Testük felépítése, mozgásuk.	Házi állatok: szarvasmarha, sertés, nyúl, liba, kacsa Külső jellegzetességeik, táplálkozásuk, hangjuk, hasznosságuk. Házi szárnyasok és emlősök közötti különbségek. Végezzenek kísérleteket tejjel. Erdei állatok: vaddisznó, szarvas, sün, mókus stb. Külső jegyeik, életterük, táplálkozásuk. Erdei állatok alkalmazkodása a környezethez. Erdő, mező madarai: harkály, pacsirta, bagoly, sas Külső jegyeik, hangjuk, életmódjuk.	Házi állatok: ló, juh, kecske, pulyka Külső jegyeik, táplálkozásuk, szerepük és hasznuk az állatok gondozása, etetése. Erdei állatok csoportosítása: - élőhelyük szerint - növényevő, ragadozó - állatok kicsinyei Erdők, mezők, vizek állatvilága. A különböző kontinensek állatainak megfigyelése az Állatparkban külső jellegzetességeik, élőhelyük, életmódjuk. Álatok fajok szerinti csoportosítása.

	Vizek és vízpartok állatai: halak, kétéltűek Testük, táplálkozásuk.	

Növények

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Ősszel érő gyümölcsök: alma, körte, szilva, szőlő Formájuk, színük, ízük, illatuk. Konyhakerti növények: paradicsom, paprika, uborka	Hazánkban termő gyümölcsfélék jellemzői: - nyáron ill. ősszel érők - forma, szín, íz - termőhelyeik - felhasználásuk, eltarthatóságuk.	Hazánkban és a déli országokban termő gyümölcsök összehasonlítása. Termőhely, forma, íz stb. A gyümölcsök részeinek megfigyelése.

Formája, színe, íze és felhasználási módjuk. Csíráztatás és palántanevelés.	Kísérjék figyelemmel a fák virágzásától a gyümölcs növekedésén át az érésig a fejlődés menetét. Zöldségfélék: sárgarépa, zöldség, karalábé, káposzta Forma, szín, íz, felhasználásuk módja. Szántóföldi növények: burgonya, kukorica, napraforgó jellegzetességei, felhasználásuk módja Szántóföld megmunkálásával kapcsolatos teendők évszakonként, eszközei. Kerti és vadon élő nyári virágok neve, jellemzőik. Lágyszárú növények részei. Kísérletek végzése a növény szükségleteire vonatkozóan. Víz, fény, meleg, föld.	Konyhakerti növények jellemzői. Karfiol, hagyma, kelkáposzta, zeller. A termés elhelyezkedése. Ehető és nem ehető részeik. Felhasználási módjuk. Szántóföldi növények: búza, árpa, cukorrépa Jellemzőik, fejlődésük, betakarításuk, felhasználásuk. Tavaszi, nyári, őszi virágok rendszerezése. A virág részei. Virághagymák, magvak elültetése, fejlődésük nyomon követése. Ismerjenek meg néhány fa fajtát. Levél, termés gyűjtemény. Lágy és fás szárú növények közötti különbségek, csoportosításuk.

A mi óvodánk, a mi városunk, óvoda és iskola

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Ismerkedjenek az óvoda épületével, helységeivel, udvarrészeivel. Séta az óvoda környékén. Kossuth tér, múzeum, városháza.	Ismerkedjenek a város nevezetes épületeivel. színház, könyvtár, művelődési központ, sportcsarnok, Kölyökvár. Terepasztalon jelöljék be otthonukat és az óvodánk helyét. Kirándulás az erdei tornapályára, Bujtosi tóhoz, Állatparkba, botanikus kertbe.	A város nevezetes szobrai és jelképei. Városunk múltja és jelene. Kirándulás a Falumúzeumba, Kabalásra, az arborétumba és a lovas tanyára. Térképen jelöljék a város nevezetes helyeit. Túrák, kirándulások: Tokaj, Debrecen, Harangod, Balsa, Túri bukó Közös programok szervezése a környező iskolákkal.

Foglalkozások

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Ismerjék meg a gyermekek az óvodában dolgozók munkáját. (óvónő, dajka, karbantartó, konyhai dolgozó adminisztrátor)	Az óvoda környékén dolgozók munkahelye, az ott folyó munka megfigyelése. (posta, orvosi rendelő, piac, üzletek, múzeum stb.)	Érdekes hivatások megismerése. (tűzoltó, mentős, vonatvezető, színész, népi iparművész stb.)

Család

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Gyermekek és felnőttek a családban, összetartozásuk. Apa, anya, gyerekek, nagyszülők. Családtagok neve, becézése.	Család neve, lakcíme. Csecsemő, gyerek, fiatal, középkorú, öreg. A családban betöltött szerepek, feladatok.	Családtagok neve, foglalkozásuk. A családtagok napirendje. Az otthon fogalma.

Testünk

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Érzékszervek funkciói: látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás Főbb testrészek: fej. törzs, kar, láb Az orvos gyógyító munkája. Higiénés szokások: kézmosás, orrfújás. Öltözködés az évszaknak megfelelően.	Kéz és fej részeinek megismerése, megnevezése és funkcióik. Testrészek: a törzs és végtagok részei Kéz és láb funkciói. Orvos, fogorvos, védőnő gyógyító munkája. Testápolás: haj, fül, fog Egészséges életmód: táplálkozás, mozgás stb.	Ismerkedés a csontvázzal, belső szervekkel. Hasonlítsák össze az ember és az állatok testének felépítését. Másság elfogadtatása: Ismerkedjenek különböző ember típusokkal (bőrszín, hajviselet, arcforma, alkat, életmód) A testi fogyatékkal élőkkel szembeni megértő, segítő magatartás. Kórház, mentőállomás, gyógyszertár látogatás. Egészséges életmód: vitaminok, ásványi anyagok és a korszerű táplálkozás szerepe a betegség megelőzésben, egészség megőrzésben.

Közlekedés

1. fokozat	2. fokozat	3. fokozat
Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerkedjenek a zebra, jelzőlámpa szerepével. Figyeljék meg az úttesten közlekedő járműveket.	Látogassanak el az autóbusz végállomásra. Gyakorolják az autóbuszon történő utazás szabályait. Ismerkedjenek a gyalogos közlekedés során a járdáról való lelépés szabályaival. Csoportosítsák a szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközöket. Ismerkedjenek a személy és teherszállító járművek jellemzőivel. Figyeljék meg a megkülönböztetett jelzést használó járműveket.	A vasút, vonat szerepe a személy és teherszállításban. Látogassanak el a pályaudvarra, figyeljék meg az ott dolgozók munkáját. Utazzanak vonaton, melynek során gyakorolják a helyes, biztonságos utazás szabályait. Vegyenek részt hajó kiránduláson, a Tiszán. Ismerkedjenek a hajós kapitány, matróz munkájával. Látogassanak ki a repülőtérre. A rendőr irányító szerepe a közlekedésben.

A külső világ tevékeny megismerése, matematika

A tartalmai egymásra épülő rendszere az óvodában töltött idő alatt

Montessori eszközök, mint egymásra épülő logikai rendszer	Képességfejlesztés, kapcsolódó nyelvi kifejezés	Kapcsolódó hagyományos matematikai tartalmak
Eszközök a dimenzió megismeréséhez Kiegészítő hengerek	Négy hengersor. Az első tömb hengerei egy kiterjedésben különböznek: átmérő azonos, magasság csökken. **magas – alacsony** A második tömb hengerei két kiterjedésben különböznek: átmérő csökken (szélesség – mélység). Magasság marad. **vastag – vékony** A harmadik tömb hengerei három kiterjedésben különböznek: magasság és átmérő arányosan csökken. **nagy – kicsi** A negyedik tömb hengerei három kiterjedésben különböznek: magasság arányosan csökken, átmérő arányosan nő. **magas – mély** A hengerek segítségével megismerik a dimenziókülönbségeket.	**Halmazok, tárgyak, személyek összehasonítása tulajdonságaik szerint** A halmazok elemeit eltérő tulajdonságai alapján felosztják részhalmazokra. **Válogassák szét a halmazt:** megadott szempont szerint gyermekekre bízza a válogatás szempontját óvónő által kezdett válogatás szempontját felismerve – a válogatást folytatja elrontott válogatást felismert szempont szerint javít szín, forma, nagyság szerint állatokat, állatképeket 1-2 megadott tulajdonság szerint tárgyakat észrevehető tulajdonság szerint személyeket nemek, ruházat stb. alapján
Színes hengerek	Megegyeznek az előző hengerekkel kék, piros, sárga, zöld színben. Tevékenység során felfedezik a sorozatok törvényszerűségeit.	
Rózsaszín torony	Tíz rózsaszínű kocka, amelyek mindhárom kiterjedésükben különböznek, éleik 1cm-től 1 dm-ig nőnek. Tevékenység során megkülönböztetik a méreteket három dimenzióban. Felfedezik a súly és nagyság közötti összefüggéseket. Statikus tapasztalatokat szereznek.	**Térbeli kifejezések:** a kiterjedések megismerését páros összehasonlítással kezdik a gyermekek. Két tárgyhoz egy harmadikat hasonlítanak, megtapasztalják, mi a kisebb, nagyobb, ugyanakkora. Ezt követi a több elemű halmaz sorba rendezése. A sor tagjait fokozott melléknevekkel jellemzik. Ezt követi az új tárgy helyének megkeresése a sorban, majd olyan sor alkotása, amelyben a kiterjedéseket különálló elemekből hozzák létre. Megismerik a kicsi-nagy, kisebb-nagyobb, hosszú-rövid, hosszabb-rövidebb, alacsony- magas, alacsonyabb-magasabb, keskeny-széles keskenyebb-szélesebb, kifejezéseket, melyek a tárgyak nagyságára, szélességére, magasságára vonatkoznak – két tárgy esetén. Több tárgy összemérésénél a melléknevek fokozott alakját használják.
Barna lépcső	Tíz ugyanolyan hosszú és színű hasáb, amelyek két dimenzióban különböznek. Az oldallapok négyzete 1 cm-ről 10 cm-re nő. Érzékelik a súly és nagyság viszonyát.	
Piros rudak	Tíz piros farúd, a rudak alapéle 2,5 cm, hosszuk deciméterenként nő, 1 dm-től 1 m-ig. Kialakul a hosszú, rövid fogalma. Összehasonlítás során megismerik a fokozott mellékneveket.	

		A **mérés** a kiterjedésbeli összehasonlításokkal kezdődik, becslésen keresztül egy választott mértékegységgel történő mérésig terjed. Megtapasztalják a hosszúság, terület és térfogatmérés módját.
Eszközök a sztereognosztikus érzékeléshez Mértani testek	Tíz test kékre lakkozva: gömb, kocka, henger, négyzetes hasáb, kúp, gúla, ellipszoid, tojás, háromszög alapú hasáb, tetraéder, alaprajzok három fokozatban. Megismerik a geometriai formákat a háromfokozatú lecke használatával. Megtanulják csoportosítani a testeket tulajdonságaik szerint. Összekapcsolni a térformákat az alaprajzokkal.	**Mértani testek** közül a gömböt, a téglatestet, és a kockát ismerik meg. A testekről sok tapasztalatot szerezhetnek: vegyék kézbe, gördítsék, csúsztassák, engedjék le a lejtőn, figyeljék meg mozgásbeli sajátosságát építsenek belőle tornyot, vagy más építményt próbálják kiválogatni más testek közül, keressenek hasonló testeket környezetükben bekötött szemmel vegyék ki egy zsákból hasonlítsák össze a testeket, osztályozzák többféle módon találtassák ki egymással a testek nevét A testek megismerését összekapcsolhatják a számolással.

Eszközök a formák és alakok felismeréséhez Geometriai szekrény és kártyakészlet	A szekrény 6 fiókjában négyzetes falapokon 1-1 kékre festett síkidom: 6 különböző háromszög 6 téglalap, köztük 1 négyzetlap 4 négyzetlap egy háromszög 6 szabályos sokszög 6 különböző átmérőjű körlap 4 ívekkel határolt idom Megismerik a különböző formájú és nagyságú mértani formákat vizuális megkülönböztetéssel. A formákhoz hozzárendelik a megfelelő kártyákat.	**Kör, téglalap, négyzet** alakú síkmértani alakzatokkal ismerkedjenek meg a gyermekek. Más alakzatokkal összehasonlítva kiemelik az alakzatok különbségét, azonosságát, jellemző vonásait. Sokoldalú tevékenység közben az alakzatokat: válogassák ki másféle lapok közül állítsák elő háromszögekből, félkörökből, körcikkekből vágják ki papírból, rakják ki pálcikából munkalapon keressék meg egyéb alakzatok közül, színezzék ki figyeljék meg mértani testeken a lapokat.
Konstruktív háromszögek Tégladoboz Tégladoboz kék háromszögekkel	Az egyenlőszárú, derékszögű, különböző oldalú derékszögű, egyenlő oldalú háromszögekből a fekete oldal jelölése segítségével megtanulnak háromszögeket létrehozni. Megtapasztalják: minden négyszög felépíthető két háromszögből, ha a háromszögeknek legalább egy ugyanakkora oldala van.	**Szimmetria.** Környezetükben láthatnak hasonló, egyforma tárgyakat, a tükörben megjelenik az, ami előtte van. Szimmetriával való ismerkedésnél saját személye, mozgása, cselekvése alapján szerez tapasztalatot. A tapasztalatszerzés forrása a tükör- és az ezen alapuló tükörkép. • a gyermekek a velük szemben álló személy, tárgy mozgását utánozzák, húzhatnak a padlóra vonalat, amit tükörnek neveznek A mozgás, vagy tárgy a „tükörhöz” is igazodik. • síkidomok hajtogatásával szereznek tapasztalatot a szimmetriáról • összehajtott lap szélének nyírbálásával, festékfolt készítésével; rajzolt vagy festett formák vizsgálatával, tükör segítségével tapasztalják meg a szimmetriát • kirakott alakzatot tengely mentén tükrözhetnek • munkalapon tükör segítségével alkotnak tükörképet
	Felfedezik, hogy 1 szürke, 2 zöld, 3 sárga, 4 piros háromszögből színenként 1-1 egyenlő oldalú rakható össze, az össz. (10 db) háromszögből egy nagy, egyenlő oldalú háromszög illeszthető össze.	
Kis és nagy hatszögdoboz	A készlet különböző háromszögeiből a fekete oldal segítségével, képzelőerejük fejlesztésével hatszög, rombusz, trapéz, háromszög építhető össze.	
Binomiális kocka	Különböző nagyságú és színű kockából, hasábból megpróbálnak egy binomiális kockát összerakni. Fejlődik a téri orientáció rakosgatás közben.	**Térbeli irányok, viszonyok** ismeretével helyesen tájékozódnak a térben. **Megismerik:**

Dekanomiális négyzet	Az 1 cm^2-től a 100 cm^2-ig terjedő 10db színes négyzetet tudnak kirakni, mely során fejlődik finom mozgásuk és a koncentráció.	• a térbeli viszonyokat saját személyük és tárgyak vonatkoztatásában, • a viszonyok kifejezésére szolgáló névutókat, amelyek a hol, honnan, hová kérdésre felelnek, • saját személyük vonatkozásában a tárgyak hozzájuk való viszonyát, • a tárgyak közötti térbeli viszonyokat A térbeli viszonyokat sokféle mozgás és rakosgatás közben gyakorolják.
Ismerkedés a mennyiségekkel és a számjegyekkel Számtani rudak	A 10 farud, amelyek 10 cm-es piros és kék szakaszokra vannak osztva, segíti a mennyiségek felismerését, egyeztetését, szétválogatását.	Ismerjék meg a gyerekek a **számolás helyes módját.** A halmaz minden eleméhez rendelje hozzá a természetes számok halmazához a soron következőt. A tárgyszámlálás balról jobbra haladjon érintéssel, vagy rámutatással. Eredményként mondott utolsó szám a halmaz egészére vonatkozik. A számkört egyesével, vagy kettesével növelhetik mindaddig, amíg az új számhoz nem jutnak. Számlálással mindig meg tudják állapítani az elemek számát.
Dörzspapír számok	Színes falapokon dörzspapírból kivágott számok állnak 0-tól 9-ig, segítségével megismerik a számszimbólumokat, a számok nevét.	
Számtani rudak és számkártyák	A számtani rudakat és a tíz számkártyát, melyen 1-től 10-ig terjed a számjegy, próbálják összekapcsolni. A mennyiség és számszimbólum összekapcsolása után 1-től 10-ig megtanulnak sorozatot alkotni.	

Pálcikák	1-1 doboz 5 részre felosztott rekeszében számjegyek (0-4, ill. 5-9-ig) vannak írva. Egy dobozban 45 pálcika és 8 gumigyűrű. A rekeszekben a számjegyeknek megfelelően szétosztják a pálcikákat, amelyet a gumigyűrűvel fognak össze. A szétosztás során kialakul a mennyiségfogalom. Megtapasztalják, hogy a mennyiségek elemek számosságából jönnek létre.	**Több kevesebb, ugyanannyi meghatározott számkörben** A halmazok mennyiségi összehasonlításához kapcsolni lehet a számlálást is. A tárgyak, képek sokszori összehasonlítása révén megérlelődik az általánosítás – (a 4 több, mint a 3; az 5 kevesebb, mint a 8, stb.). Felfedezik, hogy különböző mennyiségeket kiegyenlíthetnek hozzáadással, elvevéssel.
Számjegyek és korongok	A dobozban 1-10-ig számjegyek és 55 korong található. A számokat és a korongokat egymáshoz rendelik, gyakorolják a számsor kirakását. A két sorban elhelyezett korongokkal a páros-páratlan számokat tanulják megkülönböztetni.	**Sorba rendezett elemek helye a sorban** **Sorszámok:** a biztonsággal ismert természetes számsor után meghatározhatják egy-egy elem helyét a sorban. Tudatosítani kell, hogy a tőszám összességet fejez ki, a sorszám a sor egy tagját jelöli egy meghatározott helyen • a sorszám mennyiségileg mindig egyet jelent • az elem sorszámát az első elemtől számítva határozhatjuk meg • az elemek felcserélésével irányának megváltoztatásával megváltozik az elemek sorszáma **Halmazok mennyiségi összehasonlítása** Számolás nélkül is lehetséges. Az összehasonlítást párosítással végzik: melyik elemből van több-kevesebb vagy ugyanannyi.
Memória játék	A kosár 1-10-ig számkártyát és játékokat tartalmaz. Számkártya húzása után emlékezetből megfelelő számú játékot helyez a kártyához.	
Aranygyöngy készlet I., II. Kártyakészlettel	Az 1+9 db egyes gyöngy, az 1+9 db tízes füzér, az 1+9 db százas négyzet, az 1+9 db kocka segítségével megismerik a helyi értékek nevét. Megtapasztalják a nagyságrendi különbségeket. A nagy kártyakészlet segítségével megismerkednek a nagy számok számszimbólumával. Az 1-től 9000-ig jelölt kártyákkal megismerik a számok helyi értékét – szín és hosszúság jelölésével.	
Gyöngyhalmazok összeadása	Az aranygyöngykészlet és kártyakészlet alkalmazásával megpróbálnak összeadni, kivonni. Felfedezik az összeadás és kivonás lényegét gyöngyökkel.	
Színes gyöngyfüzérek	Számok színeinek és hosszúságának megfelelő füzérekkel gyakorolják a számlálást gyöngylépcső összeállítását 1-9-ig.	
Seguin tábla I., II.	Két falapon 5-ször és 4-szer áll a tízes szám, ill. Seguin II. táblán 10-50-ig és 60-90-ig állnak a számok. Kilenc kistáblán 1-9-ig számok. A számok és a megfelelő gyöngyfüzérek egymás mellé rendelésével megismerkednek a számszimbólumokkal és a hozzátartozó mennyiséggel. 11-től 19-ig; 11-től 99-ig mennyiségeket tudnak képezni	

Alapműveletek Kígyójáték az összeadáshoz és a kivonáshoz	A piros, arany és fehér fedelű dobozokban színes, arany és fekete-fehér gyöngyfüzérek vannak. A „lovas” segítségével gyakorolják az összeadást. Számlálással értelmezik a pótlást és a bontást. Az eszközök bevezetik a gyermekeket a kivonás alapfeladataiba.	**Bontás** során tapasztalatot szereznek arról, hogy milyen részmennyiségekből tevődik össze az egész. A részekre bontás miatt nem változik meg a tárgyak eredeti mennyiségbe. Tevékenység során az egész halmaz szemléletéből kiindulva meghatározzák a számosságot, melyet két vagy több részre bontanak. A részegységek számosságát mindig számolják össze. A hozzáadás a számkörbővítéshez kapcsolódik- egy halmazhoz egyesítünk egy másik halmazt, majd megállapítják a számosságot. Felfedezik: a mennyiség hozzáadással nő.
Csíkos tábla az összeadáshoz Összeadási táblázatok	A tábla kék vonalakkal osztott négyzetek (18 vízszintes, 12 függőleges) sora. A felső részen 1-10-ig piros, 11-18-ig kékkel írott számokkal. A hozzátartozó piros, kék számokkal jelölt facsíkok segítségével felismerik, gyakorolják, memorizálják az egyjegyű tagokból álló összeadás minden feladatát. Megismerik az összeadás sajátosságát: a tagok felcserélhetőségét, a tagok bontását, pótlást 10-re, a tizesátlépést. Használják az ellenőrző táblákat. Az összeadáshoz kialakított 4 féle táblázat segítségével gyakorolják az egyjegyű számokkal az összeadást, a begyakorlást, a memorizálást, a felcserélhetőséget, az adott összeg tagokra bontását.	Az **elvevés** során megismerik, hogy ezzel a művelettel a halmaz elemeinek számát csökkenteni lehet. **Pótlásnál** a megadott mennyiséget hány elemmel kell pótolni a nagyobb mennyiség eléréséhez.
Csíkostábla a kivonáshoz Kivonási táblázatok	A kivonáshoz kialakított tábla a hozzátartozó három facsíkkal és az ellenőrző tábla segítségével 1-18-ig megtanulják a kivonás összes lehetőségét, a kivonandót bontani, a 10-et átlépni. A két kivonási táblázattal a tízes átlépéses kivonást gyakorolják, memorizálják 20-as számkörben.	

Munka jellegű tevékenységek

Önkiszolgálással kapcsolatos gyermeki tevékenységek. I fokozat	**Naposi munka tartalma. Egymásra épülő fokozatok, bővülő tartalom**	
	II. fokozat	III. fokozat
Az önkiszolgálással kapcsolatos teendők elsajátítása (öltözködés, étkezés, testápolás) Szabadidőben is gyakorolják a helyes terítés szabályait a babaszoba eszközeivel.	Ebédnél a napos rendszer bevezetése. Legyen világos a kiválasztás módja, sorrendje (napostábla). A naposokat megfelelő kellékekkel jelöljük: napos kötény **A napos:** • leteríti a terítőt • szétosztja az étkezéshez szükséges eszközöket • segít az étel kiosztásában (kenyér, gyümölcs, sütemény) • először magának szed levest, vegyes csoportban az asztalánál ülő kiscsoportosnak is, ugyanígy történik a folyadék töltése is • letörli az asztalokat, összesepri a morzsát, segítséggel összehajtja a terítőt	Sok feladatban azonos a középsősökével, de nagyobb önállósággal végzik a tevékenységet. Feladatbővítés • Ők tartsák számon ki következik a naposságban (ha szükséges felnőtt segítséggel). • Az asztalon az eszközöket esztétikusan rendezzék el. • Fokozottan ügyeljenek mi kerül a tányér jobb és bal oldalára (kész használata). • Étkezés után segítsenek a teríték leszedésében, a terem rendezésében, a fektetők kirakásában.

Mindennapi élet gyakorlatai. Egymásra épülő fokozatok, bővülő tartalom

I. fokozat	II. fokozat	III. fokozat
Szék áthelyezése. Ajtók nyitása, ki- és bezárása. Próbálkozás a szőnyeg feltekerésével. Magvak homokozása. Magvak öntése. Keretek az öltözködéshez: • gombolás • patentolás • próbálkozás a zsinór lyukbefűzésével Virágápolás megfigyeltetése.	Öntés vízzel. Kis segítséggel a szőnyeg ki – és feltekerése. Magvak csipeszelése, csipeszelés próbálgatása nagyobb odafigyelést igénylő eszközök biztosításával is. Keretek az öltözködéshez: • zipzárazás • zsinór lyukbefűzése önállóan • próbálkozzanak a szalag megkötésével (a két szalagot átkötik) • a kendő hajtogatás egyszerűbb változatainak gyakorlása • a fonás próbálgatása három színnel • virágápolás kis segítséggel (a vágott virág felfrissítésének megfigyeltetése)	Önállóan tekerjék ki – és fel a szőnyeget. A kendő hajtogatás minden változatának gyakorlása. Masnikötés gyakorlása, kis segítséggel, majd önállóan. Önállóan tudjanak fonni. A keretek minden változatát önállóan használják. A cserepes és a vázában lévő virágok ápolása szükség szerint.

6 – 7 éves korig: a Montessori eszközök segítségével olyan képességeket szereznek a gyermekek, melyek elsajátítása során a mindennapi teendőket önállóan végzik (öltözködés, környezetük rendben és tisztán tartása).

Környezet rendjének megőrzésével kapcsolatos gyermeki tevékenységek. Egymásra épülő fokozatok, bővülő tartalom.

I. fokozat	II. fokozat	III. fokozat
Ismerjék meg a környezetükben lévő tárgyak, játékok helyét, önállóan vegyék el, használat után tegyék a helyére. A szoba könnyebb berendezési tárgyait játékukhoz rendezzék át, majd befejeztével vissza eredeti állapotába (szék, asztal, polc, pad összetolása) Ügyeljenek a mosdó és az előszoba rendjére.	A csoportszoba játékait a megbeszélt helyről vegyék el, oda tegyék vissza. Közös tevékenységhez, játékhoz használják a terem tárgyait, majd rendezzék vissza. Apróbb rendetlenséget vegyenek észre. Őrizzék meg az öltöző, mosdó rendjét.	A csoportszoba játékait tartsák rendben, óvják épségét. Segítsenek a ceruzák hegyezésében, szalvéta hajtogatásában. Aktívan vegyenek részt a csoportszoba, öltöző, mosdó tisztaságának, rendjének megőrzésében.

Egyéb munkatevékenységek a gyermekek körében.
Egymásra épülő fokozatok, bővülő tartalom

I. fokozat	II. fokozat	III. fokozat
Végezzék az óvodapedagógussal együtt a kijelölt tevékenységet. Segítsenek a csoportszoba díszítésében. Apróbb megbízatásoknak tegyenek eleget (tárgyak elérése, átadása).	Szükség szerint segítsenek a terem átrendezésében. Segítsenek a foglalkozáshoz, kísérletekhez szükséges eszközök behozatalában, elvitelében, megtisztításában. Felnőttek segítségével vegyenek részt a helységek (homokozó is) seprésében, az ágyazásban, udvari játékok rendben tartásában, udvarrész gereblyézésében, a homok felrakásában.	Adjanak ötletet az óvónőnek a csoportszoba átrendezésére, díszítésére. Segítsenek a kisebbeknek az öltözködésben, vetkőzésben. Segítsenek az udvari játékok ki- és behozatalában. Otthoni feladatként: • gyűjtsenek képeket (állatok, növények, évszakok) • hozzanak terméseket • az itt telelő madaraknak eledelt Segítsenek a csoportszoba eszközeinek javításában (játék, könyv)

Növény - és állatgondozással kapcsolatos gyermeki tevékenységek.
Egymásra épülő fokozatok, bővülő tartalmak

I. fokozat	II. fokozat	III. fokozat
A növényeket, állatokat az óvónő a gyermekek előtt, esetleg segítségükkel gondozza. Magyarázza el, mutassa meg, mit-miért, hogyan csinál. A gyermekek kísérjék figyelemmel a munkát.	Folyamatosan működjenek közre az élősarok növényeinek és a kisállatok gondozásában. Az udvaron segítsenek a nagyobbaknak a levéltakarításban. Segítsenek a termések le. és összeszedésében (dió, meggy, hársfalevél).	Folyamatosan gondozzák az élősarok növényeit, állatait. Gyűjtsenek terméseket, magvakat, növényeket, ezeket meghatározott rend szerint rendezzék, osztályozzák. Vegyenek részt az őszi falevelek eltakarításában, az udvar tisztántartásában. Télen részt vehetnek a hó eltakarításában, utak tisztántartásában.

3-7 éves korig: tavasszal csíráztassanak, rügyeztessenek, ültessenek magvakat, vegyenek részt gondozásukban.
Ősszel gyűjtsenek faleveleket, terméseket, magvakat az élősarokba.
Télen gondoskodjanak az itt telelő madarak etetéséről, élelméről, tartsák számon mikor, mit kell hozniuk.
Alkalmanként madár és haleledel közös vásárlása.

Hagyományápolás, ünnepek – ünnepélyek, rendezvények

Ünnep rendezvény megnevezése	Nevelési cél	Közösségi szint	Felelős	Ünnep tartalma kapcsolódó hagyomány	Meghívottak
Mihály nap (szept.29.)	A régi vásárok hangulatának felidézésével a közösségi összetartozás erősítése.	Óvodai.	Minden Óvónő.	Egyszerű vásárfiák készítése. Mézeskalács sütése. Vidám vásári műsorral készülnek a gyerekek. A vásár reggelén népviseletbe öltözött lányok pogácsával, almával kínálják az óvodába érkezőket. Népzenét hallgatunk, s zajlik a vásári forgatag.	Szülők.
Szüreti nap (október)	Ismerkedés a szüreti hagyományokkal az udvaron szervezett tevékenységek által.	Óvodai.	Minden óvónő.	Szüreti koszorút készítünk az aulába. Szőlőt gyűjtenek a gyerekek. Szőlőt darálunk és mustot préselünk az udvaron. Csoportonként paprikás krumplit főzünk bográcsban. Friss must kóstolása.	Szülők.
Mikulás (dec.6.)	A Mikulás várás, ajándékozás érzelmi megalapozása.	Csoport. Óvodai.	Minden óvónő.	Levelet írunk a Mikulásnak. Verssel, dallal készülnek a gyerekek. Óvónők mesedramatizálással szórakoztatják a gyerekeket. Minden csoportban személyesen ajándékozza meg a Mikulás a gyerekeket.	Szülők.
Lucázás (dec. 13.)	A népszokás gyermekek általi felelevenítésével a befogadás	Óvodai.	Ünnepély felelős.	Csoportról csoportra járva jókívánságokkal	

	készségének kialakítása.			halmozzák el a gyerekeket a Lucázók. Luca napi búzát ültetünk. Figyelemmel kísérjük a „termésjóslást”.	
Karácsony (dec. 25-26)	Meghitt Karácsonyi hangulat megteremtése által a szeretet, a békesség, a közösségi érzés elmélyítése és az ajándékozás örömének közvetítése.	Csoport. Óvodai.	Óvónők.	Kántálás, betlehemes játékok bemutatása. Közös karácsonyi ünnep az aulában. Karácsonyfa díszek készítése, fenyőfa díszítés Meglepetést készítünk a családnak. Mézes kalácsot sütünk.	Általános iskolások. Zeneiskolába járó diákok.
Farsang (február)	Vidám farsangi mulatsággal a tél búcsúztatás hagyományának megőrzése.	Csoport. Óvodai.	Óvónők. Ünnepély-Felelős.	Feldíszítjük a csoport- szobát. Álarcokat, jelmezeket barkácsolunk. Kiszebábot készítünk, megkeressük és elégetjük az udvaron. Nagyok részére mókás ügyességi versenyeket szervezünk. Egész napos jelmezes, táncos mulatságot rendezünk.	Szülők.
Március 15.	A szabadságharcra történő megemlékezéssel a hazafias érzelmek megalapozása.	Szomszédos Csoportok.	Óvónők.	Zászlókat, kokárdákat készítünk. A Jósa András múzeumban megtekintjük a huszárokról szóló kiállítást. A gyerekek Kossuth nótákat énekelnek. Zászlókkal, virágokkal elsétálunk a Kossuth vagy Petőfi szoborhoz. Csoportszobát feldíszítjük a tavasz és	

Húsvét (április)	Húsvéti népszokások ápolása, a tavaszvárás hangulatának megteremtése.	Csoport.	Óvónők	Húsvét jelképeivel. Hímes tojásokat festünk változatos technikákkal. Húsvétra jellemző figurákat barkácsolunk. A fiúk meglocsolják a lányokat.	
Majális (május 1.)	A régi majálisok hangulatának érzékeltetése.	Csoport.	Óvónők.	Kirándulás szervezünk. Májusfát állítunk az óvoda udvarán. Játszóházat szervezünk. Bográcsban főzünk kinn az udvaron.	Szülők.
Pünkösd (Húsvét után 50 nap)	A régi hagyományoknak megfelelően a fiók versenyszellemének erősítése	Nagycsoportos gyerekek	Ünnepély-felelős	A fiúk erőt és ügyességet összemérve versenyeznek. A győztes a Pünkösdi király, aki királynét választ magának. A Pünkösdi királyné járást eljátsszák a kisebbeknek.	
Gyermeknap (Május utolsó vasárnapja)	Az óvoda és a család, a gyermek és szülő kapcsolatának erősítése.	Óvoda.	Óvónők.	Feldíszítjük az óvoda udvarát. A középsősök elbúcsúztatják az iskolába készülő nagyokat. Érdekes programokat szervezünk erre a délelőttre: játszóházat ügyességi játékokat Kreszpályát rendőri irányítással tombola húzást Rögtönzött színpadunkon előadásokat szervezünk, melyek maradandó élményt nyújtanak a gyerekeknek: bábszínház, hangszeres előadások, iskolások vidám jelenetei.	A gyermekek hozzátartozói. Iskolások. Meghívott előadók.
Augusztus 20.	Az új kenyér tiszteletére, a mindennapi kenyér megbecsülésére nevelés.	Csoport.	Óvónők.	Beszélgetünk a régi aratási szokásokról. Látogatást teszünk a Falumúzeumban. Megfigyeljük a kenyér dagasztást és sütést.	

				Megkóstoljuk a frissen sült kenyeret.	

Egyéb rendezvények

Rendezvény megnevezése	Cél	Közösségi szint	Felelős	Tartalmak	Meghívottak
Születés és névnap	Közösségi, baráti kapcsolatok erősítése.	Csoport.	Óvodapedagógusok	Születésnapi kör. Gyertyagyújtás. Ünnepelt köszöntése dallal, verssel, mesével.	
Kreszpály ás rollerverseny	A helyes közlekedési szabályok rögzítése.	Nagycsoport os Óvodások.	Óvodapedagógusok	Rendőri irányítással rollereznek a közlekedési pályán. Puzzlék kirakása.	Rendőrség.
Őszi ruhabörze	Hátrányos helyzetű gyerekek támogatása.	Óvoda.	Gyermek-védelmi felelős.	Szülők által felajánlott jó minőségű játékok, ruhák, könyvek árusítása jelképes összegért.	Szülők.
Egészségnap	Egészséges életmódra nevelés, egészséges táplálkozás megismertetése.	Óvoda	Óvodapedagógusok	Kéthavonta adott zöldség vagy gyümölcs köré csoportosított saláta készítése, az aulában kézműveskedés a szülőkkel.	Szülők

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek együttnevelésének programja

Játékra nevelés

A tevékenység egymásra épülő tartalma

Játékforma	Tevékenység
Strukturált egyéni játék	Játék eszközök megfelelő használatának a tanulása
Irányított közös strukturált játék	Asztali játékok. Várakozás tanulása, sorra kerülés elfogadása Szabály elfogadása és betartása, szabályjátékhoz kapcsolódó viselkedési szabályok megtanulása Kommunikáció felnőttel, társakkal, társra való figyelés megtanulása
Szabad játék	A gyermekek a játékszőnyegen egyedül, illetve egy vagy több társukkal együtt valamilyen tárggyal, tevékenységgel foglalatoskodnak. Reagálás más gyermek kezdeményezésére, válaszkészség kialakítása a játékokban Gyermektárs játékba invitálása, sorra kerülés – kezdeményezés
Mindennapi élethelyzetek dramatizálása	A gyermek a felnőtt játékát utánozza, cselekvését megismétli. Szerep felvétele. A gyermeket arra biztatjuk, hogy egy játék eszközt egyre szimbolikusabb módon használjon. A már megtanult szociális interakciók és játék sémák segítése, begyakorlása, általánosítása.

Mozgásfejlesztés

A tevékenység egymásra épülő tartalma

Mozgáselem	Tevékenység
Járás	kis és nagy lépésekkel vonalon, vonal között tárgyak kikerülése, átlépése tornaszerek tartásával, irányváltoztatással
Futás	gyors, lassú tempóban különböző irányba, különböző szélességű vonalak között, futkározás, célbafut ás, futás
Ugrás	Szökdelés, karikába be- és kiugrás, mélyugrás
Csúszás	hason, háton, ülésben padon föl és lefelé
Kúszás	térden – tenyéren, négykézláb váltott karral, különböző tárgyak kerülésével

Mászás	talpon – tenyéren, különböző tornaszereken (bordásfal, pad, kötélháló)
Gurulás	hossztengely körüli gurulóátfordulá s, Body Roll hengergyakorlatok
Szabad mozgások (pörgés, forgás, ringatózás, lengés, hintázás)	Ayres, Wesco tornaeszközön, Bobath

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység egymásra épülő tartalma

Vizuális elemek	Tevékenységek
Festés	Festékes tenyér és lábnyomat készítése Ujjnyomok hagyása – vízszintes és függőleges vonalak húzása Lenyomatok készítése különböző méretű eszközökkel(szivacs, dugó, krumpli, henger, nyomda) Előrerajzolt formák kitöltése Festés vastag ecsettel
Gyurmázás-agyagozás	Vizes homok,agyag formázása Só-liszt gyurma nyomkodása,tárgyak belenyomása(termések, kagylók, kavicsok) Manipuláció gyurmával – lapítás, nyújtás. sodrás, gömbölyítés
Papírral történő munkák	Gyűrés tépés, vágás, ragasztás
Rajzolás	Vastag hegyű filctollal, zsírkrétával, táblakrétával, színes- és grafit ceruzával

Ének, zene, énekes játék, tánc

A tevékenység egymásra épülő tartalma

Zenei képességek	Tevékenység
Egyenletes lüktetés.	Erzékeltetése: páros felnőtt – gyermek játékában, utánzó játékos mozdulatokkal (ujj összeütögetés, ujj billegetés, ökül összeütés, dió törés, kopogtatás).
Ritmus.	Dalok, mondókák ritmusának kiemelése mozdulatokkal, járással, ugrással. Ritmushangszerekkel (csörgő, dob).
Gyors-lassú tempó.	Mozgással, mondókázással, énekléssel.
Magas-mély hangok.	Térbeli érzékeltetése lábujjhegyre állással, guggolással éneklés közben.
Halk-hangos különbsége.	Halk-hangos hangok differenciálása éneklés közben.
Mozgásformák.	Egyszerű utánzó mozgásokkal kísért énekes játékok, járások változatos formákban: csigavonal, kígyó és hullámvonal, egyszerű tánclépések, forgások. Szabad mozgások zenére.
Hangszín.	Környezetünkben lévő tárgyak zörej hangjainak megfigyeltetése.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

A tevékenységek egymásra épülő tartalma

Témakör	Tevékenység
Testünk.	főbb testrészek: fej, törzs, kar, láb megnevezése érzékszervek: szem, orr, fül, száj megnevezése öltözködés: mit hová veszünk fel
Család.	a család tagjai, nevük, a család lakhelye, a család tagjainak felismerése fényképről,
Idő.	a természet változásainak megfigyelése, évszaknak megfelelően séták során, évszakok: tavasz, nyár, ősz, tél megnevezése, napszakok megnevezése, a hét napjai,
Állatok.	természetes környezetben megfigyelésük, állatok csoportosítása lakóhelyük szerint, háziállatok: kutya, macska, erdei állatok, madarak, bogarak megfigyelése, hangjuk utánzása, mit esznek,
Növények	séták során a növények megfigyeltetése, virágok, zöldségek, gyümölcsök, fű, fa megfigyelése, megnevezése, ízek, illatok megtapasztalása,
Közlekedés	úttesten közlekedő járművek megfigyelése, zebra, jelzőlámpa megismerése, gyalogos, autóbuszos közlekedés szabályai, közlekedési eszközök csoportosítása képek alapján

Témakör	Tevékenység
Geometriai fogalmak	Alakzatok vizuális bemutatáson alapuló tanulása. Formaegyeztetők, puzzle játékok.
Összehasonlítások, azonosság, különbözőségek észrevétele.	Csoportosítások, válogatás, rendezés, soralkotások, ritmikus sorok, mintakövetés adott szempontok szerint.
Számfogalom.	Mechanikus és tárgyszámlálás. Számjegy nevének és alakjának tanítása, egyeztetése.
Mennyiségfogalom.	Mennyiségi relációk felismerése, megkülönböztetése, összehasonlítása. Számjegy azonosítása mennyiséggel.

EFOP 3.1.5.-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása óvodai alprojekt

Hálózati Kávéház

Az intézményünk kiemelt feladatának választotta az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését óvodásaink számára. Ennek egyik alappillére a partner iskolák pedagógusaival való együttműködés, egymás munkájának jobb megismerése. Innovációnk lenne egy évente megrendezésre kerülő Hálózati Kávéház megszervezése: ez egy szakmai találkozó lenne - a partner iskolák alsó tagozatos tanítói és az óvodánk óvodapedagógusai között, - ami a mi intézményünkben kerülne megrendezésre.

Ezek az alkalmak lehetővé tennék az intézményeink közötti szakmai megbeszéléseket, megerősítenék a résztvevők szakmai törekvéseit és bevonását egymás szakmai tevékenységébe. Az ilyen jellegű közösségi programok a szakmai jellegű kapcsolattartás mellett lehetővé teszik, hogy a résztvevők emberileg is közelebb kerüljenek egymáshoz, kiépítsék, illetve megerősítsék a létrehozott mikroközösség kohézióját egy csésze kávé vagy tea és egy szelet sütemény mellett.

A meghívott általános iskolai tanítók a kötetlen beszélgetés előtt diavetítésen ismerkedhetnek meg intézményünk munkájával, aktuális projektjeinkkel.

Kiemelt célunk a szakmai kapcsolatok kiépítésének támogatása, kapcsolati tőkénk gyarapítása, saját kollegáink motiválása a társas támogatásban rejlő erőforrások használatára, valamint ilyen módon támogatni a lemorzsolódás megelőzésére koncentráló pedagógiai tevékenységet mindegyik megjelent intézményben.

Továbbá terveink között szerepel közös munkaközösség létrehozása az óvoda és iskola pedagógusai részvételével. Hosszú távú célunk, hogy ez a munkaközösség később vezetői szinten is létrejöjjön. Elsőként pedagógusszinten, mert már vannak közös megoldandó feladataink, pl. a hatévesek beiskolázásának segítése - mindkét részről.

<u>A megvalósításban részt vevők és partnerek:</u>

Az óvodánkhoz közel fekvő általános iskolák alsó tagozatos tanítói, valamint saját intézményünk óvodapedagógusai. Apáczai Csere János Általános Iskola, Zelk Zoltán Angol és Német Kéttannyelvű Iskola, Kodály Zoltán Általános Iskola, Nyíregyházi Móricz Zsigmond Általános Iskola, Túróczy Zoltán Evangélikus Általános Iskola és a Bem József Általános Iskola)

Későbbiekben bevonódásra kerülnének a munkaközösség vezetők és az Intézmény Igazgatók mindkét részről. Ez a rendezvény minden év tavaszán megrendezésre kerülne. A résztvevők javaslatai. meglátásai, ötletei alapján minden évben más-más témával indítanánk a Kávéházat.